

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

**TÜRK KADIN GEZGİNLERİN
KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLER
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)**

ŞÜKRAN BUSE KARASET

DANIŞMAN

DOÇ. DR. CANAN TANRISEVER YİĞİT

**T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRK KADIN GEZGİNLERİN KARŞILAŞTIKLARI
PROBLEMLER**

ŞÜKRAN BUSE KARASET

**Danışman: Doç. Dr. Canan TANRISEVER YİĞİT
Jüri Üyesi: Prof. Dr. Kutay OKTAY
Jüri Üyesi: Doç. Dr. Gül ERKOL BAYRAM**

KASTAMONU, 2020

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildirir ve taahhüt ederim.

Şükran Buse KARASET

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

TÜRK KADIN GEZGİNLERİN KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLER

Şükran Buse KARASET

Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Canan TANRISEVER YİĞİT

Cinsiyet kavramı, tarih boyunca tartışılan bir konu olmakla beraber iki cinsiyete de bazı toplumsal roller verilmiştir. Bu roller cinsiyetler arasındaki biyolojik farklılıklara dayanmaktadır. Kadının toplum içerisindeki rolü üremek ve ev işleri ile ilgilenmek iken erkeklerin dışarıda para kazanan bireyler olmaları uygun görülmüştür. Kadının toplumda erkekten bir adım geride kalarak sosyal hayata girmesi ve kendisini ispatlaması zaman almıştır. Gelişen toplum ile beraber kadınlar sosyal hayata girmeye başlayarak ayakları üzerinde durmayı öğrenmişlerdir. Bu sayede kadınlar kendilerini geliştirmek ve bulundukları ortamdan ayrılarak farklı kültürleri tanımak ve deneyimler elde etmek istemişlerdir. Fakat kadınlar ne kadar kendilerini geliştirmek isteseler de toplum tarafından birtakım kısıtlayıcılar ile karşı karşıya kalmışlardır. Bu doğrultuda araştırmanın temel amacı Türk gezgin kadınların seyahatlerinde karşılaştıkları problemlerin ne olduğunun tespit edilmesidir. Ayrıca gezgin kadınların seyahatleri öncesinde ve seyahat esnasında karşılaştıkları kısıtlayıcıları belirlemek ve karakteristik özelliklerin seyahatleri ile karşılaştıkları problemleri çözmede ne derece etkili olduğunu ölçmek araştırmanın alt amaçlarını oluşturmaktadır. Çalışmada eş zamanlı karma yöntem tercih edilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği ile nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği kullanılmıştır. Çalışmada örneklem sayısı görüşme tekniği için 69, anket tekniği için 304 olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan kadınlar için görüşme tekniğinden elde edilen sonuçlara bakıldığında kişisel kısıtlayıcılardan korku-şüphe, sözlü taciz, yalnız kalma kısıtlayıcılarına maruz kaldıkları fakat bu kısıtlayıcılara rağmen kendilerini ispatlama ve özgüven kattığını düşünerek seyahatlerini tamamladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Anket tekniğinden elde edilen sonuçlar ise, eğitim seviyesinin ve maddi durumun seyahatleri ile doğru orantılı olduğu, seyahat edecekleri bölgenin güvenli olmasının gerektiği, kişilik özellikleri bakımından ise seyahat amaçlarına bakıldığında hayal gücü geniş, öğrenmeye açık, gezmeyi seven kişiler oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Gezin Kadın, Kadın ve Seyahat, Feminizm, Seyahat Kısıtlayıcıları

ABSTRACT

MSc. Thesis

THE PROBLEMS OF TURKISH WOMEN TRAVELLERS

Şükran Buse KARASET

Kastamonu University
Institute of Social Sciences
Department of Tourism Management

Supervisor: Assoc. Prof. Canan TANRISEVER YİĞİT

Although the concept of gender is a subject that has been discussed throughout history, both genders have been given some social roles. These roles are based on biological differences between the genders. While the role of women in society is to reproduce and take care of housework, it is considered appropriate for men to be individuals who make money outside. It took time for the woman to enter the social life and prove herself by staying one step behind the man in the society. With the developing society, women started to enter social life and learned to stand on their feet. In this way, women wanted to develop themselves and to get to know different cultures and experience by leaving the environment. But no matter how much women want to improve themselves, they have faced some restrictors by society. In this direction, the main purpose of the research is to determine what problems Turkish traveler women face in their travels. In addition, determining the restrictors faced by traveler women before and during their travels and measuring how effective the characteristics are in solving the problems they encounter with their travels are the sub-objectives of the research. Simultaneous mixed method was preferred in the study. The questionnaire technique, which is one of the qualitative research method, and the quantitative research methods, were used. In this study, the number of samples was 69 for interview technique and 304 for survey technique. Considering the results obtained from the interview technique for women participating in the research, it was concluded that they were exposed to fear-doubt, verbal abuse and loneliness restrictiones from personal restraints, but they completed their travels by thinking that they add proof and self-confidence despite these restrictors. The results obtained from the survey technique revealed that the level of education and the financial situation are directly proportional to their travels, the region where they will travel should be safe, and in terms of personality characteristics, they are people with wide imagination, open to learning, and love to travel.

Keywords: Woman, Traveler Woman, Woman and Travel, Feminism, Travel Restrictors

2020, 230 page

ÖNSÖZ

Geniş bilgi birikimi, yol göstericisi oluşuyla tam bir eğitimci olan, tüm desteğini üzerimde hissettiğim, elinden gelse tüm bilgilerini aktarmak isteyen, hakkını asla ödeyemeyeceğim, hayatım boyunca yolunda ilerlemek istediğim, çalışmanın başından sonuna varlığını, desteğini asla esirgemeyen ve değerli bilgileri sayesinde tezin daha iyi bir hal almasını sağlayan Sn. Doç. Dr. Canan TANRISEVER YİĞİT'e,

Son olarak hayatımın her noktasında yanımda olan her kararımı destekleyen ve bana güç katan aileme sonsuz teşekkür ediyorum.

Şükran Buse KARASET
Kastamonu, Haziran, 2020

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
FOTOĞRAFLAR DİZİNİ	xii
KISALTMALAR	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Seyahat Kavramı ve Tarihi	6
1.2. Kişileri Seyahate İten Faktörler	8
1.3. Seyahat Faaliyetlerini Engelleyen Kısıtlayıcılar	9
1.3.1. Kişisel Kısıtlayıcılar	11
1.3.2. Kişilerarası Kısıtlayıcılar	11
1.3.3. Yapısal Kısıtlayıcılar	11
1.4. Kadın	13
1.5. Eski Toplumlarda Kadın	14
1.5.1. Tarih Öncesi Çağlarda Kadının Statüsü	14
1.5.2. Mısır Toplumunda Kadının Statüsü	16
1.5.3. Mezopotamya Toplumunda Kadının Statüsü	17
1.5.4. Roma İmparatorluğu'nda Kadının Statüsü	20
1.5.5. Hindistan Toplumunda Kadının Statüsü	25
1.5.6. Antik Yunan Toplumunda Kadının Statüsü	26
1.5.7. Hitit Toplumunda Kadının Statüsü	31
1.5.8. Eski Türk Toplumunda Kadının Statüsü	35
1.6. Osmanlı Döneminde Kadının Statüsü	36
1.7. Cumhuriyet Döneminde Kadının Statüsü	38
1.8. Günümüzde Kadının Statüsü	40
1.9. İlk Kadın Gezinler	42

1.10. Günümüzde Türk Kadın Gezginler	56
1.11. Tek Başına Seyahat Eden Kadın Turistlerin Seyahatini Kısıtlayan Faktörler	63
1.12. Sosyo – Kültürel Kısıtlayıcılar	64
1.12.1. Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Konumlandırmaları.....	65
1.12.2. Toplumsal Beklentiler ve Cinsiyet Roller.....	67
1.12.3. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği / Eşitsizliği ve Ayrımı	68
1.12.4. Sosyal Dışlanma.....	69
1.13. Kişisel Kısıtlayıcılar	70
1.13.1. Korku ve Şüphe.....	70
1.13.2. Şiddet.....	71
1.13.3. Cinsel Saldırı.....	72
1.13.4. Yalnızlık ve Sosyal Soyutlanma İstemi	73

İKİNCİ BÖLÜM

FEMİNİZM VE KURAMLAR

2.1. Feminizm ve Feminist Teoriler	74
2.1.1. Liberal Feminizm	75
2.1.2. Marksist Feminizm.....	77
2.1.3. Radikal Feminizm	77
2.1.4. Sosyalist Feminizm	78
2.1.5. Post – Modern Feminizm	79

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK KADIN GEZGİNLERİN

SEYAHATLERİNDE KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLER

3.1. Araştırma Metodolojisi.....	81
3.1.1. Araştırma Problemi	81
3.1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	82
3.1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Sayıltıları.....	82
3.1.4. Araştırmanın Yöntemi.....	83
3.1.5. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	84
3.1.6. Araştırma Ölçeğinin Oluşturulma Süreci.....	85
3.1.7. Veri Toplama Yöntemi	87
3.1.8. Verilerin Analize Hazırlanması.....	87

3.1.9. Araştırma Soruları.....	89
3.1.10. Araştırma Hipotezleri.....	90
3.2. Araştırmanın Bulguları ve Yorumları	93
3.2.1. Nitel Bulgular.....	93
3.2.2. Nicel Bulgular	111
3.2.2.1. Güvenirlilik Analizi	111
3.2.2.2. Demografik Bulgular	112
3.2.2.3. Açıklayıcı Faktör Analizi.....	115
3.2.2.4. Seyahat Engeli Ölçeği.....	116
3.2.2.5. Seyahat Engeli Ölçeğine Ait Doğrulamalı Faktör Analizi Sonuçları ..	121
3.2.2.6. Beş Faktörlü Kişilik Ölçeği.....	125
3.2.2.7. Beş Faktörlü Kişilik Ölçeğine Ait Doğrulamalı Faktör Analizi Sonuçları	128
3.2.2.8. Karşılaştırma Testleri	130
3.2.2.9. Seyahat Engellerine Ait Bulgular.....	130
3.2.2.10. Normallik Testi.....	132
3.2.2.11. Kişilik Özelliklerine Ait Bulgular.....	146
3.2.2.12. Korelasyon Katsayısı	175
3.2.3. Araştırma Bulguların Genel Değerlendirmesi	177
3.2.3.1. Nitel Analiz Bulgularının Değerlendirilmesi	177
3.2.3.2. Nicel Analiz Bulgularının Değerlendirilmesi	179
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	186
4.1. Sonuç	186
4.1.1. Nitel Analiz Sonuçları.....	186
4.1.2. Nicel Analiz Sonuçları	190
4.2. Öneriler	195
KAYNAKÇA	198
EK-1: GÖRÜŞME FORMU	214
EK-2: ANKET FORMU	217
EK-3: GEZGİN KADINLAR VE SEYAHAT KISITLAYICILARI İLE İLGİLİ	
LİTERATÜR TABLOSU	223
ÖZGEÇMİŞ.....	230

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Bilgileri	94
Tablo 2: Araştırmaya dahil olan katılımcıların yöneltile sorulara verdikleri cevaplara göre içerik analizi.....	96
Tablo 3: Ölçeklere Ait Güvenirlik Analizi Sonuçları	111
Tablo 4: Katılımcıların Sosyo Demografik Özelliklerine Ait Dağılımlar	112
Tablo 5: Katılımcıların Seyahat Etme Durumlarına Ait Dağılımlar.....	113
Tablo 6: Seyahat Engeli Ölçeğine İlişkin İstatistikler.....	116
Tablo 7: Seyahat Engeli Ölçeğinin Madde ve Toplam Ölçek Korelasyonu Değerleri	118
Tablo 8: Seyahat Engeli Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları.....	119
Tablo 9: Ölçeğin Toplanabilirliği Analizi.....	120
Tablo 10: Seyahat Engeli Ölçeğine Ait DFA Bulgularına İlişkin Madde İstatistikleri	121
Tablo 11: Uyum İndeksi Kriterlerine Ait Değerler.....	124
Tablo 12: Seyahat Engeli Ölçeği Uyum İyiliği Değerleri.....	124
Tablo 13: Beş Faktörlü Kişilik Ölçeğine İlişkin İstatistikler	125
Tablo 14: Beş Faktörlü Kişilik Ölçeğinin Madde ve Toplam Ölçek Korelasyonu Değerleri.....	126
Tablo 15: Beş Faktörlü Kişilik Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları.....	127
Tablo 16: Beş Faktörlü Kişilik Ölçeğine Ait DFA Bulgularına İlişkin Madde İstatistikleri.....	128
Tablo 17: Beş Faktörlü Kişilik Ölçeği Uyum İyiliği Değerleri	130
Tablo 18: Bireylerin Seyahat Engellerine Ait Betimsel Bulgular.....	130
Tablo 19: Bireylerin Seyahat Engellerine Ait Normal Dağılım Analizi Sonuçları .	132
Tablo 20: Bireylerin Medeni Durumlarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi T-testi Sonucu.....	132
Tablo 21: Bireylerin Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi T-testi Sonucu.....	133
Tablo 22: Bireylerin Sahip Oldukları Çocuk Sayısına Göre Seyahat Engelleri Düzeyli T-testi Sonucu.....	134

Tablo 23: Bireylerin Gideceği Ülkedeki En Fazla Kalış Süresine Göre Seyahat Engelleri Düzeyli T-testi Sonucu	135
Tablo 24: Bireylerin Yaş Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu	135
Tablo 25: Bireylerin Eğitim Durumu Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu	136
Tablo 26: Bireylerin Gelir Durumu Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu	137
Tablo 27: Bireylerin Meslek Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu.....	138
Tablo 28: Bireylerin Seyahat Etme Sıklığı Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu	139
Tablo 29: Bireylerin Seyahatlerde Geçirilen Süre Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu.....	140
Tablo 30: Bireylerin Seyahat Edilen Bölge Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu.....	141
Tablo 31: Bireylerin Seyahat Etme Amacı Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu	142
Tablo 32: Bireylerin Nitelendirilen Turist Türü Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu.....	143
Tablo 33: Bireylerin Seyahat Bilgi Kaynakları Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu.....	144
Tablo 34: Bireylerin Destinasyon Seçiminde Etkili Olan Unsur Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu	145
Tablo 35: Bireylerin Kişilik Özelliklerine Ait Betimsel Bulgular	146
Tablo 36: Bireylerin Kişilik Özelliklerine Ait Normal Dağılım Analizi Sonuçları.	147
Tablo 37: Bireylerin Medeni Durumlarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyi T-testi Sonucu.....	147
Tablo 38: Bireylerin Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyi T-testi Sonucu.....	148
Tablo 39: Bireylerin Çocuk Sayısına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyi T-testi Sonucu	149

Tablo 40: Bireylerin Yaş Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu.....	150
Tablo 41: Bireylerin Eğitim Durumu Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu	152
Tablo 42: Bireylerin Gelir Durumu Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu	154
Tablo 43: Tablo 43: Bireylerin Meslek Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu	157
Tablo 44: Bireylerin Seyahat Etme Sıklığı Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu	159
Tablo 45: Tablo 45: Bireylerin Seyahatlerde Geçirilen Süre Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu	160
Tablo 46: Bireylerin Seyahat Edilen Ülke Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu	163
Tablo 47: Bireylerin Gideceği Ülkedeki En Fazla Kalış Süresine Durumlarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyi T-testi Sonucu.....	165
Tablo 48: Bireylerin Seyahat Etme Amacı Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu	166
Tablo 49: Bireylerin Nitelendirilen Turist Türü Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu	169
Tablo 50: Bireylerin Seyahat Bilgi Kaynakları Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu	171
Tablo 51: Bireylerin Destinasyon Seçiminde Etkili Olan Unsur Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu	173
Tablo 52: Bireylerin Seyahat Engeli ile Kişilik Özellikleri Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Ait Analiz Sonuçları.....	176

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Seyahat Engeli Ölçeğine İlişkin Yamaç Grafiği.....	121
Şekil 2: Seyahat Engeli Ölçeğine Ait Path Diagramı.....	123
Şekil 3: Beş Faktörlü Kişilik Ölçeğine Ait Path Diagramı	129

FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

Fotoğraf 1: Themis “Adalet ve Düzen Tanrıçası” (URL-1, 2019).....	29
Fotoğraf 2: Mnemosyne: “Dokuz Mus’nın annesi ve hafıza tanrıçası” (URL-2, 2019)	30
Fotoğraf 3: Hermes: “Tanrıların en kurnazı ve en hızlı tanrısı” (URL-3, 2019)	30
Fotoğraf 4: Apollon: “Mitolojide müziğin, güneşin, ateşin ve şiirin tanrısı” (URL-4, 2019)	30
Fotoğraf 5: Posedion: “Denizler, depremler ve atlar tanrısı” (URL-5, 2019).....	31
Fotoğraf 6: Jeanne Baret (URL-6, 2019)	43
Fotoğraf 7: Annie Smith (URL-7, 2019).....	43
Fotoğraf 8: Mary Kingsley (URL-8, 2019).....	44
Fotoğraf 9: Aimee Crocker (URL-9, 2019)	44
Fotoğraf 10: Nellie Bly (URL-10, 2019)	45
Fotoğraf 11: Gertrude Bell (URL-11, 2019)	45
Fotoğraf 12: Alexandra David- Neel (URL-12, 2019).....	46
Fotoğraf 13: Annie Londonderry (URL-13, 2019)	46
Fotoğraf 14: Octavie Coudreau (URL-14, 2019).....	47
Fotoğraf 15: Harriet Chalmers Adams (URL-15, 2019).....	47
Fotoğraf 16: Louise Boyd (URL-16, 2019)	48
Fotoğraf 17: Osa Helen Johnson (URL-17, 2019).....	48
Fotoğraf 18: Amelia Earhart (URL-18, 2019)	49
Fotoğraf 19: Beryl Smeeton (URL-19, 2019).....	49
Fotoğraf 20: Gerture Ederle (URL-20, 2019)	50
Fotoğraf 21: Annemarle Schwarzenbach (URL-21, 2019).....	50
Fotoğraf 22: Ann Bancroft (URL-22, 2019).....	51
Fotoğraf 23: Krystyna Chojnowska (URL-23, 2019)	51
Fotoğraf 24: Japon Junko Tabei (URL-24, 2019).....	52
Fotoğraf 25: Wanda Rutkiewicz (URL-25, 2019)	52
Fotoğraf 26: Rosie Swale (URL-26, 2019).....	53
Fotoğraf 27: Maureen Wheeler (URL-27, 2019)	53
Fotoğraf 28: Margareth Moth (URL-28, 2019).....	54
Fotoğraf 29: Kay Cottee (URL-29, 2019).....	54

Fotoğraf 30: Tina Sjögren (URL-30, 2019)	55
Fotoğraf 31: Emma Gatewood (URL-31, 2019)	55
Fotoğraf 32: Kira Salak (URL-32, 2019)	56
Fotoğraf 33: Deniz Dağasan (URL-33, 2019)	57
Fotoğraf 34: Ayşe Kurucu (URL-34, 2019)	57
Fotoğraf 35: Hale Sargın (URL-35, 2019)	58
Fotoğraf 36: Burcu Tunca (URL-36, 2019)	58
Fotoğraf 37: Gülçin Söğüt (URL-37, 2019)	59
Fotoğraf 38: Sevil Mert (URL-38, 2019)	59
Fotoğraf 39: Burcu Canbulat (URL-39, 2019)	59
Fotoğraf 40: Tülay Demircioğlu (URL-40, 2019)	60
Fotoğraf 41: Ferda ve Banu (URL-41, 2019)	60
Fotoğraf 42: Lale Çizmeci (URL-42, 2019)	61
Fotoğraf 43: İlsu Dirgin (URL-43, 2019)	61
Fotoğraf 44: Tuğçe Makarnacı (URL-44, 2019)	61
Fotoğraf 45: Oya Yıldız (URL-45, 2019)	62

KISALTMALAR

TDK	:Türk Dil Kurumu
İ.Ö.	:İsa'dan Önce
BM	:Birleşmiş Milletler
CEDAW	:Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
AFA	:Açıklayıcı Faktör Analizi
DFA	:Doğrulayıcı Faktör Analizi

GİRİŞ

Cinsiyet kavramı tarih boyunca tartışılrsa da genel kabul gören iki cinsiyete eski uygarlıklardan başlayarak günümüze kadar devam eden bazı toplumsal roller verilmiştir. Verilen bu toplumsal rollerin sebebi ise kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıktan kaynaklanmaktadır. İlk uygarlıklardan, günümüzde gelişmekte olan toplumlara kadar kadınlara; ev işleri, çocuk bakımı gibi sorumluluklar yüklenirken erkeklere güç gerektiren ve statüsü olan işler yüklenmiştir. Doğu ve Batı uygarlıkları, sosyal, kültürel, sanat, dil ve din yapıları bakımından ortak özellikler taşısa da tarih boyunca farklı karakterlere sahiplerdir. Kadın ve erkek varoluşundan bu yana, kadın erkeğin gelişimini, erkek de kadının gelişimini etkilemiştir (Akın, 1997, s. 6). Dünya üzerinde farklı coğrafyalarda farklı türlerin tarih boyunca yaşadığı bilinmekte ve cinsiyet kavramı döneme göre, yaşanan coğrafyaya göre farklılaşmaktadır.

İlkel dönemlerin en önemli gelişmelerinden olan avcılık toplayıcılıktan ilk yerleşik hayata geçiş Neolitik Çağda gerçekleşmiştir. Yerleşik hayata geçiş yapan insanoğlu yaşamlarını devam ettirmek için birtakım görevler edinmiştir. Erkek avcılık kadın ise tarım ile uğraşmaktadır (Akın, 1997, s. 8). Yerleşik hayata geçen insanlarda kadın kutsal sayılmış ve Ana Tanrıça inancı yaygınlaşmaya başlamıştır. Kadının bir erkeği doğurması, bir bebeği süt ile beslemesi gizemli ve ilgi çekici bir olay olarak görülmüş ve törenlerde kadını temsil eden kıyafetler tercih edilmiştir (Kapanoğlu, 2006, s. 5-9). Bu bağlamda insanlığın ilkel ve yerleşik hayata geçilen dönemlerinde kadın önemli bir rolde ve üstün durumdadır.

Yerleşik hayatta yaşamaya başlayan insanlar zamanla kendilerini geliştirmeye başlayarak sınıf ayrımı, özel mülkiyet ve din gibi etmenler sebebiyle kadın ve erkek cinsiyetlerinin farkına vararak kadınlara verilen önemin azalmasına, erkeğin toplumda baskın rol üstlenmesine sebep olmuştur. Nehir kenarlarında kurdukları küçük köyler büyüyerek yerini küçük şehirlere bırakmıştır. Öte yandan insanlığın ilkleri gerçekleştirdiği Mezopotamya ve Anadolu coğrafyasında Sümerler tarafından

icat edilen çivi yazısı sayesinde o dönemdeki kanun metinleri yoluyla kadınların toplumdaki rolleri ve sahip oldukları hakların neler oldukları bilinmektedir (Durmuş, 2014, s. 2). Sonrasında her dönem tüm devletlerde kadının statüsüne yönelik bilgiler bazen yetersiz olsa da elde edilebilmiştir. İslamiyet'ten önce kurulan Türk devletlerinde kadının ve erkeğin eşit olduğu ve savaşlarda kadının erkeğin yanında yer alabilmesi için çocuklukların da at binmeyi ve ok atmayı öğrendikleri bilinmektedir (Sağ, 2001, s. 12). Her toplumda durum bu şekilde olmamakla birlikte Cahiliye devri olarak bilinen kız çocuklarının diri diri gömüldüğü, kız doğuran kadınların katledildiği Arap topluluklarında İslamiyet'in doğuşu ile kadınlara yapılan haksızlıklar ortadan kaldırılmaya ve kadınlara birtakım haklar verilmeye başlanmıştır (Doğramacı, 1989, s. 133). İslamiyet'in doğuşu ile Türkler kendi kurallarını korumaya çalışırken Arap ve Avrupa ülkelerinin kültürleri etkisinde kalmışlardır. Bu durum kadının toplumdaki statüsünde değişikliklere sebep olmuştur (Sağ, 2001, s. 14). Selçuklu Devleti'nin Anadolu'ya gelene kadar kadının statüsünde gözle görülür bir değişiklik olmamasına rağmen Selçuklular ile birlikte kadının sosyal statüsünde oldukça iyi gelişmeler dikkat çekmektedir. Dönemin kadınları adına medreseler, hastaneler ve kütüphaneler yapılmaktadır (Göksel, 1993, s. 129).

Türk kadını ile ilgili kısıtlamalar Tanzimat dönemine kadar devam etmiştir. Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile beraber Osmanlı Devleti'nde ciddi değişimler yaşanmıştır. Öncelikle ifade özgürlüğü sonrasında eğitim ile birlikte kadına bir takım hukuksal haklar tanınmıştır. Tanzimat hareketini I. Meşrutiyet ve II. Meşrutiyet'in ilanı izleyerek cumhuriyet ile birlikte çağdaş Türk kadını kimliği tam olarak oturmaya başlamıştır (Akın, 1997, s. 21). II. Meşrutiyet ile birlikte kadınlar toplum içerisine çıkmaya ve öğretmenlik mesleğinde çalışmaya başlamıştır. Kadınların sadece öğretmenlik mesleğine bağlı kalmamaları için ticaret alanında kendilerini geliştirmeleri için okullar açılmıştır. Bu dönemde günden güne kadın daha fazla çalışma hayatına atıldığı görülmektedir. Bu da kadını daha özgür ve kendine güvenen bireyler haline getirmiştir (Aydın, 2015, s. 87). Kadınların kendilerini geliştirmeleri ve erkekler ile neredeyse aynı statüye ulaşmak istemeleri bazı toplumlar tarafından yadırganmaktadır. Toplumun büyük bir çoğunluğu muhafazakâr kesimden oluştuğu

için kadın her zaman erkeğin gerisinde kalmış bu sebeple kadınlar için yapılan iyileştirmelerde daha fazla ileri gidilememiştir (Kaymaz, 2010, s. 340).

Tarihe bakıldığında Türk kadınının haklarını tam anlamıyla elde ettiği nokta Kurtuluş Savaşı'dır. Bu savaşın kazanılmasında Türk kadınının yardımı oldukça büyüktür. Türk kadını bu savaşta, cephe için malzeme üretmekte, askerlere erzak taşımakta, yaralananlara hastabakıcılık yapmakta ve düşmana karşı savaşmada erkekler kadar cesur bir şekilde yer almışlardır. Savaştan sonra azalan nüfus nedeniyle kadınların da erkeklerin hak sahibi olduğu konuların listeye eklenmesine karar verilmiş ancak bu durum çok hoş karşılanmamıştır (Kaymaz, 2010, s. 342-343). Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte Mustafa Kemal Atatürk kadınlara olan vefa duygusunu belirterek kadın haklarına öncelik tanımıştır. Laiklik ilkesi ile beraber kadın daha çok sosyalleşmeye, toplum içerisinde aktif bir şekilde yer almaya ve eğitimlerini tamamlamaya başlamıştır (Aydın, 2015, s. 92-93).

Geçmişten günümüze her ne kadar çağdaşlaşma yolunda birtakım gelişmeler görülse de ülkeler arasında gözle görülür farklılıklar bulunmaktadır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde kadınlar sosyal hayat içerisinde bulunurken gelişmemiş ülkelerde bu durum söz konusu değildir. İnsanlık tarihi göz önünde bulundurulduğunda yerleşik hayata geçilmeden önce insanların hayatlarını devam ettirebilmek adına devamlı seyahat etmek zorunda kaldıkları dikkat çekmektedir. Yapılan seyahatler zamanla mecburiyetten çıkarak yerini keşif seyahatlerine ve keşif seyahatleri ise sanayi devrimi ile birlikte yerini bireysel seyahatlere bırakmıştır. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte insanlar kendilerini geliştirmeye başlamışlar ve doğuştan gelen bir özellik olan merak etme duygusu ile yakın çevrelerinde olup biteni öğrenmek için bulundukları yerden başka bir yere gitmeye başlamışlardır. Sadece bilinmeyi merak etme duygusu yeterli kalmayıp zamanla akraba ziyareti, sağlık, yeni bir hayat arayışı ve kişisel sebepler adı altında da seyahat etmeye başlamışlardır. İnsanların bilinmeyi merak etme, kişisel gelişim, yeni yerler görmek, özgür hissetme, akraba ziyareti ve sağlık alanında yapmış oldukları seyahatlerde (Harman, 2014, s. 111-112) özellikle kadınlar birtakım kısıtlayıcılar ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu kısıtlayıcılar, özgüven eksikliği, endişe, korku, psikolojik problemler, bir bireyin boş

vaktini arkadaşı ile geçirmek isteyip arkadaşından uzakta olması ve toplumsal algı şeklinde belirtilmektedir (Wilson & Little, 2005, s.158).

İnsanlık tarihinde ve günümüzde kadının toplumsal statüsü üzerine yapılan literatür taramasında en yaygın problem olarak toplumsal algı ile beraber toplumsal cinsiyet probleminin olduğu görülmektedir (Wilson, 2004, s. 114). Konu ile ilişkili olarak seyahat kısıtlayıcılardan toplumsal cinsiyet kavramına bağlı kalarak tek başına seyahat eden kadınların seyahatlerini kısıtlayan faktörler ele alınmıştır. Kadınların tek başına seyahate çıkmalarında annelik içgüdüsü ve toplumsal baskının sebep olduğu eve bağlılık etkeninden kaynaklı seyahat etmeleri erkeklere oranla az olmaktadır. Bu durumun kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıktan kaynaklandığı ve kadın istediği gibi değil toplumun ona yüklemiş olduğu sorumluluklar doğrultusunda hareket etmesi gerektiği görülmektedir. Toplumun kadınlara yüklemiş olduğu sorumluluklar sebebiyle kadın sosyal bir ortama girdiğinde devamlı korku hissine kapılmaktadır (Cesur, 2014, s. 36-46). Bu durum kadınları daha tedirgin bir hale getirmekte ve özgüvenlerinin yitirilmesine sebep olmaktadır. Bir diğer etmen ise kadınların karşılaştıkları şiddet olgusudur. Yapılan araştırmalar neticesinde kadınların çoğunun eşinden veya sosyal çevresinden cinsel ve psikolojik şiddete maruz kaldığıdır.

Çalışmada, Türk kadın gezginlerin seyahatlerinde karşılaştıkları problemlerin ne olduğu tespit edilerek bu problemlere çözüm yolu bulmak amaçlanmıştır. Araştırmanın amacı ve araştırma soruları doğrultusunda yapılan bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünü kavramsal çerçeve kapsamında seyahat kavramı ve tarihinden bahsederek kişileri seyahate iten faktörlerin neler olduğuna değinilmiştir. Bu bağlamda araştırmayı oluşturan kadın cinsiyetinin insanlık tarihinin başlangıcından günümüze kadar nasıl muamele gördüğü ve sosyal hayattaki konumlarından ve bazı ülkelerde kadının statüsünden bahsedilerek araştırmanın konusu olan ilk kadın gezginlerden başlayarak günümüzdeki kadın gezginlerden örnekler verilmiş ve seyahate çıkma amaçlarına değinilmiştir. Kadınların toplum baskısı sebebiyle erkekler kadar rahat hareket edemedikleri için seyahat esnasında karşılaştıkları kısıtlayıcıların neler olduğuna yer verilmiştir. İkinci bölümünü feminizm kuramları ile pekiştirilerek problemler detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Üçüncü bölümde araştırma problemi, araştırmanın amacı ve önemi, araştırma soruları – hipotezler, araştırmada hangi yöntemlerden yararlanıldığı, araştırma için evren ve örneklem seçimi, veri toplama yönteminin ne olduğu, veri derleme aracının tasarımı ve verilerin analiz edilmesi konusunda bilgi verilmektedir. Son bölümde ise elde edilen bulgular neticesinde uygulamaya ve konunun amacına uygun şekilde sonuçlar ile birlikte önerilere yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Seyahat Kavramı ve Tarihi

Türk Dil Kurumu (TDK)'na göre seyahat “yolculuk ve gezi” olarak adlandırılırken aslında insanlar keşif amaçlı bir arayış içerisine girmektedir. Bu seyahat arayışına “öteki” ve “öteki yer” kavramlarını da eklemek gerekmektedir. İnsanoğlunun yaşam döngüsü haline gelen kendi merkezinden çıkma, bir yere doğru yani ötekine yönelme ve sonunda yine merkezine dönme şeklinde söylemek mümkündür (Bedin, 2017, s. 7). Cennette yaratılan ve dünyaya gönderilen Âdem ile Havva'nın cennetin nasıl bir yer olduğunu bilmesi üzerine yaratıldıkları yere tekrar gitme arzusu içerisinde olmaları insanlığın edindiği içgüdüsel bir durum ve seyahat kavramına uygun bir yaklaşımdır (Tanrısever, 2019).

Seyahat kavramı günümüzde ‘planlı ve amaçlı yolculuk’ şeklinde belirtilmektedir. Bu kavramının ortaya çıkışına bakıldığında tarihin en önemli buluşlarından biri olan yazının keşfi ile araştırmacılar tarihi süreci anlatmak için yazıdan destek almış ve olayları yazıya dökerken seyahat kavramı gün yüzüne çıkmaya başlamıştır. İlk ispatlı örnek İsa’dan Önce (İ.Ö.) 11 yy. da Mısır’da bulunan papirüsün üzerine yazılmış bir seyahat raporudur. İ.Ö. 8. yüzyıldan İ.S. 6. yüzyıla kadar Eski Yunan dilinde yazılmış metinlerde seyahat kelimesine oldukça çok rastlanmaktadır. Seyahat ile birlikte rehberlerin ismi anılmaya başlanmış olup birtakım festivaller, geziler oluşturulmaya başlanmıştır. Yapılan seyahatler arasında Yunan Dünyası’ndan Olympia oyunları önemli bir yere sahiptir. İ.Ö. 776’da başlayan ve dört yılda bir düzenlenen Olympia Festivali pek çok insanın ilgisini çekmeyi başarmış ve insanların seyahat etmelerini sağlamıştır (Güneş & Şengül, 2017, s. 3-4).

Uygarlıklara bakıldığında yerleşik hayatın olmadığı görülmektedir. Bilinmeyeni merak etme, insanların hayatlarını sürdürebilmeleri için yaşanılabilir yerler arayışı, ticaret gibi amaçlar doğrultusunda seyahat edilmekteydi. Bir yerden başka bir yere seyahat etmek eski uygarlıklarda sınırları aşmak farklı kültürler ile tanışmak anlamına gelmektedir. Gidilen yerlerde sadece kültürel farklılıklar değil

benzerliklerde dikkat çekmektedir. Antik Çağ'da seyahat bir yarış olarak görülmektedir. Gılgamış Destanı ve Odyseia gibi destanlarda halk kahramanının tanrı tarafından cezalandırıldığı düşünülerek seyahatin acı bir deneyim olduğu ve insanları yorduğu düşünülerek “mutasyon” olarak belirtilmektedir. Bu anlayış zamanla yerini öğrenme ve keşfetme ihtiyacına bırakmıştır. M. Ö. 6. yüzyıldan sonra seyahatin dünyayı keşfetmek, bilinmeyeni öğrenmek olduğu belirtilmektedir. Yapılan seyahatlerde Antik Çağ'dan sonra Orta Çağ'a bakıldığında hac gelenekleri ile birbirine bağlıdır. Hac seyahatlerini gerçekleştiren hacılar bir nevi dünya ile ilgili hayattan uzaklaşıp ruhsal bir rahatlığa ulaşmaktadırlar. Hacca gitmenin kötülükleri geride bırakmak olduğuna inanıldığı için seyahat insanların işlediği suçları ve günahları temizlediği düşüncesine inanılmaktadır. Orta Çağ'dan sonra Rönesans'a kadar seyahat kavramı yerini 15. ve 16. yüzyıllarda keşif seyahatlerine bırakmıştır (Bedin, 2017, s. 8-15).

Keşif seyahatleri ile birlikte yeni kıtaların varlığı ortaya çıkmıştır. Bu sayede keşifler yeni yerlerin keşfi, dünyanın etrafının dolaşılması ve dünyayı kaydetmek istemişlerdir. Böylelikle bu durum sosyal, siyasi ve iktisadi anlamda pek çok değişikliğe imza atmış olup Batıda Rönesans ve Reform hareketlerinin başlangıcına sebep olmuştur. Rönesans döneminde seyyahlar ile birlikte Avrupalı prenslerin, devlet adamlarının ve zenginlerinde katıldığı keşif amacıyla seyahatler yapılmıştır. Böylelikle “Grand Tour” kavramı ortaya çıkmıştır. Bu tur kavramı bir nevi Avrupa ülkelerinin iktidar merkezlerinde gezme ve Rönesans sanat eserlerini görmek için büyük bir fırsat olarak belirtilmektedir. Özellikle Grand Tour güzergâhını sanat ve edebiyat şehirleri olan İtalya ve Fransa ülkelerine doğru yöneltmiştir (Cihan, 2010, s. 9).

18. yüzyılın sonlarına doğru ve sanayi devriminin ortaya çıkması ile birlikte seyahatler keşif niteliğinde çıkıp bireysel seyahatlere doğru yön değiştirmiştir. 19. yüzyılın başlarında ilk demiryolunun yapılmasıyla seyahatlerin süresi kısalmış ve insanlar daha rahat seyahat etmeye başlamışlardır. Makineleşme ve seyahat edilecek yerlere taşıtlar sayesinde mesafenin kısılması, insanların daha az yorulması gibi gelişen konularda seyahatin özünden uzaklaştığı düşünülmektedir. Fakat yine de

seyyahlar keşif amaçlı seyahatlerine devam etmiş ve bilinmeyeni bulma yolunda uğraşları gelişen sanayi sayesinde daha da kolaylaşmıştır (Bedin, 2017, s. 17).

1.2. Kişileri Seyahate İten Faktörler

Sanayi devrimine kadar insanlar ticari ve dinsel amaçlar için seyahat etmişlerdir. Müslümanlar Mekke'ye Hristiyanlar ise Kudüs'ü ziyaret ederek ibadetlerini yerine getirmişlerdir. Zamanla insanlar merak etme duygusu ve sağlık için seyahat etmeye başlamışlardır. Bu bağlamda seyahat etmek hizmet sektörünün ilk sırasında yer alan turizm ile bağdaştırılabilmektedir. Turizm kelimesi Guyer – Feuler tarafından 1905 yılında *“turizm, gittikçe artan hava değişimi ve dinlenme gereksinimleri, doğa ve sanatla beslenen göz alıcı güzellikleri tanıma isteğine; doğanın insanlara mutluluk verdiği inancına dayanan ve özellikle ticaret ve sanayinin gelişmesi ve ulaşım araçlarının kusursuz hale gelmelerinin bir sonucu olarak ulusların ve topluluklarının birbirlerine daha çok yaklaşmasına olanak veren modern çağa özgü bir olay”* ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'na göre ise; *“ikamet ettiği yerin dışındaki bir yere seyahati içeren faaliyetlerdir. Ülke içindeki seyahatleri altı ay, yurt dışına yönelik seyahatler ise 12 aydan fazla olmamalıdır”* şeklinde belirtilmektedir (Kozak , Akoğlan Kozak, & Kozak, 2010)

İnsanlar bilinmeyeni görmek ve öğrenmek için seyahat etmek istemektedir. Teknoloji sayesinde araştırma içerisine girerek yeni kültürler tanıma, ülkelerin kendilerine özgü gelenek ve göreneklerini öğrenme, ülkelere ait popüler olanı görme isteği ile seyahat etmektedirler. Bir başka seyahat etme nedeni ise eğitimidir. Özellikle Avrupa ülkeleri yabancı dil konusunda insanların seyahat etmelerine sebep olmaktadır. Böylelikle insanlar hem eğitim almakta hem de yeni kültürler öğrenerek merak duygularını gidermektedirler. Günümüzde yaygın olan kaplıcalar ve şifalı sular ise insanları sağlık konusunda seyahat etmelerine teşvik etmektedir. Bu bağlamda seyahat konusunda turizm faaliyetlerini gruplara ayırmak mümkündür. İnsanların seyahat etmeleri gruplara ayrıldığında kaçış güdülerini ve yöneliş motivasyonları şeklinde belirtilmektedir. İnsanlar, günlük hayatlarındaki yalnızlık ve kalabalıktan kaçmak, daha sosyal ve saygı duyacağı bir toplumda bulunma isteği ile

bir amaç doğrultusunda seyahat etmektedirler. Bazı araştırmacılar ise insanların seyahat etmeleri faktörlere ayırmış ve bu faktörler ise;

- Kişisel gelişim: kişilerin yeni yerler görmek, diğer ülkelerdeki insanların hayatlarını merak etmek ve yeni bilgiler edinme isteği,
- Statü kazanma: gündemi takip etmek ve moda uyma isteği,
- Kültürel faktörler: yeni kültürler görmek ve kendilerini geliştirme isteği,
- Fiziksel faktörler: deniz-kum-güneş üçlüsü ile rahatlama isteği,
- Duygusal faktörler: içinde bulunduğu toplumdan sıkılmak ve yenilenmek için başka kültürler arama isteği,
- Kişisel faktörler: akraba ziyaretleri, boş zamanlarını güzel geçirmek, manevi duygular, kendi başlarına bir şeyleri başarma isteği, alışveriş, yeni arkadaşlık ve dostluk edinme isteği şeklinde belirtilmektedir (Harman, 2014, s. 111-112).

Kişilerin seyahat etmelerine sebep olan faktörler göz önünde bulundurulduğunda turizmin gelişmesi için insanları turizme yönelten sebeplerin iyi analiz edilmesi ve uygulanması ile hizmet sektöründe gözle görülür derecede değişiklikler mümkün olacaktır.

1.3. Seyahat Faaliyetlerini Engelleyen Kısıtlayıcılar

Turizm genel anlamı ile kişilerin yaşamları ve yaşamlarını iyileştirilmesi konusu ile ilgili olsa da turizm faaliyetinin gerçekleştiği destinasyonda gerçekleştirilen ekonomik etkiler ile birlikte diğer sektörler ile olan etkileşim sürecini kapsamaktadır. Haukeland yaptığı bir araştırmasını kişilerin sahip oldukları haklar ve sosyal turizm kavramı üzerine gerçekleştirmiş ve neticesinde ekonomik ve sosyal statü dikkate alınmaksızın her bir bireyin seyahat etme konusunda eşit haklara sahiptir görüşünü savunmaktadır (Wilson, 2004, s. 55).

Henderson ve Bialeschki yapmış oldukları çalışmada; seyahat kararı ve beklenti, seyahate katılım, esas seyahat, seyahatin sonlanması ve geriye dönük anımsamalar olmak üzere boş zaman aktivitelerini 5 aşamada gruplandırmıştır. Bu 5 aşamayı

deneyimleyen kişiler seyahat planlarını kısıtlayan pürüzler ile karşılaşma olasılıkları yüksektir (Henderson & Bialeschki, 1993, s. 45; Cesur, 2014, s. 29). Seyahat kısıtlayıcıları yeni bir kavram olmamakla beraber bu alanda yapılan çalışmalar son otuz yıldır seyahat etkinliklerinde meydana gelen kısıtlayıcılar üzerine yapılmaktadır. Bu kısıtlayıcıların temelinde insanın özgür olma isteği olmasına rağmen kişilerin boş zaman etkinliklerine katılmalarını, katıldıkları etkinliklerde daha fazla zaman geçirmelerini ve bunlardan avantaj elde etmelerini engelleyen faktörler olarak belirtilmektedir (Wilson & Little, 2005, s.155).

Seyahate çıkan kişilerin seyahatlerini kısıtlayan faktörler ile ilgili yapılan araştırmalarda arz yönlü ve sosyo-demografik kısıtlayıcılar olmak üzere iki maddede incelenmektedir. Seyahat edilecek bölge için gerekli olan vize işlemleri, hava koşulları, mesafe, konaklama yerlerindeki olumsuz durumlar, güvenlik ile ilgili sorunlar arz yönlü kısıtlayıcılar olarak belirtilirken cinsiyet, yaş, medeni durum, ırk, eğitim ve gelir durumu gibi değişkenler ise sosyo-demografik kısıtlayıcıları kapsamaktadır. Seyahat kısıtlayıcılarının birbirleri ile ilişkili olduğu ve bu kısıtlayıcılarının temel boyutlarının incelenmesi gerektiği belirtilmektedir. Kısıtlayıcıların temel boyutları incelendiğinde sosyal soyutlanma- bireylerin ikili ilişkilerini oluşturan özellikler – erişilebilirlik, maliyet, kişisel sebepler, süre ve tesislerdeki kalabalık ya da bakım şeklinde sıralamak mümkündür. Temel kısıtlayıcılar arasında en önemli olan erişilebilirlik seyahat faaliyetlerine olan talebi direk etkilemektedir. Ulaşım olanaklarındaki noksanlıklar bireylerin seyahatlerindeki memnuniyet derecelerini önemli ölçüde etkilemektedir. Bunun yanı sıra kişisel sebeplerden kaynaklı ortaya çıkan kısıtlayıcılar bireylerin motivasyonlarını göstermektedir (Pennington Gray & Kerstetter, 2002, s.416; Cesur, 2014, s.30).

Seyahat kısıtlayıcıları bir model olarak ilk kez 1987 yılında Crawford ve Godbey tarafından yapılmıştır. Ortaya çıkartılan bu model 3 grup olarak incelenmiştir. İncelenen bu kısıtlayıcı çeşitleri ise ‘kişisel, kişilerarası ve yapısal’ olarak belirtilmektedir (Wilson & Little, 2005, s.158).

1.3.1. Kişisel Kısıtlayıcılar

İçsel bariyer olarak da bilinen kişisel kısıtlayıcılar, bir bireyin seyahatini engelleyebilecek bütün kişisel durumları kapsamaktadır. Bu kişisel durumları, özgüven eksikliği, endişe, korku, bireyin tutum ve davranışları, psikolojik problemleri kapsamaktadır. Belirtilen kişisel kısıtlayıcılar ise seyahat edilen destinasyon ile ilgili bilgi ve güvenlik ile bağdaştırılmaktadır (Wilson & Little, 2005, s. 158). Crowford ve Godbey tarafından oluşturulan seyahat kısıtlayıcıları modeli ile Schneider, Schuster, Vaske ve Donnelly gibi pek çok araştırmacı tarafından araştırılan kişisel kısıtlayıcılar diğer kişilerarası ve yapısal kısıtlayıcılara göre daha fazla önem taşımaktadır (Heimtun & Jordan, 2011, s. 274).

1.3.2. Kişilerarası Kısıtlayıcılar

Kişilerarası kısıtlayıcılar diğer kısıtlayıcı çeşitlerine göre nispeten değişken olarak belirtilmektedir. Bireylerin sosyal hayatlarında iletişim içerisinde oldukları arkadaş çevresi, aile üyeleri, iş arkadaşları gibi yaşamlarının büyük bir çoğunluğunda iletişim kurdukları ortamı kapsamaktadır. Bireylerin boş vakitlerinde zaman geçirmek istedikleri arkadaşlarından uzak olması durumunda planladığı aktiviteden vazgeçmesi kişilerarası kısıtlayıcılara örnek olarak verilmektedir (Wilson & Little, 2005, s. 158).

1.3.3. Yapısal Kısıtlayıcılar

Bireyin boş zaman etkinliklerine katılmasına etki eden maddi faktörler, ulaşım yetersizliği, kısıtlı zaman ve çevresel kısıtlayıcılar olarak belirtilmektedir. Bir bireyin kısıtlayıcılar ile hiyerarşik şekilde karşılaştığı belirtilmektedir. İlk sırada içsel yani kişisel kısıtlayıcı bulunmaktadır. Kişisel kısıtlayıcı ile mücadele eden ve başarılı olan bir birey sonrasında boş zaman aktivitesi için yakın çevresinden birilerine ihtiyaç duyarak kişilerarası kısıtlayıcı ile karşı karşıya kalmaktadır. İkinci kısıtlayıcı aşamasında aktiviteyi gerçekleştirecek kişi ya da kişiler bulunduktan sonra bireyler üçüncü kısıtlayıcı olan yapısal kısıtlayıcı ile karşılaşmaktadırlar. Yapısal kısıtlayıcı

diğer kısıtlayıcı çeşitlerine göre daha detaylı olarak ele alınmıştır (Harman, 2014, s. 65).

Henderson ve Bialeschki 1993 yılında yaptıkları araştırmada seyahat kısıtlayıcılarını seyahat öncesi ve seyahat esnasında ortaya çıkan kısıtlayıcılar olmak üzere iki başlıkta incelemektedir. Seyahat öncesinde meydana gelen kısıtlayıcıları genellikle ön yargılar oluşturmaktadır. Seyahat esnasında karşılaşılan kısıtlayıcılar ise yapısal kısıtlayıcılar ile ilişkilendirilmektedir. Bu durumu bir örnek ile açıklamak gerekirse toplumsal algı sebebiyle bir kadının hava karardıktan sonra evine komşularının göremeyeceği yerlerden gitmesi şeklinde belirtmek mümkündür (Cesur, 2014, s. 32-33).

Pennington ve Kerstetter yapmış olduğu araştırmada seyahat kısıtlayıcıların kadınlara yönelik boş zaman kısıtlayıcılarının erkeklerden daha fazla kısıtlandığı varsayımını desteklemektedir. Green, Hebron ve Woodward (1987), boş zaman kısıtlayıcılarının, bir insanın yaşam tarzını oluşturmak için birleştiren kişisel, sosyal ve durumsal özelliklerin birleşimi nedeniyle erkekler ve kadınlar arasında farklı olabileceğini öne sürmektedir. Pek çok araştırmacı da kadın ve erkekler arasındaki bu farklılığı biyolojik ve psikolojik farklılıktan ve toplumsal algı sebebiyle kadınların erkeklerden daha çok baskı görmesinden kaynaklandığını belirtmektedirler (Pennington Gray & Kerstetter, 2002, s. 417).

Seyahat etkinlikleri üzerine yapılan araştırmalarda kadınlar ve erkekler arasındaki boş zaman kısıtlamalarındaki farklılıklar birçok araştırmacı tarafından ele alınmıştır. Yapılan bu araştırmalarda seyahat kısıtlayıcılarına kadınların erkeklere göre daha fazla maruz kaldığı görülmektedir (Pennington Gray & Kerstetter, 2002). Yapılan bu araştırmaların merkezinde, kadın ve erkeğin farklı şekillerde kısıtlayıcıları algıladıkları ve kadınların daha özel, benzersiz ve sınırlayıcı nitelikteki kısıtlayıcılar ile karşı karşıya kalabilecekleri düşüncesi yer almaktadır. Bazı çalışmalar, kadınların aslında eğlence yerlerine katılımlarında erkeklerden daha fazla kısıtlayıcı ile karşılaştıklarını belirtmektedir. Kadınların utangaçlık, aile bağılıkları, bilgi eksikliği ve fiziksel yetersizlik gibi kısıtlayıcıları erkeklere oranla daha fazla dile getirmektedir (Wilson, 2004, s. 59). Bu durumda seyahat ve boş zaman aktivitesi

kısıtlayıcılarından kadınlar erkeklerden daha fazla etkilenmektedir. Kadınlar için çocuk bakma ve aile kavramları toplum algısı sebebiyle tamamen kadına yüklenen bir sorumluluk haline gelmiştir. Toplumun kadına vermiş olduğu bu sorumluluktan dolayı kadınlar kişisel isteklerini ertelemekte ya da isteklerine gerekli özeni göstermemektedirler. Ataerkil ve erkek egemen toplumlarda kadınların isteklerinin her zaman erkeklerin istekleri ve planları çerçevesinde gelişmekte olduğu belirtilmektedir. Gelişmemiş ve gelişmekte olan toplumlar genellikle erkeğin isteğine göre şekil aldığı için kadın seyahat ve boş zaman aktiviteleri konusunda daime kısıtlanmaktadır (Khan, 2011, s. 107-108).

1.4. Kadın

Doğu ve Batı toprakları, sosyo-kültürel, bilim, sanat, din, dil ve ırk konusunda tarih öncesinden bu yana farklı özellikler taşımışlardır. Bu duruma bağlı olarak, kadına karşı farklı yaklaşımlar sergilenmiş ve günümüze kadar bu yaklaşımlar süre gelmiştir. (Akın, 1997, s. 1). Kadına karşı gösterilen toplumsal cinsiyet gibi bazı yaklaşımlardan kaynaklı kadın ikinci sınıf insan muamelesi görmektedir. Bu durum yalnızca hakimiyetin kadında olduğu anaerkil toplumlarda tam tersi durumdadır (Irmak, 2010, s. 2). Zaman içerisindeki kadının toplum içerisindeki konumunun değişmesi ile birlikte kadın ve erkek birbirlerinin gelişimlerini etkilemişlerdir.

Kadın hakkındaki ilk görüşler Tevrat'ın tekvin bölümünde ortaya çıkmıştır. Bu görüşler herkes tarafından bilinmekte ve kabul görmektedir (Çağıl, 2014, s. 1). Lakin bu görüş ilk kategorik ayrımı yani; kadın erkek ayrımını abartılı bir şekilde yapmış bunun sonucunda geleneksel olarak ataerkil toplumsal yapı oluşmuştur. Doğal olarak erkek egemen yapının içerisinde kadın arka planda kalmıştır. Zamanla ortaya çıkan dinlerde kadının bu konuda ilerlemesine yarar sağlamamıştır. Bu yorumu, İncil'de kadının sosyal hayattaki yerine bakıldığında İslam öncesi Arap toplumuna bakarak kolaylıkla yapılabilir. Tarihsel süreçte kadına dair birçok olumsuzluğun olduğu görülmektedir (Karaaslan, 2016, s. 160). Buna karşı Avrupa'daki reform hareketleri ve Aydınlanma Çağı kadın açısından da bazı olumlu düşüncelerin başlangıcı olmuş 18. yy'dan itibaren artık bu olumsuzluklarla yüzleşmeye başlanmıştır. 1789 Fransız İhtilali ile kadın hakları Avrupa gündemine girmeye başlamış bununla beraber

kadınlara bazı haklar verilmesi kararlaştırılmıştır. Ortaya çıkan bu görüşler Osmanlı dünyasını da etkilemiş özellikle meşrutiyet yıllarından itibaren Türklerde kadının toplum hayatına ve iş hayatına girişinde çok büyük artışlar yaşanmıştır (Sami, 1996, s. 5). Bu değişimleri değerlendirebilmek adına geçmişten bugüne kadının yerini detaylı olarak incelemek gerekmektedir.

1.5. Eski Toplumlarda Kadın

İlk çağdan günümüze kadar olan zaman içerisinde insanoğlu çok büyük değişimlere uğramıştır. İlk çağlarda insanlar göçebe bir hayat yaşarken cinsiyet kavramı gibi farklılıkların olmadığı fakat medeni topluma geçiş sırasında cinsiyet kavramı önemli bir yere sahip olmuştur. İlkel dönemde dahi kadına verilen nitelik annelik iken erkek gücüyle simgelenmektedir (Savcı, 1993; Irmak, 2010; Gündüz, 2012). Yontma Taş çağından kalan kalıntılara bakıldığında kadınların 4-5 kez doğum yaptığı ve ortalama yaşama süresinin 20-23 yıl olduğu görülmektedir. Kadın evde anne dışarıda ise tarımla ilgilenen evine ekmek getirmekle yükümlü bir kişi olarak görevlendirilmiştir. İslamiyet doğana kadar Arabistan'da kız doğuran kadınlara ceza verilmekte ve kız bebekler doğduğu an ölüme ter edilmiştir. Erkekler istedikleri kadınla ve birden fazla evlilik yapma hakkına sahip olmuşlardır (Tozduman, 1984). İslamiyet'in yayılması ve Kur'an da kadın ve erkeğin eşit sayılması sebebiyle birtakım kurallar getirilmeye başlanılmıştır (Doğramacı, 1989). İslamiyet ile ve gelişen sosyo-kültürel farklılıklar ile kendini geliştiren kadın zamanla üretime katılmaya başlamış ve erkekler ile aynı statüye erişmeye çabalamışlardır.

1.5.1. Tarih Öncesi Çağlarda Kadının Statüsü

Australopithecus olarak adlandırılan iki ayak üzerinde durduklarına ait fosil kalıntılarına 3.jeolojik zamanda rastlanmıştır. İki milyon yıllık bir zamandan sonra Paleolitik Çağ başlayıp insanların az çok iletişim kurdukları ve Anadolu'da yaşadıkları yapılan arkeolojik kazı çalışmaları sonucunda ortaya çıkan taş aletler ile belirtilmiştir. Paleolitik çağı takip eden Orta Paleolitik Çağ'da rastlanan kalıntılar ve aletlerden yola çıkılarak Homo sapiens neanderthalensis yaşadığı belgelenmiştir. Yapılan kazı çalışmalarında erkeklerin mezarlarına bırakılan hediyeler dikkat

çekerken bu durum cinsiyet kavramının bu çağda farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır (Uzunoğlu, 1993, s. 16; Akın, 1997).

İnsanın yaşamını devam ettirmesi için birtakım işlemleri öğrendiği Üst Paleolitik Çağda, doğurganlığın sebebinin bulunamaması ve bu çağda doğurganlığı bereketin simgesi olarak nitelendirmişlerdir. Bu sebeple Paleolitik Verüsler olarak geçen ve ilk tanrıça heykeller bu çağda yapılmaya başlanmıştır. Paleolitik Çağı takip eden Neolitik Çağ'da eski yerleşim yeri olan Diyarbakır'da başlatılan kazı çalışmaları sonucunda erkeğin avcılık ile kadının ise tarımla uğraştığı ve doğum şekillerini simgeleyen yapı maddesi taş veya kil olan heykeller ortaya çıkmıştır. M.Ö. 8-000 ile 15-000 yıllarını kapsayan dönem içerisinde insanlar kendilerini korumak için yaşamlarını mağaralarda geçirmişlerdir (Akın, 1997, s. 7-8)

Zaman ilerledikçe Modern Çağ'da temel ihtiyaç kullanımlarında taş yerine bakırın kullanıldığı belirtilmiştir. İnsanlar mağaralardan çıkmış ve birlikte yaşamak için daha elverişli alanlar bulmuşlardır. Bilinen en eski yerleşim yeri olan Çatalhöyük inşa edilerek, insanlar bu dönemde de avcılık ve tarım ile meşgul olmuşlardır. Gelişen yaşam alanı ile birlikte avcılık ve tarım harici meslek dalları oluşmaya başlamıştır. Oluşan meslek grupları kadını ikincil konuma atarak erkekler toplum ve aile içerisinde liderlik vasfına bürünmüşlerdir. Kadın tarlada toprak işleri ile uğraşarak evine ekmek götürmek zorunda bırakılmıştır. Kadınların tarlada çalışıyor olması ile evlerinde yiyecek ekmeğinin olması birbiri ile doğru orantılıdır (Fischer, 1993; Ilin & Segal, 2014; Demirdağ, 2015). Kadının erkeklere göre üstlendiği görev neticesinde kadın toplum içerisinde belirli bir pozisyon almış ve kadına saygı gösterilmeye başlanılmıştır. Bu sebeple de köylerde ve evlerde taştan ya da kilden yapılmış küçük kadın heykelleri görmek çokta şaşırtıcı değildir (Ilin & Segal, 2014; Demirdağ, 2015). Yunan/Helen tanrıçalarının güzellik ve aşkın simgesi olarak belirtilmesi de kadının konumunun nasıl değiştiğini göstermektedir. Artemis, Athena ve Afrodite için tek tanrılı dinlerin ortaya çıkışına kadar isimlerine antik kentler yapılmış ve büyük saygı görmüşlerdir (Çelikkol, 1996, s. 13). Bu durumda kadın, tarih öncesi dönemde tarım ile uğraşmış, doğurganlığının gizemi çözümlenememiş ve gücün simgesi olarak adlandırılmıştır. Tarih öncesi çağların gelişmesi ile birlikte erkek için iş

bölümlerindeki artış kadının toplum içindeki statüsünü düşürmeye yetmiştir. Güç erkekte ve kadın ikinci plana geçmiştir (Akın, 1997, s. 18).

1.5.2. Mısır Toplumunda Kadının Statüsü

Piramitleri ile bilinen Mısır, yaşayış olarak da yukarıdan aşağı doğru giden bir hiyerarşisi bulunmakta olup, eski Mısır erkek egemenliğinde ve merkeziyetçi bir yapıya sahiptir (Şimşek, 2012, s. 18).

Mısır toplumunda kadınları ilgilendiren evlilik, boşanma, miras gibi kanunlarda eşitlik söz konusudur (Irmak, 2010, s. 3). Ekonomik sebeplerden kaynaklı genellikle tek eşliliğin yaygın olduğu Mısır'da kadınlar ergenlik dönemine girdiklerinde erkekler ise bir evi idare edebilecek yaşa geldiklerinde evlendirilmekteydi (Douglas & Teeter, 2003). Mısır kraliyet içerisinde akraba arasında hatta kardeşlerin birbirleri ile evlendirilmesi oldukça yaygındır. Bu evliliklerin sebebi ise krallık içerisine dışarıdan bir kişinin girmesini engellemektir (Friedell, 2006; Lissner, 2006). Eski Mısır'da kadınlar ne kadar çok çocuğu olursa çocuk sayısına göre saygınlık kazanmaktadırlar. Erkek çocuk Mısır toplumu için daha önemli olup, doğumun yeniden canlanmayı simgelediği düşünülmesidir (Valbelle, 1992). Mısır'ın erkek egemen toplum olmasına rağmen kadının konumu erkeğe kesinlikle sadakat olmamıştır (Demirdağ, 2015, s. 20). Fakat bu duruma rağmen ev içerisinde erkeğin sözü geçerli olmakla birlikte erkek isterse kadını evde rehin tutabilmekteydi. Mısır toplumunda şiddet gören kadınlarda yer almıştır. Ama şiddet seviyesine göre de erkekler ceza alabilir ve maddi olanaklarından yazılı kanunlara göre feragat etmeleri istenmekteydi (Haktanır, 2010).

Mısırlı kadınlar genellikle cinsiyetleri ile bağdaştırılan dikiş-nakış, evde hizmetçi ve anne olarak hayatlarını sürdürmekteydi. Mısırdaki yaşayan firavunun ayak işlerine bakması için yılda bir kişiyi esir aldığı ve işini layıkıyla yerine getirmediğinde esirin bütün ailesinin rehin alınacağı da belgelerle belirtilmekteydi (Şimşek, 2012, s. 5). Kadınların dokumacılık ile uğraştıkları o döneme ait arkeolojik kalıntılar ile elde edilmiştir. Dokuma sanayi Mısırlı kadınlar sayesinde Mısır'ın ekonomisi açısından önemli bir yere sahiptir (İnan, 1992, s. 201).

Eski Mısır'dan Yeni imparatorluğa geçildikten sonra kadınların daha aktif olduğu belirtilmiş ve müziğin yaygın olduğu Mısırdaki kadınlar müzik ile uğraşmaya başlamışlardır (İnan, 1992, s. 332). Eğitim seviyelerine bakıldığında ise Mısır kadınları erkeklere oranla okuryazarlıkları daha az olduğu için ev hanımı olarak nitelendirilmekteydi. Bu sebeple siyasi alanda ve devlet işlerini kapsayan meslekleri seçemedikleri için erkeklerin bir adım gerisinde kalmışlardır. Kadınlar erkeklerin gerisinde kalsalar bile onlarda erkekler gibi tahta geçme hakkına sahipti. Kuşaktan kuşağa aktarılan yazılara göre her iki cinsiyette ön planda olmalı ve iki cinsiyetin birbiri ile olan dengesi sonucu ortaya güzel şeylerin çıkacağı belirtilmektedir (Şimşek, 2012, s. 6-7).

1.5.3. Mezopotamya Toplumunda Kadının Statüsü

Mezopotamya kelimesi Yunancada ırmaklar arasındaki ülke anlamına gelen *mesos* “orta” ve *potamos* “ırmak” kelimelerinin birleşiminden oluşmuştur (Tamay, 2007, s.142; Demirdağ, 2015, s.7). Mezopotamya toprakları üzerinde başta Sümerler olmak üzere sırasıyla Akadlar, Asurlular ve Babiller devlet kurmuşlardır (Gündüz, 2002).

Mezopotamya’da iki çeşit aile tipi bulunmaktadır. Bunlardan birincisi çekirdek aile; TDK’da “*anne, baba ve bekar çocuklardan oluşan aile tipi*” ve bir diğer aile tipi olan geniş aile ise; “*büyük anne, büyük baba ile bunların evli oğullarından, gelinlerinden ve çocuklarından oluşan aile*” olarak geçmektedir (Kozbe, 2001; TDK, 2019). Mezopotamya’da kadın ile ilgili literatürde ilk olarak karşımıza çıkan kralların belirlemiş olduğu bazı kanun maddeleri yer almaktadır. Bunlardan birkaçı;

“*Eğer bir adamın karısı ikinci bir erkek için kocasını öldürtürse, o kadın kazığa oturtulacaktır.*” (Hammurabi Kanunları 153. Madde)

“*Eğer babasının evinde oturan ve kocası ölmüş bir kadın, kocasının taktığı bütün takıları, eğer kocasının çocukları varsa, çocuklar alacaklardır. Eğer kocasının çocukları yoksa kadın alacaktır.*” (Orta Assur Kanunları, A Tableti 26. Madde)

Bu kanunlar yüzyıllar öncesinde uygulanmış olup günümüze kadar şekil değiştirerek gelmesi, kadına çeşitli muamelelerin uygulandığı ve kadın için zor bir hayat olduğunu göstermektedir (Kozbe, 2013). Yapılan arkeolojik kazılardan elde edilen sonuçlara bakıldığında arkeoloji dilinde “kahve tanesi gözler” olarak belirtilen gözleri sadece kabarıklık şeklinde yapılmış pişmiş kadın heykelinin kadının toplumdaki yeri ile ilgili bilgilere ulaşılmaktadır (Maisels, 1999, s. 506-507; Durmuş, 2014, s. 8). Mezopotamya toprakları üzerinde kurulan devletlerde kadının rolüne bakıldığında Sümer toplumunda ataerkil bir yapı olmasına rağmen Akad kralı Sargon dönemine kadar tanrıçaların önemli olması sebebiyle kadına birtakım haklar tanınmıştır (Nemet Nejat, 2002, s. 151; Şimşek, 2012, s. 38). Ur-Nammu kanununda yer alan “*Eğer bir adam diğer bir adamın haklarını ihlal ederse ve genç bir adamın bakire eşine tecavüz ederse onlar o adamı öldürecektir*” 6. Maddeye göre kadına önem verildiği görülmektedir (Tosun & Yalvaç, 1975, s. 40; Durmuş, 2014, s. 12).

Tosun ve Yalvaç (1975)’ın eserinde bahsedildiği gibi Lipit-İstar kanununa göre bir kadının çocuk sahibi olamamasının normal karşılanması gerektiği şu kanun ile açıklanmaktadır: “*Eğer bir adamın karısı ona bir çocuk doğurmasa, bir sokak kadını (fahişe) ona çocuk doğurursa, o (adam) o kadına (fahişeye) arpa (hububat), yağ, elbise tayını ile (günlük ihtiyacı) sağlayacaktır., sokak kadınının ona doğurduğu çocuklar onun varisi olacaklardır. Fakat onun karısı yaşadıkça, bu sokak kadını evde onun ilk karısıyla birlikte oturmayacaktır.*” (Durmuş, 2014, s. 13).

Babil toplumuna bakıldığında kadınlar doğduğu günden gelin olana kadar babalarının sorumluluğu altında kalmışlardır. Sümer toplumunun aksine erkekler kadınlardan ön planda olmasına karşın yine de kadına saygı gösterilmiş fakat kadın erkeğine sadık birer varlık olarak nitelendirilmiştir (Leick, 2002; Şimşek, 2012). Kadınların eşlerine sadık olmalarına rağmen erkekler eşlerinin üzerine kuma getirme hakkına sahip olmuşlardır. Soylarının devam etmesi için günümüzde olduğu gibi erkek evlat önemli bir yere sahiptir (Bottero, 2001; Şimşek, 2012).

Babil toplumunda kadının meslekleri aşçılık, yün dokuma olarak belirtilirken bir diğer meslek olan meyhanecilik ve satış yapan tüccar olarak belirtilmektedir (Oates, 2004, s. 78). Meyhaneler ile genelevler aynı yerde olduğu için meyhanede çalışan

kadınlar genelevdeki kadınlar ile aynı seviyede tutulup toplum tarafından saygı gösterilmemiştir (Klengel, 2001, s. 247; Şimşek, 2012, s. 45). Kadının ikincil konumuna rağmen Nabukadnezar'ın eşi için yaptırdığı, eşi benzeri olmayan Babil'in Asma Bahçeleri kadına verilen önemin en anlamlı şekilde günümüze kadar taşınmasını sağlayan bir dünya harikasıdır (Oates, 2004, s. 135; Durmuş, 2014, s. 21).

Mezopotamya topraklarında kurulan bir diğer devlet olan Asur toplumuna bakıldığında, kızların ergenlik dönemlerine girdikleri vakit nişanladıkları belirtilmektedir. Yapılan arkeolojik kazı çalışmalarından elde edilen bilgilere göre evlilik ile ilgili yazılı metinlerde kadınların haklarının korunduğu gösterilmektedir (Kuzuoglu, 2004). Kadın haklarının korunmasına rağmen Orta Asur Kanunu'nda yer alan suçlardan biri de bilerek çocuk düşürmektir. Bu suç ile ilgili 53. Madde "*Eğer bir kadın kendi kendine isteyerek bir çocuk düşürürse, onu itham ve ispat ederlerse kazığa çakacaklar ve onu gömmeyeceklerdir. Eğer çocuğunu öldürürse, onu kazığa çakacaklar ve gömmeyecekler.*" şeklindedir (Tosun & Yalvaç, 1975, s. 79-80; Duymuş, 2009, s. 24).

Asurlu kadınlar için bir başka kural ise dışarıda gezerken başlarını kapatmaları gerektiğidir. 40.madde gereği dışarı çıkarken evli kadınların başlarını örtmesi gerektiği bekar ve sokak kadınının böyle bir zorunluluğu olmadığıdır. Bu durumda evli ve bekar kadın ayırt edilebilmektedir. Eğer ki sokak kadınının başını örttüğü anlaşılırsa mahkemede 50 sopa cezası verilmektedir (Tosun & Yalvaç, 1975, s. 252). Böylelikle kadınların yasalara uymamaları kaçınılmaz hale gelmektedir.

Mezopotamya topraklarında dini hayatta kadının statüsüne bakıldığında; öncelikle din konusunda çok tanrılı inanç sistemi olduğu görülmektedir. Bu inanç sistemine göre Mezopotamya'da İştar olarak adlandırılan fakat Sümer dilinde adı farklı olan İnanna bereket, doğa ve cehennem tanrıçasına, çoban tanrısı olarak ise Dumuzi – Tammuz'a inanılmıştır (Memiş, 2007, s. 175; Kılıç & Duymuş, 2009, s. 160). Dumuzi ve İnanna yılın belirli zamanlarında ülkenin bolluk ve bereket içerisinde olması için bir araya geldiğini ve daha sonradan evlenmeleri "kutsal evlilik" olarak

nitelendirilmiştir. Bunun sebebi ise evliliklerinin bereketi simgelediği düşünülmüştür (Çağırğan, 1986, s. 499).

Mezopotamya’da din kadınlarının hakları ile ilgili bilgiler Hammurabi Kanun’unda anlaşılır şekilde yer almaktadır. Bu toplumda farklı unvanlara sahip rahibe sınıfları mevcuttur. Yüksek rahibe sınıfı anlamına gelen “Entum rahibeleri” erkek tanrılara hizmet verirken diğer rahibelerden daha farklı konumlarda yer almışlardır. Diğer rahibelerden ayırt edilebilmek için kılık kıyafetleri taktıkları takıları farklı olması gerekmektedir. Hammurabi Kanunu’nun 178. Ve 179. Maddeleri gereği entum rahibeleri toplumun asil ailelerinden seçilmesi zorunlu kılınmıştır. Entum rahibeleri kentin üst tabakasından seçilirken ve evlenmelerine izin verilirken bir diğer rahibe sınıfı “Naditumlar” kentin kuzey kısmından seçilmekte ve görevleri hizmetçilik olarak nitelendirilmişlerdir. Naditum rahibeleri sadece görevlerini yapmakla yükümlü ve evlenmeden hayatları son bulmaktadır (Kılıç & Duymuş, 2009, s. 165). Bu durumda toplumda sınıf ayrımı yapıldığı ve kadının asil aileden olup olmadığına bakılarak görev ayrımı yapıldığı görülmektedir.

Mezopotamya topraklarında yasalara karşı çıkan kişiler kadın erkek ayırt etmeksizin belirli cezalara tabii tutulmaktadır. Ana – İttişu Kanununun ilk maddesine göre “eğer bir kadın kocasına sen benim kocam değilsin derse o kadın nehre atılmakla cezalı iken adam karısına sen benim karım değilsin dediğinde adam gümüş ödemekle yükümlüdür.” Her iki tarafın ceza almasına karşın kadın erkeğe göre daha ağır cezalara maruz bırakılmaktadır. Ataerkil bir yapıya sahip olan bu toplumda evliliklerin sonlanmasını erkek istemekteydi. Kadın boşanmak istediği zaman kötü bir izlenime sahip olmaktadır. Boşanmaların çoğunluğu ise kadının çocuk sahibi olamaması olarak belirtilmektedir (Şimşek, 2012, s. 59).

1.5.4. Roma İmparatorluğu’nda Kadının Statüsü

Roma İmparatorluğu İÖ 27’de doğmuş ve Germenler’in saldırıları sonucunda Batı İmparatorluğu 476’da ortadan kalkmıştır. Tarihsel açıdan tanımlanması güç bir imparatorluk yapısına sahiptir (Roux, 2006, s. 9).

Derinlemesine yapılan araştırmalarda ortaya çıkan sonuçlardan bir tanesi Roma'nın tarım toplumu olduğudur. Roma tam anlamıyla tarlalarda durmadan çalışan, sadakatli olmaları ile bilinen bir toplumdur. Kadınlardan beklentileri tutumlu ve geleceğe iyi bireyler yetiştiren anne olmalarıydı. Roma toplumunda en değer verilen kavram sadakattir. Roma toplumunda savaşlar yüzünden pek çok kadın dul kalmış ve bu sayede güçlü kadın modeli ortaya çıkmıştır. Güçlü kadın modeline karşılık her toplumda olduğu gibi evliliğin asıl amacı soyunu devam ettirebilecek varisler dünyaya getirmektir (Freeman, 2003). Roma kadınından erkeğine baş eğmesi, ona hizmet etmesi beklenmekteyken bu davranışları sergilemeyen kadınlar aşağılanmaktaydı. Bu tip durumlara rağmen kadının toplum içindeki yeri İsrail ve Yunan kadınlarında olduğu gibi eve hapsedilmemişlerdir. Roma kadınları kocalarının yaşamlarını paylaşır ve tinsel bir saygı görürlerdi (Kılıç, 2000, s. 46-47).

Roma toplum düzeni, başlangıçta kapalı bir ekonomi yaşamına dayanmaktadır. Hayvan sürülerinden ve otlaklardan ortak yararlanan çoban toplulukları ataerkil bir biçimlenme ve bu ortak yararlanma durumu özel mülkiyetin sınırlı olduğunu göstermektedir. Roma'daki sosyal yapılanma süreci içerisinde aynı soydan geldiklerine inanan "Gens" birliklerinin ortaya çıktığını kaynaklarda belirtilmektedir. Gens üyeleri atalarından aldıkları ortak adı taşımaktadırlar. Romalı kendi adının yanında bağlı olduğu gensin adını kullanmaktaydı. Gens üyeleri arasında kan akrabalığı, ortak kült, ortak mezarlık, ortak mülkiyet, veraset esası ve hukuku geçerliydi. Roma ailesinin karakteristik özelliği aile reisinin (pater familias) otoriter gücü elinde bulundurmasıydı. Topluluğun üzerinde mutlak söz hakkına sahip ve kızları satıp, erkek çocukları köle olarak verme yetkisi elindeydi. Aile üyeleri arasında gelenekleri çiğneyenleri cezalandırabilmekte ve onları topluluktan atabilmektedir (Bahar, 2010, s. 65-67).

Roma'da dışarıdan olan evlilik nişanlının kaçırılması ya da satın alınma biçimindeydi. Evli kadınlar, yeni karışmış oldukları klana yabancı sayılıyorlardı. Geldikleri gensteki isimleri taşımakta ve Gens içerisindeki haklardan yararlanamıyorlardı. Zamanla üretici güçlerin gelişmesi savaş ganimetlerinin birikimi özel mülkiyeti yanında getirmiştir. Gensler arasında farklılıklar ortaya çıkmaya başlamıştır. Genslerin bazıları güçlü konuma ulaşmışlardır. Genslerin

liderleri, kardeşleri, oğulları ve onların çocukları artık doğuştan soyluları oluşturmaya başlamıştır. Böylelikle Roma’da yeni sınıf sisteminin temeli atılmıştır. Genslerin lideri konumunda olan en soylu topluluk “patriciler” toplumda önemli bir statüye sahip olmuştur. Diğer üyelerde particilere tabi “cliens” yani yanaşma durumuna düşmüştür. Daha sonra toplumsal yapıdaki bu farklılığın zorunluluğu olarak patrici ve cliens arasında sosyal bir tabaka oluşturan “plebler” ortaya çıkmıştır. Toplumun önde gelenleri patriciler, pleblerden kendilerini tamamen ayırt etmektedir. Örnek verilecek olursa; Hindistan kast sisteminde olduğu gibi bu gruplar arasında da evlilik kesinlikle yasaktı. Plebler kültürel yönden de particilerden farklılık gösteriyorlardı. Pleblerin tanrıları patricilerin ata kültünden farklı olan bereket tanrıçası “Ceres” idi. Plebler toprakları olmadığından patricilerin topraklarını kiralamak durumunda kalan küçük çiftçilerdi. Aynı zamanda zanaat ve ticaret ile uğraşmaktaydılar. Borçlarını ödeyemediklerinde de dönemin yasalarına göre alacaklının kölesi haline gelmektedirler (Tanilli, 1999, s. 375).

Patriciler: Roma’da tam hukuklu vatandaşlara, baba oğul anlamına gelen patrici denmekteydi. Çoğunluğu büyük arazi sahibi ve asıl Roma toplumunu patriciler oluşturmakta idi. Patriciler ticaret ve mülkiyet hukuku, eşitliğe dayalı evlenme hukuku, memur seçilme ve memurluk yapmak gibi seçim hukuku ve onlar hakkında kararı temyiz etme gibi haklara sahipti. Plebler: Roma’nın az hukuklu vatandaşları ve çoğunlukla çiftçi ve zannat sahibi kişileri olarak belirtilmektedir. Roma’nın en kalabalık halk zümresini oluşturmaktaydılar. Patrici gensleri savaş gibi nedenlerle azalırken plebler, bir yandan doğum yoluyla, diğer yandan da özgür kalan yanaşmaların (cliens) katılımı ile giderek nüfusları artmıştır. Bu şekilde tam hukuklu patricilerin karşısında az hukuklu bir sınıf ortaya çıkmıştır (Atlan, 2014).

Roma toplumunda evlenen kızlar çeyizi ve bütün hakları ile birlikte gelin olduğu eve yani kocasının himayesi altına girmektedir. Bunun sebebi ise Roma’daki her ailenin kendisine has ibadet şekillerinin bulunmasıdır. Roma toplumunda kocasının hâkimiyeti altına girmek anlamına gelen “manus” kelimesi kullanılmaktaydı. Kocasının “manus”u altına giren kadın kendi akrabaları ile bağlantısı sona ermekteydi (Rado-Bosman, 1942, s. 541; Söğütü Erişgin, 2013, s. 3). Her evlilik bu şekilde olmak zorunda değildi. Kadın isteği üzerine bütün mal varlığını erkeğin

üzerine geçirirdi yani bir nevi mal rejimini düzenlemek olarak adlandırılmaktaydı (Koschaker, 1977, s. 176). Kadın mal varlığını kendisi yönetmek istemezse kocasına devredebildiği gibi kocası mal varlığını yönettiği sırada karısına hesap verme zorunluluğuna sahiptir. Boşanmaları durumunda ise kadının kocasına yönetmesi için vermiş olduğu mal varlığını kadına geri vermesi gerekmektedir (Gaudemet & Tahiroğlu, 2011, s. 227). Roma’da ataerkil bir yapıya dayanan ailede, kadın erkeğe tabi idi. Kadına eski geleneklere dayanan bir yaşam öngörülüyordu. İdeal bir kadın, erdemli bir eş ve anne olarak algılanıyordu. Romalı bir kadına eski bir biçimde hayat tarzı sürüyor demek onun için büyük bir övgü kaynağıydı. Kötü şöhreti olan bir kadınla evlenmek veya bir hayat kadını ile birlikte yaşamak hoş karşılanmazdı. Örneğin; senatörlerin azat edilmiş köleler ile birlikte olmaları hiç hoş karşılanmazdı. Bu kişiler kamusal alanda üst düzey görevlerden yararlanamıyordu. İmparatorluğun son dönemlerinde sosyal yapıda bu anlamda bir yozlaşma kendini gösterse de toplumun orta ve alt kesimlerinde evlilikteki sadakati yücelten mezar taşları ve yazıtlar evliliğin kutsallığının devam ettiğinin göstergesidir (Mutlu, 2007, s. 90).

Konuyu biraz daha sınırlandırmak gerekirse; Roma ailesi aynı baba egemenliği altında bulunma gibi hukuki bir esasa dayandığı için, evli kadının kocasının egemenliği altına girmesini sağlayan işlem “conventio in manum” olarak adlandırılmaktadır. Bu işlemin yapılması sonucunda, evlenen kadın üzerinde kocası, eğer kocası patria potestas altında ise onun pater familiası egemenlik hakkını elde ederdi. Bu egemenlik manus olarak adlandırılmaktaydı. Üzerinde manus kurulan evli kadının kendi ailesi ile olan “agnatio” akrabalığı, akrabalarına karşı olan hak ve yükümlülükleri sona erer ve kadın bütün hukuki sonuçları ile kocasının ailesine katılırdı. Evlenen kadının iki aileye birden dahil olamaması tek bir aileye dahil olması zorunluluğunun nedenlerinden birini de Roma’nın dini oluşturmaktaydı. Her ailenin kendine ait bir dini ve ibadet usülleri bulunmaktaydı. Kadın birbirinden bağımsız iki dine birden bağlı kalamazdı. Kadın ya kendi atalarının dinine bağlı kalır ve ailesinden çıkmaz ya da bu din ile bağını keser, kocasının dinini ve ibadetini benimserdi (Söğütlü Erişgin, 2013, s. 3).

Roma kadınları çocuk sahibi oldukları zaman hakları bir nevi sınırlandırılmaktaydı. Tabi ki bu haklar erkek ve kız çocuk doğurmalarına göre değişmekteydi. Roma’nın

eski kanunlarına göre, doğan tüm erkek çocukların, ilk doğan kız çocukların yetiştirilmesi ve sonra doğan kız çocukları için ise “cahiliye devri” uygulanması öngörülmektedir. Hatta Roma’da çoğunlukla kız bebeklerin bırakıldığı bir alan mevcuttur. Bu durum kız çocuklarının yaşam haklarının bulunmadığı düşüncesinin bir kanıtıdır. Birer anne adayı olan bu bebeklerin terkedilmesi toplum nüfusunu önemli ölçüde etkilemektedir (Erdemir & Palaz Erdemir, 2012, s. 649-650). Bu durumu çözmek için Nerva döneminde İtalya’da, bebeklerin bu alana bırakılmasını azaltmak için kızlar için 12 *setsterces* erkekler için ise 34 *sesterces* para ödenmesi uygun görülmüştür. Bir diğer uygulama ise Traianus döneminde bu alana bırakılan erkek bebeklerin *alimenta* projesi ile yetiştirilip meslek sahibi olmaları hedeflenmiştir (Palaz Erdemir, 2016, s. 5).

Kocadan sonra ailedeki en önemli şahsiyet anne idi. Kadın kocasının yüklerini, daha genel bir ifade ile hayatını paylaşırdı. Kadın kocası ile beraber hemen hemen aynı yetkilere sahip olarak evin yönetimine katılırdı. Roma’da boşanma ise ölüm ve evlenme ehliyetinin kaybı durumlarında evlilik ilişkisi sona ererdi. Roma ailesinde kadın kutsal bir konuma sahip olmakla birlikte kadınların toplumsal yaşama fazla katılmamaları hukuki işlem yapma hususunda deneyimsiz olmaları, ruhlarının zayıf olması ya da fiziken zayıf olmaları, aile mallarının korunması gereksinimi asker olamamaları gibi nedenler ile hukuki işlem ehliyetleri kısıtlanmış ve baba egemenliği altında bulunmayan ve manus altına girmemiş olan kadınlara yaşları ne olursa olsun vasi atanmıştır. Roma’da cumhuriyet ilan edildikten sonra kadın ticari yaşama da girmeye başlamış terzi, dokumacılık gibi bazı sanatlarda toplumsal hayatta kendini göstermeye başlamıştır (Tanilli, 1999).

Güç gerektiren erkeğin yapabileceği işleri erkeklerin yapamadığı yani savaşta olduğu dönemlerde ihtiyaç halinde o işi kadınlar yapabilme hakkına sahip olmuştur. Yılın belirli dönemlerinde artan işgücü sebebiyle talep üzerine kadınlardan yardım istenmekteydi. Arkeolojik kazılardan elde edilen bilgiler sayesinde kadınların çoğunlukla evde olduğu ve dokuma işi ile uğraştığı belirtilmektedir. Dokumacılık dışında kuaförlük, çocuk bakıcılığı gibi mesleklerde çalışıyor olsalar da evde yemek yapar ve ev işleri ile ilgilenirlerdi. Roma halkında durumu iyi olan eğitimini

tamamlamış, kendini geliştirmiş çok az sayıda kadın filozof, hekim gibi saygın mesleklere sahip olmuşlardır (Palaz Erdemir, 2016, s. 9).

Verilen bilgiler doğrultusunda Roma Devleti'nin kurulduğunda kadın aktif durumda yer almasa da Roma cumhuriyet döneminden sonra nadiren toplum içine girmeye başlayan kadının konumu gün geçtikçe ilerlemeye devam etmiş gelişen toplumsal yapılar ve hukuki işlemler sayesinde ve toplumsal hayattaki rollerinin sınırları azalarak daha fazla yer almaya başlamıştır.

1.5.5. Hindistan Toplumunda Kadının Statüsü

Hindistan, Asya Kıtası'nın güneyinde Hint Okyanusu'na doğru uzanan bölgede yer almaktadır. Bu bölgede M.Ö. 4000'li yıllarda İndus Nehri çevresinde ilk medeniyet ortaya çıkmıştır. Hindistan'ın iki büyük nehrinden birisi olan Ganj Nehri, Hindistan'ın dini ve siyasi durumları sebebiyle önemli bir yerdir. Ganj nehri Hintler için kutsal bir yer olmaklar beraber bu nehir onlar için kötülüklerden arınmanın simgesi olarak kabul edilmektedir. Hindu inancına göre bir insan yaşamı boyunca nehrin suyundan bir kere bile içmemişse o kişi yaşamını tamamlamadan öldü şeklinde bahsedilmektedir. Ölecek olan bir kişiye nehirden su içirmek o kişinin cennete gideceğine inanırlardı (Demirdağ, 2015, s. 21).

Hint toplumunda kadınlar toplumun en alt kısmını oluşturmakta ve kadının var olan becerileri hiçe sayılarak kadınların toplumdaki yerlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Kadınlar, kutsal kabul edilen mekânlara girme ve dini yükümlülükleri olmayan Sudra sınıfına dâhil edilmiştir. Hindu fıkı bağlamında önemli bir eser olan Manu Kanunnamesi'nde *“kadınların hiçbir şekilde kurban sunamayacağı, hiçbir dini törene iştirak edemeyeceği ve sadece eşe itaatin onları cennete götüreceği”* belirtilmektedir. Yazılı bu metne istinaden kadınların erkeği baştan çıkarması onların doğasında olduğu düşüncesi yer almaktadır. Aynı şekilde *“bütün günahkâr eylemlerin kadınlardan kaynaklandığını bilen bir kimse dünyanın gerçek halini anlamıştır”* ifadesi ile erkeklere uyarı verilmektedir. Hint toplumunda kadınlar her türlü alanda aşağılanmakta ve kötülüğü simgeleyen Mara, aydınlanma

yolunda olan kadınlar için aydınlanmanın sadece erkeklere ait olduğunu belirterek onları yollarından çevirmeye çalışmıştır (Arslan, 2014, s. 148-149).

Hint kültürü Hindistan kökenli dinlerde yoğun bir şekilde hissedilmektedir. Hindistan toplumunda inanç ve kültür bağlamında tamamen dini bir kökene sahip olan ‘kast sistemi’ yaygın şekilde görülmektedir. Hindistan bölgesinde yer alan her kastın kendine özgü inançları ve buna bağlı olarak da giyim şekilleri vardır. Hint toplumunda kadına değer verilmediği için bazı kastlarda kadının evinden dışarı çıkmaları ve ait oldukları dinlerinin kendilerine tanıttığı kişiler dışında kalanları tanımaları yasaktı (Demirdağ, 2015, s. 76-77).

Hint toplumunda kadın toplumsal alanda söz hakkına sahip değildir. Kadınların ahlaksız ve karakterlerinin iyi olmadığı düşünülerek belirli kanunlar çerçevesinde kadınlar erkeklere bağımlı hale getirilmektedir. Böylelikle kadın çocukluk döneminde babasına ya da erkek kardeşine, evlendiğinde kocasına ve kocası öldüğünde varsa oğluna yoksa kocasının ailesinden bir erkeğe bağlı kalması gerekmektedir (Irmak, 2010, s. 4).

1.5.6. Antik Yunan Toplumunda Kadının Statüsü

Literatürde “Antik Yunan” olarak yer alan dönem Olimpiyat Oyunlarının oynanmaya başladığı M.Ö. 776 yıl ile M.Ö. 146’da gerçekleşen Roma işgali ile dönemin bittiği belirtilmektedir. Diğer toplumlarda olduğu gibi Antik Yunan döneminde de kadın-erkek farklılıkları ve toplumsal roller dikkat çekmektedir. Bu toplumsal roller yazılı kaynaklar ile de basılarak toplum tarafından benimsenmesi sağlanmıştır (Kocabaş Atılğan , 2013, s. 16). Toplumsal roller ve özellikle de kadınlar ile ilgili bilgiler sadece arkeolojik kazılar ile kalmayıp bir diğer bilgi kaynağı olan yazılı metinler ile de gerekli bilgilere ulaşılabilir (Karaaslan, 2016, s. 162).

Antik dönemde toplumsal roller yüzünden topluma uygun yaşamak zorunda kalan kadınlar, Yunan mitolojisinde yer alan Troya ve Troya savaşı ile bilinen Helena yüzünden bu durumda olduklarını savunmaktadırlar. M.Ö 8-9 yüzyıllarda yaşamış olan halk ozanı Homeros’a göre kentin kıta Yunanistan’ından yer alan Akhalar’ın

şehre saldırmalarının tek nedenini Helena olarak görmekteydi. Fakat yapılan kazılar neticesinde bu durumun Helena yüzünden değil ticari nedenlere dayandığı belirtilmektedir (Demiralp, 2010, s. 201-202).

Antik Yunan kadınlarının itibarları doğumdan sonra azaldığı belirtilmektedir. M.Ö. 750 – 650’li yıllarda yaşamış olan didaktik şiirin babası Hesiodos’a göre Havva’nın görüntüsü olarak kabul ettiği ve “bir fahişenin düşünce tarzı ile bir hırsızın doğal yapısına sahip” olduğunu söylediği Pandora’yı kötülüğün başlangıcı ve Altın Çağ’ın da sonunu getiren kadın olduğunu savunmaktadır. Pandora’yı, ateşi çalan tanrı olan Prometheus’a öfkelenen Zeus, bedenini kadına benzeterek göğsünün içine köpek yüreği ve huy olarak ise tilkinin karakterini yansıtan bir canavar yaptırmıştır (Kılıç, 2000, s. 28). Zeus’un Pandora’yı bu şekilde yaptırmasından kaynaklı kadın kötü olarak anılmaya başlanmıştır. Kadınlar için oluşan bu düşünce zaman içerisinde herkes tarafından benimsenmeye başlanmıştır. Savaşçı bir yapıya sahip olan toplumda erkekler savaşlar için eğitilirken kadınlar ev işlerinde ve annelik konusunda eğitilmekteydi (Karaaslan, 2016, s. 163-164). Bunların sonucu olarak kadınların ikinci planda kaldığı ve bir nevi köle oldukları varsayımında bulunmak yanlış bir çıkarım olmayacaktır.

Antik Yunan toplumunda ki bu eşitsizlik pek çok kaynak tarafından belirtilmekte olup Luce Irigaray’a göre günümüzde devam etmekte olan cinsiyet eşitsizliğinin başlangıcı olarak antik dönemi kabul etmektedir (Stone, 2006; Kocabaş Atılğan , 2013). Cinsiyet eşitsizliğinin bir diğer kanıtı olarak kız çocuklarının ev ekonomisine katkı sağlanmadığı düşüncesiyle doğduğu anda bir bahane bulunup öldürülür ya da sokağa atılırdı. Kız çocuklarına yapılan bu muameleye kadınların karşı gelme bir hakkı olmadığı kaynaklarda belirtilmektedir (Karaaslan, 2016, s. 165). Bir genç kızın annesinden ev içerisinde yapılan işleri öğrendiği zaman toplum tarafından evlenmesi öngörülmekteydi. Fakat Aristoteles’e göre kızlar için evlilik yaşı 18 erkekler için 30 civarı yaşlar uygun görülmekteydi. Bunun sebebi ise erken yapılan evliliklerde meydana gelen çocukların sıksa ve sağlıklı doğamayacak düşüncesi idi (Aristoteles, 1993, s. 227).

Diğer yandan Antik Yunan döneminde gerçekleşen olimpiyat oyunlarında oyunların çıplak oynanması gerektiği için sadece erkeklerin katılması gerekmekteydi. Fakat katılım şartının erkek olmasına rağmen bazı kurallar mevcuttur. Bunlar; cinayet işlememek, evli bir çiftin çocuğu olmak ve 18 yaşını doldurmuş erkek çocuk olmak koşulları dâhilinde erkekler oyunlara katılabilmekteydi (Yıldıran, 2014, s. 559). Fakat sporcular çıplak yarıştığı için kadınların izlemesi yasak olup gizlice izleyen kadınlar ölüm cezasına çarptırılmaktaydı. Durum bu şekilde olduğu için Tanrıça Hera'nın isteği üzerine erkeklerin oyun alanlarının dışarısında kadınlar içinde oyun alanı düzenlemiştir (Tekin & Tekin, 2014, s. 132). Böylelikle toplumsal cinsiyet eşitsizliği bir kez daha karşımıza çıkmaktadır. Kadın ve erkek aynı ortamda bulunmaması gerektiği ve erkek eğlenirken kadın evde kocasını beklemekle yükümlü olduğu sonucunu çıkarmak mümkündür. Toplum tarafından onaylanmamasına karşın hemcinsleriyle ilişki yaşayan erkekler bazı kaynaklarda ve kazılar sonucu ortaya çıkarılar resimlerde görülmektedir (Kocabaş Atılgan , 2013, s. 17). Toplumsal cinsiyet yüzünden erkekleri bir arada vakit geçirmelerini sağlayacak etkinlikler sayesinde, kadınlardan yani annelerinden uzak tutarak kadınların aşağılanmış halleri ile oğullarını etkilememesi için bu tip etkinliklerin yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu sayede kadın kendi halinde içine kapanık bir insan olması beklenmektedir.

Yapılan bu ayrımcılıklara rağmen toplumun zıt düşüncesine sahip Atina Akademisinin kurucusu olan ünlü filozof Platon'a göre; kadın ve erkek sadece cinsiyet olarak ayrı birer varlıklardır. Kadın ve erkeğin aynı işleri yapabileceğini savunmaktadır. Bu düşüncesine rağmen güç gerektiren işlerde kadının erkek kadar o işi iyi yapamayacağını da eklemektedir. Platon 'Devlet' adlı eserinde, toplumda birbirinden farklı 3 sınıf olduğunu belirtmektedir. 2. Ve 3. Sınıf olan 'çiftçiler – zanaatkârlar ve savaşçıların' siyasal hakları olmamakla beraber bütün kurallara uymaları beklenirken 1. Sınıf olan 'önderler' ise devleti yöneten kesim olduğu belirtilmektedir. Platon devleti yönetmenin sadece eğitim ile olabileceğini ve kız çocukların öldürülmesinden ya da eve kapatılmasından ziyade erkekler ile aynı eğitimi almaları gerektiğini savunmaktaydı (Platon, 2006).

Bir diğer Antik Yunan filozofu olan Aristoteles, kadınların zekâlarının erkeklerinkine oranla daha az olduğunu savunmaktadır. Zekânın ve gücün erkek

tarafından var olduğuna inanmaktaydı. Platon'un tam aksine kadın ile erkek aynı eğitimi almamaları gerekmekteydi. Kadın evde köle olarak erkeğine hizmet etmekle yükümlü ve evden dışarı çıkmaması gerektiğini savunmaktaydı. Doğuştan belirli bir zekâya sahip olan kadınlar bu düşünce sebebiyle akıllarını kullanamaz hale gelmektedirler. Evde sadece erkeğin sözü geçmekle birlikte doğurdukları çocukları da kadın değil evin erkeği yani yöneticisinin yetiştirmesi gerektiğine inanılmaktaydı. Aristoteles'e göre yönetim şekli 'efendi-köle' şeklinde olmalıydı (Kocabaş Atılğan , 2013, s. 19). Bu düşünceye göre erkeğin her şekilde üstünlük sağladığını söylemek yanlış bir bilgi olmayacaktır. Platon'un savunduğu düşüncelere rağmen oturmuş bir ataerkil düzen üzerine bu sistemi değiştirmek imkânsız hale geldiği ve ataerkil düşüncenin daha da güç kazandığı belirtilmektedir.

Antik Yunan filozofların görüşlerinin yanında arkeolojik kazılar sayesinde resim, heykel, vazo gibi sanat yapıtlar cinsiyet eşitsizliğini yansıtmaktadır. Sanat yapıtları yazılı kaynakların aksine dönem ile ilgili bilgileri görsel olarak karşımıza sunmaktadır. Günümüze ulaşan pek çok sanat yapıtında erkeğin resmedildiği görülmektedir. Kadın yapıtlarında ise kadın olduğu gibi değil erkeğin görmek istediği şekilde resmedilmiştir. Yapıtlar incelendiğinde erkekler çıplak bir şekilde çizilmiş fakat kadınlar kıyafetli şekilde yapılmıştır. O dönemde çıplaklık arttıkça gücünde artacağına inanılmaktaydı (Kocabaş Atılğan , 2013, s. 22).

Fotoğraf 1: Themis “Adalet ve Düzen Tanrıçası” (URL-1, 2019)

Fotoğraf 2: Mnemosyne: “Dokuz Mus’nın annesi ve hafıza tanrıçası” (URL-2, 2019)

Fotoğraf 3: Hermes: “Tanrıların en kurnazı ve en hızlı tanrısı” (URL-3, 2019)

Fotoğraf 4: Apollon: “Mitolojide müziğin, güneşin, ateşin ve şiirin tanrısı” (URL-4, 2019)

Fotoğraf 5: Posedion: “Denizler, deprem ve atlar tanrısı” (URL-5, 2019)

Fotoğraflara bakıldığında erkeklerde çıplaklık ön plandayken kadınlarda vücut hatlarının kapalı olduğu dikkat çekmektedir. Erkeklerde bellerine bağlanan ya da omuzlarına atılan şallar ile çıplaklıklarını daha da dikkat çekici hale getirmektedir. Yunan toplumunda kadınların çıplak olması hoş karşılanmadığı gibi kadın heykelleri de bu şekilde betimlenmiştir (Hollander, 1993). Fotoğraflarda görüldüğü gibi kadının vücut şekli sadece kumaşın duruşuna göre şekillendirilmektedir. Sanat yapıtlarındaki insan vücuduna örtülen şal erkeklerde çıplaklığı daha çok belli etmeye yararken kadınlarda vücudu gizleme görevi görmektedir. Buradan erkek kutsal ve kadın kusurlu ve gizlenmesi gereken bir varlık olarak nitelendirildiğini sonucu doğmaktadır. Bu durumda Yunan toplumunda cinsiyet eşitsizliği olduğunu sanat yapıtlarında çok net bir şekilde yansıtılmıştır.

1.5.7. Hitit Toplumunda Kadının Statüsü

Anadolu’da ilk siyasi birlik M.Ö. II bin yılında Kızılırmak kavisi içinde kurulan ve başkenti Hattuşa olan Hitit Krallığı tarafından sağlanmıştır. Hitit Devleti tarihi, bir taraftan Boğazköy’de bulunan Hitit Devleti arşivi vesikaları ve kazıların verdiği arkeolojik malzemelerle diğer taraftan da siyasal ve kültürel ilişkilerde bulundukları komşu memleketlerin yazılı vesikalarında verilen bilgiler ile karşılaştırılmaktadır. Çivi yazılı belgelere göre Hititler, merkez topraklarına komşu olan diğer Anadolu topraklarını, Yukarı Memleket ve Aşağı Memleket ismi ile iki büyük bölüme ayırmışlardır. Hitit tarihi hakkında bilgi veren ve Eski Devlet zamanında kalan

vesikalar çok az sayıdadır. En çok vesika ise Büyük Krallık (imparatorluk) zamanında elde edilmiştir. Geç Hitit Şehir devletlerine ait vesikalar ise daha çok Hitit hiyeroglif yazısı ile yazılı büyük anıtlardır. Hititlerin Anadolu'ya nereden geldikleri ve ırklarına dair iki görüş vardır. Bunlardan ilki bütün Hint – Avrupalı kavimler gibi Hititlerin batıdan, boğazlar üzerinden Anadolu'ya geldikleri, ikinci görüş ise Hititlerin Anadolu'ya Kafkaslar üzerinden gelip, Yeşilırmak bölgesinde bir süre kaldıktan sonra Kızılırmak kıyısı içerisinde yerleştikleri yönündedir. Bu görüşler neticesinde Hitit seramiğinin, Khirbet Kerak seramiğine benzetilmesinden dolayı, Hititlerin Anadolu'ya Kuzey Suriye üzerinden geldikleri yönünde bir görüşte mevcuttur (Ünsal, 2013, s. 31-32).

Kayseri Kültepe'de bulunan ve Asurlu tüccarlara ait olan tabletler, Koloni Devri Anadolu'sunun sosyal, siyasi ve ekonomik hayatını gözler önüne sermektedir. Bu devirden sonra Eski Hitit Devleti zamanlarına ait yazılı vesikalar sınırlı olduğundan, bu devirde şehirdeki toplum hayatı hakkında tam bir fikir edinmek mümkün değildir. Fakat Kültepe çağında mevcut olan adet ve ananelerin, bu zamanlarda da yaşadığı tahmin edilmektedir. Yani Devlet zamanına ait olan Boğazköy vesikaları da genellikle saray hayatını aksettirmektedir. Bu nedenle, söz konusu vesikalardan Hitit toplumunun bir tablosunu çizmek oldukça zordur. Ancak arazi bağış vesikalarından ve özellikle kanunlardan bir dereceye kadar Hitit şehirlerindeki halkın hayatı hakkında fikir edinmek mümkün olabilmektedir. Kanun maddelerine göre, Hitit toplumu asiller, hürler, köleler ve Nam-Ra'lar olmak üzere bir takım sosyal sınıflardan oluşmaktaydı. En büyük sınıfı teşkil eden ve kral ailesi mensuplarının da içinde bulunduğu asillerin, büyük çiftlikleri ve malikâneleri vardı. Bunlar zenginlik ve refah içerisinde yaşamaktaydılar. Asillere şehirlerde hizmette görevli olan bir de köle sınıfı yer almaktaydı. Bu köleler bedelini ödeyerek hürler sınıfına geçebilmekteydi. En son Nam-Ra denen Hitit metinlerinde adı geçen bir sınıf bulunmakta ve bu sınıfta düşman memleketlerinden Hatti memleketine getirilerek belli bir yerde ikamet etmeye mecbur tutulan insanlardı. Hitit kanunlarında bu sınıf halk için özel hükümler bulunmamaktaydı. Aksine onlara da hürler gibi muamele edildiğini belirten kaynaklar mevcuttur (Memiş, 2011, s. 258).

Hitit öncesi Anadolu toplumlarında kadın, verimliliği ve doğurganlığı simgelediği için çok büyük saygınlık kazanmış, tanrılaşmış ve buna paralel olarak da Anadolu’da anaerkil bir toplum yapısı oluşmuştur. Hitit toplumunda ise başlangıçta devletin sınırlarını genişletmek, ekonomik olarak güçlü olmak için izlenen dış politikanın etkisiyle erkeğin egemenliği artmış ve ataerkil düzenin özellikleri belirginleşmiştir. Ancak Hititlerin Anadolu’da yaşadığı çağa damgasını vuran çok yüksek bir kültür ve medeniyet yaratması ile Hitit toplumunda kadına hak ettiği değer verilmiş ve Hitit kadını çağında çok ileri seviyeye ulaştırılmıştır. Hitit halkının özel yaşantısı hakkında bilgi veren belgeler henüz ele geçmemiştir. Hitit toplumundaki Hitit halk kadınının statüsü, toplumdaki rolü, önemi ve sahip olduğu haklar kısmen Hitit kanunlarından öğrenilmektedir. Hitit kanunlarında birini öldürme, sakatlama ve yaralama gibi suçlarda erkek veya kadın cinsiyet ayrımı gözetilmemiştir. Mağdur olan erkek veya kadın olsun ceza hukukunda suçluya eşit muamele yapılmıştır. Bu bağlamda Hitit döneminde cinsiyetler arasında eşitlik aşîkârdır (Darga, 2013, s. 188).

Aile hukuku Hitit medeni hukukunun en önemli kısmını oluşturmaktadır. Hitit toplumunda erkeğin aile reisi olmasına karşın ailenin mutlak hâkimi değildir. Hitit halk kadınının serveti, veraset ve miras gibi hakları belirli bir ölçüde kanunlar ile koruma altına alınmıştır. Kanunlarda evlilik ile ilgili maddelerde Hitit toplumunda hür insanlar ve köleler ayrılmaktadır. Hür insanlar arasında yapılan evlilikten önce sözlülük ve nişanlılık dönemi mevcuttur. Evlilikte erkek kız tarafına “kuşata” yani başlık parası ödemektedir. Verilen bu başlık parası erkeğin kızı satın alması değil erkeğin evlilikten cayması halinde kız tarafının elinde bir teminat olması içindir. Kız tarafı da evlenirken çeyiz götürmektedir. Ayrıca kanunlara göre evlenmeden önce kız tarafının yani anne – babasının sözden, evlilikten vazgeçme hakları vardır. Bununla beraber Hititlerde kız kaçırma olaylarının suç sayılması da kanunlarda bulunmaktadır (Ünal, 2005, s. 57).

Kanun maddelerinden ilginç olan bir nokta da veraset ile ilgili hükümlerdir. Bu hükümlere göre kadın baba evinde ölünce onun şahsi serveti, mirası kocasına değil çocuklarına kalmaktadır. Eğer bir erkek karısını kendi evine götürürse, kadın beraberinde alır. Eğer kadın kocasının evinde ölecek olursa, erkek kadının çeyizini

kendine alır. Eğer kadın babasının evinde ölür ise çocukları varsa kocası çeyizi alamaz (Balkan, 1948, s. 147-148).

Hitit kadını iş hayatında hem Hitit ekonomisine katkı sağlamış hem de kült alanında önemli görevler üstlenmiştir. Kadın meslekleri arasında çiftçilik, değirmencilik, hekimlik, rahibelik, fal ve büyücülük sayılabilir. Hitit kadını ekonomik hayata nasıl katkı sağladığı ve emeğinin karşılığının nasıl saptandığı kanun maddelerinde belirtilmiştir. Kadının iş gücüne karşı ödenen ücretin erkeğe ödenen ücretten daha düşük olduğu aşikârdır. Ancak burada kadın – erkek ayrımı değil, yapılan işin para karşılığı dikkate alınmıştır. İlgili kanun maddesi şu şekildedir; *“Eğer bir adam hasata işe girer, demetleri bağlar, yük arabasına yerleştirir onları samanlığa koyar ve harmanı geri hazırlarsa 3 ay için 30 yarım ölçü tahıl onun ücretidir. Eğer hasat zamanı bir kadın işe girerse 2 ay için 12 yarım ölçü tahıl verilir.”* Bu kanun maddesinden anlaşılacağı gibi Hitit kadını hasat işçisi olarak zirai işlerde çalışabilmektedir (Ünal, 2005, s. 56-57).

Hitit devlet arşivinde bulunan dini belgelerden, din ve kült görevlisi kadınlar hakkında da çok önemli bilgiler edinmek mümkündür. Tapınak görevlilerine yönelik bir direktif metninde Tanrı’ya nasıl önem veriliyor ve saygı duyuluyorsa, kadına da aynı önemin verilmesi ve aynı saygının duyulması gerektiği vurgulanmıştır. Etnik kökenlere göre farklı dillerde şarkı söyleyen kadın şarkıcılar kült personeli arasında önemli bir grubu oluşturmaktadır. Şarkıcı kadınlar etnik köken olarak geldikleri şehirlerle birlikte ritüellerde ve personel listelerinde belirtilmekte, şarkı ve müzik eşliğinde yapılan törenlerde ilahi, şarkı söylemekte ve müzik aleti çalmaktadırlar. Hitit toplumunda diğer birçok toplumun inanç siteminde olduğu gibi din ve büyü iç içe girmiş ve ayrılmaz bir bütün olarak kabul edilmiştir. Büyücü kadınların geçtiği çivi yazılı belgelere bakıldığında din, büyü, fal ve kehanet metinlerinde anlatılan törenleri düzenleyen, yöneten ve dikte ettiren baş sorumludur (Reyhan, 2003).

Eski Hitit Krallığı’ndan beri kral eşleri ve kızları saray politikalarında ve devlet yönetiminde söz sahibi olmuşlardır. Hitit devlet yönetiminde kral ve kraliçenin yanı sıra panku denilen soylular mecliste rol oynamıştır. Ayrıca İmparatorluk Dönemi’nde kraliçeler de yönetimde aktif olmaya başlamışlardır. Tüm devlet ve din işlerinde aktif

ve resmi olarak kralın yanında yer alan Hitit kraliçeleri krallar gibi özel bir unvana sahiptiler. Hitit kralları egemen kral olarak yorumlanan “Laborna / Tabarna” unvanını, kraliçelerde egemen kraliçe anlamına gelen “Tawananna” unvanını taşımışlardır (Ünsal, 2013).

Sonuç olarak Hitit toplumunda veya Hitit ailesinde halk kadınına belirli hakların tanınmış olduğu tespit edilmektedir. Dönemin mevcut sosyal ve siyasi yapısı erkeklerin toplum ve devlet hayatında ön planda olmaları sonucunu doğurmuştur. Ailenin ve toplumun koruyuculuğunu üstlenmiş olan erkeklerin siyasi hayatta da aktif olmaları doğal karşılanmalıdır. Bununla birlikte Hitit üst tabaka kadını temsil eden kraliçelerinde Hitit devletinin siyasi hayatında küçümselemeyecek derecede etkili olduğu tespit edilmektedir. Bu yönüyle Hitit kadını ve özellikle kraliçeler komşu ülkeler olan Mezopotamya ve Mısır kraliçelerinde tamamen ayrılmaktadırlar.

1.5.8. Eski Türk Toplumunda Kadının Statüsü

Türk kültürüne bağlı olarak yaşadığımız uygarlıkta kadını; İslamiyet’ten önce göçebelik döneminde, yerleşik hayatta kültür çevresi olan ve batı medeniyetine dâhil olan kadın olmak üzere üç şekilde değerlendirilmektedir. Geçmiş dönemlere bakıldığında Orhun Kitabelerinde Türk toplumunda kadından övgü ve saygıyla bahsedilmektedir. Bu kitabelerde devleti idare edenlerin hatun kişiler olduğu yazılar yer almaktadır. Eski toplumda kadınlar erkekler ile beraber ata biner, ağır sporlar yaparlar ve tek eşliliğe önem vermekteydiler (Irmak, 2010, s. 5).

Tarihin ilk dönemlerinden bu yana kadın, ekonomik hayatın bir parçası olarak eve ekmek getirmek için tarım alanında yoğun bir şekilde çalışmaktaydı. Kadın genel anlamda savaş dönemlerinde aktif bir şekilde çalışmış fakat onun haricinde üreme ve ev işleriyle kısıtlı kalmaktaydı. Bunun temel sebebi de eğitim olanaklarının kısıtlı olması ve buna bağlı olarak da toplumsal baskının kadının ev dışında bir yerde çalışmasının uygun olmayacağı düşüncesini normal bir düşünce gibi yansıtması şeklinde söylemek mümkündür. Zamanla Türk kadınının sosyal hayattaki yeri değişmeye başlamış ve ev dışında çeşitli mesleklerde çalışmaya başlamıştır. Meşrutiyet döneminde sosyal değişimler ve savaşlar sebebiyle erkek gücünün yeterli

olmaması ve kadına ihtiyacın artması ile birlikte kadının sanayi alanına da girmesine yol açmıştır (Erdal, 2008, s. 110).

Eski Türk kadınının toplum içerisinde kazanmış olduğu siyasal haklar incelendiğinde elimizde olan yazılı ve sözlü kaynaklar Orta Asya’da kadının erkeklerle her alanda eşit olduğunu göstermektedir. Kadının kocasının yanında devlet idaresine katıldığı hatta bazı zamanlar kocası yanında olmadığı devletin tek başına yönettiği yazılarına rastlanmaktadır. Erkeklerle Hakan kadınlara Hatun şeklinde seslenilmekteydi. Eşitlik söz konusu olduğu için çıkan fermanlar da “Hakan ve Hatun buyuruyor ki” şeklinde olmaktadır. Eski Türk toplumunda Cengiz yasalarında kurultaylarda kadınların yer aldığı geçmekte ve kadınların devlet başkanlığı yaptığı bilinmektedir (Konan, 2011, s. 161).

Bu bağlamda kadın hareketleri üzerine araştırma yapan araştırmacılar üç evreden söz etmektedirler. Osmanlı dönemi olarak geçen Cumhuriyetin ilk yılları ve seksen sonrası dönem yani II. Meşrutiyetin ilan edildiği ilk evre, Cumhuriyetin ilanı ikinci evre ve 1980 askeri darbeden sonrası üçüncü evre olarak kabul edilmektedir (Irmak, 2010, s. 6). Osmanlılar dönemindeki batılılaşma ile beraber özellikle Cumhuriyet dönemi ile beraber kadın iş yaşamında etkin rol oynamaya ve ekonomik anlamda ayakta durmaya başlamıştır.

1.6. Osmanlı Döneminde Kadının Statüsü

Osmanlı devleti geniş bir coğrafya üzerinde yaşamış ve çeşitli kültürlere sahip bir topluluk olarak bilinmektedir. Osmanlı devleti genel anlamıyla kadını eve hapseden bir toplum ve kadın sosyal hayata çıktığında da kadını çarşıya sokan bir devlet şeklinde belirtilmektedir. Erkeklerle eşit haklara sahip olmayan kadın erkeğin sözünü her daim dinlemek zorundadır görüşü yaygındır. Çocuklu bir ailede baba vefat etse bile çocuğun annesi veli olarak okula gidemezdi. Fakat köyde yaşayan kadınlar erkek gibi tarlada çalışıp evine ekmek getirmek gibi sorumlulukları yer almaktadır (Tekin, 2010, s. 85-86).

Osmanlı döneminde aileyi oluşturan en önemli etmen kadındır. Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde kadınlar anne olarak daima ön planda olmuş ve göçebe hayatları sebebiyle kadın tarlalarda aktif rol oynamıştır. Anadolu Selçuklu döneminde kurulan Bacıyan-ı Rum kadın örgütü kadınların üretimde ve sosyal hayatta var olmasını sağlamıştır (Gündüz, 2012, s. 142).

Tanzimat sürecince görücü usulü ile evlilikler her ne kadar eleştirilse de yine de devam ettirilmiştir. Kadından beklenen ise eşine bir erkek evlat vererek soyunun devam ettirilmesini sağlamasıdır. Kadın vücudunu bu görevi yerine getirebilmesi için yaratılmış bir tarla gibi düşünülmekteydi. Erkek evladın önemli olmasının bir diğer sebebi de toprak mülkiyetinin babadan oğula geçmesiydi (Yılmaz, 2010, s. 197-198). Bu bağlamda Osmanlı Devleti'nde kadın haklarını savunmak için Tanzimat döneminde ortaya çıkan reformcular yer almaktadır. Bu reformcuların amacı kadınların eğitim almalarını ve kendilerini geliştirmelerini istemeyen toplumsal düşüncenin önüne geçmektir. Reformcular büyük çabalar neticesinde amaçlarına ulaşmış ve ilk aşamada büyük kentlerdeki kadınlar eğitim görmeye başlamışlardır. Eğitim konusunda ilk olarak 1842'de ebe okulu açılmış ve sonrasında kadınlara yönelik orta dereceli okullar açılmaya başlanmıştır. Böylelikle kadınlar öğretmenlik ve ebelik gibi meslekleri edinmeye başlamışlardır. Eğitimle beraber birçok konuda eski kanunlarda düzeltilme yapılmış, kız çocuklarının ve evlenen kadınlar için onların lehine yeni kararlar alınmıştır. Son olarak kadın artık satılık bir mal olmaktan çıkmıştır (Tekin, 2010, s. 86-87).

Osmanlı Devleti'nde kadın kimliği din ve toplumsal yapı gereği “edilgen” bir benimseyişe dayanmaktaydı. Cinsiyet ayrımı gereği ev içerisinde kadın toplumda erkek önde gelmekteydi. Batıda ki değişimler ile beraber Osmanlı Devleti'nde de bir takım değişiklik meydana gelmiş ve 19. yüzyılda kadın hakları ortaya çıkmıştır (Yılmaz, 2010, s. 200). Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda kadın toplum içerisinde önemli bir yere sahiptir. Gerek ev hayatında gerekse toplumsal yaşamda kadının yeri ve gücü tartışılmayacak kadar önemlidir. Böylelikle kadına sanayi devrimi ile artan işgücü sebebiyle daha çok ihtiyaç duyulmuş ve kadının toplumdaki konumu tamamen değişmiştir. Bu durum Osmanlı Devletinden sonra Cumhuriyet Döneminde tam anlamıyla şekil almaya başlamıştır.

1.7. Cumhuriyet Döneminde Kadının Statüsü

Osmanlı devleti kadının erkeğe, erkeğin de padişahına köle olduğu bir yapı sahiptir. Büyük kentlerdeki kadınlara verilen haklar ile köyde yaşayan kadınlar arasında çok büyük farklar görülmekteydi. 1880 ile 1940 yılları arasında gerçekleşen siyasi olaylar ile günlük yaşamı biraz olsun değişime uğramıştır. Tanzimat dönemi ile düşünce özgürlüğü “birey” kavramını ortaya çıkarmıştır. Kadınlar artık eve hapsedilmek yerine sosyal hayatta yer almaya başlamışlardır. Sonrasında Meşrutiyet dönemi ile birlikte Tanzimat ile başlayan kadınların sosyal hayatta yer alması konusu tam anlamıyla yerini bulmuştur. Her ne kadar kadın sosyal hayatta yer alabilse de tam anlamıyla I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı’nda erkeğinin yanında savaşta yer aldıktan sonra hukuk alanında bazı haklara sahip olmuştur. Kurtuluş savaşı boyunca kadınların yapmış olduğu iyilikler unutulmayacak kadar önemli bir yere sahiptir (Akın, 1997, s. 22-25).

Kadına verilen birtakım haklar ile kadın arka plandan çıkıp eğitimden çalışma hayatına kadar her alanda bütün gelişimler Cumhuriyet döneminde tam anlamıyla yerine oturmuştur. Cumhuriyet döneminde kadına verilen değer artmış ve eğitim almaları için yeni okullar açılmıştır. 1922 yılında ilk kız lisesi açılmış ve mektepler sayesinde okula gitme yaşını geçmiş kişilerde okuma yazma öğrenebilecekti. Kadınlar aldıkları eğitimler neticesinde sosyal hayata girmeye ve iş hayatında yer almaya başlamışlardır. 1928 yılında avukat kadınlar Baroya girmişler 1930 yılında ise kadın hekimler yetişmeye başlamıştır (Aydın, 2015, s. 92).

Cumhuriyet döneminde kadınlar her anlamda değişim ve gelişim içerisine girdiği gibi yasalara da kadınların lehine maddeler eklenmiştir. Cinsiyetler arası eşitliğin tam anlamıyla gerçekleştirildiği belirtilmese de büyük ölçüde sağlanmıştır. Kadınlar, seçme-seçilme ve boşanma konusunda haklar tanınmış eğitim ve istedikleri mesleği seçme hakkına sahip olmuşlardır. Tanzimat ile ortaya çıkan batılılaşma sayesinde Atatürk’ün eğitime önem vermesi üzerine modern bir toplum oluşturabilmek için gerekli çalışmaları Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilmeye başlamıştır. Toplumsal yaşamda gelişen sosyal ve kültürel olaylar birbiri ile karmaşık bir hal aldığı gibi kadınların toplumdaki statüleri de ilk başlarda karmaşık bir şekle bürünmüştür.

Önceki dönemler ile kıyaslandığında kültürel ve dinsel anlamdan birbirinden çok farklı yerlerde olan kadın ne kadar karmaşık bir durumun içerisinde olsa da kuşkusuz Cumhuriyet döneminde gelişimlerini tamamlamış ve bir birey olmuşlardır (Sağ, 2001, s. 18-19).

Atatürk, Türk kadınına çeşitli nedenlerden dolayı birtakım haklar vermiş ve bunu ne için yaptığını çıktığı seyahatlerinde açık bir şekilde dile getirmiştir. 30 Mart 1923 Konya’da, kadınlar için yapılan eleştirilere cevap olarak; *“Dünyada hiçbir milletin kadını, ben Anadolu kadınından daha fazla çalıştım, milletimi kurtuluşa ve zafere götürmekte Anadolu kadını gibi emek verdim diyemez. Belki erkeklerimiz memleketi istila edenlere karşı süngüleriyle düşmanın süngülerine göğüslerini germekle düşman karşısında hazır bulundular. Fakat erkeklerimizin teşkil ettiği ordunun hayat kaynaklarını kadınlarımız işletmiştir. Çift süren, tarlayı eken, ormandan odunu, keresteyi getiren, aile ocaklarının dumanını tüttüren, bütün bunlarla beraber sırtıyla, kağınsıyla, kucağındaki yavrusuyla yağmur demeyip, kış demeyip, sıcak demeyip cephenin harp malzemesini taşıyan hep onlar, hep o yüce, o fedakâr, o ilahi Anadolu kadınları olmuştur. Bundan ötürü hepimiz, bu büyük ruhlu ve büyük duygulu kadınlarımızı şükran ve minnetle sonsuza kadar aziz ve kutsal bilelim.”* cevabı ile kadınların Türk toplumunda hak ettiği yeri alabilmesi için birçok değişiklik yapmıştır (Erdem, 2015, s. 1270).

Atatürk Konya’da yapmış olduğu konuşmasında henüz cumhuriyeti ilan etmeden kadın haklarından bahsetmiş ve İnebolu’da yapmış olduğu konuşmasında kadın üzerine yüklenen bütün toplumsal baskıların ortadan kaldırılması gerektiğini belirtmiştir. 29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyet’in ilan edilmesi ile birlikte Türkiye yeniliklere kapısını tam anlamıyla açmış bulunmaktaydı. Atatürk kadın hakları için yapmak istediği her şeyde başarılı olmuş ve 1925 – 1926 yıllarında diğer yıllardan daha çok kadın hakları gündemde yer almıştır. 28 Ağustos 1925’te İnebolu’da giyim ve Türk kadınından söz etmiştir. Bunun üzerine 30 Ağustos 1925 günü Kastamonu’da yaptığı konuşmasında kadınların yüzünü gözünü gizlemeye çalıştıklarını erkekler ile yan yana gelmekten çekindiklerini dile getirerek bu duruma bir son vermek istediğini belirtmiştir. 1926’da Türk Medeni Kanunu çıkartılarak kadın erkek ayırt etmeksizin bütün vatandaşların eşit olduğunu kabul edilmiştir.

Kadın, çıkarılan bu yasa ile beraber kendini her alanda geliştirmeye başlamıştır. Atatürk kadınlarında eğitim ve siyaset alanın da yer almalarını isteyerek 1926 yılında Tevhid-i Tedrisat Kanununu çıkartmış ve her iki cinsiyetinde aynı eğitimleri görmelerini sağlamıştır (Sağ, 2001, s. 20-21).

Bu değişimler ile birlikte kadına seçme ve seçilme hakkı da verilmiştir. 26 Ekim 1933 yılında kadınlar bu haklarını muhtarlık seçimlerinde kullanmışlar ve 5 Aralık 1934'te milletvekili seçme hakkına sahip olmuşlardır (Aydın, 2015, s. 93). Bu gelişmeler ile birlikte Türk kadını kısa zaman içerisinde çalışma hayatında başarılar elde etmiş ve hemen hemen her sektörde yer almaya başlamışlardır.

1.8. Günümüzde Kadının Statüsü

Cumhuriyet'in ilanından sonra kadının toplumdaki konumu tam anlamıyla belli olmuş ve zamanla kadın her konuda bir fikre sahip olmaya haklarını aramaya başlamışlardır. Birleşmiş Milletler (BM) yapmış oldukları kalkınma hareketlerinin içerisinde kadınların da yer alması için uğraşmışlardır. Bunun üzerine cinsiyetler arası eşitliği sağlamak amacı ile Kadın Statüsü Komisyonu II. Dünya Savaşı'ndan sonra BM ile kurulmuştur. Kurulan bu örgüt ile ilgili çalışmalar 1972 yılında başlamış ve 1975 yılı Uluslararası Kadınlar Yılı olarak kabul edilmiştir (Narman, 2006, s. 6). 1980'li yıllara bakıldığında kadınların seslerini duyurabilmeleri için BM, Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ni (CEDAW) üye olan ülkelere sunmuş ve 1985 yılında Türkiye'de bu sözleşmeyi onaylayarak uluslararası alanda cinsiyetler arası eşitliği temsil eden ve kadın hakları evrensel beyannamesi olarak yürürlüğe girmiştir. Yapılan bu sözleşme ile birlikte kadına yönelik yapılması öngörülen haklar hız kazanmış ve kadın araştırmaları adı altında akademik alanda yazılar yazılmaya başlanmıştır (Yiğit Çavuşoğlu, 2015, s. 69).

1980'in başlarında Türkiye'de meydana gelen kadın hareketi için Türkiye'nin içerisinde bulunduğu toplumsal ve ekonomik sıkıntılardan öte Dünya'da kadının konumunu sorgulayan fikirlerin başlamış olmasının etkisi büyüktür. Bu dönem devlet gücünün yenilenmesi için gerekli adımların atıldığı dünya kapitalizmi ile Türkiye pazarının bir araya geldiği bir dönem olarak bilinmektedir (Karagöz, 2008,

s. 172). Değişikliklerin olduğu bu dönemde kadın toplum içerisinde kimliğini arama çabası içerisinde girmiş ve ataerkil toplumda kadın kendine özel bir alan arayarak kamusal alana dahil olmayı istemiştir (Yiğit Çavuşoğlu, 2015, s. 69).

Kadın her ne kadar kimlik arayışına girmiş olsa da yapılan kadın hareketleri ya da sözleşmeler ile beraber toplumda kadının konumu konusunda çok fazla ilerleme kat edilememiştir. Bu bağlamda kadınlar gününün seçilmesine rağmen New York'ta kadınların yoğun ve ağır şartlar altına çalışması sebebiyle başlayan ayaklanma ile Dünya Kadınlar Günü'nün resmiyet kazanması durumunda dahi kadına uygulanan ayrımcılıkta herhangi bir değişiklik olmamıştır (Irmak, 2010, s. 6). Kadının toplumdaki konumunun değişmemesine rağmen 1975 'te Meksika'da, 1980 'de Kopenhag'da gerçekleşen konferanslarda kadınların toplum içerisinde ve iş hayatında karşılaştıkları problemlerin ortadan kaldırılması ve pozisyonlarının iyileştirilmesi konuları ele alınmıştır. Yapılan konferanslar doğrultusunda kadınlara yapılan ayrımcılığın son bulması için sözleşme hazırlanmış ve Türkiye bu sözleşmeyi imzalayarak 1976-1985 yılları arasında "Birleşmiş Milletler Kadınlar 10 Yılı" olması kesinleştirilmiştir (Narman, 2006, s. 6).

Gelişmeler neticesinde kadınların yasa ve uygulamalar ile birlikte kaliteli ve bilinçli eğitim alma imkânlarının artması, çalışan kadınlara toplum içerisinde ayrımcılık yapılmadan bir birey olarak bakılması ve ayrıca kadınların ekonomik anlamda ayakta durmaları hedeflenmiştir. 1985 yılında Nairobi ve 1995'te Pekin'de yapılan konferanslarda cinsiyetler arası eşitliğin sağlanmasının insan hakları meselesi olduğu, adaletin kalkınma ve dünya barışının vazgeçilmez ilk adımı olduğu belirtilmiştir (Gökalp, 2008, s. 4-5).

Türk kadınına verilen hakları yazılı bir kaynağa dayandırmak gerekirse bu hiç kuşkusuz Anayasa olacaktır. Anayasa'nın 10. maddesi cinsiyetler arası eşitliği; *"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak*

hareket etmek zorundadırlar.” ve 41. maddede ise; “Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar.” şeklinde belirterek cinsiyetler arası eşitliğin olması gerektiğini net bir şekilde görülmektedir (Çakıcı Gerçek, 2009, s. 97).

Kadına uygulanan toplumsal baskı ve ayrımcılık konuları her ne kadar kanunlar ile yazılı hale getirilse de günümüzde kanunlar göz ardı edilerek gelişmemiş kesimlerde kadınlar üremek ve ev işi yapmakla sorumlu tutulmaktadır. Kadınlar kendilerini geliştirip iş hayatına girmek isteseler dahi kadın ve anne adayları oldukları için birçok problemler ile karşılaşmaktadırlar. Son yıllarda artan işgücü sebebiyle işverenler işe alımlarda cinsiyet ayrımcılığını en aza indirmeye başlamışlardır.

1.9. İlk Kadın Gezginler

Gezgin denildiği zaman “Amerigo Vespucci, Kristof Colomb, Vasco De Gama, İbn-i Battuta, Marco Polo..” gibi erkek seyyahlar ve kaşifler ilk akla gelmektedir. Bu durumun tam zıttı olarak kadınların toplumsal rollerine ve cinsiyet ayrımcılığına bakmaksızın macera peşinde yola düşen ve adını ilklere yazdıran kadınlar da bulunmaktadır. Tarihe adını yazdıran kadın gezginlerden bazıları;

- Jeanne Baret: 1740 yılında doğmuş ve dünyanın etrafını ilk gemiyle gezen kadın olarak bilinmektedir. Ünlü Louis Antoine de Bougainville seferinde Fransız donanma gemilerine kadınların alınmayacağını belirttikleri için gemiye erkek kılığında girip gezisini yapmıştır. Gezgin olmasının yanında birçok bitki çeşidinin keşfedilmesine yardımcı olmuştur.

Fotoğraf 6: Jeanne Baret (URL-6, 2019)

- **Annie Smith:** 1850 yılında doğmuş ve yunanca lisans ve lisansüstü eğitimden sonra Michigan Üniversitesi'nde tırmanışlarının masrafı çıkarmak için ders vermeye başlamıştır. İsviçre Alpleri'ndeki Matterhorn dağına tırmandıktan sonra daha yükseğe tırmanmak için Güney Amerika dağlarına doğru yola çıkmıştır. Güney Yarımküre'de en yükseğe tırmanan kişi olan Annie Peru Coropuna'nın zirvesine "Kadınlar İçin Oy Hakkı" yazılı flama asmıştır.

Fotoğraf 7: Annie Smith (URL-7, 2019)

- **Mary Kingsley:** 1862 yılında doğmuş ve hayatı boyunca eğitim almamış bir kadındır. Mary'nin seyyah babası yaptığı karşılaştırmalı dinler araştırmasında Mary'nin çok büyük yardımı olmuştur. Fakat babası araştırmasının tamamlayamadan

ölmüştür. Araştırmanın kalan kısmını ise Mary devralarak Batı Afrika dinlerini araştırmak üzere yola çıkmıştır.

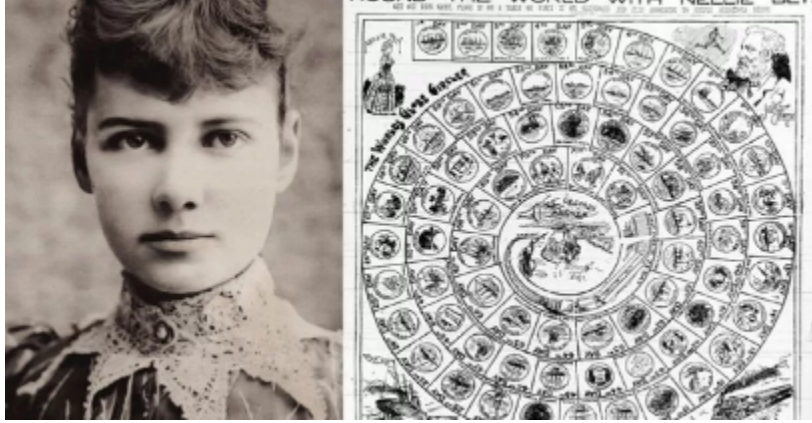
Fotoğraf 8: Mary Kingsley (URL-8, 2019)

- **Aimee Crocker:** 1864 yılında Amerika’da doğan Aimee Crocker bir mirasyedi idi. Abartılı maceraları ve gösterişli partileri ile ün kazanmış bir gezgin kadındır. Uzakdoğu maceraları, abartılı partileri ve aşıklarıyla tanınan bir gezgindir.

Fotoğraf 9: Aimee Crocker (URL-9, 2019)

- **Nellie Bly:** 1864 yılında doğan dünya turu yapan ilk gezgin gazeteci Nellie Bly Jules Verne’nin “80 Günde Dünya Turu” kitabını okuduktan sonra 1890 yılında 72 günde gerçekleştirdiği dünya turuna çıkmıştır.

Fotoğraf 10: Nellie Bly (URL-10, 2019)

- **Gertrude Bell:** 1868 yılında doğan Gertrude Bell seyyahlık haricinde “arkeolojist, diplomat, dil bilimci, yazar, Kızılhaç gönüllüsü, Arabolog” du.

Fotoğraf 11: Gertrude Bell (URL-11, 2019)

- **Alexandra David-Neel:** 1868 doğumlu Alexandra David-Neel, Hindistan ve Nepal’e yaptığı seyahatler sonucunda edindiği bilgiler ile Beat kuşağı olarak bilinen akımın kurucuları Jack Kerouac ve Allen Ginsberg’i etkileyen bir gezgindir.

Fotoğraf 12: Alexandra David- Neel (URL-12, 2019)

- **Annie Londonderry:** 1870 yılında dünyaya gelen daha önce hiç bisiklete binmemiş üç çocuk annesi Annie Londonderry bisiklet ile 15 ay süren dünya turuna çıkmıştır.

Fotoğraf 13: Annie Londonderry (URL-13, 2019)

- **Octavie Coudreau :** 1870 yılında doğan Octavie Coudreau'nun kocası ünlü bir gezgin coğrafyacı idi. Eşi öldüğü zaman eşinin gezmekte olduğu Amazon gezisini yarım bırakmamış ve eşinin görevini devralması için teklif sunularak ilk Fransız kadın gezgin olmuştur.

Fotoğraf 14: Octavie Coudreau (URL-14, 2019)

- **Harriet Chalmers Adams:** 1875 doğumlu Harriet Chalmers Adams erkek kardeşi olmadığı için babası atla gezerken ya da yürüyüş yaparken yanına Harriet'i alarak ona gezmeyi aşılamıştır. Kadın Coğrafyacılar Derneği'nin kurulmasına yardım ederek ilk başkanlık görevini yaptı.

Fotoğraf 15: Harriet Chalmers Adams (URL-15, 2019)

- **Louise Boyd:** 1887 doğumlu büyük serveti olan Louise Boyd, servetini Arktik bölgesini keşfetmek için kullanmıştır. Kuzey Kutbu'na giden ve kutup ayılarını avlayan ilk kadındır.

Fotoğraf 16: Louise Boyd (URL-16, 2019)

- **Osa Helen Johnson:** 1894 yılında doğan Osa Helen Johnson kocası ile birlikte Solomon Adaları turunda Big Namba kabilesi ile fotoğraflar yayınlayarak ilk belgesellerini yaptılar. Osa eşini kaybettikten sonra Dünya'nın ilk vahşi doğa belgesel serisi "Osa Johnson'ın Büyük Oyun Avı" yayınlayarak insanların düşüncelerini değiştirmeyi başarmıştır.

Fotoğraf 17: Osa Helen Johnson (URL-17, 2019)

- **Amelia Earhart:** 1897 doğumlu Amelia Earhart cinsiyet ayrımcılığın ve toplumsal rollerin yoğun yaşandığı dönemde pilot olmaya karar verir ve Atlantis'i geçen ilk kadındır.

Fotoğraf 18: Amelia Earhart (URL-18, 2019)

- **Beryl Smeeton:** 1905 yılında doğan Askeri bir ailede büyüyen Beryl Smeeton dünyayı gezme fırsatını bulmuştur. Evlendikten sonra Himalayalarda Tirich Miles dağına tırmanmak istediler fakat zirveye ulaşamamaları da bir kadın için en yüksek noktaya ulaştılar.

Fotoğraf 19: Beryl Smeeton (URL-19, 2019)

- **Gerture Ederle:** Dalgaların kraliçesi olarak bilinen 1905 yılında doğan Gerture Ederle “İngiliz Kanalı” nı yüzerek geçen ilk kadındır. Gerture yaşamının sonuna kadar engelli insanlara yüzme öğretmiştir.

Fotoğraf 20: Gertie Ederle (URL-20, 2019)

- **Annemarie Schwarzenbach:** 1908 yılında doğan Annemarie Schwarzenbach Almanya'nın Nazi döneminde olduğu ortam hoşuna gitmeyerek Dünya'yı gezmeye karar vermiştir. Gittiği ülkelerde faşizmin yükselişinin fotoğraflarını çekerek bu yaşantı ile ilgili yazılar yazmıştır.

Fotoğraf 21: Annemarie Schwarzenbach (URL-21, 2019)

- **Ann Bancroft:** 1931 yılında doğan Ann Kuzey ve Güney Kutuplarının çok etkileyici bir yer olduğunu düşünerek Kuzey Kutbu'na yürüyerek ve kızakla giden ve buzulları geçen ilk kadın olmuştur.

Fotoğraf 22: Ann Bancroft (URL-22, 2019)

- **Krystyna Chojnowska:** 1936 yılında doğan Krystyna Chojnowska 29 yaşındayken tek başına Kanarya Adaları'ndan bir bot ile yola çıkan ilk kadın olup 401 gün sonra geri dönmüştür.

Fotoğraf 23: Krystyna Chojnowska (URL-23, 2019)

- **Japon Junko Tabei:** 1939 yılında doğan Japon Junko Tabei Everest'e tırmanan ilk kadındır. Everest ile kalmayıp dünyanın Yedi Zirves'ine tırmanan ilk kadındır.

Fotoğraf 24: Japon Junko Tabei (URL-24, 2019)

- **Wanda Rutkiewicz:** 1943 yılında doğan Wanda insanların hayatlarını kaybettiği K2'ye tırmanışlarda Wanda Rutkiewicz büyük bir başarı ile zirveyi görmüştür. 8000 milden daha yüksek dağlara tırmanmayı hedefledi ve 9.suna tırmandıktan sonra bir daha kendisinden haber alınamadı.

Fotoğraf 25: Wanda Rutkiewicz (URL-25, 2019)

- **Rosie Swale:** 1946 yılında doğan Rosie Swale 1983'te Atlantik Okyanusunu tek başına botla geçmiş ve sonrasında 1984'te 404 günlük Şili seyahatini ise at sırtında tamamlamıştır. Galler, Londra, Sahara, Romanya, İzlanda, Ermenistan, Küba ve Nepal'de ülke boyu koşulara katılmıştır. Kocasını kanserden kaybedince kanser farkındalığını arttırmak amacı ile dünyayı koşarak gezmiştir. 2003'ten 2008'e kadar 32.000 km koşmuş ve kanser için 250.000 pound bağış toplamıştır.

Fotoğraf 26: Rosie Swale (URL-26, 2019)

- **Maureen Wheeler:** 1950 yılında doğan Maureen'in gezgin hikayesi 1972 yılında kocası ile birlikte Asya'ya yaptıkları seyahatleri ile başlamıştır. Asya seyahatinden döndükten sonra insanların soruları üzerine "Ucuz Bir Şekilde Asya Seyahati" isimli kitabı çıkarmışlardır.

Fotoğraf 27: Maureen Wheeler (URL-27, 2019)

- **Margareth Moth:** 1951 doğumlu Margareth Moth savaş bölgelerine seyahat edip fotoğraf çeken Avusturya ve Yeni Zelanda'nın ilk kadın kameramanıdır.

Fotoğraf 28: Margareth Moth (URL-28, 2019)

- **Kay Cottee:** 1954 yılında dünyaya gelen Kay 1988'te deniz yolu ile dünya etrafını dolaşmıştır. Bu yolculuğunda herhangi bir dış yardım almadan tamamlayan ilk kadındır.

Fotoğraf 29: Kay Cottee (URL-29, 2019)

- **Tina Sjögren:** 1959 yılında doğan Tina ailesi ile birlikte Prag'dan İsveç'e taşınarak başlayan seyahati evlenip gittiği New York'ta kocası ile devam etmiştir. Three Poles Challenge'i tamamlayan ilk kadın olarak anılmaktadır.

Fotoğraf 30: Tina Sjögren (URL-30, 2019)

- **Emma Gatewood:** Emma Gatewood bir gün gitmiş olduğu dışıde okuduğu bir gazete üzerine Amerika Birleşik Devletleri'nin bir bölgesinin henüz bir kadın tarafından yürünmediği yazısı dikkatine çekerek 67 yaşında binlerce km yürüyerek bu yolda seyahat etmiştir.

Fotoğraf 31: Emma Gatewood (URL-31, 2019)

- **Kira Salak:** 1971 doğumlu yazar ve maceracı olan Kira Salak doktora çalışması gezi yazarlığı olduğu için National Geographic'te yazar ve editördür. 24 yaşında okuluna ara verip Papua Yeni Gine'ye gitti ve deneyimlerini bir kitapta anlattı. Maceracı gezgin savaş bölgelerinde tehlikelere karşı dik durarak seyahatlerini tamamlamıştır.

Fotoğraf 32: Kira Salak (URL-32, 2019)

1.10. Günümüzde Türk Kadın Gezginler

Geçmişten günümüze erkekler kadar kadınlarında seyahat ettikleri görülmektedir. Tarihe imza atan gezgin kadınların hepsi yabancı uyruklu olmasına karşın ilk Türk gezgin kadın Osmanlı Aydını Zeynep Hanım'dır. Zeynep Hanım 1906 – 1912 yılları arasında “kadının yeri evidir” sözüne karşı Osmanlı Devleti’nden kaçarak hayatını riske atıp kız kardeşi ile beraber Batı’nın özgürlüğü ile tanışmaya gitmişlerdir. İngiltere, Fransa ve İsviçre’ye seyahat edip seyahatlerini mektuplara dökmüştür (Hanım, 2016). Kadın artık kadın değil erkekler gibi bir birey haline gelerek toplumsal algıları ve cinsiyet ayrımcılığını göz ardı ederek günümüzde daha da çok seyahate çıkmaya başlamışlardır. Çünkü kadınlar kendilerine olan güvenlerini seyahat sırasında tek başlarına sağlamışlardır. Buda onları daha güçlü hale getirmekte ve hayata olan bakış açılarının değişmesine sebep olmaktadır. Bu bağlamda günümüzde başlıca gezgin kadınlardan birkaçı;

- **Deniz Dağışan:** 60 yaşındaki Deniz Dağışan bugüne kadar 65’ten fazla ülke gezmiştir. Sırtında çantası ile birlikte gezmenin yaşı olmadığını herkese göstermektedir. Amacı en az 100 ülke gezmektir.

Fotoğraf 33: Deniz Dağasan (URL-33, 2019)

- **Ayşe Kurucu:** 62 yaşında olan Gezgin Ayşe Teyze diye bilinen, kocası kıskançlık sebebi ile onu evden dışarı çıkartmamış ve ayrılınca Ayşe Teyze seyahat etmeye başlamıştır. Kadın evde oturur algısını hiçe sayarak çocukluk hayallerini gerçekleştirmek için seyyah olmuştur. “Kadın isterse her şeyi yapabilir” düşüncesi ile tabularını yıktığını belirtmiştir.

Fotoğraf 34: Ayşe Kurucu (URL-34,2019)

- **Hale Sargın:** Hale Sargın “bilmek isteyenler yola çıkar” cümlesi ile keşfetmek için harekete geçmiş bir kadın. Bisikleti ile Güney Amerika’yı gezmektedir.

Fotoğraf 35: Hale Sargın (URL-35, 2019)

- **Burcu Tunca:** Burcu Tunca sosyal medyada dolaşırken yoga ile tanışmıştır ve yogaya aşık olmuştur. Kendisine “gezgin yogini” yani yoga yapan kadın denilmektedir. Asya, Avrupa da pek çok ülkeye seyahat etmiştir.

Fotoğraf 36: Burcu Tunca (URL-36, 2019)

- **Gülçin Söğüt:** Seyahat etmeyi çok seven Gülçin Söğüt’ün amacı 2 yıl daha gezmek ve listesindeki ülkeleri bitirip Dünya’yı keşfetmektir. Şu an Güneydoğu Asya’nın her bölgesini gezmektedir.

Fotoğraf 37: Gülçin Söğüt (URL-37, 2019)

- **Sevil Mert:** Seyahat etmeyi seven Sevil Mert şu ana kadar 50’den fazla ülke gezmiştir.

Fotoğraf 38: Sevil Mert (URL-38, 2019)

- **Burcu Canbulat:** Burcu Canbulat, Türkiye’deki memuriyet hayatından vazgeçip Orta Amerika seyahatine başlamış ve gezmenin verdiği mutluluk ile yolunu Asya kıtasına yöneltmiştir.

Fotoğraf 39: Burcu Canbulat (URL-39, 2019)

- **Tülay Demircioğlu:** Tülay Demircioğlu 1 yıla yakın bir süredir tek başına seyahat etmektedir. Farklı yaşamlar, deneyimler kazanmaktadır.

Fotoğraf 40: Tülay Demircioğlu (URL-40, 2019)

- **Ferda ve Banu:** İki kadın Şangay'dan başlayarak 16 ülke 110 şehri gezerek sonlandırmışlardır.

Fotoğraf 41: Ferda ve Banu (URL-41, 2019)

- **Lale Çizmeci:** Lale Çizmeci ve İlker Ender çifti 2 yıla yakın bir sürede dünyayı gezmişlerdir. Seyahatleri sırasında Brezilya'da evlenmişlerdir.

Fotoğraf 42: Lale Çizmeci (URL-42, 2019)

- **İlsu Dirgin:** İlsu Dirgin çalışma hayatını bırakıp keşfedilmeyi bekleyen rotalara giderek seyahat kültürü üzerine araştırma yapmaktadır.

Fotoğraf 43: İlsu Dirgin (URL-43, 2019)

- **Tuğçe Makarnacı:** Göçebe şeklinde yaşamayı seven Tuğçe Makarnacı işinden ayrılıp 6 ay boyunca Asya'da yaşamıştır.

Fotoğraf 44: Tuğçe Makarnacı (URL-44, 2019)

- **Oya Yıldız:** Seyahat maliyetlerini en ucuz şekilde ayarlayan Oya Yıldız için seyahat “gezmek, görmek, deneyim kazanmak ve seyahat etmek bir çeşit yaşam kaynağı” dır.

Fotoğraf 45: Oya Yıldız (URL-45, 2019)

- **Cemre Nur Meleke:** “Türkiye’de Gezgin Kadınlar Var” sloganı ile 2014 yılında editörlüğünü yaptığı bir dergide kadın gezginler ile ilgili bir yazı yayınlamıştır. Bu yazının ilgi görmesi üzerine Gezgin Kadın Platformu’nu kurmuştur. “Bir kadın yola çıktığında dünya değişir” sözüyle gezgin kadınlar ile birlikte keşif yapmaktadır.

Fotoğraf 46: Cemre Nur Meleke (URL-46,2019)

1.11. Tek Başına Seyahat Eden Kadın Turistlerin Seyahatini Kısıtlayan Faktörler

Tek seyahat etme kavramı günden güne popülerlik kazanmaya başlamış ve turizmde giderek artış gösteren bir araştırma konusu olarak yerini almıştır. Yaşlı nüfusundaki artış, çocuksuz ailelerin sayısının artması, geç evlilikler, bireylerin öğrenmeye açık olması, kariyer hedefleri ve bununla beraber yalnız yaşamayı benimsemeleri üzerine boş vakitlerinin fazla olması kişileri seyahat etmeye yöneltmektedir. Bu etmenler turizm etkinliklerine yönelik taleplerin artmasına sebep olmaktadır. Talepler doğrultusunda turizm etkinliklerindeki artışlar ise bireylerin seyahat konusunda seçimlerini önemli ölçüde etkilemektedir. Tek başına seyahat etmek kavramı gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelere oranla gelişmiş ülkelerde daha fazladır. Seyahatin tek başına, bir arkadaş ya da bir grup ile gerçekleştirilmesine bağlı olarak yapılan araştırmalarda seyahate katılan bireylerin cinsiyet kaynaklı farklılıklar gösterdiği belirtilmektedir. Cinsiyet bireyleri kadın/erkek olarak gruplara ayırdığı ve her iki cinsiyeti farklı kategorilerde değerlendiren sistematik bir olguya dayanmaktadır. Bu bilgi doğrultusunda toplum cinsiyetleri gruplara ayırdığı için bireyleri farklı algılamakta ve cinsiyete göre davranış şekilleri geliştirmektedir. Bu bağlamda toplumsal algı sebebiyle bireyler toplumun belirlemiş olduğu rollere bürünmektedirler (Cesur, 2014, s. 34).

Kadınların seyahat etkinliklerine yönelik çalışmalar 25 yıldır boş zaman disiplini içerisinde yer almaktadır. Bu süreçte seyahat nedenleri, seyahatten kazandıkları faydalar ve seyahatlerini kısıtlayan etmenler üzerine pek çok bilgi ortaya çıkmıştır. Çok az sayıda araştırma yalnız seyahat etmeyi seçen kadınların ihtiyaçlarını, deneyimlerini ve karşılaştıkları zorluklar üzerine yapılmıştır. Norveç'te yapılan ufak çaplı bir araştırmada yalnız seyahat edenlerin motivasyonlarını inceleyen ilk ülkelerden biri olarak belirtilmektedir. Yapılan bu araştırmada yalnız seyahat etmeyi kendisi tercih edenler ve seyahate kendisiyle beraber çıkacak birini bulamayan zorunlu tek seyahat eden kadınlar olarak iki kategoride incelenmektedir. Yalnız seyahat için sosyal ve psikolojik sebepler, kolaylık, özgürlük, esneklik gibi etmenlerin motive ettiği yapılan görüşmeler ile belirlenmiştir. Sonuçlar ayrıca, yalnız seyahat eden bireylerin kendilerini soyutlamak amacı ile değil gittikleri

destinasyonda bölge halkı ile ve diğer yalnız gezen bireyler ile rahat bir şekilde iletişime geçtiğini göstermektedir (Wilson, 2004, s. 36).

Erica Wilson yapmış olduğu çalışmada, Stone ve Nichol'un 30 – 55 yaş arası tek başına seyahat eden İngiliz kadınlar üzerine yaptığı araştırmasına yer vermektedir. Araştırmada katılımcıların sosyal etkileşim, içerisinde bulundukları hayattan kaçma ve kendilerinin tek başına birşeyler yapabileceğini ispatlama isteği ile birlikte vakitlerini en iyi şekilde değerlendirmek için yalnız seyahat ettikleri sonucu çıkarılmıştır. Bu durum özgüven eksikliğini yenebilmek için özgüven elde etmek isteyen kadınlar açısından direk cinsiyet ile ilişkilendirilmektedir. Yapılan bir başka görüşmede ise İngiliz ve Amerikalı yalnız seyahat eden kadınlar boşanan ya da evden ayrılan gençler için hayatlarındaki boşluğu doldurmak adına hayatlarında motive edici bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elsrud'un 1998 yılında yalnız seyahat eden İsveç kadınları üzerine yapmış olduğu araştırmada, kadınların rutin ev yaşantısından kaçma isteği içerisinde olduğu sonucuna varmıştır. Araştırmanın sonucuna ek olarak, yalnız seyahat eden kadınların özgürlük duygusu ve karar alma süreçlerinde kendilerini iyi hissetmelerini sağlamaktadır. Avustralya'da yapılan araştırma da ise İsveç kadınları üzerine yapılan araştırma sonucunda elde edilen rutin ev yaşantılarından uzaklaşmak istedikleri sonucuna varılmıştır (Wilson, 2004, s. 37). Kadınlar toplumun kendilerine vermiş olduğu belirli görevlerden kaçmak için tek başına seyahat etmeyi seçmektedir. Fakat erkekler ile karşılaştırıldığında kadınların annelik içgüdüğü ve buna bağlı olarak evlerine bağlılıkları, fiziksel anlamda daha zayıf olmaları ve utangaçlık gibi etkenler sebebiyle tek seyahat etmeleri engellenmektedir (Cesur, 2014, s. 36).

Erica Wilson çalışmada yalnız seyahat eden kadınların seyahat etmesini engelleyen kısıtlayıcıları sosyo-kültürel, kişisel, nesnel ve mekansal kısıtlayıcılar olmak üzere 4 başlık altında açıklamaktadır (Wilson, 2004, s. 114)

1.12. Sosyo – Kültürel Kısıtlayıcılar

Sosyo-kültürel kısıtlayıcılar kadınların tek başına yapmış oldukları seyahatleri esnasında karşılaştıkları sosyal ve kültürel bağlamlardan kaynaklanan kısıtlayıcıları

kapsamaktadır. Bu sosyal ve kültürel bağlamlar, toplumsal algı sebebiyle kadınların seyahatlerini olumsuz etkilemekte ve başkalarının seyahatlerine yönelik algıları doğrultusunda tercih yapmaları gerektiği ile ilgilidir (Wilson, 2004, s. 114).

Sosyo-kültürel kısıtlayıcılar kadınların yaşamları ve seyahatlerini planlamaları konusunda baskıcı bir etki yaratmaktadır. Bu baskıcı etkiler soysal beklentileri yani kadınlara toplum tarafından verilen roller ve sorumlulukları kapsamaktadır. Kadınlara ev hanımlığı ve çocuk bakmaları gibi sorumluluklar yüklendiği için kadınların tek başlarına seyahate çıkmalarını önemli ölçüde etkilemektedir. Bir diğer etken ise kadınların sosyal hayattaki arkadaşlarında ya da aile üyelerinden tek başına seyahat etmek ile ilgili aldıkları olumsuz tepkiler kadınların seyahate çıkmalarını olumsuz yönde etkilemektedir. Kadınların arkadaş çevresinin tek başına seyahate çıkmalarına tepki göstermelerinin nedeni seyahat edilecek bölgede bulunan erkeklerden kadınlara gelebilecek olan ilgi olarak belirtilmektedir (Wilson, 2004, s. 117). Bu bağlamda toplumu kadınların istek ve görüşlerine göre şekillendirmek değil toplumun öngördüğü kurallara kadınların uyması beklenmektedir.

1.12.1. Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Konumlandırımları

Kadın veya erkek bir bireyin dişi ya da er olduğunu belirten günlük dilde yaygın kullanılan iki terim olarak belirtilmektedir. Bu iki terim için toplum tarafından toplumsal boyutlar kadın ve erkek için çok büyük farklılıklar göstermektedir. Bir birey dünyaya geldiği ilk günden itibaren hatta anne karnında cinsiyet öğrenildiği anda bu durumun bir parçası olmaktadır. Kişi dünyaya gelmeden cinsiyete göre renk seçimleri yapılırken anne ve babasının onun yerine düşündüğü ve planladığı hayatı yaşamak zorunda kalmaktadır. Toplum için kadın veya erkek kavramları oldukça önemlidir. Bu sebeple iki terim için alanlar yeterince net bir şekilde ayrılmıştır. Bir birey ya dişidir ya erdir. Bir bireyin toplumun biyolojik cinsiyete göre belirlemiş olduğu davranışlara göre hareket etmesi beklenmektedir (Vatandaş, 2007, s. 30).

Toplumsal cinsiyet kavramı Robert Stoller tarafından 1968 yılında ‘toplumsal cinsiyet’in biyolojik ‘cinsiyet’ten farklı olduğunu belirtmek amacıyla ortaya çıkartılan bir kavramdır. Toplumsal cinsiyet kavramı 1970’li yıllarda Ann Oakley ile

popülerlik kazanarak sosyoloji alanına girmiştir. Ann Oakley’e göre cinsiyet kadın-erkek arasındaki ayırmadan bahsederken toplumsal cinsiyet kadınlık-erkeklik arasındaki toplumsal bakımdan eşitsizlik ile ilgilenmektedir. Bu bağlamda yapılan araştırmalarda toplumsal cinsiyete yönelik ortaya çıkartılan düşünceler doğrultusunda erkeklere göre kadının daha çok etkilendiği ve kadının ikincil konumunu sağlamlaştırdığı belirtilmektedir (Zeybekoğlu Dünder, 2012, s. 124).

Feminist kuramcılar ise toplumsal cinsiyetin, cinsiyetin kültürel yorumu olduğu ya da kültürel olarak inşa edildiğini iddia etmektedirler. Simone de Beauvoir’e göre “Kişi kadın doğmaz, kadın olur” sözü ile toplumsal cinsiyetin inşa edildiğini belirtmektedir. Bazı feminist kuramcılar ise toplumsal cinsiyetin bireysel bir nitelik değil ilişkiler dizisi olduğunu iddia etmektedirler. Beauvoir gibi düşünen kuramcılar erkekleri ‘evrensel kişi’liğin taşıyıcısı olarak yüceltmektedirler. Beauvoir’a göre kadınlar erkeklerin olumsuzudur (Butler J. , 1990, s. 53-56). Cinsiyet en temel hali ile erkekler ve kadınlar arasındaki fiziksel farklılıkları ele alırken, toplumsal cinsiyet ise davranışlar ve cinsiyete göre toplum tarafından tanımlanan nitelikleri belirtmektedir. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet, bir kadın veya bir erkeğin cinsiyeti sebebiyle kişilere yüklenen toplumsal ve kültürel davranış şekilleri ile birlikte kişilerden beklenen ve sorumlulukları içerisinde barındıran bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Toplumsal cinsiyet kadın ve erkeğin toplum içerisinde sınırlılıklarının belirlenmesinde önemli bir yere sahiptir. Cinsiyet farklılıkları doğuştan gelen bir durumken toplumsal cinsiyet farklılıkları kişilerin yaşamları süresince sosyalleşme esnasında toplum tarafından kazandıkları farklılıklar şeklinde belirtilmektedir (Cesur, 2014, s. 38). Toplumsal cinsiyetin bireylerin bir özelliği olmadığı toplumsal bir özellik olduğu çıkarımını yapmak mümkündür.

Toplumsal cinsiyet, bireylerin kadın veya erkek olmaları ile ilişkilendirerek kişilik özellikleri ve sosyal hayattaki konumlandırılmalarıdır. Toplumsal cinsiyet kadın ve erkeğin davranış şekillerinden daha fazlasını içerisinde barındırmaktadır. Güç, maddi imkânlar gibi cinsiyetlerin farklı şekillerde gruplara ayrılmasına neden olan toplumsal bir problemdir. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet bireylerin hayatlarını etkileyen önemli bir etmendir. Toplumsal cinsiyet konusu birçok araştırmacı tarafından ele alınmış fakat bu kavram üzerindeki sorunlardan bir tanesi ‘cinsiyetler

üzerindeki farklılıkların biyolojik mi yoksa yaşadıkları toplumun kültürleri tarafından ortaya çıkartıldığı mı' sorusudur. Bir erkeğin yeri çalışmak eve ekmek getirmek iken kadının yeri evi midir? Erkekler baskın cinsiyet olarak kabul edilmeli midir? Erkekler kadınları yönetme hakkına sahip kişiler midir? Bu tür sorular neticesinde sosyal bilimciler tarafından uzun yıllardır araştırılan doğacı ve gelişmeci argüman kavramları ortaya çıkmaktadır. Doğacı argüman kavramı toplum içerisindeki cinsiyet farklılığın sebebini kadın ve erkeğin biyolojik farklılığı ile bağdaştırmaktadır. Gelişmeci argüman ise tam aksine cinsiyet rollerinin kültürel olarak belirlendiğini belirtmektedir. Bu bağlamda doğacı toplumsal cinsiyet ve toplumdaki cinsiyet konumlandırılmaları kadının ikincil konumda olduğunu gerçeğini göstermektedir (Cesur, 2014, s. 40). Günümüzde kadınların daha bilinçli olması sebebiyle toplumdaki yeri daha belirgin hale gelmiştir. Bu durum kadınların özgürlük alanlarının artmasına ve toplum içerisinde aktif olmalarına yol açmıştır.

1.12.2. Toplumsal Beklentiler ve Cinsiyet Roller

Kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıklar toplumsal bakış açıları ile beraber cinsiyet rollerini ifade etmektedir. Kişinin fizik yapısının ve davranışlarının eskiden günümüze kadar olan değişimi, kişilerin birbirlerinden farklı biyolojik özelliklerinin olması ile ilgilenen biyolojik antropoloji ile birlikte bir yandan da insanların kültür yapılarını araştıran bir bölümü vardır. İnsanların sosyal ve kültür yapılarını araştıran antropoloji dalı toplumların yaşam biçimleri, kişilerin nasıl eğitim aldıklarını, arkadaş ve eş seçimlerini nasıl yaptıklarını ve ikili iletişimlerini nasıl yürüttükleri ile ilgilenmektedir (Beals & Hoijer, 1991, s. 9-10). Kadın ve erkeğin yaşam şekilleri, hayatlarına yön vermeleri ve cinsiyet rolleri toplum tarafından belirlenmektedir. Söz konusu bu roller kadının ve erkeğin sosyal alanlarında ki hedeflerini çözmektedir. Toplum bireylere rol ve statüler belirlemektedir. Statü, kişinin toplum içerisinde kazandığı saygınlık iken rol ise statü çerçevesinde yapılması gereken davranışlar şeklinde belirtilmektedir (Cesur, 2014, s. 40).

Geçmişten günümüze bütün toplumlarda biyolojik farklılıklar sebebiyle kadın ve erkeğin hangi davranış şekillerine uyacağı, kimin hangi haklara sahip olduğu gibi toplumsal beklentiler oluşmaktadır. Bu bağlamda erkeklerden güçlü olmaları, evine

bakmaları beklenirken kadınlardan ise annelik içgüdüsüne bağlı olarak ev işi yapmaları, çocuk bakmaları beklenmektedir. Toplumun en önemli kurumu aile olduğu için bu durum aile ortamında kendini bariz şekilde göstermektedir. Ailede çeşitli roller ile birbirini etkileyen kişilerden oluşmaktadır. Aile kurumunda bireyler arasında paylaşılan faaliyetler ve sosyal kararlar ileride çocuklarının toplumsal rollerinin oluşturulmasına zemin hazırlamaktadır (Günay & Bener, 2011, s. 158-159).

Toplumsal beklenti erkeklere oranla kadınlar üzerinde daha fazladır. Kadınların çocuk bakma, evliliklerini ve aile yaşantılarını yürütme, kariyer hedeflerinde ilerleyememe gibi pek çok etkisi vardır. Bu durum kadınların yapmış oldukları planlarını tam anlamıyla yapamadıklarını ve buna bağlı olarak kadınları birçok şeyden yoksun bırakmaktadır. Bu konu ile ilgili yapılan bazı araştırmalarda anne ve eş olmak bazı kadınlara göre en büyük kazanım olarak belirtilmiştir. Bu sonucun tam tersi olarak da bazı kadınlar evlendiği ve çocuk sahibi olduğu için pişman olduklarını belirtmişlerdir (Wilson, 2004, s. 119-120). Toplumsal cinsiyet ve toplumsal beklentiler kadınların hayatlarını olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmaktadır. Kadınlar evinden ya da işinden arta kalan zamanlarda dahi toplumsal cinsiyet rolleri ve beklentiler yüzünden sosyal yaşamları kısıtlanmaktadır.

1.12.3. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği / Eşitsizliği ve Ayrımı

Kadın ve erkeğin eşit haklara sahip olabilmeleri sağlamak için yüzyıllardır mücadele verilmektedir. Verilen bu mücadelelere rağmen hemen her yerde kadınlar cinsiyet eşitsizliği ile karşı karşıya kalmaktadır. Cinsiyet eşitsizliği bir kadının anne karnında cinsiyeti öğrenildiği andan hayatını bitirene kadar olan sürede devam etmektedir. 19. ve 20. yy'a kadar fark edilemeyen kadına yapılan cinsiyet eşitsizlikleri insanın onurunu ve kişiliğini önemli ölçüde etkilemektedir. Cinsiyet eşitsizliği konusunda ortaya çıkan kuramlar doğrultusunda kadınlar ve erkekler arasındaki eşitsizliğin sebebini fizyolojik ve doğal faktörlere bağlamaktadırlar. Toplumsallaşma kuramı çerçevesinde bu eşitsizliğin kadın ve erkeğin farklı rollerin üstlenmesi gerektiğini ortaya çıkaran toplumsal faktörlerden kaynaklandığını belirtmektedir. Bu kuramın aksine feminist kuramlar, kadın ve erkek arasındaki eşitsizlik daha çok toplumsal

anlayışa dayanmakta görüşünü savunmaktadırlar. Walby'nin ataerkillik üzerine yapmış olduğu kuramda erkeklerin kadınlar üzerine hüküm sürdüğü, güçlerini kadınlar üzerinde gösterdikleri bir yapı olarak belirtmektedir. Kadının bu tarz davranışlara katlanmasının sebebini Walby, ev içi işler, ücretli istihdam, şiddet, taciz ve bilgisizlik olduğunu söylemektedir (Cesur, 2014, s. 43).

Yapılan eşitsizlikler toplum tarafından kadın ve erkeğin farklı algılanması ile doğru orantılıdır. Toplumsal cinsiyet kapsamında Sigmund Freud kadın ve erkeğin eşit olduğunu bu eşitsizliği neden olan teorilere karşı gelmiştir. Bilim insanları eşitsizliğe karşı gelseler dahi toplum algısında bir değişiklik görülmemektedir. Eşitsizlik ile birlikte turizm alanında kadına yönelik kadınların yalnız seyahatlerinde seyahatlerini engelleyen faktörler ortaya çıkmıştır. Kadınların yalnız seyahat etmek istemeleri yakın çevresindeki kişiler tarafından hoş karşılanmaması, kadınların tek seyahat etmelerinin etik olmayacağı düşüncelerini doğurmuştur (Wilson, 2004, s. 122).

Yapılan araştırmalarda kadınlarının sadece izin verilen yerlere gidebileceği ve erkek egemenliğinde yönetildikleri belirtilmiştir. Bu durumda erkekler kadınlara göre hareket sıkıntıları olmadığı için yalnız seyahat etme konusunda daha özgürdürler (Cesur, 2014, s. 44) Toplumsal algı sebebiyle cinsiyet eşitsizliğinde kadınlar daha çok etki altından kalmaktadır. Erkekler gibi özgür hareket edemedikleri için hayatlarında bir kısıtlayıcı etkisi yaratmaktadır.

1.12.4. Sosyal Dışlanma

Sosyal dışlanma, kişileri sosyal hayata bağlayan ve sosyal hayatta söz hakkına sahip olmasını karşılamaktadır. İnsan ihtiyaçlarını bir bütün olarak kabul etmek gerekmektedir. İnsan ihtiyaçlarının karşılanmaması insanların topluma katılmasını engellenmektedir. İhtiyaçların bir bütün halinde olması ihtiyaçlarını karşılanmasında kolaylık sağlamaktadır. Sosyal dışlanma ilk kez 1960'lı yıllarda ekonomik kriz ve gerileme sebebiyle Fransa'da dile getirilmeye başlanmıştır. Fransa bakanı toplumda yaşlılar, engelliler, madde bağımlıları, problemlili aileler asosyal kişileri toplumdan dışlanış olarak belirtmektedir (Çakır, 2002, s. 83).

Sosyal dışlanma kısa ve genel anlamı ile kişilerin sosyal faaliyetlerin dışında kalması anlamına gelmektedir. Kişilerin temel ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli maddi olanağa sahip olmaması ekonomik dışlanmayı, yeme-içme-barınma-sosyal sigorta kurumsal yapılardan dışlanmayı ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyetin ana konusu kadınların sosyal dışlanma toplumun dayanışması adı altında incelemektedir (Cesur, 2014, s. 45). Bu bağlamda toplum algısı sebebiyle kadın sosyal anlamda birçok etkinliklerden mahrum kalmışlardır.

1.13. Kişisel Kısıtlayıcılar

İnsana keyif veren, eğlendiren her şeyde ahlak dışı hareket ile birlikte insana ve çevresindeki insanlara zarar veren içsel bir kavram olarak belirtilmektedir. Sosyo-kültürel çevre ile bağlantılı olan kişisel kısıtlayıcılar turizm dahil olmak üzere insanların karşısına her yerde çıkabilmektedir. Özellikle kişisel kısıtlayıcılar kadınlar üzerinde erkeklerden daha çok iz bırakmaktadır. Kadınların kendi algılarına, duygu ve düşüncelerine bağlı olarak kişisel kısıtlayıcı devamlı kadınları hedef almaktadır. Bu kısıtlayıcı çeşidine örnek verilecek olursa; şüphe, korku, şiddet, yalnızlık, özgüven eksikliği gibi kişisel kısıtlayıcı alt maddeleri çıkmaktadır (Wilson, 2004, s. 114). Bu kısıtlayıcılar nedeniyle en çokta korku ve şüphe kadınları tek başına seyahat konusunda hayallerini gerçekleştirmekten alıkoymaktadır. Zihinleri şüphe ve korku ile seyahate çıkan kadınlarda fiziksel zarar görmeseler bile zihnen çok fazla yoruldukları çıkarımı yapılabilmektedir.

1.13.1. Korku ve Şüphe

Her birey için korku kavramı sosyal faaliyetlere katılımlarını kısıtlamak için geçerli bir faktördür. Korku ve buna ek olarak şüphe faktörü için cinsiyet kıyaslaması yapıldığında kadınların erkeklerden daha çok etkilendiği görülmektedir. Korku bireyin psikolojik olarak kendini kötü hissettiği anlarda ve kendini bir ortamda güvende hissetmediğinde birden ortaya çıkmaktadır. Böyle durumlarda kişi kendisini sosyal ortamlardan soyutlamaktadır. Özellikle kadınlar bir ortama girmek istediğinde defalarca düşünmekte ve girdikleri ortamlarda toplum algısı sebebiyle devamlı bir korku içerisinde girmektedirler (Cesur, 2014, s. 46). Turizm alanında ve tek başına

seyahat konusu düşünüldüğünde korku faktörü kadınların seyahatlerini olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Tek başlarına seyahat etseler dahi cinsiyet eşitsizliği ve toplumsal algı sebebiyle seyahatleri boyunca kendilerini seyahate verememektedirler. Toplum algısı sebebiyle seyahatlere önyargı ile çıkan kadınlar negatif düşünce ve korku içerisinde olduklarından seyahatlerinde kötü bir durumla karşılaşmalarında bir sonraki seyahatlerini iptal etmek zorunda kalabilmektedirler.

1.13.2. Şiddet

Korku ve şüphe faktörlerinden sonra kadınların tek başına seyahat etmelerini engelleyen bir diğer önemli faktör şiddettir. Şiddet kavramı genel anlamıyla güç ve kaba kuvvet kullanılarak bedensel ya da psikolojik açıdan zarar görmesini sağlamak ve istenilen bir şeyi yaptırmaktır (Dişsiz & Şahin, 2008, s. 50). Şiddeti harekete geçiren bir başka örgüt, toplumsal baskı ve namus cinayetleri gibi güdüleme yolu ile ortaya çıkmaktadır. Şiddet kavramı bu yönleriyle beraber psikolojik, ahlaksal ve siyasal yönleri ile ele alınmaktadır. Her ne kadar bu yönleri ele alınsa da şiddet toplumsal bir sorundur ve çevreden etkilenmektedir. Bu bağlamda şiddet kavramının dar ve geniş anlamları devreye girmektedir. Şiddet dar anlamıyla fiziksel güç kullanılarak insanların bedensel bütünlüğe yöneltilen sert davranışlar iken geniş anlamıyla şiddet ise insan üzerinde işsizlik, medya terörü, ekonomik şiddet gibi dolaylı yoldan insanları etkileyen şiddet eylemleridir (Kocacık, 2001, s. 2-3).

Geçmişten günümüze kadar olan zaman çerçevesi içerisinde kadına yapılan şiddet toplumda sık karşılaşılan bir problemdir. Ancak bu toplumsal sorun kadına yapılan şiddet 1970'li yıllarda gündeme gelebilmiştir. Bu zamana kadar gündemde olmamasının sebebi ise kadın ve erkekler arasında geçen şiddetin normal kabul edilmesi, toplum algısı sebebiyle problemlerin rahatlıkla konuşulamaması ve sorunların gizlenmesi olarak belirtilmektedir (Erbek vd., 2004, s.197). Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı'nın kadına yönelik şiddet yapmış olduğu araştırmada, kadınların sosyal ortamlarında ve evlerinde şiddet ve taciz etmenleriyle karşı karşıya kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları neticesinde;

- Kadınların çoğunluğunun cinsel şiddete maruz kaldığı,

- Kadınların cinsel şiddeti eşlerinden gördüğü,
- Kadınların sosyal hayatlarında eşlerin tarafından aşağılandıkları, ev hapsine maruz kaldıkları ve cinsel ya da fiziksel şiddet tehdidi ile karşı karşıya kaldıkları,
- Çocukluk dönemlerinde cinsel şiddet ile tanıştıkları,
- Kadınların çalıştıkları işyerinde patronları tarafından tacize uğradıkları ve
- Kadınların çoğunluğunun fiziksel veya psikolojik tacize uğramalarına rağmen yetkili kişilere bu durumları iletmediği sonuçlarına ulaşılmıştır (URL 47).

Kadınların karşı karşıya kaldıkları fiziksel ve psikolojik tacizler konusunda yapılan bir diğer araştırmada ise; 100 kadından %63'ü çocukluk döneminde, %62'si evliliğinde eşlerinden fiziksel olarak şiddet görmüş ve bu kişilerin %51'i de kendi çocuklarına şiddet uyguladığını belirtmiştir (Cesur, 2014, s. 48). Bu bağlamda kadınlar yaşamlarının hemen hemen her döneminde şiddete maruz kalmaktadırlar. Şiddete maruz kalan bir kadın kendisini rahat ve özgür hissetmekte zorluk çekeceği çok net bir şekilde görülmektedir. Kadınlar yaşamları boyunca şiddet tehdidi ile karşı karşıya kaldıklarından yaşamlarının her döneminde endişe içerisine girmektedirler.

1.13.3. Cinsel Saldırı

Cinsel yaşam, insan fizyolojisi ve psikolojisinin bir tür yansıması olarak ortaya çıkmaktadır. İnsanlar arasında iletişim ve etkileşim açısından çok yönlü bir form olarak kabul görülmesi gerekirken his, eylem ve düşüncelerden oluşmaktadır. Bu düşünceler doğrultusunda insanların seçimleri onların cinsel yaşamlarının bir bölümünü oluşturmakta ve toplumun ahlaki değerlerinin sınırlarını aşmadığı sürece suç olarak nitelendirilmemektedir. Aksi durumlar olduğunda insanlar hukuk kurallarına uymadıkları gerekçesiyle ceza alabilmektedirler. Cinsel içerikli bütün saldırgan hareketler 'cinsel saldırı' olarak nitelendirilmektedir. Cinsel saldırı problemleri uzun yıllardır var olmakla beraber toplumsal bir problem olarak belirtilmektedir (Kayı, Yavuz, & Arıcan, 2000, s. 157).

Cinsel saldırıya uğrayan bir birey saldırının bitmesi ile hayatına bir şey olmamış gibi devam edememekte ve bilinçaltına işlemesi nedeniyle hayatının bütün anında

karşısına çıkabilmektedir (Barutçu, Yavuz, & Çetin, 1999, s. 41). Bu bağlamda kadınlar bu faktörler ile karşılaşmamak için sosyal hayattan kendilerini soyutlamaktadırlar. Toplumsal cinsiyet rolleri sebebiyle kadınlar erkekler kadar özgürce hareket edememektedir. Şiddet, korku, şüphe ve cinsel saldırı faktörleri göz önünde bulundurulduğunda kadınlar boş zamanlarını güzel bir şekilde turizm faaliyetleri ile geçirmek isteseler de endişe içerisinde olduklarından bu isteklerini gerçekleştirmeleri imkânsız hale gelebilmektedir.

1.13.4. Yalnızlık ve Sosyal Soyutlanma İstemi

İnsanlarda yalnızlık ve depresyon gibi durumlar, kişilerin psikolojik durumlarını yakından etkilemektedir. Yalnızlık kişileri arası ilişki noksanlığı olarak tanımlanmaktadır. Bireylerin eğitim durumları, medeni halleri, sosyal becerileri ve kişisel farklılıkları insanların yalnızlıklarını etkileyen etmenlerdir. Kişilerin kendilerine olan özgüvenlerinin yeterli olmaması ve sosyal hayattan yeteri kadar zevk almadıkları için yalnızlık ve depresyon ile karşı karşıya kalmaktadırlar (Arslantaş & Ergin, 2011, s. 136). Bu durumda kişiler hem yalnızlık çekmekte hem de sosyal soyutlanma istemi içerisine girmektedirler. Bireylerin sosyal soyutlanma içerisine girmesi ve uzun süre sosyal hayatlarının olmaması neticesinde kişilerde zihinsel anlamda rahatsızlıklar ortaya çıkmaktadır.

Erica Wilson araştırmasında 30 ile 50 yaş arasındaki 40 Avustralyalı kadının tek başına seyahat kısıtlayıcıları üzerine yaptığı çalışmasında sosyal dışlanma ve soyutlanmaya örnekler vermiştir. Kendi istekleri ile seyahat eden kadınlar güçlü bir sosyal etkileşim içinde olduklarını ifade etmişlerdir. Sosyal dışlanma ile karşı karşıya kalan kadınlar ise sosyal alandan uzaklaştıklarında bağımsız durumlarına döndüklerini belirtmektedirler. Araştırmaya katılan kadınlar arasında gelir durumu yüksek olan kadınların daha aktif oldukları ve sosyal dışlanmaya maddi imkânları sebebiyle maruz kalmadıkları sonucuna ulaşılmaktadır (Wilson, 2004). Bu bağlamda sosyal soyutlanma kavramı için en önemli faktörün bireyin kişisel özellikleri ve maddi imkânları olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

FEMİNİZM VE KURAMLAR

2.1. Feminizm ve Feminist Teoriler

Feminizm kavramı TDK'ya göre toplumda kadının haklarını erkeğin sahip olduğu haklar seviyesine çıkarmak, eşitlik sağlamak olarak vermektedir. Feminist hareketin ilk çıkış noktası Mary Wollstonecraft'ın 3 Ocak 1792 yılında "A Vindication of the Rights of Woman" adlı çalışması ile başlamıştır. Kitap yayınlanmadan dört ay önce 1791 yılında Paris'te Olympe de Gouges Les Droits de la femme (Kadın Hakları) isimli el broşürleri yayınlanmıştır. Broşürü çıkartan isim Gouges sonrasında idam edilmiştir (Donovan, 1997, s. 21). Mary Wollstonecraft'ın eseri yayınlandıktan sonra liberal klasik olan 1869 yılında yayınlanan John Mill ve Harriet Taylor Mill'in "The Subjection of Women" eseri ile devam etmiştir. Feminizm ile ilgili yazılan bu kitaplarda kadına biyolojik açıdan bakıldığı ve bu algıyı değiştirmek için eğitimi geliştirme yolları aranmıştır (Demirbilek, 2007, s. 18).

Feminizm, kadın-erkek arasındaki cinsiyetçi olguya tepki olarak cinsiyet eşitliği teorisine dayanan kadınların toplum içerisinde erkekler ile eşit haklara sahip olması gerektiğini savunan bir teodir. Feminist teori, insanlık nüfusunun yarısını oluşturan kadınların tarih boyunca arka planda olmasına ve kadınların bu durumdan kurtulmasına olanak sağlayabilmesi için ortaya çıkan bir akım olarak belirtilmektedir (Arat, 2010, s. 29). Feminist kuramcılar, kadınların birer vatandaş olarak, erkekler ile aynı temel haklara sahip 'insan' olduklarını ileri sürmektedirler. 17. ve 18. yüzyıllarda kadının eş ve anne olarak evine ait olduğu düşüncesi savunulmaktaydı. 19. yüzyılın başlarında Sanayi Devrimi ile birlikte gelişen teknoloji ve işçi ihtiyacı sebebiyle kadınlar evlerinden çıkmaya başlamıştır. Wollstonecraft eserinde kadınların akılları pahasına güzelliklerini ve duygularını geliştirmeleri gerektiğinin, çünkü ekonomik olarak kendilerini ortaya koymalarının ve güç elde etmelerinin tek yolunun bir koca bulmak olduğunun farkındadır. Fakat Wollstonecraft hayatta yükselebilmek için bu tip şeylerin yanlış olduğunu belirtmektedir (Donovan, 1997, s. 25-34).

Feminist yaklaşım, kadınların sosyo-ekonomik toplumda erkeklerin güç kazandığı ortamlarda ikincil konumda olmaları sebebiyle onlara bağımlı bir şekilde yaşadığını ve bu durumları farklı teorilerde açıklamaktadır. Liberal feminizm, cinsler arası eşitsizlikte eğitim ve iş kurumlarında sahip olunan hakları ve ayrıcalıkları ele alırken, sosyalist feminizm bu eşitsizliklerin ataerkil toplum ile bağdaştırmakta, radikal feminizm kadınların ev içi işleri yerine getirmesi gerektiği ve çocuk doğurmasını öngörülme, post-yapısalcı feminizm ise radikal feministlerin kadınların aşırı homojenleştirilmesi olarak belirtmektedirler (Cesur, 2014, s. 21).

Bu bağlamda feminizm kuramını tüm yönleriyle ele alınması gerekmektedir. Feminist yaklaşım, kendi içerisinde “liberal, marksist sosyalist, radikal” olmak üzere dört başlık altında incelenmektedir.

2.1.1. Liberal Feminizm

Liberal feminizm, liberal feministlerin öncüsü olarak bilinen Mary Wollstonecraft’ın 1792 yılında yayımladığı Kadın Hakları Savurucusu adlı kitabı ile başlamış ve feminizm için güzel bir kaynak olmuştur. Wollstonecraft kitabında, kadının ikinci planda kalmasının nedenini kadına uygulanan toplumsal baskı kuralları olarak belirtmiştir. Erkeklerin kamusal alanda çalışıyor olması ve kadınların eşlerini memnun etmesini, hayatın akılcı yanından çok duygulara ait olduğunu belirtmektedir. (Kayhan, 1999, s. 36). Bu bağlamda Liberal feminizm, şahısların kendi becerilerini geliştiren ve kendi çıkarları doğrultusunda serbest olması gerektiğini savunan bir feminizm dalıdır (Demirbilek, 2007, s. 18).

Liberal feminist ilk başta rasyonel bireyi ele almaktadır. İnsanı diğer canlılardan ayırt eden özelliği fiziksel değil zihinsel kapasitesi olarak belirtmektedir. Bu durumda kadın ve erkeğin eşit zihinsel zekâya sahip olup olmadığı sorgulanmaktadır. Erkekler kadınlara göre daha üstün zekâlı ise cinsler arası eşitlikten söz edilememektedir. Bu durumda feministler cinsiyetler arası zekâ kapasitesinin eşit olup olmadığını tartışmaktadırlar. Aynı zamanda liberal düşünce bireylerin özgürlüğünü ön planda tutmaktadır (Demir, 2014, s. 44).

Liberal feminizm konusunda birçok önemli aydın fikirlerini beyan etmiş ve konuyu açıklamaya çalışmıştır. Liberal feminizmi savunan önemli aydınların açıklamalarının bazıları (Donovan, 1997);

“Kadının ve erkeğin ruhları ile akılcı yeteneklerinin aynı olduğu inancı: Başka bir deyişle, kadınların ve erkeklerin ontolojik olarak benzer oldukları inancı.

Toplumsal değişme ve toplumun dönüşümüne etki etmenin en iyi yolunun, eğitim- özellikle eleştirel düşünebilmek için eğitilmek- olduğuna inanç.

Bireyin diğer bireylerden ayrı olarak gerçeği arayan, akılcı ve bağımsız bir aktör olarak hareket eden ve haysiyeti bağımsızlığına bağlı olan yalnız bir varlık olduğu görüşü.

Sonuç olarak, aydınlanma kuramcıları, doğal haklar doktrinine bağlı kalmışlardır. Önemli birçok kuramcı kendilerini siyasi haklarla ilgili taleplerle sınırlandırmamakla birlikte, 19. yüzyıl kadın hareketi esas olarak bu talepler, özellikle de oy verme hakkı talebi üzerine oturmıştır.”

Liberal yaklaşım, bireyleri bir binayı oluşturan birbirinden farklı yapı taşları olarak görmektedir. Toplumun temel bir organizasyon olduğunu ve organizasyon içerisinde yer alan kadınların hak ve olanaklarını iyileştirmeye çalışmaktadır. Kadınların beklentilerini engellemek için çıkarılan ayrımcı düşüncelere karşı gelmekte ve eşitliği savunmaktadır. Liberal düşüncüyü savunan feministler aile kavramını çocuk bakımı ve doğum iznini gerektiren sosyal bir kurum olarak görürken diğerleri de aile kavramının temelden değişmediği sürece özgürlüğün kadınlar için imkânsız olduğu görüşünü savunmaktadırlar (Demirbilek, 2007, s. 19).

Liberal feministin önem verdiği nokta, kadınların sosyal yaşamda erkekler ile eşit haklara sahip olabilmeleri gerektiğini savunmaktadır. Kadınların hareket alanının kısıtlanmasına sebep olan toplumsal cinsiyet konumlandırılmasının önüne geçmeye çalışmaktadır. Bu bağlamda kadınların boş zamanlarını değerlendirebilecek seyahat katılımları konusunda kısıtlayıcılara çözüm yolu aramaktadır.

2.1.2. Marksist Feminizm

Marksist feminizm, 19. yüzyılın ortalarında kadınların ikinci planda kalıp hor görülmesi ile ilgili olarak kapitalizm ile kadınların statüsü arasında bir bağlantı bulmaya çalışmaktadır (Özsöz, 2008, s. 51). Liberal görüşün aksine insan doğasını kabul etmemektedir. Marksistler, liberal feministlerin toplumsal cinsiyet konumlandırmalarına göre belirtmiş oldukları çözüm önerilerini geçerli kılmamaktadır. Marksistlere göre kadının ikinci planda ve baskı altında olmasının sebebini kapitalizm olarak göstermektedir. Baskı altından çıkmaları için ancak kapitalist düzenden sosyalist düzene geçildiğinde ezilmekten kurtulabileceklerini belirtmektedirler. Sosyalist düzene geçildiğinde maddi güçleri olması ile kendilerine güvenleri gelerek erkekler ile eşit olanaklara sahip olabileceklerdir. (Demir, 2014, s. 55-56).

Bireylerin kendi aralarında ırk, yaş, eğitim gibi birbirlerinden ayıran özelliklerine bakıldığında Marksist kuramcılar kadınları birbirlerinden ayıran özelliklere dikkat çekmektedir. Kadınların sosyal ve maddi anlamda erkeklerin bir adım gerisinde değil ise kadınlarda daha önce kendisiyle ilgili düşünemediği yeni düşünceler gün yüzüne çıkacaktır. Marksistçiler, erkeklerin karşılaşmadığı problemleri kadınların neden karşılaştığını sorgulamaktadır (Cesur, 2014, s. 24).

2.1.3. Radikal Feminizm

TDK'ya göre köktencilik anlamına gelen radikal feminizm 1970'ler II. Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan medeni haklar ve savaş karşıtı yapılan düzenlemelere karşı gelen ve kadın haklarının yetersiz olduğunu düşünen feministlerin yaklaşımıdır (Şengül, 2015, s. 16).

Radikal feminizm, kadınlar için annelik ve cinsellik konusunda çocuk doğurmanın kadınlara özgü olduğunu düşünürken diğerleri ise anneliğin toplumsal bir ilişki olarak yasal ve politik ilgiye dayandırılması gerektiğini vurgulamaktadır (Butler J. , 2008, s. 61). Bu bağlamda radikalizm kadınların doğurganlık ve cinsiyet konusunda yaşadıkları zorluklar için erkek egemen toplum ve ataerkil düşünceye

dayanmaktadır. Ataerkil düşünceyi savunmakla beraber bu düşüncenin tersini savunan kuramların görüşlerinde yetersiz kaldıklarını ve erkeğin her alanda üstün olduğunu belirtmektedir. Bu düşünce kadın ve erkek arasında biyolojik farklılıkları yansıtmaktadır. Kadının en önemli görevinin üremek olduğu belirtilirken erkekler evine ekmek götüren kişiler olarak savunmaktadırlar (Demirbilek, 2007, s. 19).

Savunulan düşünceye istinadan kadınların evden dışarıya çalışmak ya da sosyalleşmek için çıktıklarında erkeklerin kadınların yükünün bir kısmını alması çözüm yolu olarak görülmektedir. Çünkü cinsiyetler arasında biyolojik ve fiziksel farklılıklar toplumsal ilişkilerin temelini oluşturmaktadır. Kadınların özgürce hareket edebilmesi ve sosyalleşebilmesi için ataerkil kavramın ve bir diğer feminist kuramda geçen kapitalizm düşüncenin ortadan kaldırılması gerekmektedir.

2.1.4. Sosyalist Feminizm

Sosyalist feminizm 1970’li yıllarda Avrupa ve Kuzey Amerika’da ortaya çıkmış ve cinsiyetler arasında eşitliğin sağlanamadığını savunmaktadır. Kadınların üzerindeki toplum tarafından uygulanan baskı zamanla eşitsizliğin temelini oluşturmakta ve bu durum kapitalizm düşünceyi işaret etmektedir. Kapitalizm kavramı, amacı kar olan bireyler ve kurumlardan oluşan gücün hakim olduğu ve hüküm sürdüğü bir sistem olarak belirtilmektedir (Horasan Avcı, 2015, s. 73).

Sosyalist feminizm, liberal feministlerin cömert ve insancıl refah sisteminin savunulması düşüncesi ile aynı düşüncelere sahip olsa da bazı eşitsizlik noktalarında birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Kadınlara karşı yapılan eşitsizlik kapitalizmin bir parçası olduğundan, eşitsizlik konusundaki bazı düzenlemeler kadınları sosyal hayatta bir nebze özgür olmalarını sağlayacaktır. Sosyalist feminizm cinsiyetler arasındaki güç ilişkisinin farklı olmasını sadece şiddet boyutu çerçevesinde ele aldığı için radikal feministler tarafından eleştirilmektedir (Demirbilek, 2007, s. 19; Köse, 2014, s.51).

Sosyalizmin kurucusu olan Engels’a göre “erkek burjuvazidir ve karısı proleterayı temsil eder” cümlesi ile sosyalist feministler, kadınlar ve alt sosyal sınıfı tanımlamak

için kullanılan proletarya kavramı ile aralarında bir benzerlik olduğunu kabul etmektedirler. Sosyalizmin bir diğer kurucusu olan Karl Marx'ın teorilerinin temelinde yabancılaşma kavramı yer almaktadır. J. Donovan'a göre yabancılaşma kavramı kendinden, başkalarından ve anlam duygusundan uzaklaşmak anlamına gelmektedir. Donovan'a göre kapitalist düzende ile insanların direk tüketim için değil, satış için üretilmiş ürünlere dönüşmesi Komünist Manifestoda merkezi bir tema olarak kabul edilmektedir (Donovan, 1997, s. 133).

Sosyalist feminizm kurucuları sosyalizm konusunda kullanım, değişim ve artı değerleri birbirinden ayırmaktadır. Kullanım değeri; yemek pişirme ve ev işleri gibi kişinin kullanımı için üretilmiş maddelerin değerine gönderme yapmakta, artı değer; emek ürünlerinin değeri ile üretmenin maliyeti arasındaki fark, değişim değeri ise değişim için üretilen maddelere ait olması şeklinde belirtilmektedir. Engels ise kapitalist düzende kadınlar ev işleri ile sınırlı olduğu ve üretimden soyutlandıkları sürece cinsiyetler arasındaki eşitliğin sağlanamayacağını belirtmekte ve kadınların bu eşitsizlikten kurtuldukları zaman ekonomik anlamda özgür, kendilerini ev işleriyle sınırlamaktan kurtulmuş ve toplum baskısını yenmiş bireylere dönüşeceğini belirtmektedir (İngün, 2005, s. 12).

Sosyalist feminizm Marksist feminizm ve radikal feministlerin sınırlılıklarını aşmak ve kadına yönelik olan baskıyı açıklamak amacı ile ikili-sistem kuramı ve birleşik sistemler kuramı olmak üzere iki yaklaşım ortaya atılmıştır. İkili-sistem kuramı, ataerkillik ve kapitalizm kavramlarının birbirinde farklı iki kavram olduğunu açıklayarak daha sonra kadınlara yönelik yapılan baskının iki kavram arasında ilişkilendirilmelerini açıklamaktadır. Birleşik sistemler kuramı ise, ikili sistem kuramının tam aksine ataerkilliği ve kapitalizmi birbirinden iki ayrı kavram olarak görmemektedir (Cesur, 2014, s. 26).

2.1.5. Post – Modern Feminizm

Feminizm ve post-modernizm birbirinden farklı önemli iki akım olarak ortaya çıkmıştır. Zamanla ortaya çıkan tartışmalar bu iki akım birbirlerini tamamlamasına neden olmuştur. İki akımda da felsefe ve kültür arasındaki ilişkilere eleştirel bir bakış

açısı kazandırılmıştır. Eleştirel bakış açısı ile iki akımında temelinin felsefeye dayanmadığı ve yeni toplumsal eleştiri örnekleri geliştirmeye çalışılmıştır (Güngör Şerbetçi, 2018, s. 83). Post-modern feminizm erkekler tarafından geliştirilmiş ve her şeyi kapsamaya çalışan teorileri reddetmiştir. Post-modern feminizme göre her kadın farklı olduğu gibi farklı yaşam biçimlerine sahiptir ve tek bir kalıp üzerinde yargılanamaz düşüncesini ileri sürmektedir. Bu bağlamda Helene Cixous, Luce Irigaray ve Julia Kristeva gibi kadın yazarlar post-modern feminizme birçok eleştiri getirmişlerdir (Işık, 1998, s. 76) Eleştirilerin özünde diğer feministlerin, kadınların aralarındaki farklılıkları iyi bir şekilde vurgulayamadıkları düşüncesidir. Diğer feministlerin beyaz kadınları ele alması sebebiyle bu farklılıklar ırksal ve sınıfsal farklılıklar şeklinde belirtilmektedir. Postmodern feministlere göre cinsiyet akışkan bir gruptur (Cesur, 2017, s. 42).

Eleştirileriyle ilk sırada olan Cixous'a göre kadınlar karşılaştıkları bütün zorluklara karşı yazı yazmalıdır düşüncesini savunmaktadır. Kadının kendinin ve bedeninin farkına vararak erkeklere oranla yazıya daha çok yönelmelerini aşılacaktır. Cixous gibi bir diğer kadın yazarlarına önem veren kişi Irigaray'dır. Cixous ile aynı düşüncelere sahip olmasına rağmen bazı noktalarda farklılıkları vardır. Irigaray kadınları erkek felsefi düşünceden ayırmak için çalışan ilk psikoanalitiktir. Irigaray kadınların sessizliğinden kurtulmaları ve onlara özgü bir kişiliklerinin olması gerektiğini savunmaktadır (Işık, 1998, s. 77-78).

Eleştirilerin hemen hemen hepsi kadının bedenini ve kendisini tanıması üzerine olduğu için yapılan araştırmalarda kadının turizm etkinliklerindeki yeri ve önemi dikkat çekmektedir. Kadınların erkekler gibi toplumda göz önünde olması, turizm faaliyetlerine katılımı, eşit hak ve özgürlükleri elde etmesi konusunda feminist teoriler oldukça büyük önem taşımaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK KADIN GEZGİNLERİN

SEYAHATLERİNDE KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLER

3.1. Araştırma Metodolojisi

Bu bölümde yapılan araştırmada izlenen yollardan bahsedilmiştir. Araştırmanın amacı ve önemi, sınırlılıkları ve sayıtları, yöntemi, evreni ve örnekleme, veri toplama yöntemi, araştırma soruları ve hipotezleri ile araştırma bulguları ile birlikte yorumlar yer almaktadır.

3.1.1. Araştırma Problemi

Bir bireyin anne karnındayken cinsiyetinin öğrenilmesi üzerine kendisine söz hakkı tanınmadan bireye birtakım sorumluluklar yüklenmektedir. Cinsiyeti kadın ise kıyafetlerinin pembe renk, erkek ise mavi renk olması gibi toplumsal bazı normlar mevcuttur. Bu durumlar bireylerin bütün yaşamlarını olumlu ve olumsuz yönde etkilemektedir. Kadınlara verilen annelik sıfatı onları eve hapsedmekte ve erkek ön planda yer almaktadır. Kadınların ev ile ilgili işlere yoğunlaşması gerektiği düşünülerek kendilerini geliştirmeleri istenmeyerek eğitim olanakları bazı toplumlarda kısıtlanmaktadır. Bu durum kadınların özgüvenlerini etkilemekte ve sosyal hayattan dışlanmalarına neden olmaktadır. Geçmişten günümüze kadınların sosyal statüsünde çağdaşlaşma yoluna gidilse bile ülkeler arasındaki farklılıklar sebebi ile kadınların maruz kaldıkları cinsiyet ayrımı ve cinsiyete yüklenen anlamlar birtakım kısıtlamalara sebep olmuştur. Bu kısıtlamalardan bir tanesi de turizm aktiviteleridir. Turizm aktiviteleri her birey için önemli bir yere sahiptir. Yaşadığı ortamdan uzaklaşmak, iş stresi, yeni yerler göre isteği, akraba ziyareti ve tatil amaçlı pek çok nedenlerle insanlar seyahat etmek istemektedirler. Bu seyahatleri gerçekleştirirken cinsiyetler arasında özellikle kadınlar hem seyahat öncesinde çevresindeki insanlardan hem de seyahatleri esnasında kadın oldukları için bazı toplumlarda problemler ile karşılaşmaktadırlar. Kadınların seyahatlerine çıkmadan ve seyahatleri esnasında yaşadıkları sorunlar bu araştırmanın problemi olarak tanımlanabilir.

3.1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı, kadın gezginlerin seyahatleri boyunca karşılaştıkları problemleri demografik değişkenlere göre inceleyerek ortaya çıkan problemlere göre çözüm önerisi getirmektir. Çalışmanın alt amaçlarından biri seyahat kısıtlayıcılarını belirlemek, diğer bir amaç ise karşılaşılan problemleri sınıflandırmak, sınıflandırılan sorunlar ve geliştirilen önerilerin kadınların seyahatlerinde bir yol haritası oluşturmasını sağlamaktır. Ayrıca karakteristik özelliklerin seyahatleri ve karşılaştıkları sorunları çözmede ne derece etkili oldukları da araştırmanın bir diğer amacıdır.

Literatürde gezgin kadınların karşılaştıkları problemlere yönelik kısıtlı sayıda çalışma bulunması, kadın gezginlerin karşılaştıkları sorunlara yönelik bir çalışma bulunmaması ve Türk kadın gezginlere ilişkin de bir çalışma olmaması sebebi ile literatürdeki bir boşluğu kapatması konusunda çalışma önem arz eder. Ayrıca kadınların seyahatlerine çıkmadan önce karşılaşılabilecekleri problemleri bilmesi, çözüm önerilerinden faydalanmaları ve bu konuda bir farkındalık oluşması da çalışmanın pratiğe olan katkısıdır. Tek başına seyahat eden gezgin kadınların seyahatlerinde yaşadığı olumlu ve olumsuz konuları ele alarak cinsiyet ayrımcılığı ve toplumsal baskı hususunda nesnel bir araştırma olması yönüyle de bu araştırma önemli bir yere sahiptir.

3.1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Sayıtları

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibidir;

- Araştırma yalnızca Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan gezgin kadınları kapsamaktadır.
- Örneklemin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak belirlenmesinin sebebi ise veri toplama aracının sosyal medya üzerinden örnekleme kolaylıkla uygulanacak şekilde hazırlanmış olmasıdır.
- Veri toplama aracının uygulanma süresi 2019 yılının Ocak-Haziran ayları olarak sınırlandırılmıştır.

Araştırmanın sayıtları ise şu şekildedir;

- Araştırma boyunca yararlanılan kaynaklardan elde edilen bilgilerin geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.
- Oluşturulan örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
- Araştırmanın amacına uygun olarak oluşturulan görüşme formu ve anket tekniği araştırma sorularına yanıt olabilecek nitelikte ve örneklemin vermiş olduğu cevapların tarafsız olduğu varsayılmaktadır.

3.1.4. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada birbirini güçlendireceği düşünülerek model olarak eş zamanlı karma modeli tercih edilmiştir. Araştırmanın karma yöntem ile yapılmasının amacı olayları bir çerçeve içerisinde toplama ve değerlendirmek olduğu ve aynı zamanda karma yöntemin nicel ve nitel araştırma arasında bir köprü oluşturmaya yardımcı olduğu varsayılmaktadır (Onwyegbuzie & Leech, 2004; Baki & Gökçek, 2012).

Yapılan araştırmada, Türk kadın gezginlerin seyahatleri öncesinde ve seyahat esnasında karşılaştıkları problemlere yönelik 7 farklı araştırma sorusu belirlenmiştir. Belirlenen araştırma sorularına yanıt bulabilmek ve örneklemin deneyimlerini derinlemesine incelemek için nitel araştırma yöntemi kullanılmaktadır. Nitel araştırmalar ölçülebilen davranışlar ile değil duygusal cevaplar ile ilgilenerek nicel araştırmalara duygu katmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Nitel araştırmalar yorumlayıcı ve esnek olması sebebiyle araştırmanın gerçekleşme sürecinde kolaylık sağlamaktadır. Nitel araştırmalarda açık uslu sorular sorularak farklı cevaplar elde etmek ve araştırmaya farklı bakış açıları kazandırmak, yapılan çalışmalar için oldukça büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple çalışma için nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır.

Nitel araştırmada verilerin analizinde betimsel ve içerik olmak üzere iki aşama vardır. Betimsel analiz elde edilen verilerin özüne mümkün olduğunca bağlı kalarak ve katılımcıların cevaplarından alıntı yaparak betimsel bir açıklama yapmak, içerik analizi ise elde edilen verilerin daha yakından incelenerek kavram ve temalara

ulaşılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu araştırmada ise nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği uygulanarak elde edilen verilerin analizinde içerik analiz kullanılmıştır.

Çalışmada kullanılan bir diğer yöntem ise nicel araştırma yöntemidir. Nicel araştırma yönteminin kullanılmasının sebebi değişkenler arasında kıyaslamaların kolaylıkla yapılması ve elde edilen bulguların sayısal değerler ile ifade edilerek araştırmanın hipotezlerine göre test edilmesidir (Mazlum & Atalay Mazlum, 2017, s. 3).

Yapılan çalışmada diğer araştırma yönteminin nicel olarak belirlenmesinin sebebi görüşme formundan elde edilen veriler ile sayısal verilerin birbirini güçlendireceği varsayılmaktadır. Nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği uygulanmıştır. Örneklemin geniş bir coğrafyaya yayılmış Türkiye vatandaşı olan gezgin kadınların oluşturması ve internet üzerinden anket formunun oluşturulup örnekleme ulaşmasını sağlamak hem zaman hem de maliyet açısından kolaylık sağlaması ile beraber farklı analiz teknikleri ile elde edilecek sayısal verilerin oluşmasına olanak sağladığı için anket tekniği uygun görülmüştür.

3.1.5. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Türkiye’de yaşayan Türk kadın gezginler oluşturmaktadır. Türkiye’de en çok kullanılan sosyal medya hesaplarından olan Facebook, instagram, ayrıca en çok seyyahın olduğu www.gezimanya.com ve www.gezginkadinlar.com gezgin sitelerinde yer alan kadın gezginler örnekleme oluşturmaktadır. Nitel analiz yöntemi için örneklem oluşturulurken www.gezimanya.com sitesinde yer alan gezgin kadınlardan 69 tanesine ulaşılmıştır. Nicel analiz yöntemi için ise sosyal medya hesaplarından Facebook ve instagram sitelerinde yer alan gezgin kadınların www.gezginkadinlar.com adresine bağlı oldukları belirlenerek internet sayfasının kurucusu ile irtibata geçilmiştir. Sayfanın kurucusu tarafından aktif olan gezgin kadın sayısının 1400 olduğu belirtilerek örneklem sayısı hesaplanmıştır. Gezin kadınlar adı altında yer alan blog siteleri ve facebook sitesi konuşma gruplarındaki üye sayılarından 1400 aktif gezgin kadın üzerinden örneklem hesaplaması yapılarak 304 anket yapılması uygun görülmüştür. Örneklem büyüklüğü hesaplanırken;

$$\frac{NPQZ^2}{(N-1)d^2 + PQZ^2}$$

formülünden yararlanılmıştır (Yamane, 1967; Özer, 2004). Bu şekilde örneklem oluşturulmasının sebebi ise ulaşılabilirliğin kolay olması ve kişilere özel adreslerinden anket formunun gönderilebilecek olmasıdır.

3.1.6. Araştırma Ölçeğinin Oluşturulma Süreci

Araştırma ölçeğinin oluşturulma sürecinde ilk aşama konu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Sonrasında araştırma için veri toplama aracının hazırlanmasında çalışmanın amacına uygun ve araştırmanın sonucunu önemli ölçüde etkileyecek soruların bulunması hedeflemiştir. Araştırmanın temel amacı Türk kadın gezginlerin seyahatleri esnasında karşılaştıkları problemleri tespit etmek olduğu için veri toplama aracında katılımcıların demografik özelliklerinin yanında seyahat kısıtlayıcıları, tek başına seyahat etmenin zorlukları ve karşılaştıkları kısıtlayıcılar ile nasıl başa çıktıkları ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Araştırma için kullanılan anket tekniğinde ve görüşme formundaki sorular ve ifadelerin öncelikle hazırlanan soruların içeriğinin araştırmaya uygun olması gerekmektedir. Örneklemeye yöneltilen soruların ifade ediliş şekli, soruların sadeliği, soru türleri ve son olarak verileri derleme aracındaki soruların sıralaması ile anket tekniğinde kullanılan demografik, çoktan seçmeli sorular ve 5’li likert ölçek ile görüşme formundaki soruların bağlantılı olması gerekmektedir (Karagöz Yüncü, 2011, s. 140).

Veri toplama aracı hazırlanırken içerisinde yer alan sorularda aşağıdaki hususlara dikkat edilmiştir (Karagöz Yüncü, 2011, s. 141):

- Kullanılan soru veya ifadeler bir konu üzerine yoğunlaşmıştır.
- Açık ve kısa sorular hazırlanmıştır.
- Sorular bütün katılımcılar tarafından yanıtlanabilir niteliktedir.
- Sorular herkesin anlayabileceği, süslü kelimelerden uzak bir şekilde hazırlanmıştır.

Çalışma için oluşturulan görüşme soruları “Tek Başına Seyahat Eden Kadınların Seyahat Kısıtlayıcıları (Cesur, 2014)” tez çalışmasında kullanılan görüşme

sorularından yararlanılarak hazırlanmıştır. Düzenlenen görüşme formu demografik sorular dahil olmak üzere 20 sorudan oluşmaktadır. Bu soruların 6 tanesini demografik özellikler oluşturmakta geriye kalan 14 soru kadın gezginlerin seyahat sıklıkları, seyahat etmelerine sebep olan etmenler, kadın olarak tek başına seyahat etmenin olumlu etkileri ve zorlukları, seyahat öncesi ve seyahat esnasında karşılaştıkları kısıtlayıcılar ile nasıl başa çıktıklarının belirlenmesi üzerine hazırlanmıştır. Formda öncelikle katılımcıların demografik özelliklerini öğrenmek hedeflenmiştir. Sonrasında açık uçlu sorular yer alarak neden seyahat etmek istedikleri, seyahat planlaması yaparken önceliklerin neler olduğu, seyahatlerini neden tek başına yaptıkları, tek başına seyahat etmenin olumlu ve olumsuz taraflarının neler olduğu ile birlikte seyahat öncesinde ve seyahat esnasında yaşadıkları problemlerin neler olduğuna yönelik ifadeler yer almaktadır.

Bir diğer araştırma yöntemi olan nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği için kullanılan ölçeğin ilk iki bölümü; “Kişilerin Uluslararası Seyahat Engellerini Ölçmeye Yönelik Bir Araştırma (Şahin, Sönmez, & Kahveci, 2014)” çalışmasının ölçeğinden alınmıştır. Anketin üçüncü bölümünde yer alan ölçek için ise “Beş Faktör Kişilik Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması “ (Horzum, Ayas, & Padır, 2017)” çalışmasından yararlanılmıştır. Anket sorularının ilk bölümünü demografik özellikler ile katılımcıların ne sıklıkla seyahat ettiği, seyahat ettikleri yerlerde ne kadar kaldıkları, seyahatlerinde en çok hangi bölgeleri tercih ettikleri, ne amaçla seyahat ettikleri, seyahatlerini belirlemede etken olan unsurların neler olduğu ve kendilerini hangi tür turist olarak gördüklerine yönelik 8 tane çoktan seçmeli soru yer almaktadır. Anket ölçeğinin ikinci bölümünde 5’li likert tipi olarak düzenlenmiş 5 ifadeden yer alan seyahat engelleri ile ilgili 20 soru bulunurken üçüncü bölümünü ise aynı şekilde 5’li likert tipi ölçekten oluşan kişilerin seyahat engelleri ile bağlantılı olacak şekilde anketi cevaplayan kişileri diğer kişilerden ayıran özellikleri bulmak için 10 soruluk beş faktör kişilik ölçeği oluşturmaktadır. Hazırlanan anketin ikinci ve üçüncü bölümünü oluşturan 5’li likert tipi ölçek; 1- Kesinlikle Katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, 4- Katılıyorum, 5- Kesinlikle Katılıyorum şeklinde düzenlenmiştir. Anket ve görüşme formunun son hali Ek-1 ve Ek-2’de yer almaktadır.

3.1.7. Veri Toplama Yöntemi

Çalışmada model olarak eş zamanlı karma modeli tercih edilmiştir. Bu yaklaşıma dayanarak araştırma yapılırken araştırmanın belirli bir aşamasında hem nicel hem de nitel paradigmayı yansıtan yöntem ve tekniklerden yararlanılmıştır. Başka bir deyişle, birbirini tamamlayacağı düşünülen yöntemler aynı aşamada birleştirilerek kullanılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu modelin tercih edilme sebebi katılımcıların demografik bilgileri ve seyahat deneyimlerinin sayısı gibi nicel verilerin analiz edilebilmesi, öte yandan karşılaştıkları problemler gibi spesifik durumların tam olarak aktarılabilmesidir. Anket ve görüşme formundan elde edilen sonuçları desteklemek amacı ile kavramsal çerçevede araştırma sorularına yönelik kavramlardan bahsedilerek çalışmanın sonucunu önemli düzeyde etkileyeceği düşünülmektedir.

Çalışmada kullanılan nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği ve nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği için hazırlanan ölçek ile görüşme soruları sosyal medya üzerinden kadın gezginlerin yer aldığı facebook konuşma gruplarına, blog sitelerine ve kişilerin özel mail adreslerine gönderilerek seyahatlerde karşılaştıkları problemlerin açıklanması hedeflenmiştir.

3.1.8. Verilerin Analize Hazırlanması

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği ile elde edilen verilerin analizi içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi ile katılımcıların cevaplarında çoğunlukla doğrudan alıntılara yer vererek bireylerin görüşlerini yansıtacak şekilde yapılmıştır. İçerik analiz için her katılımcıya birer numara verilmiş, bu numaralar ilgili katılımcının araştırmanın sorularına verdiği yanıtların not edildiği görüşme formunda belirtilmiştir. Ardından araştırmanın sorularının bulunduğu bir tablo oluşturulmuş ve katılımcıların verdiği yanıtlar ilgili soruların altına yazılmıştır. Birbirinden farklı cevaplar ile birbirine yakın cevaplar tek bir cümle ile ifade edilerek katılımcıların hangi cevabı verdiği cevapların yanına katılımcı numarası yazılarak belirtilmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen veriler SPSS 24 programı ve LISREL 8.7 ile analiz edilmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerinin belirlenmesinde frekans ve yüzde analizleri ile katılımcıların ölçeklere katılım düzeylerinin belirlenmesinde betimleyici analizlerden ortalama ve standart sapma analizleri kullanılmıştır. Araştırma kapsamında katılımcıların ölçeklere katılım düzeylerinin demografik ve diğer değişkenlere göre farklılıklarının belirlenmesinde verilerin dağılımının normal dağılım göstermesi sonucu 2’li gruplar için bağımsız örneklem t-testi 2’den fazla gruplar için tek yönlü anova testleri yapılmıştır. Anova testleri sonucunda gruplar arasındaki farkın belirlenmesinde post-hoc testlerinden Scheffe testi yapılmıştır. Ölçekler arasındaki ilişkilerin belirlenmesinde pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Ölçeklerin geçerlilik güvenirliklerinin belirlenmesinde önce madde analizi, daha sonra madde toplam korelasyon analizi, açıklayıcı faktör analizi (AFA) ve AFA sonucu açıklanan yapının doğrulanması için lisrel yardımı ile doğrulayıcı faktör analizi (DFA) analizi yapılmıştır. En son olarak elde edilen analizler ile birlikte araştırma bulgularına yer verilmiştir.

Anket tekniğinde yer alan beş faktör kişilik özelliklerinin araştırmanın sonucunu olumlu yönde etkilemesi için “dışadönüklük, yumuşak başlılık, özdenetim, nörotizm ve deneyime açıklık” kişilik özellikleri başlıkları altında cevaplar değerlendirilmiştir. Kişilik özellikleri hakkında kısaca bilgi vermek gerekirse;

- **Dışadönüklük:** Bireyin sosyal ve cana yakınlık düzeyini ifade etmektedir. Dışadönük olan bireyler girişken, olumlu duygu arayışı içinde olma eğilimi göstermektedirler. Dışa dönük olmayan bireyler ise içine kapanık, kendi halinde yaşayan, sessiz sakin bir yapıya sahiptirler.
- **Yumuşak Başlılık:** Yumuşak başlı kişilik özelliğine sahip olan kişilerin insanlar arası ikili ilişkileri oldukça iyidir. İnsanlara daha dostça, sıcakkanlılıkla yaklaşmakta ve güvenilir bir yapıya sahiptirler.
- **Özdenetim:** Özdenetim kişilik özelliğine sahip olan kişiler, bütün işlerini titizlikle hazırladıkları plan doğrultusunda yönetmekte, yaptıkları işlerde çok dikkatli davranmakta, düzenli ve hedeflerine ulaşmak için hırslı bir şekilde çalışmaktadırlar. Özdenetimi düşük olan kişiler ise işlerini plansız yürüten, azimli olmayan kişilerdir.

- **Nörotizm:** Nörotizm kişilik özelliğine sahip olan kişiler depresyona girmeye meyilli olmakla beraber duygu değişimlerinde müthiş bir dengesizlik vardır. Tam tersi kişilik özelliğine sahip kişiler ise duyguları daha tutarlı ve sakin kişilerdir.
- **Deneyime Açıklık:** Deneyime açıklık kişilik özelliğine sahip bireyler, hayatlarının her alanında yeni deneyimlere açık, öğrenmeye aç ve meraklı insanlardır. Deneyime açık olmayan kişiler ise kendilerini soyutlayan, tek düze yaşamı tercih eden kişilerdir (Horzum, Ayas, & Padır, 2017, s. 399-400).

3.1.9. Araştırma Soruları

Yapılan literatür taramasında tek başına seyahat eden kadınların seyahatlerinde karşılaştıkları problemler ile ilgili seyahat kısıtlayıcıları olarak ‘kişisel, kişilerarası ve yapısal’ kısıtlayıcılar olmak üzere 1987 yılında Crawford ve Godbey tarafından yapılan bir model yer almaktadır. Kişisel kısıtlayıcılar; korku, şüphe, yalnızlık, psikolojik problemleri kapsamaktadır. Kişilerarası kısıtlayıcı, kişilerin aile üyelerini, arkadaş çevresini ve sosyal hayatının büyük bir çoğunluğunu birlikte geçirdiği kişilerdir. Yapısal kısıtlayıcı ise planladıkları faaliyetlerde karşılarına çıkabilecek maddi faktörler, ulaşım sorunu, kısıtlı zaman şeklinde belirtmek mümkündür (Wilson & Little, 2005, s. 158).

Seyahat kısıtlayıcıları doğrultusunda Erica Wilson’un 2004 yılında yaptığı tek başına seyahat eden kadınların seyahat kısıtlayıcıları çalışmasından çıkan sonuçlar doğrultusunda tek seyahat eden kadınların belirli kısıtlayıcılar ile karşı karşıya kaldıkları ve bu kısıtlayıcılar ile nasıl mücadele ettikleri belirtilmektedir. Wilson’un yaptığı araştırmada elde ettiği kısıtlayıcılardan ve kadınların bu kısıtlayıcılar ile nasıl mücadele ettiklerinden yola çıkılarak aşağıdaki araştırma soruları hazırlanmıştır.

- Kadınlar için tek başına seyahat etmenin ne kadar önemli olduğu,
- Türkiye’de kadın gezginlerin seyahatlerinden önce karşılaştıkları zorlukların neler olduğu,

- Türkiye’de kadın gezginlerin seyahatleri esnasında karşılaştıkları zorlukların neler olduğu,
- Türkiye’de kadın gezginlerin seyahat etmesini sağlayan faktörlerin ne olduğu,
- Tek başına seyahat eden kadın gezginlerin karşı karşıya kaldıkları kısıtlayıcıların neler olduğu,
- Gezgin kadınların tek başına seyahatlerinde kendilerine kazandırdığı kişisel kazanımlarının ne olduğu,
- Tek başına seyahat eden kadın gezginlerin karşı karşıya kaldıkları kısıtlayıcılar ile nasıl başa çıktıkları sorularına yanıt aranmıştır.

3.1.10. Araştırma Hipotezleri

Yapılan literatür taramasında, Wilson (2004)’un çalışmasından elde edilen sonuçlara göre seyahat kısıtlayıcılarının kadınların tek başına seyahat etmelerini engellediği sonucuna ulaşılmaktadır. Cesur (2014) yaptığı çalışmasında kadınların seyahatlerinde karşılaştıkları sorunların seyahat edilen bölgelere, seyahat amacına, aile ve yakınlarından gördükleri tepkilere göre farklılık olduğunu belirtmektedir. Bu doğrultuda, bireylerin demografik özelliklerinin tek başına seyahat etmelerinde önemli bir faktör olduğu ve seyahat kısıtlayıcılarından korku, şüphe, güvenlik unsurları sebebiyle bireylerin seyahatlerinde geçirdikleri süre, seyahat sıklıkları, ülke seçimi ve seyahat amaçlarında farklılıklar olduğu sonucuna ulaşıldığı için H₁ ve H₂ hipotezi oluşturulmuştur.

- **H₁:** Katılımcıların seyahat engelleri algıları demografik değişkenlere göre farklılık gösterir.

H_{1.1}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları yaş gruplarına göre farklılık gösterir.

H_{1.2}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları medeni durumlarına göre farklılık gösterir.

H_{1.3}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları çocuğu olması durumuna göre farklılık gösterir.

H_{1.4}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları çocuk sayısına göre farklılık gösterir.

H_{1.5}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları eğitim durumuna göre farklılık gösterir.

H_{1.6}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları gelir durumuna göre farklılık gösterir.

H_{1.7}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları meslek grubuna göre farklılık gösterir.

➤ **H₂:** Katılımcıların seyahat engelleri algıları bazı değişkenlere göre farklılık gösterir.

H_{2.1}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları seyahat etme sıklığına göre farklılık gösterir.

H_{2.2}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları seyahatlerde geçirilen süreye göre farklılık gösterir.

H_{2.3}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları en çok seyahat edilen bölgeye göre farklılık gösterir.

H_{2.4}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları gidilen ülkelerde en fazla kalma süresine göre farklılık gösterir.

H_{2.5}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları seyahat etme amacına göre farklılık gösterir.

H_{2.6}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları turist tanılama grubuna göre farklılık gösterir.

H_{2.7}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları yararlanılan seyahat bilgi kaynağı türüne göre farklılık gösterir.

H_{2.8}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları yararlanılan destinasyon seçiminde etkili olan unsura göre farklılık gösterir.

Bir bireyin beş faktörlü kişilik özelliklerinden hangisine ait olduğunu belirleyebilmek için bireyin yaşam şartlarının ve demografik özellikleri analizinin yapılması gerekmektedir (Doğan, 2013, s. 57). Doğan (2013)' te yaptığı çalışmada, öznel iyi oluşu etkileyen faktörleri yani cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, gelir durumu gibi bireylerin demografik bilgilerinin analizini yaparak kişilik özelliklerinde önemli bir faktör olduğunu belirtmektedir. Yapılan başka bir çalışmada beş farklı kişilik özelliklerinin demografik değişkenlere göre kişilerarası

çatışmayı çözme yaklaşımlarında önemli bir rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır (Basım, Çetin, & Tabak, 2009, s. 30). Bu doğrultuda H₃ hipotezi oluşturulmuştur.

➤ **H₃:** Katılımcıların kişilik özellikleri demografik değişkenlere göre farklılık gösterir.

H_{3.1}: Katılımcıların kişilik özellikleri yaş gruplarına göre farklılık gösterir.

H_{3.2}: Katılımcıların kişilik özellikleri medeni durumlarına göre farklılık gösterir.

H_{3.3}: Katılımcıların kişilik özellikleri çocuğu olması durumuna göre farklılık gösterir.

H_{3.4}: Katılımcıların kişilik özellikleri çocuk sayısına göre farklılık gösterir.

H_{3.5}: Katılımcıların kişilik özellikleri eğitim durumuna göre farklılık gösterir.

H_{3.6}: Katılımcıların kişilik özellikleri gelir durumuna göre farklılık gösterir.

H_{3.7}: Katılımcıların kişilik özellikleri meslek grubuna göre farklılık gösterir.

‘Yerli Turistlerin Satın Alma Davranışlarının Beş Faktör Kişilik Özelliklerine Göre Karşılaştırılması’ adlı çalışmada, bireylerin tatil ve seyahat ihtiyaçları doğrultusunda iki faktörün olması ve bu faktörlerin kişilerin içsel isteklerinden oluşan ‘itici faktörler’ ve destinasyonun fiziki özelliklerinden ve çekiciliklerinden oluşan ‘çekici faktörler’ olduğu belirtilmektedir (Nalçacı İkiz & Yeşiltaş, 2018, s. 181). Bireylerin seyahat etme amaçlarının, destinasyon seçimlerinin, yararlanılan bilgi kaynakları gibi değişkenlere göre kişilik özellikleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir. Bazı değişkenlerde anlamlı farklılık bazılarında ise farklılık çıkmamıştır. Gezgin kadınların kişilik özellikleri ile seyahat amaçları, bilgi kaynakları, destinasyon seçimleri gibi değişkenler ile seyahat engelleri algıları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı ölçmek için H₄ ve H₅ hipotezi oluşturulmuştur.

- **H₄:** Katılımcıların kişilik özellikleri düzeyi bazı değişkenlere göre farklılık gösterir.

H_{4.1}: Katılımcıların kişilik özellikleri düzeyi seyahat etme sıklıklarına göre farklılık gösterir.

H_{4.2}: Katılımcıların kişilik özellikleri seyahatlerde geçirilen süreye göre farklılık gösterir.

H_{4.3}: Katılımcıların kişilik özellikleri en çok seyahat edilen bölgeye göre farklılık gösterir.

H_{4.4}: Katılımcıların kişilik özellikleri gidilen ülkelerde en fazla kalma süresine göre farklılık gösterir.

H_{4.5}: Katılımcıların kişilik özellikleri seyahat etme amacına göre farklılık gösterir.

H_{4.6}: Katılımcıların kişilik özellikleri turist tanılama grubuna göre farklılık gösterir.

H_{4.7}: Katılımcıların kişilik özellikleri yararlanılan seyahat bilgi kaynağı türüne göre farklılık gösterir.

H_{4.8}: Katılımcıların kişilik özellikleri yararlanılan destinasyon seçiminde etkili olan unsura göre farklılık gösterir.

- **H₅:** Katılımcıların kişilik özellikleri ile seyahat engelleri algıları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

3.2. Araştırmanın Bulguları ve Yorumları

Araştırmanın bu bölümünde nicel ve nitel analiz yöntemleri ile elde edilen verilerin bulguları ile yorumlarına yer verilmiştir.

3.2.1. Nitel Bulgular

Araştırmanın sorularına yanıt alabilmek için düzenlenen görüşme formu demografik sorular dahil olmak üzere 20 sorudan oluşmaktadır. Elde edilen veriler içerik analiz ile çözümlenmiştir.

Katılımcıların demografik bilgileri tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Bilgileri

Katılımcı Numarası	Yaş	Medeni Durum	Evli iseniz çocuğunuz var mı?	Eğitim Durumunuz?	Mesleğiniz?	Gelir Durumunuz?
1	28-38	Bekar	-	Üniversite	Ekonomist	5001 ve üstü
2	18-27	Bekar	-	Yüksek Lisans	Blogger	4001 – 5000
3	18-27	Bekar	-	Üniversite	Öğrenci	0 – 1500
4	28-38	Bekar	-	Yüksek Lisans	Öğretmen	2001 – 3000
5	18-27	Evli	-	Üniversite	Avukat	3001 – 4000
6	18-27	Bekar	-	Yüksek Lisans	Turist Rehberi	0 – 1500
7	28-38	Bekar	-	Yüksek Lisans	Mimar	4001 – 5000
8	39-49	Bekar	-	Üniversite	Yönetici	5001 ve üstü
9	39-49	Evli	2	Yüksek Lisans	Öğrenmen	5001 ve üstü
10	39-49	Evli	-	Yüksek Lisans	İş Analisti	5001 ve üstü
11	39-49	Bekar	-	Üniversite	Seyahat Yazarı	5001 ve üstü
12	18-27	Bekar	-	Doktora	Eczacı	3001 – 4000
13	39-49	Evli	-	Yüksek Lisans	İletişim Proje Yöneticisi	5001 ve üstü
14	28-38	Evli	-	Yüksek Lisans	İşsiz	5001 ve üstü
15	39-49	Bekar	-	Üniversite	Kurumsal İletişim	0 – 1500
16	39-49	Evli	-	Üniversiye	STK Yöneticisi	1501 – 2000
17	28-38	Evli	-	Doktora	Çalışmaya ara vermiş öğretim görevlisi	1501 – 2000
18	18-27	Bekar	-	Yüksek Lisans	Gazeteci	3001 – 4000
19	18-27	Bekar	-	Yüksek Lisans	Öğrenci	0 – 1500
20	28-38	Evli	-	Yüksek Lisans	Kurgu Uzmanı	1501 – 2000
21	28-38	Evli	1	Yüksek Lisans	Kamu Personeli	5001 ve üstü
22	39-49	Evli	-	Yüksek Lisans	Memur	5001 ve üstü
23	50 ve üstü	Bekar	-	Üniversite	Mimar	5001 ve üstü
24	39-49	Bekar	-	Üniversite	Öğretmen	4001 – 5000
25	39-49	Bekar	-	Üniversite	Turizm	5001 ve üstü
26	28-38	Evli	1	Yüksek Lisans	Dış Ticaret	5001 ve üstü
27	18-27	Bekar	-	Üniversite	Sosyal Medya Sorumlusu	3001 – 4000
28	28-38	Bekar	-	Yüksek Lisans	İçerik Yönetimi	5001 ve üstü
29	18-27	Bekar	-	Yüksek Lisans	Akademisyen	3001 – 5000
30	39-49	Bekar	-	Yüksek Lisans	Okutman	5001 ve üstü
31	39-49	Bekar	-	Üniversite	yok	4001 – 5000
32	39-49	Evli	3	Lise	Esnaf	3001 – 4000
33	28-38	Bekar	-	Üniversite	Hemşire	4001 – 5000

Tablo 1'in devamı

34	50 ve üstü	Bekar	-	Yüksek Lisans	Gıda Sanayicisi	5001 – üstü
35	18-27	Bekar	-	Üniversite	İhracat Elemanı	4001 – 5000
36	50 ve üstü	Evli	2	Üniversite	Konfeksiyon Mühendisi	5001 ve üstü
37	50 ve üstü	Bekar	-	Üniversite	Ekonomist	5001 ve üstü
38	50 ve üstü	Bekar	1	Doktora	Prof. Dr. Dişhekimi	5001 ve üstü
39	28-38	Bekar	-	Üniversite	Yönetici Asistanı	3001 – 4000
40	50 ve üstü	Bekar	-	Lise	Gazetecilik	1501 – 2000
41	28-38	Bekar	-	Doktora	Mühendis	5001 ve üstü
42	18-27	Bekar	-	Üniversite	Öğrenci	0 – 1500
43	28-38	Evli	1	Üniversite	Mimar	5001 ve üstü
44	39-49	Evli	2	Üniversite	Yönetici	5001 ve üstü
45	18-27	Bekar	-	Üniversite	Muhasebe	3001 – 4000
46	50üstü	Bekar	-	Lise	Emekli	2001 – 3000
47	28-38	Evli	-	Yüksek Lisans	Reklam	5001 ve üstü
48	50 ve üstü	Bekar	1	Üniverisite	Emekli	5001 ve üstü
49	18-27	Bekar	-	Üniversite	Saha Elemanı	2001 – 3000
50	50 ve üstü	Bekar	-	Üniversite	Emekli	2001 – 3000
51	28-38	Bekar	-	Yüksek Lisans	Avukat	4001 – 5000
52	28-38	Bekar	-	Üniversite	Tekstil Mühendisi	0 – 1500
53	50 ve üstü	Bekar	2	Yüksek Lisans	Emekli	2001 – 3000
54	18-27	Bekar	-	Yüksek Lisans	Öğretmen	2001 – 3000
55	50 ve üstü	Bekar	-	Üniversite	Muhasebe	4001 – 5000
56	50 ve üstü	Evli	1	Doktora	Uzman Doktor	5001 ve üstü
57	50 ve üstü	Bekar	1	Üniversite	Emekli	3001 – 4000
58	18-27	Bekar	-	Üniverisite	Öğrenci	0 – 1500
59	50 ve üstü	Bekar	-	Yüksek Lisans	Emekli	2001 – 3000

Tablo 1'in devamı

60	39-49	Bekar	-	Yüksek Lisans	Öğretmen	5001 ve üstü
61	28-38	Bekar	-	Üniversite	İşsiz	0 – 1500
62	18-27	Bekar	-	Üniversite	Öğrenci	0 – 1500
63	50 ve üstü	Bekar	1	Yüksek Lisans	Emekli	4001 – 5000
64	39-49	Evli	-	Lise	Ev Hanımı	2001 – 3000
65	18-27	Bekar	-	Üniversite	Tıbbi Sekreter	0 – 1500
66	28-38	Evli	-	Yüksek Lisans	Öğretmen	3001 – 4000
67	28-38	Evli	-	Yüksek Lisans	İletişim Müdürü	5001 ve üstü
68	39-49	Bekar	1	Lise	Seyahat Yazarı	3001 – 4000
69	28-38	Evli	1	Üniversite	Finans	5001 ve üstü

Araştırma sorularına güvenilir ve geçerli yanıtlar bulmak adına gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen veriler tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Araştırmaya dahil olan katılımcıların yöneltilen sorulara verdikleri cevaplara göre içerik analizi

Açıklama	Toplam Görüş	Katılımcı Numarası
Soru 7 Ne sıklıkla seyahat ediyorsunuz?		
Yılda 1 – 3 kez	20	3,12,20,22,24,36,37,39,40,42,43,45,46,49,53,58,61,64,65,66
Yılda 4 – 6 kez	22	4,7,8,9,10,27,29,30,31,32,33,34,44,50,51,54,55,56,59,63,67,69
Yılda 7 – 9 kez	9	16,19,25,28,41,48,57,60,62
Yılda 10 kez ve üzeri	15	1,2,5,6,11,13,15,18,21,23,26,35,38,47,68
2.5 yıldır dünyayı geziyorum	1	14
Fırsat buldukça	1	17
1.5 yıldır seyahat ediyorum	1	52
Soru 8 Sizi seyahat etmeye yönelten sebepler nelerdir?		
Keşfetmek, Özgüven, Özgürlük içgüdüğü, yeni insanlar ve kültürler tanımak,	45	1,3,6,8,9,10,11,12,13,14,15,16,20,21,22,25,26,27,28,29,31,32,35,36,37,38,39,40,42,44,46,49,50,51,52,53,54,56,57,58,61,62,63, 66,67
İşim olması	2	2,41
Gezmeyi seviyorum	1	4
Durmanın vakit kaybı olduğunu düşünmem	1	5
Kültür ve tarih merakı	7	7,17,23,33,55,59,64

Tablo 2'nin devamı

Yaşamak	1	18
Kendim için ve seyahat beni hayata karşı motive ediyor	6	19,45,47,60,65,68
Görülecek çok yer olması, imkanımın olması, yalnız olmam	1	24
Seyahat tutkusu, heyecan	2	30,43
İş sıkıntısı. Gezgin ruhu	1	34
Seyahat yazıları hazırlıyorum	1	48
Aile ziyareti, dinlenme	1	69
Soru 9 Yararlandığınız seyahat bilgi kaynakları nelerdir?		
İnternet ve diğer gezginler	18	1,8,10,12,15,16,18,20,23,32,34,38,45,50,51,55,60,63
İnternet ve kitaplar	9	2,3,13,33,36,40,43,57,62
İnternet	34	4,5,6,7,9,11,17,21,22,24,25,26,27,28,30,35,37,39,41,42,44,46,48,49,52,53,54,56,58,59,64,65,68,69
Yerel insanlar ve giden arkadaşlarımın görüşleri	1	14
Yararlandığım seyahat kaynağı yok	2	19,47
Local guide gibi yerel rehberler, şehir haritaları	2	29,31
Arkadaş önerileri, blog yazıları	3	61,66,67
Soru 10 Neden tek başınıza seyahat etmeyi tercih ediyorsunuz?		
Tek başıma seyahat etmiyorum. (arkadaş, eş, tur vs)	14	1,2,5,13,14,20,23,25,27,37,38,56,69
Özgüven katıyor.	5	3,7,32,33,54,
Hoşuma gidiyor	3	4,17,18
Kendi isteklerimi diğerlerine empoze etmemek ve daha huzurlu olmak için.	3	6, 51, 58
Hareket özgürlüğü	37	8,11,12,15,16,19,21,22,24,26,28,29,30,31,34,35,41,43,44,46,47,48,49,50,52,53,55,57,59,60,61,62,63,64,65,66, 68
Kendimle baş başa kalmak ve birilerine bağlı kalmamak için	2	9,10
Eşim veya arkadaşlarımın vakti ya da gezmek istemediği için tek seyahat ediyorum.	2	36,45
Zamanım ve kararlarım bana ait.	2	40,42
İş nedeniyle tek seyahat ediyorum.	1	67
Soru 11 Seyahatiniz öncesinde hangi faktörler üzerinde planlama yapıyorsunuz?		
Mevsim sıcaklıkları, görmek istediğimiz tehlikeli ve keşfedilmemiş yerler	1	1
Olabilecek her alanda planlama yapıyorum.	2	2,59

Tablo 2'nin devamı

Para, zamanlama, konaklama, ülke araştırması, alınacak ve yapılacak her şey	21	3,6,7,9,11,12,16,17,20,23,24,25,26,29,30,31,42,48,49,55,66
Konaklama ve maliyeti	8	4,15,19,34,44,53,56,68
Sadece gideceğim ülkeyi planlıyorum – zamanımı nasıl değerlendirmeliyim diye	5	5,10,13,28,45
Soruyu anlamadım	1	8
Planlama yapmıyorum. Yol beni nereye götürürse	4	14,18,46,65
Güvenlik, maddi kaynak yeterliliği ve tarihi kültürel zenginlik, seyahat rotaları	9	21,32,39,40,43,50,57,64,67
Ulaşım, yeme içme, bölgede gezilecek yerlerin listesi	17	22,27,33,35,36,37,38,41,47,51,54,58,60,61,62,63,69
Az turistik daha local olmayan ve doğaya yakın olmak	1	52
Soru 12 Bir seyahat esnasında sorun yaşadığınız anlar oluyor mu? Var ise bahseder misiniz?		
Olmuyor	21	1,2,3,4,5,11,12,18,22,27,28,32,35,42,44,53,54,57,58,63,64
Yalnız seyahatlerde tanımadığım yol arkadaşım, mola verilen tesisler, kullanılan güzergah	1	6
Seyahat planında ufak değişikliklere sebep olacak küçük sorunlar oluyor. Ama kısa sürede halledilebiliyor	5	7,37,48,51,61
Kaybolma, yüksek turist fiyatları, taksiciler	1	8
Nadir olarak karşılaşıyorum. Şehir içini keşfetmek biraz zaman alabiliyor. Dikkatli ve tecrübeli olmakta fayda var.	4	9,38,60,65
Her zaman problemler ile karşılaşabilirsiniz ama problemler ile karşılaşıldığında hemen çözüm üretmek yolda olmanın en güzel yanıdır. Özellikle konaklama yeri ile ilgili tedirginlik	2	10,62
Havayolları bagaj kg sınırı, uçak rotaları ve kayıp bagaj vs. Ayrıca sorunsuz seyahat olmaz.	4	13,25,33,59
Yalnız kalamama korkusu	1	14
Probleme göre değişiyor	2	15,16
Vize problemi	1	17
Seyahat edilen bölgede sırt çantanla gezerken serseri muamelesi yapabiliyorlar. Sözlü taciz ve tuhaf bakışlar. Özellikle Orta Doğu'da sözlü taciz	4	19,49,67,68

Tablo 2'nin devamı

Esmer, doğulu olmak insanların tavrını değiştirebiliyor. Farklı kùltürler ile anlaşmaya çalışmak bazen zor olabiliyor.	1	20
Gùvenlik problemi	1	21
Bazen lisan konusunda sıkıntı yaşayabiliyorum.	7	23,24,26,43,52,56,66
Olumsuz hava koşulları nedeniyle ertelenen seyahatler, hijyene önem vermeyen oteller, komisyonlu para çeviren döviz büroları, internetsiz şehir meydanları, restoranlar (gıda zehirlenmesi, baharatlı yemekler vs)	6	29,30,36,41,47,69
Et ve et ürünleri yemediğim için sadece yemek kùltürü konusunda sorun yaşıyorum	1	31
Maddi sıkıntılar, her bölgede ayrı telefon hat sorunu	1	34
Sağlık sorunu tek başına çıkılan seyahatlerde insanın başına gelebilecek en kötü şeydir.	2	39,55
Elazığ'a gittiğimde denizi ve güneşi olmayan bir yeri neden görmek istediğimi ve bana casus olup olmadığımı sormuşlardı.	1	40
Kişisel araç olmadığı için ulaşım konusunda çok sıkıntı yaşıyorum.	1	45
Dünyada son kalan ve bilinmeyen kùltürleri araştırdığım için kilometrelerce yürüyorum ve kaldığım yerlerde hijyen sorunu ile karşılaşıyorum.	1	46
Hırsızlık, havaalanında yaşanan aksilikler, otobüs seyahatlerinde otobüsün mola vermemesi vs.	1	50
Soru 13 Diğerlerine göre kendinizi daha ve risk altında hissettiğiniz seyahat tipleri (kùltür turu, deniz-kum-güneş, iş gezisi vb.) nelerdir?		
Turist olup halka ve kùltüre karışamadığım yolculuklar hiç çekici değil. Deniz-kum-güneş tatilleri beni heyecanlandırmaz.	12	1,8,10,15,22,45,50,54,59,61,65, 69
Kùltürel anlamda daha az hakim olduğum ùlkeleri tercih ediyorum.	1	2
İsteksiz hissettiğim seyahat tipi iş gezisi.	13	3,11,12,17,19,21,26,35,37,43,53,58, 66

Tablo 2'nin devamı

İsteksiz olduğumda seyahat etmemeyi tercih ettiğim gibi bir seçenek yok	1	5
Seyahat tipi olarak maliyetli olan bireysel turlar.	1	6
Risk altında hissedeceğim yerlere tek başıma değil bir grup arkadaş ile gitmeyi tercih ediyorum.	4	7,13,16,38
İslam ülkeleri ve Arap ülkeleri güvensiz hissettiğim için tercihim olmadı.	3	9,30,57
--	17	4,14,27,28,31,34,36,40,41,44,49,52,60,62,63,67,68
Kalabalık ve turistik olan yerlere seyahat etmeyi sevmiyorum.	1	18
Seyahat benim için bir yaşam biçimi ve gezmenin her hali güzel.	6	20,23,25,32,33,48
Çok soğuk ve çok sıcak yerlere gitmeyi tercih etmiyorum.	1	24
Ulaşım konusunda özel araca ihtiyaç duyduğumda isteksiz hissediyorum ancak yurt içi yurt dışı risk altında hissettiğim yerler olmadı.	3	29,39,55
Yurt içi gezileri bana daha riskli ve güvensiz geliyor.	2	42,64
Kilometrelerce yürüdüğüm için benim seyahatlerim genellikle hep risk içeriyor. Himalayalar da yürürken geriye dönemeyeceğim korkusunu çok yaşadım.	1	46
Geri kalmış ülkeler ve gelişmemiş ülkelere eğer adalet sistemi tam oturmamışsa çoğu zaman şehirlerin arka sokaklarına pek girmiyorum.	2	47,56
Kültür turlarında bir rehberle bağlı kalmak beni isteksiz hale getirebiliyor.	1	51
Soru 14 Türkiye’de hangi şehirler ya da yurt dışında hangi ülkelere seyahat ettiniz?		
--	9	1,2,5,7,8,13,16,22,32
Yurtdışında birçok ülke.	12	3,4,6,11,17,18,27,30,37,41,44,58
Avrupa ülkeleri ve yurt içinde birçok şehir	18	9,10,12,15,19,28,29,33,39,40,42,43,53,54,61,62,66,67
Türkiye’nin neredeyse bütün şehirleri ve dünyada birçok kıta ve ülke	24	14,23,24,25,26,34,35,36,38,46,47,48,50,51,52,55,56,57,59,60,63,64,68,69

Tablo 2'nin devamı

Türkiye'de Marmara ve Ege bölgesi, yurt dışında Amerika ve Avrupa ülkeleri	2	20,31
Türkiye'nin neredeyse tamamı	3	21,45,49
Türkiye'de bazı bölgeler	1	65
Soru 15 Tek başına seyahat eden kadınlara yönelik ön yargılar ile karşılaştınız mı, karşılaştıysanız bu ön yargılar nelerdir?		
Seyahate tek başına çıkan bir kadın iyi veya kötü her şeyi yapabilir algısı var. Seyahate tek çıkmadığına inandırırılar kendilerini ve şüphe duyarlar.	6	1,33,40,47,55,67
Ön yargı ile karşılaşmadım	25	2,4,7,8,13,14,15,16,17,18,19,23,25,28,29,35,37,43,52,53,59,61,63,65,69
Tek başına neyine güveniyorsun, yapamazsın, güvenli değil gibi önyargılar ve usulsüz yaklaşımlar	7	3,6,38,39,50,58,68
Hayatın her anında kadın olduğunuz birtakım önyargılar ile karşılaşıyoruz. Kadın dediğin evde oturur gibi ve kadın olarak aşırı özgür olduğumuzu düşünen erkeklerde mevcut.	7	5,11,12,22,45,46,56
Yurtdışında karşılaşmadım fakat yurtiçinde bazı bölgelerde birtakım sorunlar ile karşılaştım. Başlı başına Türk kadını olmak yeterli.	9	9,10,20,26,41,44,48,51,57
Güvenlik endişesi	4	21,54,60,66
Korkmuyor musun, başına bir şey gelir ve yolunu nasıl buluyorsun gibi sorular ile karşılaşıyorum.	9	24,27,30,31,32,42,49,62,64
Kendim tek seyahat etmeyi tercih ettiğim için değil kimse olmadığı için tek seyahat ettiğimi düşünerek bana acıyorlar.	2	34,36
Soru 16 Size göre tek başına seyahat etmenin ne türden olumlu etkileri vardır?		
Tüm yeteneklerini kullanmak	1	1
Yeni insanlar ile tanışmaya ve yeni kültürler öğrenmeye daha açık oluyorsunuz.	6	2,7,13,14,27,46
Sınırlarınızı aşmak, özgüven katması, özgür hissetmek, sorumluluk bilincini arttırmak, kendini tanımana faydası olur.	36	3,4,5,6,8,9,10,11,12,15,17,18,19,20,21,22,23,25,26,29,31,32,33,34,35,36,38,39,40,42,43,45,50,54,60,68
Sorunlar ile başa çıkmayı öğrenmek.	4	16,51,55,58
Daha rahat oluyorsun istediğin gibi hareket etmek konusunda.	18	24,28,41,44,48,49,52,53,56,57,59,61,63,64,65,66,67,69
İçsel bir huzur ve dinginlik sağlıyor.	3	30,47,62

Tablo 2'nin devamı

	Grup ile seyahat ettiğim için bilemiyorum.	1	37
Soru 17	Size göre tek başına seyahat etmenin zorlukları nelerdir?		
	Bir şeyler paylaşacak birini bulma zorluğu, bazen sıkılmak ve yabancılık hissetme	18	1,5,9,12,19,20,22,23,24,26,27,48,52,54,61,63,64,66
	Daha az güvende hissettirebiliyor.	10	2,14,21,38,41,47,49,56,62,68
	Karşılaşabileceğiniz sıkıntılar ile başa çıkmaya çalışmak ve maddi sıkıntılar.	5	3,4,6,7,28
	Bir zorluğu olmadığına inanmıyorum. Sadece problemler karşısında verilen mücadeleden sonra oluşan yorgunluk örnek verilebilir.	11	8,17,18,25,29,40,43,44,51,53,65
	Tek zorluk sevdiğiniz kişiler ile o anları paylaşamamak.	3	10,16,59
	Bazen fotoğraf çektirecek birini bulamamak.	6	11,32,35,39,45,60
	--	2	13,37
	Her şeyi kendin organize etmek zorunda kalıyorsun.	3	15,30,69
	Seyahat eden erkek ise sıkıntı yok ama kadın ise çok farklı algılanabiliyorsun ve karşı taraf işleri yokuşa sürebiliyor.	2	31,67
	Ani sağlık sorunları	8	33,34,36,46,50,55,57,58
	İlk olarak toplumun kadınlara yüklediği baskıları kırmak en zoru	1	42
Soru 18	Seyahatiniz öncesinde karşılaştığınız kısıtlayıcılar ile nasıl başa çıkıyorsunuz?		
	Evrene pozitif enerji göndermeye çalışıyorum.	1	1
	Karşılaşmıyorum.	11	2,3,8,11,15,18,23,25,28,31,43
	Umursamamaya ve motivemin düşmemesi için uğraşarak yolculuğun bir parçası olduğunu düşünerek aşıyorum bütün problemleri.	29	4,5,10,14,17,19,27,29,32,33,34,35,36,39,45,46,48,49,52,53,54,55,56,57,58,59,64,66,68
	En etkili kısıtlayıcı aile faktörü.	3	6,42,51
	Öncesinden araştırma yaparak. Araştırma yapmak karşılaşılabilecek her şeye alternatif yol bulmamda yardımcı oluyor.	12	7,9,12,16,24,37,38,41,47,50,61,67
	--	3	13,30,44
	Vize başvuruları başlı başına bir kısıtlayıcı. Hem maddi olarak hem de evrak toplama konusunda yorucu ve yıpratıcı olabiliyor.	5	20,40,60,62,63
	Arkadaş isteği ile.	1	21

Tablo 2'nin devamı

Israrcı olarak	3	22,26,65
Tek kısıtlayıcı kızımın 2 yaşında olması ve ona göre bir lokasyon ayarlamaya çalışıyorum.	1	69
Soru 19 Seyahatiniz esnasında karşılaştığınız kısıtlayıcılar ile nasıl mücadele ediyorsunuz?		
Olumlu ya da olumsuz hiçbir şeyi aşırı içselleştirip bağlanmıyorum. Her şey değişebilir her durum geçicidir.	2	1,27
---	14	2,4,8,11,13,18,20,25,28,30,37,40,55,64
Alternatif yollar üretmeye çalışıyorum. Esnek ve akışına bırakarak davranıyorum.	27	3,5,7,9,10,14,15,17,19,24,26,33,34,35,39,43,44,45,46,48,49,56,62,63,66,67,69
Karşı tarafa güven vererseniz eğer bir kısıtlayıcı ile karşılaşmazsınız.	1	6
Öncelikle kendime güvenerek ve düşünerek.	8	12,16,31,36,42,47,50,52
Güvenli bir alan oluşturana kadar korumacı yaklaşım	2	21,41
Sınırları zorlayarak	5	22,23,32,38,65
Öncesinden araştırma yaparak. Araştırma yapmak karşılaşılabilecek her şeye alternatif yol bulmamda yardımcı oluyor.	5	29,57,58,60,61
Duyumamayı ve görmemeyi öğreniyorsunuz zamanla. Çünkü ben böyle rahatım.	5	51,53,54,59,68

Araştırmanın konusunun Türk Kadın Gezginlerin Karşılaştıkları Problemler olması sebebiyle görüşme sorularına cevap veren 69 katılımcının hepsini kadın katılımcılar oluşturmaktadır. 69 kadın katılımcının yaş ortalamasına bakıldığında 20 kişi 28-38 yaş aralığında, 17 kişi 18-27 yaş aralığında, 17 kişi 39-49 yaş aralığında ve geri kalan 15 kişi ise 50 ve üstü yaş aralığını oluşturmaktadır. Katılımcıların 49'u bekâr olduklarını belirtirken geri kalan 20 kişi evli olduklarını ve 15 kadın katılımcının çocuğu olduğunu belirtmişlerdir. 69 katılımcının eğitim durumlarına bakıldığında 32 kişi üniversite, 27 kişi yüksek lisans, 5 kişi doktora ve geriye kalan 5 kişi lise seçeneklerini seçmişlerdir. Katılımcılarda sadece 7'si emekli, 5'i ise öğrenci, 1 kişi ev hanımı ve 2 kişi işsiz olduğunu belirtirken geri kalan katılımcılar özel sektör ya da devlet kurumlarında çalıştıklarını ve gelir durumları ise 27 kişinin 5001 ve üstü, 11

kişinin 3001 – 4000 arası, 10 kişinin 0 – 1500 arası, 9 kişinin 4001 – 5000 arası, 8 kişinin 2001 – 3000 arası ve 4 kişi 1501 – 2000 arası ücret ile çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Araştırma için önemli bir yere sahip olan görüşme sorularında katılımcıların ne sıklıkla seyahat ettiklerini öğrenmek adına sorulan soruya 22 katılımcının yılda 4 – 6 kez, 20 katılımcının yılda 1 – 3 kez, 15 katılımcının yılda 10 kez ve üzeri, 9 katılımcının yılda 7 – 9 kez, 2,5 yıldır ve 1,5 yıldır durmadan seyahat eden birer katılımcının olduğunu belirtmişlerdir. Seyahat eden 69 katılımcının 45'i keşfetmek, özgür hissetmek, yeni insanlar ve kültürler tanımak, özgüven gibi sebepler ile, 7'si kültür ve tarih merakı için, 6'sı seyahatin onları hayat karşı motive ettiğini düşündüğü için ve geri kalan katılımcılar ise gezmeyi sevdiği, işi gereği, aile ziyareti, dinlenme, heyecan aramak ve gezmeyi sevdikleri için seyahat ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar seyahatlerini belirlerken yararlandıkları bilgi kaynakları için 9. Soruya; 34 katılımcı sadece internet, 18 katılımcı internet ve diğer gezginlerin blog sitelerindeki yazılara göre, 9 katılımcı internet ile birlikte seyahat kitapları ve geriye kalan katılımcılar arkadaşlarının önerileri doğrultusunda ya da şehir haritaları ve yerel rehberler yardımı ile seyahat ettiklerini belirtmişlerdir.

Katılımcılar, neden tek başlarına seyahat etmeyi tercih ettikleri sorusuna; 14 katılımcı eşi ve arkadaşları ile seyahat ettiklerini, 37 katılımcı hareket özgürlüğü sebebi ile, 5 katılımcı özgüven kattığını düşündüğü için, 3 katılımcı huzurlu ve kendi isteklerini başka insanlara empoze etmemek için cevabını verirken geri kalan katılımcılar ise başka bir insana bağlı kalmamak, kararları kendileri almak istediği için, işi gereği ve arkadaşları eşlik etmediği için tek seyahat ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar bu etkenler doğrultusunda seyahatlerinde planlama yaparken 21 katılımcı maddi yeterlilik, uygun zamanı bulma, ülke araştırması, kalacak yer ve seyahat ile ilgili alınması gereken şeyler konusunda, 17 katılımcı seyahat ettikleri bölgede gezilecek yerlerin listesini hazırlama, yeme içme kültürlerine, 9 katılımcı bölgenin güvenli olmasına, tarihi ve kültürel açıdan zengin olmasına, 8 katılımcı sadece konaklama ve maliyetlere, 5 katılımcı zamanı nasıl değerlendirmesi konusunda plan yaparken geriye kalan katılımcılardan 4 kişi doğaçlama şeklinde seyahat ettiğini ve diğer katılımcılar ise her ihtimali

değerlendirerek titiz bir plan yaptıklarını, keşfedilmemiş yerleri gezmeye öncelik verdiklerini ve doğa ile iç içe olmak istedikleri şeklinde planlama yaptıklarını belirtmişlerdir.

69 kadın katılımcının seyahatleri esnasında, 21 katılımcı sorun yaşamadığını 5 katılımcı seyahat planlarını etkileyebilecek küçük sorunlar ile karşılaştıklarını fakat kısa sürede halledebildiklerini 4 katılımcı ise nadir olarak problemler ile karşılaştıklarını dikkatli olunması gerektiğini 2 katılımcı ise problemlerin hayatın her anında bizimle olduğunu fakat problemler ile başa çıkmaya çalışmak yolda olmanın en güzel yanı şeklinde belirtirken, 7 katılımcı lisan konusunda problem yaşadıklarını, 6 katılımcı hava koşulları sebebiyle ertelenen seyahatler, hijyen konusuna önem vermeyen konaklama tesisleri ve internetsiz şehir meydanlarından, 4 katılımcı seyahat esnasında sözlü taciz ile karşı karşıya kaldıklarını diğer katılımcılar ise havayolları bagaj kuralları konusunda, kaybolma korkusu, taksicilerin turist tarifeleri, vize problemi, gidilen bölgeye göre hat değiştirmek, sağlık problemleri, ulaşım konusu, yemek kültürü ve hırsızlık konusunda problem yaşadıklarını belirtmişlerdir.

69 katılımcının seyahatlerinde karşılaştıkları sorunlar göz önüne alındığında kendilerini risk altında hissettikleri ya da daha az istekli oldukları seyahat türüne bakıldığında; 17 katılımcı bu soruya cevap vermezken 6 katılımcı seyahatin her halinin güzel olduğunu ve seyahat bir yaşam biçimi ifadesini kullanmışlardır. 13 katılımcı iş gezilerine katılırken isteksiz olduğunu, 12 katılımcı deniz – kum – güneş tatillerinin kendilerini heyecanlandırmadığını ve kültür ile iç içe olunmayan seyahatleri seyahatten saymadıklarını dile getirirken 4 katılımcı ise risk altında hissedeceği bölgelere tek başına değil grup halinde gittiklerini belirtmişlerdir. Geri kalan katılımcılarda 3 tanesi İslam ve Arap ülkelerini güvensiz bulduğu için o bölgeleri tercih etmediğini, 3 katılımcı ulaşım konusunda sıkıntı yaşayabileceği bölgelere diğer bölgelere nazaran daha isteksiz gittiğini ve diğer katılımcılar ise yurt içi seyahatlerinin daha riskli olduğunu, maliyetli olan bireysel turları tercih etmediklerini, kalabalık yerlerden uzak durduklarını, gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelere seyahat ederken oldukça dikkatli davrandıklarını ve kültür turlarında bir rehberle bağlı kalmaktan hoşlanmadıklarını belirtmişlerdir. Bu katılımcıların 24'ü

neredeyse Türkiye'nin bütün şehirleri ile birlikte dünyada birçok kıta ve ülke gezdiklerini, 18'i Türkiye şehirleri ile birlikte Avrupa ülkelerinin çoğunluğunu, 12 tanesi yurtdışında birçok ülke, 3'ü Türkiye'nin neredeyse tamamını, 3'ü yurtdışında ve Türkiye'de bazı bölgelere seyahat ettiklerini belirtirken 9 katılımcı soruyu boş bırakmışlardır.

Tek başına seyahat eden kadınlara karşı kendi çevrelerinden ve toplum tarafından kabul görülen bazı önyargılar mevcuttur. Bu ön yargıları öğrenmek adına tek başına seyahat eden kadınların 25'i herhangi bir önyargı ile karşılaşmadıklarını, 9'u yurtdışında karşılaşmadıklarını fakat yurtiçinde bazı bölgelerde kadına karşı tutumun ayrı olduğu ve bu tutum için Türk kadını olmanın yeterli olduğunu, 9'u seyahat esnasında korkup korkmadığımızı, başımıza bir şey geleceğinden endişe eden kişilerin olduğunu, 7'si kadın olduğunuz için hayatın her anında önyargılar ile karşılaştıklarını kadının evinde oturması gerektiği ve kadınların bu kadar özgürce hareket etmesinin doğru olmadığını düşünen erkekler ile karşılaştıklarını, 7'si neyine güvenerek yola çıkıyorsun tarzı cümleler ile birlikte usulsüz yaklaşımlara maruz kaldıklarını, 6'sı seyahate tek başına çıkan bir kadının iyi veya kötü her şeyi yapabilecek olmasıyla beraber seyahatlerde tek olmadığımıza kendilerini inandıran kişiler ile karşılaşırken diğer katılımcılar ise çevresindeki kişiler tarafından güvenlik konusunda bazı önyargılar ile karşılaşmaktadırlar.

Her ne kadar önyargılar ile karşı karşıya kalınsa dahi 36 katılımcı tek başına seyahat etmenin kendi sınırlarını aşmak olduğunu, bireye özgüven kattığını, daha özgür hissettiklerini, sorumluluk bilincini arttırmak, kendini tanımanın bir yolu olduğunu, 18 katılımcı hareket etmek konusunda daha rahat ettiklerini, 6 katılımcı yeni insanlar ve kültürler öğrenmeye açık hale geldiğinizi ve geriye kalan katılımcılar ise içsel bir huzur ve dinginlik verdiğini, sorunlar ile başa çıkmayı öğrenerek tüm yeteneklerinizi keşfettiğinizi belirterek tek seyahat etmenin olumlu yönlerine değinmişlerdir. Tek seyahat etmenin olumlu tarafları olduğu gibi bir o kadar da zorlukları vardır. 69 katılımcıdan 11'i bir zorluğu olmadığını 2 kişi soruya boş yanıt verirken 18'i bir şeyler paylaşacak birini bulma zorluğu çektiklerini, bazen sıkıldıklarını ve yabancılık hissettiklerini, 10'u kendilerini daha az güvende hissettiklerini, 8'i ani sağlık problemleri ile karşılaştıklarında kendileri halletmek zorunda kaldığını, 6'si fotoğraf

çekerken sıkıntı yaşadıklarını, 5'i maddi ve karşılaşılabilecekleri sıkıntılar ile tek başlarına mücadele etmek zorunda kaldıklarını, 3'ü tek zorluğun sevdiğiniz kişilerle güzel anıları paylaşamamanız olduğunu ve geriye kalan katılımcılar ise her şeyi kendileri organize etmek zorunda kaldıklarını, seyahat edenin erkek değil de kadın olduğu için seyahat edilen bölgedeki insanlar tarafından yanlış anlaşılma ile birlikte toplumun kadınlara bakışını değiştirmenin en büyük zorluk olduğunu belirtmişlerdir.

Katılımcıların seyahatleri öncesinde karşılaştıkları kısıtlayıcılar ile nasıl başa çıktıkları sorusuna; 3 katılımcı soruya yanıt vermeyip ve 11 katılımcı karşılaşmadığını söylerken 29'u umursamamaya ve motivelerinin düşmemesi için kısıtlayıcıların seyahatin birer parçası olduğunu düşünerek problemleri aştıklarını, 12'si seyahat öncesinden araştırma yaparak karşılaşılabilecek bütün problemlere karşı alternatif yol bulduklarını, 5'i vize başvurularını başlı başına bir kısıtlayıcı olduğunu hem maddi açıdan hem de evrak toplama konusunda yıpratıcı olduğunu ve diğer katılımcılar ısrarcı olarak, arkadaş desteği ile, alternatif yollar üretmeye çalışarak ve evrene pozitif enerji göndererek kısıtlayıcılar ile başa çıktıklarını belirtmişlerdir.

Seyahat öncesinde olduğu gibi seyahat esnasında da bazı kısıtlayıcılar ile karşılaşmak mümkündür. Bu durumda, 14 katılımcı 19.soruya boş cevap verirken 27'si esnek ve akışına bırakarak alternatif yollar aramaya çalıştıklarını, 5'i öncesinde araştırma yaptıklarını, 8'i öncelikle kendisine güvenerek ve düşünerek hareket ettiğini, 5'i sınırları zorladığını diğer katılımcılar ise duymamayı ve görmemeyi zamanla öğrendiğinizi, güvenli bir alan oluşturma kadar korumacı yaklaşım şeklinde hareket ettiğini, olumlu ya da olumsuz hiçbir şeyi aşırı içselleştirip bağlanmadığını her şeyin geçici ve değişken olduğunu ve karşı tarafa güven verirsiniz kısıtlayıcı ile karşılaşmanın düşük olabileceğini belirtmişlerdir.

Araştırmada cevap aranan sorular doğrultusunda görüşme sorularının tamamını bir bütün şeklinde yorumlamak gerekirse; 69 katılımcıdan devamlı seyahat eden birer kişinin olması ve bir yıldaki seyahat etme oranlarına bakıldığında 9 katılımcı olduğunu görülmektedir. Bu durum katılımcıların meslekleri ve maddi durumları ile doğrudan bağdaştırılmaktadır. Seyahate çıkmadan önce yararlanılan bilgi kaynağı

olarak internet ve gezgin bloglarındaki yazıları okuyarak seyahatlerini planladıklarını ve internet, sosyal medya insanların seyahat etmelerine yardımcı olan çok önemli bir araçtır. Seyahat eden kadınların 45 tanesi keşfetmek, özgür hissetmek, yeni insanlar tanımak ve özgüvenli hissettiklerini belirtirken bu durum kadınları sosyal hayatlarında büyük ölçüde motive etmektedir. Diğer katılımcılar ise aile ziyareti, iş seyahati ya da sadece gezmeyi sevdikleri için tek başına seyahat ettiklerini belirterek seyahatin kendilerini iyi hissettirdiğini söylemek mümkündür. Seyahat eden kadınlarını büyük çoğunluğunun tek başına seyahat ettiği ve bu durumun hareket özgürlüğünün kadınlar için ne kadar önemli olduğu başka insanlara bağlı kalmadan istedikleri gibi hareket edebildiklerini göstermektedir. Kadınlar seyahatlerinde en çok maddi imkanlarına uygun yerleri, seyahat edilen bölgelerin gezmek için en uygun zamanı ayarlama, kendilerini güvende hissedebilecekleri yerlerin araştırılması konularına dikkat ederken 4 katılımcı ise plan yapmadan seyahat etmektedir. Seyahat eden kadınların dikkat ettikleri konularda maddi yeterlilik ile birlikte kadınlar için oluşan birtakım yargılardan kaynaklı kendilerini güvende hissedebilecekleri yerlere seyahat etmek istemektedirler. Araştırmanın sorularından biri olan kadınların seyahatleri esnasında karşılaştıkları zorluklara bakıldığında seyahat etmeden önce kendileri için güvenli yerler seçtikleri için zorluklar ile karşılaşmadıklarını ayrıca küçük sorunlar ile karşılaştıklarında ise kısa sürede çözdüklerini ve hayatın her anında zorlukların olduğu yolda olmanın en güzel yanı bu zorlukları kendilerinin üstesinden gelmek olduğunu belirterek kendilerine güvenlerinin geldiğini bir kez daha belirtmek gerekmektedir. Karşılaşılan zorluklar ise farklı diller konuşan insanlar ile anlaşmaya çalışmak, havayollarında her insanın başına gelebilecek olan bagaj problemi, hava koşulları ve nadir olarak sözlü tacize uğradıklarını belirtmişlerdir. Kadınlar kendilerini risk altında hissettikleri yerlere tek başına değil grup ile gittiklerini belirtmekte bazıları risk altında hissettikleri yerlere gitmediklerini kültür ile iç içe olmadıkları seyahatleri seyahatten saymadıklarını belirtirken yapılan seyahatlerin öğrenmeye yönelik ve hayatlarına bir şeyler katması için yaptıkları anlaşılmaktadır. Katılımcılar deneyimlerini dile getirirken yurt dışı seyahatlerinin yurt içinde yapılan seyahatlerden daha güvenli olduğunu belirtmektedir. Fiziksel anlamda kendilerini güçsüz hissettikleri için kalabalık yerlerden, gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerden uzak durmaktadırlar. Bu durum seyahat öncesi endişe ve korku kısıtlayıcıları ile bağdaşmaktadır.

Araştırmanın doğrultusunda geçmişten günümüze kadar süregelen kadınlar karşı yapılan özellikle kendi çevrelerinden gördükleri önyargılar için; katılımcıların büyük bir çoğunluğu kadın oldukları için herhangi bir önyargı ile karşılaşmadıklarını fakat bazı katılımcılar ise önyargı için sadece kadın olmalarının yeterli olduğunu belirtmekte ve bu durum kadınların özgürce hareket edemediklerini, hareketlerinin erkeklere oranlara kısıtlandığını göstermektedir. Kadına karşı gösterilen önyargılar olsa da kadınlar tek başına seyahat etmenin kendi sınırlarını keşfetmek olduğunu bilincinde ve kendilerine güvenlerinin geldiğine düşünerek toplumun kadınlar karşı çizmiş olduğu çizgiden çıkmayı başarmışlardır. Tek seyahat ederken bazı zorluklar ile karşılaşan gezgin kadınlar sorunlar ile başa çıkmaya çalışırken kendilerinin zorluklarını yenebildiklerini gördüklerinde bir kez daha başarıya ulaştıklarını gördükleri ve bu da tek seyahat etmenin kendilerine kazandırdığı artılar arasında girmektedir. Katılımcılar seyahat öncesinde birtakım kısıtlayıcılar ile karşılaşmasına rağmen bu kısıtlayıcıların seyahatlerini engellemesine izin vermeyerek alternatif yollar ürettiklerini ve umursamamayı öğrenerek her koşulda bazı kısıtlayıcılarını olabileceği düşüncesini benimsediklerinden söz etmişlerdir. Bu durum kadınların olaylar karşısında güçlü ve soğukkanlı bir şekilde durduğunu göstermektedir. Seyahat öncesinde yaşanan kısıtlayıcılar kadar seyahat esnasında da birtakım kısıtlayıcılar meydana gelmektedir. Fakat kadınlar her koşulda kısıtlayıcıların olabileceği düşüncesine sahip oldukları için alternatif yollar düşünmekte, kendilerine güvenerek hareket etmekte ve umursamamayı tercih etmektedirler. Bu da gezgin kadınların profesyonelce seyahat ettiklerini göstermektedir.

Görüşme formunda yer alan ve isteğe bağlı olarak cevaplandırması istenilen katılımcıların seyahatlerinde karşılaştıkları yol hikayeleri ile ilgili soruya verilen cevaplara bakıldığında gezgin kadınların karşılaştıkları problemler ve bu problemler ile başa çıkma yöntemleri daha net ortaya çıkmaktadır. Bu soruya cevap veren 4 katılımcının cevapları aşağıdaki gibidir;

“İlk tek başıma yaptığım seyahatin 3. Gününde otel koridorunda kayıp ayağımı burktum. Başıma toplanan insanların çoğu kendi dillerinde bir şeyler söylüyordu. İnanılmaz korkmuştum. El birliği ile odama taşıdılar beni. 2 güne yakın odada

mahsur kaldım aileme de bir şey diyemedim. Türkiye'ye ulaşma aşamalarım inanılmaz zor oldu. Ama insanlar çok yardımcı oldu. Yardımın evrensel olduğunu o zaman anladım ve korkumu yenebilmek için 1.5 sene sonra tek başıma yine aynı ülkeye gittim. İnandığım şeylerin başıma gelen bu talihsiz olaydan sonra bende korkuya dönüşmesine izin vermedim.” (Katılımcı 46)

“Biz otostop ile Asya'yı dolaştık. 5.5 ay beş parasız Asya turu yaptık ve bu zaman zarfı içinde bileklik yapıp satıp zaruri giderlerimizi karşıladık, çadırda, tapınaklarda, sokaklarda, hostelde, gittiğimiz ülke insanların evinde yattık yani bu yol bana aslında dünyada ne kadar iyi insanların var olduğunu, korkular ile bir yere varılamayacağını, iyilikleri-güzellikleri, evde oturmanın anlamsız olduğunu, çok çok az para ile dünyayı görebileceğimizi, korkulacak çekinecek hiçbir şey olmadığını öğretti ve tabi ki bunlar beni olumlu bir şekilde etkiledi..” (Katılımcı 10)

“O çok aşık olduğum adamın beni terk ettiği hayatımın alt üst olduğunu sandığım, tüm duvarların üstüme yıkıldı sandığım bir anda birkaç eşya ile atladım İran'a gittim. Ne yol biliyorum ne plan yaptım. Sadece yola çıktım. İran'a vardığımda Kandovan'a ulaştım. Sanki oraya gidersem nefes alacaktım. Öyle hissettim ve öyle de oldu. Kalacak yer bile ayarlamadan gittiğim için ilk kez sokakta kalma korkusu ile karşı karşıya kaldım. Ve sokakta kaldım. Hiç o kadar deli gibi ağladığım bir anı hatırlamıyorum. Sonra kendime geldim ve Kandovan'ın en yüksek tepesine çıkıp çantamı yastık yapıp yıldızlara bakarak uyudum. Uyuduğum en güzel uykuydu. Belki ilginç bir seyahat değil ama benim için dönüm noktası idi.” (Katılımcı 33)

“2017 mayıs ayında Karadeniz turu yaptım. Turla değil bireysel olarak. İnsanlar genellikle kız başına ne işin var? Kız dediğin evde oturur öyle şehirlerde gezmez. Ama ben hiçbirini dinlemedim ve Karadeniz'in muhteşem insanları beni ağırladı. Yeri geldi otostop çektim yeri geldi köy arabasına bindim. Orada kimse cinsiyetimle ilgilenmedi. Herkes insan olduğum için yardım etti yol gösterdi. Otostoplarda tanıştığım insanlar beni gitmek istediğim yerden daha güzel keşif noktalarına götürdüler sırf daha mutlu olayım diye. Çevrenin ailemi sürekli daraltması, bu konularında bana yansıması huzursuzluk yaratıyor. Toplumun cinsiyet algısı gelişmemiş maalesef. Şu an daha güzel hayallerim var gerekli miktarda para

biriktiğim zaman tüm ülkeyi gezmek istiyorum. Erkekler bunu çok kolay yapıyor gidiyorum diyorlar ve gidiyorlar. Ama bizler herkesi ikna etmemiz gerekiyor. Bir yığın sorun çözmemiz engelleri geçmemiz gerekiyor. Yine de yılmadığımız sürece bu düşüncelerin değişeceğini düşünüyorum. Otostopta veya herhangi bir araca bindiğimizde mutlaka o aracın plakasını almalıyız bir arkadaşımıza atmalıyız. Çok yönlü düşünmeliyiz yoldayken biz kadınlar biraz daha tehlike altında maalesef.”
(Katılımcı 57)

3.2.2. Nicel Bulgular

Araştırmanın bu kısmında nicel analiz için SPSS 24 programı kullanılmıştır. İlk olarak ölçek güvenirliğine yer verilmiştir. Ölçeklerin kaç faktör altında toplandığı ve örneklem sayısının yeterli olup olmadığını analiz etmek için faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonrasında karşılaştırma testlerine geçmeden önce normallik testi yapılarak t-testi ve anova testlerine yer verilmiştir. En son olarak iki ölçek arasında farklılık olup olmadığını ölçmek için korelasyon testi yapılmıştır.

3.2.2.1. Güvenirlik Analizi

Araştırma kapsamında kullanılan ölçeklere iç tutarlılık düzeylerinin belirlenmesi için güvenirlik derecelerine bakılması gerekmektedir (Altunışık, Coşkun, & Yıldırım, 2007, s. 113). Bu doğrultuda güvenirlik için Cronbach's Alpha kat sayısından faydalanılmıştır. Güvenirlik düzeyleri incelendiğinde, araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenirlik düzeylerinin yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir (Cronbach's Alpha $\geq 0,70$). Sosyal bilimlerde çoğunlukla güvenirlik için Cronbach alfa katsayısının kullanılmaktadır. Bu çalışma için;

Tablo 3: Ölçeklere Ait Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçekler	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Seyahat Engelleri	0,893	20
Kişilik Özellikleri	0,744	10

3.2.2.2. Demografik Bulgular

Araştırmanın bu kısmında katılımcıların sosyo demografik özelliklerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4: Katılımcıların Sosyo Demografik Özelliklerine Ait Dağılımlar

Yaşınız	n	%
18-27	58	19,1
28-37	106	34,9
38-47	78	25,7
48 ve üstü	62	20,4
Medeni Durumunuz	n	%
Bekar	169	55,6
Evli	135	44,4
Çocuk Olma Durumu	n	%
Hayır	204	67,1
Evet	100	32,9
Çocuk sayısı	n	%
1	45	45,0
2 veya üzeri	55	55,0
Eğitim Durumunuz	n	%
Lise	49	16,1
Önlisans	64	21,1
Lisans	117	38,5
Yüksek Lisans	74	24,3
Gelir Durumunuz	n	%
2000 TL ve altı	54	17,8
2001- 4000 TL	113	37,2
4001- 6000 TL	63	20,7
6001- 8000 TL	31	10,2
8001 TL ve üzeri	43	14,1
Meslek Grubunuz	n	%
Kamu Çalışanı	101	33,2
Özel Sektör	125	41,1
Diğer	78	25,7

Araştırma kapsamındaki kadın gezginlerin yaşına, medeni durumuna, çocuk sahibi olma durumuna, çocuk sayısına, eğitim durumuna, gelir durumuna ve meslek

grubuna göre dağılımlarının belirlenmesi için frekans analizi yapılmıştır. Sosyo demografik dağılımları incelendiğinde tablo 4'te görülebileceği üzere katılımcıların 58'i 18-27, 106'sı 28-37, 78'i 38-47, 62'si 48 yaş ve üzeri olduğu ve bu kişilerin 169'u bekâr, 135'inin evli olduğu görülmektedir. Katılımcılardan 204'ünün çocuk sahibi olmadığı geriye kalan 100 katılımcının ise çocuk sahibi olduğunu tabloda belirtilmiştir. Çocuk sahibi olanların 45'i 1, 55'i iki veya daha fazla çocuğa sahiptir. Katılımcılardan 49'u lise, 64'ü ön lisans, 117'si lisans, 74'ü yüksek lisans mezunu oldukları, 54'ü 2000 TL ve altı, 113'ü 2001-4000 TL, 63'ü 4001-6000 TL, 31'i 6001-8000 TL, 43'ü 8001 TL ve üzeri gelir durumuna sahip olduklarını ve 101'i kamu çalışanı, 125'i özel sektör, 78'i diğer meslek grubunda çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 5: Katılımcıların Seyahat Etme Durumlarına Ait Dağılımlar

Ne sıklıkla seyahat ediyorsunuz?	N	%
Ayda 1 kez	90	29,6
3 ayda 1 kez	98	32,2
6 ayda 1 kez	55	18,1
Yılda 1 kez	30	9,9
Diğer	31	10,2
Seyahatlerinizde geçirdiğiniz süre ne kadardır?	N	%
Tam Gün veya altı	35	11,5
1 Gece 2 Gün	44	14,5
2 Gece 3 Gün	56	18,4
4-6 Gün	97	31,9
1 Haftadan Fazla	72	23,7
En çok seyahat etmeyi tercih ettiğiniz bölge?	N	%
Avrupa	116	28,4
Afrika	21	5,1
Türkiye	197	48,2
Amerika	26	6,4
Asya	36	8,8
Orta Doğu	13	3,2
Gideceğiniz ülkede ki en fazla kalış süreniz?	N	%
2 – 4 gün	112	36,8
5 günden fazla	192	63,2
Ne amaçla seyahate çıkarsınız?	N	%
Dinlenme	149	31,9
Sağlık	6	1,3
Alışkanlık	39	8,4
Yeni yerler görmek	180	38,5

Tablo 5'in devamı

Yeni insanlar tanımak	51	10,9
İş	35	7,5
Diğer	7	1,5
Kendinizi hangi tür turist olarak nitelendirirsiniz?	N	%
Doğa	145	31,0
Kültür	168	36,0
İnanç	19	4,1
Gastronomi	38	8,1
Deniz-Kıyı	88	18,8
Diğer	9	1,9
Yararlandığınız seyahat bilgi kaynakları nelerdir?	N	%
İnternet	209	39,7
Seyahat acenteleri	60	11,4
Arkadaşlar – aile üyeleri	110	20,9
Broşür	17	3,2
TV – Radyo	16	3,0
Gazete – Magazin	21	4,0
Okul	7	1,3
Kitaplar	55	10,4
Filmler	32	6,1
Destinasyon seçiminizde etkili olan unsurlar nelerdir?	N	%
Fiyat	210	42,0
Güvenlik	114	22,8
Çekicilik	108	21,6
Reklam	16	3,2
Yakınlık	46	9,2
Diğer	6	1,2

*Çoklu yanıt olduğundan n sayısı toplam katılımcı sayısını geçebilir

Araştırma kapsamındaki katılımcıların seyahat etme durumları incelendiğinde tablo 5'te görüleceği üzere 90'ı ayda 1 kez, 98'i 3 ayda 1 kez, 55'i 6 ayda 1 kez, 30'u yılda 1 kez, 31 katılımcının ise diğer seçeneğini seçerek seyahat etme sıklığı belirtilmiştir. Seyahat sırasında geçirilen süre dağılımları incelendiğinde ise 35'i tam gün veya altı, 44'ü 1 gece 2 gün, 56'sı 2 gece 3 gün, 97'si 4-6 gün, 72'si 1 haftadan fazla kaldıklarını ve en çok seyahat edilen bölge dağılımında ise 116'sı Avrupa, 21'i Afrika, 197'si Türkiye, 26'sı Amerika, 36'sı Asya, 13'ü Orta Doğu olduğunu belirtirken katılımcılardan 112'si gideceği ülkede en fazla 2-4 gün kalırken, 192'si 5 günden fazla kalmaktadır. Katılımcıların seyahate çıkma amaçları incelendiğinde çoklu yanıtlarda dikkate alındığında 149'u dinlenme, 6'sı sağlık, 39'u alışkanlık, 180'i yeni yerler görmek, 51'i yeni insanlar tanımak, 35'i iş için 7'si diğer amaçlarla seyahate çıktıklarını ve bu seyahatlerinde katılımcılardan 145'i kendisini doğa, 168'i

kültür, 19'u inanç, 38'i gastronomi, 88'i deniz-kıyı, 9'u diğer tür turist olarak nitelendirmektedir. Katılımcıların seyahatlerini gerçekleştirmek için hangi bilgi kaynaklarına başvurdıkları incelendiğinde 209'u internet, 60'ı seyahat acenteleri, 110'u arkadaşlar-aile, 17'si broşür, 16'sı TV-radyo, 21'i gazete-magazin, 7'si okul, 55'i kitaplar, 32'si filmler olduğunu belirtmekte ve destinasyon seçiminde etkili unsurlara bakıldığında 210'u fiyat, 114'ü güvenlik, 108'i çekicilik, 16' sı reklam, 46'sı yakın mesafe ve 6 kişide diğer seçeneğini belirtmişlerdir.

Bu doğrultuda örnekleme oluşturan gezgin kadınların çoğunluğunun ayda bir kez ve 3 ayda bir kez seyahat etmekte olduğu katılımcıların büyük bir çoğunluğunun seyahat ettikleri yerde 5 günden fazla kaldığı ve seyahat ederken seyahatlerinde fiyat ve güvenli bir destinasyon olması unsurunun çok önemli olduğu dikkat çekmektedir. Katılımcılar seyahatlerini planlarken internet bilgi kaynağını daha çok kullandığı ve yakın çevresinin tavsiyeleri üzerine seyahat ettikleri görülmektedir. Seyahatlerinde kendilerini doğa ve kültür turisti olarak nitelendirirken çoğunluğun yeni yerler görmek ve dinlenmek için seyahat etmeyi tercih ettiği ortaya çıkmıştır. Katılımcılar seyahatlerinde Türkiye ve Avrupa ülkelerini daha çok tercih ettikleri görülmektedir.

3.2.2.3. Açıklayıcı Faktör Analizi

Faktör analizi, birbiri ile bağlantılı olan değişkenleri bir araya getirerek az sayıda anlamlı yeni değişkenler bulmayı amaçlayan çok değişkenli istatistik olarak tanımlanabilmektedir. Faktör analizinin amacı göz önünde bulundurulduğunda açıklayıcı ve doğrulayıcı olmak üzere iki yönteme ayrılmaktadır. Açıklayıcı faktör analizi (AFA) için değişkenler arasındaki ilişkilerden yola çıkarak faktör bulmaya ve kuram üretmeye ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ise değişkenler arasındaki ilişkiye yönelik önceden elde edilen hipotezin doğrulanmasına yönelik bir işlemdir (Büyüköztürk, 2002, s. 472).

Bu doğrultuda ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek için AFA tekniği kullanılmaktadır. Öncelikli olarak ankette kullanılan seyahat engeli ve beş farklı kişilik özellikleri ölçeğinin geçerlilik ve güvenirlik analizleri yapılması gerekmektedir. Sonrasında ölçeğin faktör analizi yapılmadan önce faktör analizine

uygunluğunu ölçmek için ifadeler arasında korelasyonlara bakılması gerekmektedir. Faktör analizine uygun olabilmesi için ifadeler arasındaki korelasyon değerinin 0,30'dan büyük olması gerekmektedir. Ölçek içerisinde bu oran faktör yük değeri ile hesaplanmaktadır. Her bir maddenin faktör yük değerine bakılarak 0,30'dan küçük olan değerler ölçekten çıkartılarak analiz işlemine devam edilmektedir. Faktör analizinde uygunluk ölçerken bir diğer analiz çeşitleri Barlett Küresellik testi, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri ve değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmektedir. Barlett testi korelasyon değerini genel olarak incelerken istatistiksel açıdan uygunluğuna bakmaktadır. Son olarak KMO testi değişkenler arasındaki korelasyonları ve faktör analizinin uygunluğunu ölçmek için kullanılmaktadır. KMO değerinin 0 ile 1 aralığında olması beklenirken 0,8 ve üzeri değerler kusursuz sayılarak bu değişkenler üzerinden faktör analizi yapılmasına elverişli olduğunu göstermektedir (Yaşlıoğlu, 2017, s. 75-76).

3.2.2.4. Seyahat Engeli Ölçeği

Ankette yer alan katılımcıların seyahat engeli düzeylerini ölçmek için 20 sorudan oluşan ölçek “Kişilerin Uluslararası Seyahat Engellerini Ölçmeye Yönelik Bir Araştırma” (Şahin, Sönmez, & Kahveci, 2014) konulu makaleden alınmıştır. Bu araştırma kapsamında kullanılan ölçme aracının ölçtüğü özellikler açısından geçerlilik-güvenirlilik analizleri yeniden yapılmış ve sonuçlar aşağıda verilmiştir. Seyahat engeli ölçeğine ilişkin madde analizi sonuçları tablo 6’de verilmiştir.

Tablo 6: Seyahat Engeli Ölçeğine İlişkin İstatistikler

Maddeler	Madde Silme Ölçek Ortalaması	Madde Silme Ölçek Varyansı	Madde- Ölçek İlişkisi	Madde Silme Güvenirlilik Değeri
1.Seyahatlerde sağlık durumum seyahate çıkmamı etkiler.	57,30	208,78	0,46	0,89
2.Seyahatlere katılmak ilgimi çekmez.	59,79	214,77	0,32	0,89
3.Seyahatlerde gideceğim ülkeye yönelik güvenlik endişesi seyahate çıkmamı etkiler.	57,45	205,21	0,58	0,89
4.Seyahatlerle ilgili geçmişte yaşadığım kötü deneyimler seyahate çıkmamı etkiler.	58,39	196,77	0,64	0,88
5.Seyahatlerde arkadaş eksikliği (yalnızlık) yaşama ihtimalim seyahate çıkmamı etkiler.	58,69	203,26	0,52	0,89

Tablo 6'nın devamı

6.Seyahat kararlarımda aile bireyleriyle yaşadığım anlaşmazlık seyahate çıkmamı etkiler.	58,69	202,21	0,56	0,89
7.Ulaşım sorunları seyahate çıkmamı etkiler.	57,89	198,64	0,66	0,88
8.Seyahatlerdeki tur programları hakkında duyduğum endişe seyahate çıkmamı etkiler.	58,35	201,15	0,55	0,89
9.Seyahatlerde gideceğim ülkenin uygun olmayan hava şartları seyahate çıkmamı etkiler.	58,27	204,40	0,55	0,89
10.Seyahatlerde gideceğim ülkenin arz kaynaklarının eksik olması seyahate çıkmamı etkiler.	58,38	204,14	0,57	0,89
11.Seyahatlerde gideceğim ülkedeki konaklama tesisinin kötü donanımlı olması seyahate çıkmamı etkiler.	58,00	197,14	0,65	0,88
12.Seyahatler için yeterli zamana sahip olamamam seyahate çıkmamı etkiler.	57,68	203,72	0,53	0,89
13.Seyahatlerin maliyetlerinin yüksek olması seyahate çıkmamı etkiler.	57,12	210,16	0,49	0,89
14.Seyahatlerde gideceğim ülke hakkında yeterli bilgiye sahip olamamam seyahate çıkmamı etkiler.	58,88	211,07	0,38	0,89
15.Seyahatler açısından olumsuz dünya görüşüne sahip olmam seyahate çıkmamı etkiler.	59,09	205,49	0,49	0,89
16.Seyahatlerde gideceğim ülkedeki siyasal olaylar (çatışma, devrim vs.) seyahate çıkmamı etkiler.	57,17	208,15	0,49	0,89
17.Seyahatlerde gideceğim ülkedeki etnik ve dini çatışmalar seyahate çıkmamı etkiler.	57,52	207,62	0,45	0,89
18.Seyahatlerde karşılaşılan vize sorunları seyahate çıkmamı etkiler.	57,66	207,76	0,42	0,89
19.Seyahatler açısından öz değere (ne hissettiğini bilme) sahip olmamam seyahate çıkmamı etkiler.	58,56	209,94	0,37	0,89
20.Seyahatlerde gideceğim ülkede karşılaştığım dil farklılığı sorunu seyahate çıkmamı etkiler.	59,07	202,82	0,55	0,89
Cronbach's Alpha= 0,893				

Tablo 6 incelendiğinde, ölçek maddelerin diğer maddelerle olan ilişkisinin 0,30'un altında bulunan maddeler olmadığı belirlendiğinden ölçekten madde çıkarılmasına gerek olmadığına ve ölçeğin güvenirliliğini belirlemek için Cronbach's Alpha güvenirlik analizi yapılmış olup değer incelendiğinde ölçeğin güvenirlik düzeyinin oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir (Alpha = 0,893).

Tablo 7: Seyahat Engeli Ölçeğinin Madde ve Toplam Ölçek Korelasyonu Değerleri

Madde No	r	p	Madde No	r	p
Madde 1	0,521	0,000**	Madde 11	0,703	0,000**
Madde 2	0,385	0,000**	Madde 12	0,591	0,000**
Madde 3	0,626	0,000**	Madde 13	0,545	0,000**
Madde 4	0,697	0,000**	Madde 14	0,445	0,000**
Madde 5	0,584	0,000**	Madde 15	0,553	0,000**
Madde 6	0,618	0,000**	Madde 16	0,549	0,000**
Madde 7	0,71	0,000**	Madde 17	0,516	0,000**
Madde 8	0,612	0,000**	Madde 18	0,496	0,000**
Madde 9	0,606	0,000**	Madde 19	0,444	0,000**
Madde 10	0,625	0,000**	Madde 20	0,610	0,000**

Madde-toplam korelasyon değeri tüm maddeler için 0,30'un üstünde olmasından nedeniyle maddelerin ölçme gücünün yeterince iyi olduğu belirlenmiş ve ölçek istenilen yapıya ait düzeyin saptanmasında yeterince katkı sağladığı söylenebilir. Bu bağlamda $r > 0,30$ düzeyindeki ilişkiler veri setinin faktör analizine uygunluğuna işaret etmektedir. Tablo 7'ye göre maddelerle toplam ölçek arasındaki ilişkiler 0,385-0,710 arasında değişmekte ve ilişkilerin istatistiki açıdan anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0,01$). Bu bilgiler doğrultusunda maddelerin tutarlılık açısından problem yaratmadığı belirlenmiştir.

Ölçeğin faktör analizine geçmeden önce faktör analizinin ön şartları sonucu faktör analizine uygunluğuna karar vermek amacıyla KMO değeri, Barlett Küresellik testi ve değişkenler arasındaki ilişkiler esas alınmıştır (Tabachnick & Fidell, 2013). KMO değerinin 0 ile 1 arasında olması gerekmekte 0,80 ve üstü değerler kusursuz sayılırken 0,50'nin altında kalan değerler ölçekten çıkartılarak analize devam edilmesi gerekmektedir (Yaşlıoğlu, 2017, s. 76). Tablo 8'de hem ölçeğin faktör yapısı hem de KMO değerleri verilmiştir. KMO değeri 0,866 ve Barlett küresellik testi $p < 0,01$ önem düzeyinde anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu değerler örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygun olduğu ve verilerin çok değişkenli normal dağılımdan elde edildiğini göstermektedir (Kan & Akbaş, 2005).

Tablo 8: Seyahat Engeli Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

Faktörler	Madde No	Faktör Ağırlıkları	Faktör Açıklayıcısı
FAKTÖR 1	MADDE 1	0,525	33,504
	MADDE 2	0,470	
	MADDE 3	0,651	
	MADDE 4	0,707	
	MADDE 5	0,580	
	MADDE 6	0,617	
	MADDE 7	0,727	
	MADDE 8	0,617	
	MADDE 9	0,610	
	MADDE 10	0,635	
	MADDE 11	0,708	
	MADDE 12	0,590	
	MADDE 13	0,553	
	MADDE 14	0,452	
	MADDE 15	0,535	
	MADDE 16	0,561	
	MADDE 17	0,516	
	MADDE 18	0,476	
	MADDE 19	0,412	
	MADDE 20	0,599	
Toplam			33,504
Kaiser-Meyer-Olkin Ölçek Geçerliliği			0,866
Bartlett Küresellik Testi Ki kare:			2214,733
sd:			190
p:			0,000

Ölçekteki maddelerin faktör yük değerlerinin yüksek olması beklenmektedir. Ölçekten madde çıkartılıp ya da çıkartılmaması konusunda faktör yük değerlerine bakılarak faktör yük değerlerinin 0,30 veya daha üzeri bir değer olması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2002, s. 473-474). Bununla birlikte maddelerin tek bir faktör altında yük değeri taşıma özelliği de dikkate alınmıştır. 20 maddelik ölçekte faktör analizi sonucu toplam varyansın %33,504'ünü açıklayan 1 faktörlü bir yapı ortaya çıktığı görülmüştür. Tek faktörlü bir yapıda açıklanan varyansın %30'un üzerinde olması yeterli kabul edilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu, & Büyüköztürk, 2010). Ölçeğin tek faktörlü olmasından dolayı herhangi bir döndürme işlemine gerek duyulmamıştır.

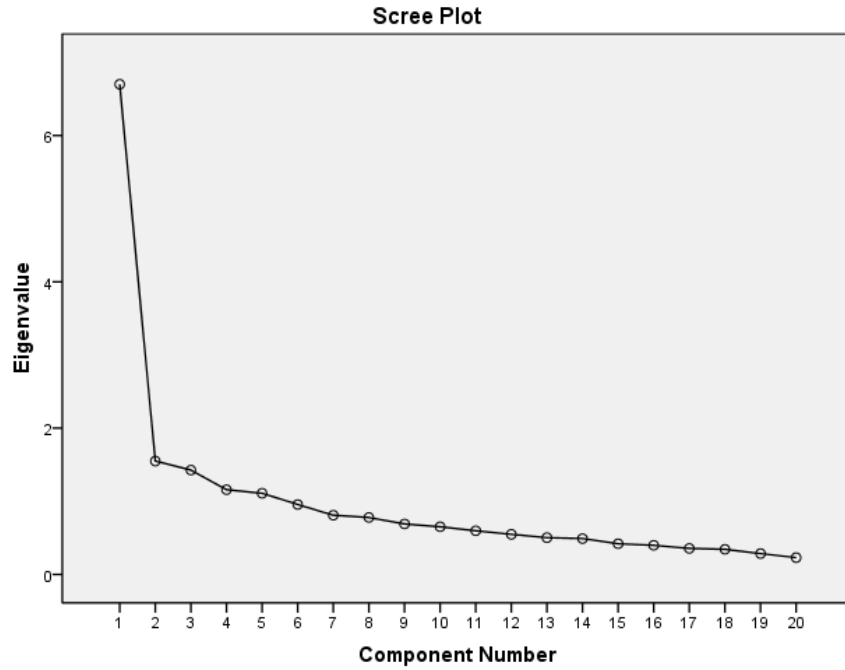
Ölçeklerin tek faktörde toplanabilirliğini aynı zamanda Tukey toplanabilirlik testi ile değerlendirilmiştir (Durutürk vd, 2017). Tablo 9'a göre, bu analizde ölçeğin

toplanarak bir ölçek toplam puanı elde edilmesi için Tukey toplanabilirlik testi uygulanmıştır. Toplanabilirlik testi sonucuna göre önemlilik değeri $p < 0.05$ olduğu için ölçeğin toplanarak bir ölçek toplam puanı elde edilmesi için uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 9: Ölçeğin Toplanabilirliği Analizi

		Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p
Popilasyon içerisinde		3424,62	303	11,30		
Popilasyon dışında	Madde Arası	1582,873	3041,69	19	132,07	0,000
	Artıklar Toplanamama	0,293	1	0,24	0,240	0,623
	Denge	6978,26	5756	1,21		
	Toplam	6978,56	5757	1,21		
	Toplam	10020,25	5776	1,74		
Toplam		13444,87	6079	2,21		

Ölçeğin tek faktörlü yapıda olduğunu incelenmesi için ek olarak birikinti (scree plot) test grafiğine bakılmış grafik incelendiğinde faktör sayısının 1 ile sınırlandırılmasının yeterli olduğu ve 1. faktörün tek başına tüm ölçeği domine ettiği görülmektedir. Birinci faktörden sonra ölçeğin faktör yatay konuma yöneldiği ve bu nedenle yamaç grafiğine bakıldığında da ölçeğin tek faktörlü yapıda toplanmasının en doğru karar olduğu görülmektedir.

Şekil 1: Seyahat Engeli Ölçeğine İlişkin Yamaç Grafiği

3.2.2.5. Seyahat Engeli Ölçeğine Ait Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Tablo 10'da seyahat engeli ölçeğine ait DFA analizi sonucunda elde edilen madde istatistikleri bulguları yer almaktadır.

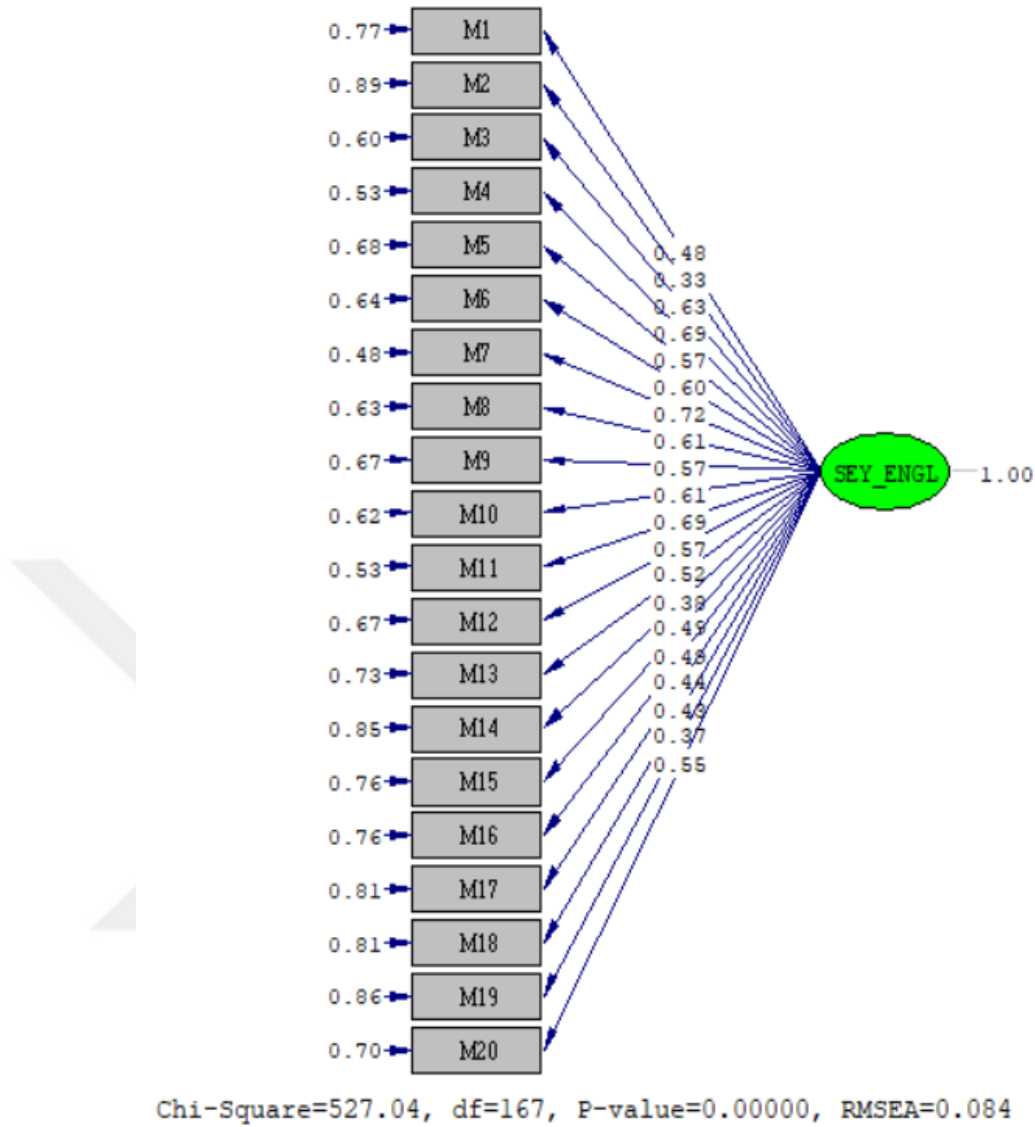
Tablo 10: Seyahat Engeli Ölçeğine Ait DFA Bulgularına İlişkin Madde İstatistikleri

Madde No	Faktör Yük Değeri	R ²	Hata	t
1	0,48	0,23	0,77	8,49**
2	0,33	0,11	0,89	5,61**
3	0,63	0,40	0,60	11,72**
4	0,69	0,48	0,53	13,18**
5	0,57	0,32	0,68	10,3**
6	0,60	0,36	0,64	11,05**
7	0,72	0,52	0,48	14,05**
8	0,61	0,37	0,63	11,27**
9	0,57	0,32	0,67	10,38**
10	0,61	0,37	0,62	11,39**
11	0,69	0,48	0,53	13,18**
12	0,57	0,32	0,67	10,35**
13	0,52	0,27	0,73	9,34**
14	0,39	0,15	0,85	6,63**
15	0,49	0,24	0,76	8,78**

Tablo 10'un devamı

16	0,48	0,23	0,76	8,68**
17	0,44	0,19	0,81	7,71**
18	0,43	0,18	0,81	7,58**
19	0,37	0,14	0,86	6,32**
20	0,55	0,30	0,70	9,87**

Tablo 10 incelendiğinde seyahat engeli ölçeğinin açıklayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen faktör yapısının madde istatistikleri açısından DFA bulguları ile de doğrulandığı belirlenmiştir. Buna göre, maddelerin faktör yük değerleri 0,33– 0,72 arasında değişmektedir. Söz konusu değerlerin kabul edilebilir faktör yükü olarak değerlendirilebilir. Maddeler ile örtük değişkenler arasındaki ilişkilerin istatistiksel anlamlılık düzeyinin ifadesi olan t değerleri ise $p < ,01$ düzeyinde anlamlı bulunmuş ve bütün değerlerin 2,58'den büyük olduğu görülmüştür. Aşağıda DFA'ne ait path diyagramı sunulmuştur. Path diyagramı incelendiğinde modele ait uyum indeksleri istenilen seviyede çıktığından herhangi bir modifikasyon yapılmasına gerek duyulmamıştır.

Şekil 2: Seyahat Engeli Ölçeğine Ait Path Diagramı

Path diagramında modelin uyum indeksi istenilen seviyede çıktıktan sonra modelin diğer uyum indeks sonuçlarına bakılması gerekmektedir. T-testi ya da χ^2 analizleri yapılırken p değerine bakılarak karar verilirken DFA için çeşitli uyum indeksi sonuçlarına bakılarak modelin kabul edilebilir ve mükemmel uyum kriterlerine uygun olup olmadığı söylenmektedir. Bu uyum indeksleri χ^2 , χ^2/df , RMSEA, RMR, SRMR, NFI, NNFI, CFI, GFI, AGFI gibi isimler almaktadır (Çapık, 2014, s. 199). Bir modelin kabul edilebilir ve mükemmel uyum kriterlerinin olması gereken oranları aşağıda tablo 11’de verilmiştir (Schermele-Engel & Moosbrugger, 2003, s. 52).

Tablo 11: Uyum İndeksi Kriterlerine Ait Değerler

Uyum Kriterleri	Mükemmel Uyum	Kabul Edilebilir Uyum
χ^2/sd	≤ 3	≤ 5
RMSEA	$0 < RMSEA < 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.10$
RMR	$0 \leq SRMR < 0.05$	$0.05 \leq SRMR \leq 0.10$
SRMR	$0 \leq SRMR < 0.05$	$0.05 \leq SRMR \leq 0.10$
NFI	$0.95 \leq NFI \leq 1$	$0.90 \leq NFI \leq 0.95$
NNFI	$0.95 \leq NNFI \leq 1$	$0.90 \leq NNFI \leq 0.95$
CFI	$0.95 \leq CFI \leq 1$	$0.90 \leq CFI \leq 0.95$
GFI	$0.95 \leq GFI \leq 1$	$0.90 \leq GFI \leq 0.95$
AGFI	$0.90 \leq AGFI \leq 1$	$0.85 \leq AGFI \leq 0.90$

DFA sonucu elde edilen uyum indeksi kriterleri kabul edilebilir uyum indeksi kriterlerini sağladığı belirlenmiştir. Bu doğrultuda bir modelin bütün olarak kabul edilebilir olması için raporlanan uyum iyiliği indekslerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olması gerekmektedir. DFA sonucu elde edilen uyum indeksi değerlerinin kabul edilebilir uyum indeksleri içerisinde olduğu tablo 12’de verilmiştir. En önemli uyum indeksi değeri olan X^2/df değerinin 3,155 ile kabul edilebilir uyum aralığına, RMSEA değerinin 0,084 ile kabul edilebilir uyum aralığına düştüğü diğer uyum indekslerinde kabul edilebilir uyum indeksleri içerisinde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar açıklanan faktör yapısının doğrulandığını göstermektedir.

Tablo 12: Seyahat Engeli Ölçeği Uyum İyiliği Değerleri

X^2/df	p	RMSEA	CFI	GFI	AGFI	NNFI	NFI	RMR	SRMR
3,155	0,000	0,084	0,93	0,90	0,85	0,92	0,90	0,066	0,051

3.2.2.6. Beş Faktörlü Kişilik Ölçeği

Anketin üçüncü bölümünde yer alan ölçek için “Beş Faktör Kişilik Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması “ (Horzum, Ayas, & Padır, 2017)” çalışmasından yararlanılmıştır. Bu araştırma kapsamında kullanılan ölçme aracının ölçtüğü özellikler açısından geçerlilik-güvenirlilik analizleri yeniden yapılmış ve sonuçlar aşağıda verilmiştir. Beş faktörlü kişilik ölçeğine ilişkin madde analizi sonuçları tablo 13’da verilmiştir.

Tablo 13: Beş Faktörlü Kişilik Ölçeğine İlişkin İstatistikler

Maddeler	Madde Silme Ölçek Ortalaması	Madde Silme Ölçek Varyansı	Madde- Ölçek İlişkisi	Madde Silme Güvenirlilik Değeri
1.Kendimi içine kapanık biri olarak görüyorum.	35,00	25,62	0,51	0,65
2.Kendimi dışa dönük, sosyal biri olarak görüyorum.	35,17	25,32	0,54	0,64
3.Kendimi genellikle güvenilir biri olarak görüyorum.	34,68	27,29	0,38	0,67
4.Kendimi başkalarının hatalarını bulma eğiliminde olan biri olarak görüyorum.	35,80	27,42	0,35	0,71
5.Kendimi yavaş hareket etme eğiliminde olan biri olarak görüyorum.	35,53	25,00	0,29	0,69
6.Kendimi bir işi tam yapacak biri olarak görüyorum.	35,02	24,97	0,54	0,64
7.Kendimi rahat ve stresle başa çıkabilen biri olarak görüyorum.	35,50	24,11	0,51	0,64
8.Kendimi kolay sinirlenen biri olarak görüyorum.	36,33	25,66	0,31	0,68
9.Kendimi çok az sanatsal ilgisi olan biri olarak görüyorum.	35,69	26,96	0,38	0,71
10.Kendimi yaratıcı biri olarak görüyorum.	35,40	26,37	0,35	0,67
Cronbach’s Alpha= 0,744				

Tablo 13 incelendiğinde, ölçek maddelerin diğer maddelerle olan ilişkisinin 0,30’un altında bulunan maddeler olmadığı belirlendiğinden ölçekten madde çıkarılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir (Büyüköztürk, 2002). Ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek için cronbach’s alpha güvenirlik analizi yapılmış olup değer

incelendiğinde ölçeğin güvenirlik düzeyinin oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir (Alpha = 0,744).

Tablo 14: Beş Faktörlü Kişilik Ölçeğinin Madde ve Toplam Ölçek Korelasyonu Değerleri

Madde No	r	p
Madde 1	0,623	0,000**
Madde 2	0,645	0,000**
Madde 3	0,495	0,000**
Madde 4	0,364	0,000**
Madde 5	0,510	0,000**
Madde 6	0,654	0,000**
Madde 7	0,652	0,000**
Madde 8	0,499	0,000**
Madde 9	0,395	0,000**
Madde 10	0,498	0,000**

Madde-toplam korelasyon değeri tüm maddeler için 0,30'un üstünde olmasından nedeniyle maddelerin ölçme gücünün yeterince iyi olduğu belirlenmiş ve ölçmek istenilen yapıya ait düzeyin saptanmasında yeterince katkı sağladığı söylenebilir. Bu bağlamda $r > 0,30$ düzeyindeki ilişkiler veri setinin faktör analizine uygunluğuna işaret etmektedir. Tablo 4'e göre maddelerle toplam ölçek arasındaki ilişkiler 0,582-0,915 arasında değişmekte ve ilişkilerin istatistiki açıdan anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0,01$). Bu bilgiler ışığında maddelerin tutarlılık açısından problem yaratmadığı belirlenmiştir.

Ölçeğin faktör analizine geçmeden önce faktör analizinin ön şartları sonucu faktör analizine uygunluğuna karar vermek amacıyla seyahat engeli ölçeğinde yapıldığı gibi beş faktörlü kişilik ölçeği içinde KMO değeri, Barlett Küresellik testi ve değişkenler arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Tablo 15'de hem ölçeğin faktör yapısı hem de KMO değerleri verilmiştir. KMO değeri $0,866 > 0,60$ ve Barlett küresellik testi $p < 0,01$ önem düzeyinde anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu değerler örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygun olduğu ve verilerin çok değişkenli normal dağılımdan elde edildiğini göstermektedir (Kan & Akbaş, 2005).

Tablo 15:Beş Faktörlü Kişilik Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

Faktörler	Madde No	Faktör Ağırlıkları	Faktör Açıklayıcısı
F1	1.Kendimi içine kapanık biri olarak görüyorum.	0,912	19,998
	2.Kendimi dışa dönük, sosyal biri olarak görüyorum.	0,908	
F2	3.Kendimi genellikle güvenilir biri olarak görüyorum.	0,874	15,141
	4.Kendimi başkalarının hatalarını bulma eğiliminde olan biri olarak görüyorum.	0,790	
F3	5.Kendimi yavaş hareket etme eğiliminde olan biri olarak görüyorum.	0,794	14,795
	6.Kendimi bir işi tam yapacak biri olarak görüyorum.	0,582	
F4	7.Kendimi rahat ve stresle başa çıkabilen biri olarak görüyorum.	0,615	14,433
	8.Kendimi kolay sinirlenen biri olarak görüyorum.	0,786	
F5	9.Kendimi çok az sanatsal ilgisi olan biri olarak görüyorum.	0,915	10,696
	10.Kendimi yaratıcı biri olarak görüyorum.	0,601	
Toplam			75,063
Kaiser-Meyer-Olkin Ölçek Geçerliliği			0,866
Bartlett Küresellik Testi Ki kare:			2214,733
sd:			190
p:			0,000

Ölçekteki maddelerin faktör yük değerlerinin 0.30'dan yüksek olması beklenmektedir. AFA sonucunu belirlemek için temel bileşenler analizinden dikey döndürme yöntemlerinden varimax dik döndürme yöntemi kullanılmıştır. 10 maddelik ölçekte faktör analizi sonucu toplam varyansın %75,063'ünü açıklayan 5 faktörlü bir yapı ortaya çıktığı görülmüştür. Birinci faktör tek başına ölçeğin %19,998'ini, ikinci faktör %15,141'ini, üçüncü faktör %14,795'ini, dördüncü faktör %14,433 ve beşinci faktör tek başına ölçeğin %10,696'sını açıkladığı belirlenmiştir. Birden fazla faktör yapısında açıklanan varyansın %40 ile %60 arasında olması yeterli kabul edilmektedir (Scherer vd, 1988). Ölçeklere ait faktör maddeleri incelendiğinde, orijinal faktör yapısındaki gibi F1'e "Dışadönüklük", F2'ye "Yumuşakbaşlılık", F3'e "Özdenetimlilik", F4'e "Nörotiklik" ve F5'e "Deneyime Açıklık" adının verilmiştir.

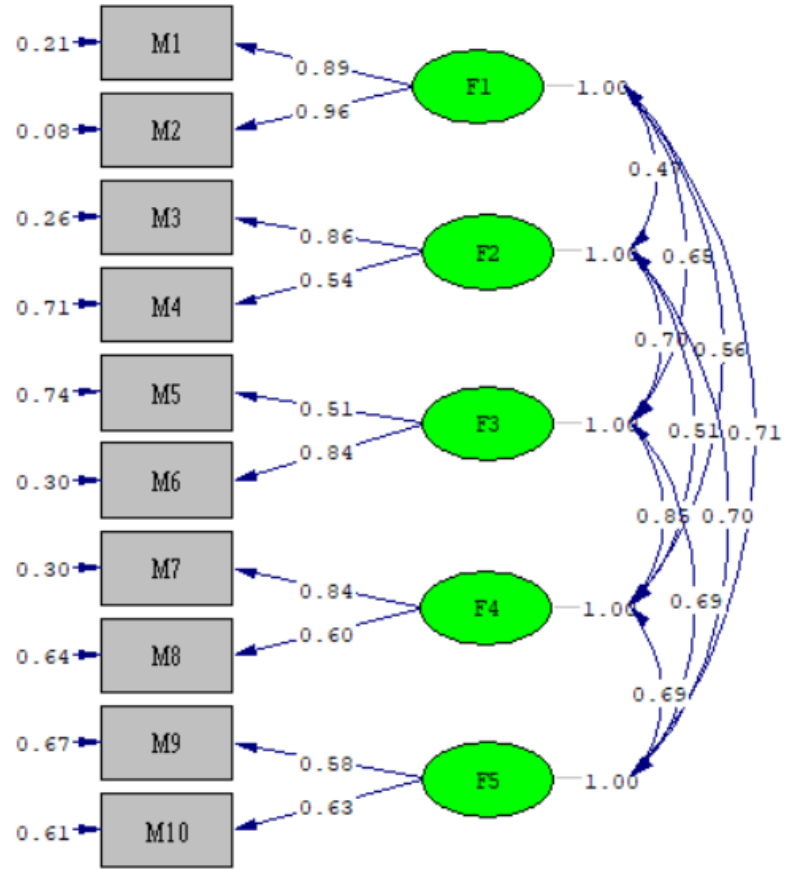
3.2.2.7. Beş Faktörlü Kişilik Ölçeğine Ait Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Tablo 16’da beş faktörlü kişilik ölçeğine ait doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen madde istatistikleri bulguları yer almaktadır.

Tablo 16: Beş Faktörlü Kişilik Ölçeğine Ait DFA Bulgularına İlişkin Madde İstatistikleri

Madde No	Faktör Yük Değeri	R ²	Hata	t
1	0,89	0,79	0,21	16,56**
2	0,96	0,92	0,08	19,10**
3	0,86	0,74	0,26	16,80**
4	0,54	0,29	0,71	12,45**
5	0,51	0,26	0,74	11,22**
6	0,84	0,71	0,30	14,20**
7	0,84	0,71	0,30	14,23**
8	0,60	0,36	0,64	13,01**
9	0,58	0,34	0,67	12,78**
10	0,63	0,40	0,61	14,10**

Tablo 16 incelendiğinde beş faktörlü kişilik ölçeğinin AFA sonucunda elde edilen faktör yapısının madde istatistikleri açısından DFA bulguları ile de doğrulandığı belirlenmiştir. Buna göre, maddelerin faktör yük değerleri 0,51– 0,96 arasında değişmektedir. Söz konusu değerlerin kabul edilebilir faktör yükü olarak değerlendirilebilir. Maddeler ile örtük değişkenler arasındaki ilişkilerin istatistiksel anlamlılık düzeyinin ifadesi olan t değerleri ise $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı bulunmuş ve bütün değerlerin 2,58’den büyük olduğu görülmüştür. Aşağıda DFA’ne ait path diyagramı sunulmuştur. Path diyagramı incelendiğinde modele ait uyum indeksleri istenilen seviyede çıktığından herhangi bir modifikasyon yapılmasına gerek duyulmamıştır.

Chi-Square=39.87, df=23, P-value=0.01588, RMSEA=0.049

Şekil 3: Beş Faktörlü Kişilik Ölçeğine Ait Path Diagramı

DFA sonucu elde edilen uyum indeksi kriterleri kabul edilebilir uyum indeksi kriterlerini sağladığı belirlenmiştir. DFA sonucu elde edilen uyum indeksi değerlerinin mükemmel uyum indeksleri içerisinde olduğu Schermelleh-Engel ve Moosbrugger (2003)'in çalışmasında yer alan uyum indeksine ilişkin mükemmel ve kabul edilebilir ölçeğindeki verilere uygun olduğu görülmektedir. En önemli uyum indeksi değeri olan X^2/df değerinin 1,733 ile mükemmel uyum aralığına, RMSEA değerinin 0,049 ile mükemmel uyum aralığına düştüğü diğer uyum indekslerinde mükemmel uyum indeksleri içerisinde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar açıklanan faktör yapısının doğrulandığını göstermektedir.

Tablo 17: Beş Faktörlü Kişilik Ölçeği Uyum İyiliği Değerleri

X^2/df	p	RMSEA	CFI	GFI	AGFI	NNFI	NFI	RMR	SRMR
1,733	0,0158	0,049	0,98	0,97	0,94	0,96	0,96	0,042	0,059

3.2.2.8. Karşılaştırma Testleri

Araştırma kapsamında tek başına seyahat eden gezgin kadınların seyahatlerinde karşılaştıkları problemler ile ilgili katılımcıların ölçeklere vermiş oldukları cevapların demografik ve diğer değişkenlere göre farklılıkların ortaya çıkması için verilerin normal dağılım göstermesi üzerine 2'li gruplar için bağımsız örneklem T-testi, 2'den fazla gruplar için ise tek yönlü ANOVA testi yapılmaktadır.

- Bağımsız Örneklem T-testi: Bağımsız iki grubun karşılaştırılmasında kullanılan test tekniğidir.
- Tek Yönlü Anova: Üç ya da daha fazla grubu sürekli değişken açısından karşılaştırmak için bağımsız örneklemde tek yönlü anova testi kullanılmaktadır. Yapılan test sonucunda alfa düzeyi 0.5'in altında olduğunda gruplar arasında anlamlı fark olduğu belirtilmektedir (Akbulut, 2013, s. 149).

3.2.2.9. Seyahat Engellerine Ait Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde bireylerin seyahat engellerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 18: Bireylerin Seyahat Engellerine Ait Betimsel Bulgular

Değişkenler	n	$\bar{X}$	s.s
9-Seyahatlerde sağlık durumum seyahate çıkmamı etkiler.	304	3,96	1,192
10-Seyahatlere katılmak ilgimi çekmez.	304	1,47	1,074
11-Seyahatlerde gideceğim ülkeye yönelik güvenlik endişesi seyahate çıkmamı etkiler.	304	3,81	1,181
12-Seyahatlerle ilgili geçmişte yaşadığım kötü deneyimler seyahate çıkmamı etkiler.	304	2,87	1,504
13-Seyahatlerde arkadaş eksikliği (yalnızlık) yaşama ihtimalim seyahate çıkmamı etkiler.	304	2,57	1,413

Tablo 18'in devamı

14-Seyahat kararlarımda aile bireyleriyle yaşadığım anlaşmazlık seyahate çıkmamı etkiler.	304	2,57	1,387
15-Ulaşım sorunları seyahate çıkmamı etkiler.	304	3,37	1,373
16-Seyahatlerdeki tur programları hakkında duyduğum endişe seyahate çıkmamı etkiler.	304	2,91	1,471
17-Seyahatlerde gideceğim ülkenin uygun olmayan hava şartları seyahate çıkmamı etkiler.	304	2,99	1,277
18-Seyahatlerde gideceğim ülkenin arz kaynaklarının eksik olması seyahate çıkmamı etkiler.	304	2,88	1,249
19-Seyahatlerde gideceğim ülkedeki konaklama tesisinin kötü donanımlı olması seyahate çıkmamı etkiler.	304	3,26	1,470
20-Seyahatler için yeterli zamana sahip olamamam seyahate çıkmamı etkiler.	304	3,58	1,362
21-Seyahatlerin maliyetlerinin yüksek olması seyahate çıkmamı etkiler.	304	4,14	1,036
22-Seyahatlerde gideceğim ülke hakkında yeterli bilgiye sahip olamamam seyahate çıkmamı etkiler.	304	2,38	1,232
23-Seyahatler açısından olumsuz dünya görüşüne sahip olmam seyahate çıkmamı etkiler.	304	2,17	1,346
24-Seyahatlerde gideceğim ülkedeki siyasal olaylar (çatışma, devrim vs.) seyahate çıkmamı etkiler.	304	4,09	1,165
25-Seyahatlerde gideceğim ülkedeki etnik ve dini çatışmalar seyahate çıkmamı etkiler.	304	3,74	1,295
26-Seyahatlerde karşılaşılan vize sorunları seyahate çıkmamı etkiler.	304	3,60	1,349
27-Seyahatler açısından öz değere (ne hissettiğini bilme) sahip olmamam seyahate çıkmamı etkiler.	304	2,70	1,342
28-Seyahatlerde gideceğim ülkede karşılaşacağım dil farklılığı sorunu seyahate çıkmamı etkiler.	304	2,19	1,368
Seyahat Engeli Düzeyi	304	3,06	,7517

Bireylerin seyahat engelleri düzeyleri incelendiğinde ($\bar{X}= 3,06$) orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. En yüksek algıya sahip maddenin “Seyahatlerin maliyetlerinin yüksek olması seyahate çıkmamı etkiler” ($\bar{X}= 4,14$), en düşük algıya sahip maddenin “Seyahatlere katılmak ilgimi çekmez” ($\bar{X}= 1,47$) olduğu belirlenmiştir. Frekans analizinde de çıktığı üzere katılımcılar seyahatlerinde maliyet unsuruna çok dikkat etmektedirler. En düşük algıya bakıldığında ise katılımcıların seyahatlere çıkmalarının ilgilerini çektiği sonucuna ulaşmak mümkündür.

3.2.2.10. Normallik Testi

Karşılaştırma testleri yapılmadan önce verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığına bakılması gerekmektedir. Bu doğrultuda Tablo 19’da bireylerin seyahat engellerine ait normal dağılım analizi verilmiştir.

Tablo 19: Bireylerin Seyahat Engellerine Ait Normal Dağılım Analizi Sonuçları

	İstatistik	sd	p	Çarpıklık	Basıklık	$\bar{X}$	Med.
Seyahat Engelleri	,061	304	,008	-,132	-,635	3,06	3,12

Verilerin normal dağılımına yönelik sonuçları bulabilmek için aritmetik ortalama, mod, medyan, çarpıklık ve basıklık katsayıları yöntemleri kullanılmaktadır. Seyahat engellerine ait veriler için bu yöntemler incelenmiş olup, aritmetik ortalama ve medyanın eşit ya da yakın olması, çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 2 sınırları içinde bulunmasından verilerin dağılımın normallikten geldiği belirlenmiştir (Tabachnick & Fidell, 2013; Demir, Saatçioğlu, & İmrol, 2016, s.133).

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin medeni duruma göre seyahat engellerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen bağımsız t-testi sonuçları tablo 20 de ifade edilmiştir.

H_{1.2}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları medeni durumlarına göre farklılık gösterir.

Tablo 20: Bireylerin Medeni Durumlarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi T-testi Sonucu

	Medeni Durum	n	$\bar{X}$	s.s	t	sd	p
Seyahat Engelleri	Bekar	169	2,99	,78	-1,943	302	,049*
	Evli	135	3,15	,69			

*p<0.05, **p<0.01

Bireylerin seyahat engelleri düzeylerinin medeni durum grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre, bireylerin seyahat engelleri düzeyleri medeni durum grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($t=-1,943$; $p<0.05$). Evlilerin ($\bar{X}= 3,15$) seyahat engel düzeyleri bekârlara ($\bar{X}= 2,99$) göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Çıkan sonuçlar evli kadınların bekarlara göre seyahat engellerinin olduğunu göstermekte ve bu doğrultuda $H_{1.2}$ hipotezi kabul edilmiştir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin çocuk sahibi olma durumuna göre seyahat engellerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen bağımsız t-testi sonuçları tablo 21 de ifade edilmiştir.

H_{1.3}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları çocuğu olması durumuna göre farklılık gösterir.

Tablo 21: Bireylerin Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi T-testi Sonucu

	Çocuk Sahibi Olma	n	$\bar{X}$	s.s	t	sd	p
Seyahat Engelleri	Hayır	204	3,04	,75	-,625	302	,533
	Evet	100	3,10	,74			

Bireylerin seyahat engelleri düzeylerinin çocuk sahibi olma durumu arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre, bireylerin seyahat engelleri düzeyleri çocuk sahibi olma grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu sebeple $H_{1.3}$ hipotezi reddedilmiştir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin sahip oldukları çocuk sayısına göre seyahat engellerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen bağımsız t-testi sonuçları tablo 22 de ifade edilmiştir.

H_{1.4}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları çocuk sayısına göre farklılık gösterir.

Tablo 22: Bireylerin Sahip Oldukları Çocuk Sayısına Göre Seyahat Engelleri Düzeyli T-testi Sonucu

	Çocuk Sayısı	n	$\bar{X}$	s.s	t	sd	p
Seyahat Engelleri	1	45	3,06	0,77	-0,449	98	0,654
	2 veya Üzeri	55	3,13	0,73			

Bireylerin seyahat engelleri düzeylerinin sahip oldukları çocuk sayısı grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre, bireylerin seyahat engelleri düzeyleri sahip oldukları çocuk sayısı grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,449$; $p>0.05$). Bu doğrultuda H_{1.4} hipotezi reddedilmiştir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin gideceği ülkede en fazla kalış süresine göre seyahat engellerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen bağımsız t-testi sonuçları tablo 23 de ifade edilmiştir.

H_{2.4}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları gidilen ülkelerde en fazla kalma süresine göre farklılık gösterir.

Tablo 23: Bireylerin Gideceği Ülkedeki En Fazla Kalış Süresine Göre Seyahat Engelleri Düzeyli T-testi Sonucu

	Gideceği Ülkedeki En Fazla Kalış Süresi	n	$\bar{X}$	s.s	t	sd	p
Seyahat	2-4 gün	112	3,23	,69	3,136	302	,002**
Engelleri	5 günden fazla	192	2,96	,76			

*p<0.05, **p<0.01

Bireylerin seyahat engelleri düzeylerinin gideceği ülkede en fazla kalış süresi grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre, bireylerin seyahat engelleri düzeyleri gideceği ülkede en fazla kalış süresi grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (t=3,136; p<0.01). 2-4 gün ($\bar{X}$ = 3,23) kalanların seyahat engel düzeyleri 5 günden fazla kalanlara ($\bar{X}$ = 2,96) göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Kişilerin seyahat ettikleri destinasyonlarda kalış sürelerine bakıldığında 2-4 gün olması ile 5 günden fazla kalması arasında farklılık olduğunu göstermekte ve bu doğrultuda $H_{2.4}$ hipotezi kabul edilmiştir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin yaş gruplarına göre seyahat engelleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova testi sonuçları tablo 24 de ifade edilmiştir.

H_{1.1}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları yaş gruplarına göre farklılık gösterir.

Tablo 24: Bireylerin Yaş Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu

	Yaş Grubu	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p
Seyahat Engelleri	18-27	58	3,01	,55	3	,303	,823
	28-37	106	3,04	,80			
	38-47	78	3,05	,83			
	48 ve üstü	62	3,14	,71			

Bireylerin seyahat engelleri düzeylerinin yaş grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre, kadınların seyahat engelleri düzeyleri yaş grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu doğrultuda tabloda yer alan yaş gruplarının seyahat engelleri algıları konusunda yaş unsurunun etkili olmadığını göstermekte ve $H_{1.1}$ hipotezi reddedilmiştir.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin eğitim durumu gruplarına göre seyahat engelleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova testi sonuçları tablo 25 de ifade edilmiştir.

H_{1.5}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları eğitim durumuna göre farklılık gösterir.

Tablo 25: Bireylerin Eğitim Durumu Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu

	Eğitim Durumu	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Scheffe
Seyahat Engelleri	Lise	49	3,74	,69	3	21,222	,000**	1-2
	Ön lisans	64	3,12	,57				1-3
	Lisans	117	2,87	,75				1-4
	Yüksek Lisans	74	2,86	,66				

* $p<0.05$, ** $p<0.01$

1=Lise, 2= Ön lisans, 3=Lisans, 4=Yüksek lisans

Bireylerin seyahat engelleri düzeylerinin eğitim durumu grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre, kadınların seyahat engelleri düzeyleri eğitim durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F=21,222$; $p<0.01$). Lise mezunlarının ($\bar{X}=3,74$) seyahat engelleri düzeyi ön lisans ($\bar{X}=3,12$), lisans ($\bar{X}=2,87$), yüksek lisans ($\bar{X}=2,86$) olanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmıştır. $H_{1.5}$ hipotezi için eğitim arttıkça seyahat engelleri

düzeyinin azalmakta olduğu görülmektedir. Çıkan veriler doğrultusunda $H_{1.5}$ hipotezi kabul edilmiştir.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin gelir durumu gruplarına göre seyahat engelleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 26 da ifade edilmiştir.

H_{1.6}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları gelir durumuna göre farklılık gösterir.

Tablo 26: Bireylerin Gelir Durumu Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu

	Gelir Durumu	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Scheffe
Seyahat Engelleri	2000 TL ve altı	54	3,58	,78	4	9,509	,000**	1-2
	2001-4000 TL	113	3,03	,69				1-3
	4001-6000 TL	63	2,84	,68				1-4
	6001-8000 TL	31	2,94	,67				1-5
	8001 TL ve üzeri	43	2,87	,72				

*p<0.05, **p<0.01

1=2000 TL ve altı, 2= 2001-4000 TL, 3=4001-6000 TL, 4=4001- 6000 TL, 5=8001 TL ve üzeri

Bireylerin seyahat engelleri düzeylerinin gelir durumu grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre, kadınların seyahat engelleri düzeyleri gelir durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F=9,509$; $p<0.01$). 2000 TL ve altı gelire sahip olanların ($\bar{X}=3,58$) seyahat engelleri düzeyi 2001-4000 TL ($\bar{X}=3,03$), 4001-6000 TL ($\bar{X}=2,4$), 6001-8000 TL ($\bar{X}=2,94$), 8001 TL ve üzeri ($\bar{X}=2,87$) olanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmıştır. Gelir durumunun artması ile seyahat engeli algısı da azalmakta ve bu da seyahate çıkmak için gelir durumunun önemli bir etken olduğunu göstermektedir. Bu durumda $H_{1.6}$ hipotezi kabul edilmiştir.

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin meslek gruplarına göre seyahat engelleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 27 de ifade edilmiştir.

H_{1.7}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları meslek grubuna göre farklılık gösterir.

Tablo 27: Bireylerin Meslek Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu

	Meslek	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p
Seyahat Engelleri	Kamu Çalışanı	101	3,09	,71	2	1,177	,310
	Özel Sektör	125	3,10	,74			
	Diğer	78	2,95	,80			

Bireylerin seyahat engelleri düzeylerinin meslek grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre, kadınların seyahat engelleri düzeyleri meslek grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Seyahat engeli algısı ölçeği için meslek grupları arasında farklılık olmadığı ve her meslek grubundan insanın seyahat edebileceği ile birlikte seyahat engeli algısına kapılmadıkları sonucuna ulaşılmaktadır. Bu doğrultuda H_{1.7} hipotezi reddedilmiştir.

Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin seyahat etme sıklığı gruplarına göre seyahat engelleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 28 de ifade edilmiştir.

H_{2.1}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları seyahat etme sıklığına göre farklılık gösterir.

Tablo 28: Bireylerin Seyahat Etme Sıklığı Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu

	Seyahat Etme Sıklığı	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Scheffe
Seyahat Engelleri	Ayda 1 kez	90	2,97	,62	4	5,406	,000**	1-4
	3 ayda 1 kez	98	2,90	,85				2-4
	6 ayda 1 kez	55	3,11	,61				
	Yılda 1 kez	30	3,54	,64				
	Diğer	31	3,26	,82				

*p<0.05, **p<0.01

1= Ayda 1 kez, 2= 3 ayda 1 kez, 3=6 ayda 1 kez, 4= Yılda 1 kez, 5= Diğer

Bireylerin seyahat engelleri düzeylerinin seyahat etme sıklığı grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre, kadınların seyahat engelleri düzeyleri seyahat etme sıklığı grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F=5,406; p<0.01). Katılımcılardan yılda 1 kez seyahate çıkanların ($\bar{X}$ =3,54) seyahat engelleri düzeyi ayda 1 kez ($\bar{X}$ =2,97), 3 ayda 1 kez ($\bar{X}$ =2,90) seyahate çıkanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda seyahat engelleri algıları yılda 1 kez seyahat edenler ile ayda 1 kez ya da 3 ayda 1 kez seyahat edenlere göre bütün seyahat engellerini dikkate aldıkları ve engeller doğrultusunda hareket ettiklerini söylemek mümkündür. Çıkan veriler sonucunda H_{2.1}. hipotezi kabul edilmiştir. Farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmıştır.

Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin seyahatlerde geçirilen süre gruplarına göre seyahat engelleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 29 da ifade edilmiştir.

H_{2.2}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları seyahatlerde geçirilen süreye göre farklılık gösterir.

Tablo 29: Bireylerin Seyahatlerde Geçirilen Süre Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu

	Seyahatlerde Geçirilen Süre	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Scheffe
Seyahat Engelleri	Tam Gün veya altı	35	3,32	,69	4	8,259	,000**	1-5
	1 Gece 2 Gün	44	3,48	,65				2-3
	2 Gece 3 Gün	56	2,93	,59				2-4
	4-6 Gün	97	3,05	,74				2-5
	1Haftadan Fazla	72	2,77	,80				

*p<0.05, **p<0.01

1= Tam Gün veya altı, 2= 1 Gece 2 Gün, 3=2 Gece 3 Gün, 4= 4-6 Gün, 5= 1 Haftadan Fazla

Bireylerin seyahat engelleri düzeylerinin seyahatlerde geçirilen süre grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre, kadınların seyahat engelleri düzeyleri seyahatlerde geçirilen süre grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F=8,259$; $p<0.01$). Katılımcıların seyahatlerinde geçirdikleri süre için; 1 gece 2 gün ($\bar{X}=3,48$) olanların seyahat engelleri düzeyi 2 gece 3 gün ($\bar{X}=2,93$), 4-6 gün ($\bar{X}=3,05$), 1 haftadan fazla ($\bar{X}=2,77$) seyahatte kalanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Tam gün veya altı ($\bar{X}=3,32$) seyahat süresi olanların seyahat engelleri düzeyi 1 haftadan fazla ($\bar{X}=2,77$) olanlara göre daha yüksektir. Katılımcılar seyahatlerinde kısa süre tercih etmeleri seyahat engelleri ile doğru orantılıdır. Fakat katılımcıların çoğunluğu seyahat engellerine rağmen gittikleri bölgede 4 günden daha fazla kalmakta ve bu doğrultuda $H_{2.2}$ hipotezi kabul edilmiştir. Farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmıştır.

On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin seyahat edilen bölge gruplarına göre seyahat engelleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 30 da ifade edilmiştir.

H_{2.3}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları en çok seyahat edilen bölgeye göre farklılık gösterir.

Tablo 30: Bireylerin Seyahat Edilen Bölge Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu

	Seyahat Edilen Bölge	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Scheffe
Seyahat Engelleri	Avrupa	116	2.90	.73	5	4,618	,000**	3-1
	Afrika	21	2.50	.73				3-2
	Türkiye	197	3.19	.73				3-4
	Amerika	26	2.70	.69				3-5
	Asya	36	2.68	.57				3-6
	Orta Doğu	13	2.65	.66				

*p<0.05, **p<0.01

1= Avrupa, 2= Afrika, 3=Türkiye, 4= Amerika, 5= Asya, 6=Orta Doğu

Bireylerin seyahat engelleri düzeylerinin seyahat edilen bölge grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre, kadınların seyahat engelleri düzeyleri seyahat edilen bölge grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F=4,618$; $p<0.01$). Seyahat için Türkiye'yi tercih edenlerin ($\bar{X}=3,19$) seyahat engelleri düzeyi Avrupa ($\bar{X}=2,90$), Afrika ($\bar{X}=2,50$), Amerika ($\bar{X}=2,70$), Asya ($\bar{X}=2,57$), Orta Doğu ($\bar{X}=2,65$) tercih edenlere göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmıştır. Elde edilen bu veriler doğrultusunda katılımcılar seyahatlerinde en çok Türkiye'yi en az ise Afrika ülkesini tercih etmektedirler. Bu bağlamda seyahat engellerinden maliyet, güvenlik, vize alma işlemlerindeki zorluklar, terör gibi birçok nedenden dolayı katılımcılar kendi ülkelerinde daha çok seyahat etmektedir. Ortaya çıkan bu istatistik sonuçlara bakılarak $H_{2,3}$ hipotezi kabul edilmiştir.

On İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin seyahat etme amaçlarına göre seyahat engelleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 31 de ifade edilmiştir.

H_{2,5}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları seyahat etme amacına göre farklılık gösterir.

Tablo 31: Bireylerin Seyahat Etme Amacı Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu

	Seyahat Etme Amacı	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Scheffe
Seyahat Engelleri	Dinlenme	149	3.26	.62	4	10,896	,000**	1-4
	Sağlık	6	3.41	.26				3-4
	Alışkanlık	39	3.22	.79				4-6
	Yeni yerler görmek	180	2.85	.74				
	Yeni insanlar tanımak	51	2.78	.66				
	İş	35	3.16	.72				
	Diğer	7	2.80	.75				

*p<0.05, **p<0.01

1= Dinlenme, 2= Sağlık, 3=Alışkanlık, 4= Yeni yerler görmek, 5= Yeni insanlar tanımak, 6=İş, 7=Diğer

Bireylerin seyahat engelleri düzeylerinin seyahat etme amacı grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre, kadınların seyahat engelleri düzeyleri seyahat etme amacı grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F=10,896$; $p<0.01$). Yeni yerler görmek için seyahate çıkan kadınların ($\bar{X}=2,85$) seyahat engelleri düzeyi dinlenme ($\bar{X}=3,26$), alışkanlık ($\bar{X}=3,22$), İş ($\bar{X}=3,16$) amacıyla seyahat edenlere göre daha düşük seviyede olduğu belirlenmiştir. Farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda katılımcılar seyahat engellerine karşı yeni yerler görmek ve yeni insanlar tanımak için seyahat etmektedirler. Dinlenme ve alışkanlık için seyahat eden katılımcılar ise seyahat engellerine daha çok dikkat etmektedirler. Bu istatistik sonuçlara doğrultusunda $H_{2.5}$ hipotezi kabul edilmiştir.

On Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin nitelendirilen turist türüne göre seyahat engelleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 32 de ifade edilmiştir.

H_{2.6}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları turist tanılama grubuna göre farklılık gösterir.

Tablo 32: Bireylerin Nitelendirilen Turist Türü Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu

	Nitelendirilen Turist Türü	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Scheffe
Seyahat Engelleri	Doğa	145	3.14	.71	5	3,486	.004**	1-3
	Kültür	168	2.90	.75				1-4
	İnanç	19	2.78	1.03				5-3
	Gastronomi	38	2.73	.67				5-4
	Deniz-Kıyı	88	3.17	.74				
	Diğer	9	3.09	1.08				

*p<0.05, **p<0.01

1= Doğa, 2= Kültür, 3=İnanç, 4= Gastronomi, 5= Deniz--Kıyı, 6=Diğer

Bireylerin seyahat engelleri düzeylerinin nitelendirilen turist türü grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre, kadınların seyahat engelleri düzeyleri nitelendirilen turist türü grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F=3,486$; $p<0.01$). Doğa ($\bar{X}=3,14$) ve deniz-kıyı ($\bar{X}=3,17$) turist türü olanların seyahat engelleri düzeyi inanç ($\bar{X}=2,78$), gastronomi ($\bar{X}=2,73$) olanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda kendilerini doğa ve deniz-kıyı turisti olarak nitelendiren katılımcılar seyahatlerinde oluşabilecek olumsuz hava koşulları, maliyet, uçak rötarları, vize işlemleri, hastalıklar ile bütün engellere ve olumsuzlukları ele alarak seyahatlerini iptal etme ya da erteleme gibi alternatif yollar ararken; inanç ve gastronomi turistleri bu konuda diğer turist türlerin yaptığı gibi alternatif üretmeyip seyahatlerini planladıkları şekilde gerçekleştirmektedirler. Bu istatistik veriler kapsamında $H_{2.6}$ hipotezi kabul edilmiştir.

On Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin seyahat bilgi kaynaklarına göre seyahat engelleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 33 de ifade edilmiştir.

H_{2.7}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları yararlanılan seyahat bilgi kaynağı türüne göre farklılık gösterir.

Tablo 33: Bireylerin Seyahat Bilgi Kaynakları Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu

	Seyahat Bilgi Kaynakları	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Scheffe
Seyahat Engelleri	İnternet	209	2.99	.78	8	3,360	.001**	3-8
	Seyahat acenteleri	60	3.18	.60				
	Arkadaşlar – aile üyeleri	110	3.25	.66				
	Broşür	17	3.39	.50				
	TV – Radyo	16	2.96	.56				
	Gazete – Magazin	21	2.90	.69				
	Okul	7	3.17	.92				
	Kitaplar	55	2.86	.78				
	Filmler	32	2.61	.60				

*p<0.05, **p<0.01

1= İnternet, 2= Seyahat acenteleri, 3= Arkadaşlar – aile üyeleri, 4= Broşür, 5= TV – Radyo, 6= Gazete – Magazin, 7= Okul, 8=Kitaplar, 9= Filmler

Bireylerin seyahat engelleri düzeylerinin seyahat bilgi kaynakları grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre, kadınların seyahat engelleri düzeyleri seyahat bilgi kaynakları grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F=3,360$; $p<0.01$). Arkadaşlar-aile üyeleri ($\bar{X}=3,25$) olanların seyahat engelleri düzeyi kitaplar ($\bar{X}=2,86$) olanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmıştır. Elde edilen istatistik rakamlara göre katılımcılar seyahat planı yaparken arkadaş ve aile üyelerinin görüşlerini dikkate almaktadır. Seyahat edecekleri yer ile ilgili çevresinden gelebilecek olumsuz bir yorum bile kişinin o bölgeye gitmesini engellemeye ya da seyahatini ertelemesine neden olmaktadır. Seyahat edilecek bölge kitap yoluyla araştırılmış olduğunda kitaptan sadece bölgenin güzel yanlarını dikkate alarak seyahat gerçekleştirilmiş olurdu. Bu doğrultuda verilen istatistik bilgileri doğrultusunda $H_{2.7}$ hipotezi kabul edilmiştir.

On Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin destinasyon seçiminde etkili olan unsurlara göre seyahat engelleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 34 de ifade edilmiştir.

H_{2.8}: Katılımcıların seyahat engelleri algıları yararlanılan destinasyon seçiminde etkili olan unsura göre farklılık gösterir.

Tablo 34: Bireylerin Destinasyon Seçiminde Etkili Olan Unsur Gruplarına Göre Seyahat Engelleri Düzeyi Anova Sonucu

	Destinasyon Seçiminde Etkili Olan Unsurlar	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Scheffe
Seyahat Engelleri	Fiyat	210	3.12	.75	5	3,040	,011*	1-4
	Güvenlik	114	3.07	.67				1-6
	Çekicilik	108	2.91	.72				5-4
	Reklam	16	2.88	.59				5-6
	Yakınlık	46	3.35	.63				
	Diğer	6	2.88	1.07				

*p<0.05, **p<0.01

1= Fiyat, 2= Güvenlik, 3= Çekicilik, 4= Reklam, 5= Yakınlık, 6=Diğer

Bireylerin seyahat engelleri düzeylerinin destinasyon seçiminde etkili olan unsur grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre, kadınların seyahat engelleri düzeyleri destinasyon seçiminde etkili olan unsur grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F=3,040$; $p<0.01$). Fiyat ($\bar{X}=3,12$) ve yakınlık ($\bar{X}=3,35$) olanların seyahat engelleri düzeyi reklam ve diğer ($\bar{X}=2,88$) olanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmıştır. Bu veriler yoluyla katılımcıların seyahat seçimlerindeki fiyat ve yakınlık seçeneği seyahat engelleri düzeyi için oldukça önemlidir. Seyahat edilecek bölge ne kadar yakın ve maliyeti makul miktarda olursa seyahat engelleri düzeyi o kadar azalmaktadır. Bir bölgenin reklamı iyi yapılırsa dahi o bölgeye gitmenin maliyeti yüksek ise gelir seviyesi yüksek

olmayan kişiler tarafından tercih edilmeyebilir. Ortaya çıkan rakamsal sonuçlar doğrultusunda $H_{2.8}$ hipotezi kabul edilmiştir.

3.2.2.11. Kişilik Özelliklerine Ait Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde bireylerin kişilik özelliklerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 35: Bireylerin Kişilik Özelliklerine Ait Betimsel Bulgular

Değişkenler	n	$\bar{X}$	s.s
29-Kendimi içine kapanık biri olarak görüyorum.	304	4,35	,86
30-Kendimi dışa dönük, sosyal biri olarak görüyorum.	304	4,18	,88
Dışa dönüklük	304	4,26	,83
31-Kendimi genellikle güvenilir biri olarak görüyorum.	304	4,66	,75
32-Kendimi başkalarının hatalarını bulma eğiliminde olan biri olarak görüyorum.	304	3,55	1,23
Yumuşak Başlılık	304	4,10	,78
33-Kendimi yavaş hareket etme eğiliminde olan biri olarak görüyorum.	304	3,82	1,36
34-Kendimi bir işi tam yapacak biri olarak görüyorum.	304	4,33	,93
Öz Denetimlilik	304	4,07	,93
35-Kendimi rahat ve stresle başa çıkabilen biri olarak görüyorum.	304	3,85	1,10
36-Kendimi kolay sinirlenen bir iolarak görüyorum.	304	3,02	1,20
Nörotiklik	304	3,43	,93
37-Kendimi çok az sanatsal ilgisi olan biri olarak görüyorum.	304	3,66	1,25
38-Kendimi yaratıcı biri olarak görüyorum.	304	3,94	,99
Deneyime Açıklık	304	3,80	,82
GENEL KİŞİLİK	304	3,93	,55

Bireylerin kişilik özellikleri düzeyleri incelendiğinde; dışa dönüklük ($\bar{X}$ = 4,26), yumuşak başlılık ($\bar{X}$ = 4,10), öz denetimlilik ($\bar{X}$ = 4,07), nörotiklik ($\bar{X}$ = 3,43), deneyime açıklık ($\bar{X}$ = 3,80) ve genel kişilik özellikleri ($\bar{X}$ = 3,93) yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Normallik Testi

Aşağıdaki tabloda bireylerin kişilik özelliklerine ait verilerin normal dağılımına ait analizler verilmiştir.

Tablo 36: Bireylerin Kişilik Özelliklerine Ait Normal Dağılım Analizi Sonuçları

	İstatistik	sd	p	Çarpıklık	Basıklık	$\bar{X}$	Med.
Dışa Dönüklük	,228	304	,000	-,130	,120	4,26	4,50
Yumuşak Başlılık	,165	304	,000	-,946	1,337	4,10	4,00
Öz Denetimlilik	,185	304	,000	-,893	,844	4,07	4,00
Nörotiklik	,138	304	,000	-,258	-,623	3,42	3,50
Deneyime Açıklık	,140	304	,000	-,201	-,450	3,80	4,00
Genel Kişilik	,079	304	,000	-,511	,518	3,93	4,00

Verilerin normal dağılımına yönelik sonuçları bulabilmek için aritmetik ortalama, mod, medyan, çarpıklık ve basıklık katsayıları yöntemleri kullanılmaktadır. Kişilik özelliklerine ait veriler için bu yöntemler incelenmiş olup, aritmetik ortalama ve medyanın eşit ya da yakın olması, çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 2 sınırları içinde bulunmasından verilerin dağılımın normallikten geldiği belirlenmiştir (Tabachnick & Fidell, 2013; Demir, Saatçioğlu, & İmrol, 2016, s.133).

On Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin medeni duruma göre kişilik özelliklerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen bağımsız t-testi sonuçları tablo 37 de ifade edilmiştir.

H_{3.2}: Katılımcıların kişilik özellikleri medeni durumlarına göre farklılık gösterir.

Tablo 37: Bireylerin Medeni Durumlarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyi T-testi Sonucu

	Medeni Durum	n	$\bar{X}$	s.s	t	sd	p
Dışa Dönüklük	Bekar	169	4,30	,81	1,005	302	,316
	Evli	135	4,20	,86			

Tablo 37'nin devamı

Yumuşak Başlılık	Bekar	169	4,05	,76	-1,106	302	,270
	Evli	135	4,15	,80			
Öz Denetimlilik	Bekar	169	4,12	,86	1,085	302	,279
	Evli	135	4,00	1,00			
Nörotiklik	Bekar	169	3,55	,94	2,624	302	,009
	Evli	135	3,27	,90			
Deneyime Açıklık	Bekar	169	3,79	,79	-,191	302	,849
	Evli	135	3,81	,86			
Genel Kişilik	Bekar	169	3,96	,54	1,177	302	,240
	Evli	135	3,89	,57			

*p<0.05, **p<0.01

Bireylerin kişilik özellik düzeylerinin medeni durum grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre, bireylerin kişilik özellik düzeyleri medeni durum grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Katılımcıların evli ya da bekar olmaları kişilik özelliklerini etkilemediğini söylemek mümkündür. Bu doğrultuda $H_{3.2}$ hipotezi reddedilmiştir.

On Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin çocuk sahibi olma duruma göre kişilik özelliklerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen bağımsız t-testi sonuçları tablo 38 de ifade edilmiştir.

H_{3.3}: Katılımcıların kişilik özellikleri çocuğu olması durumuna göre farklılık gösterir.

Tablo 38: Bireylerin Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyi T-testi Sonucu

	Çocuk Sahibi Olma	n	$\bar{X}$	s.s	t	sd	p
Dışa Dönüklük	Hayır	204	4,20	,79	-1,729	302	,085
	Evet	100	4,38	,92			
Yumuşak Başlılık	Hayır	204	4,08	,80	-,643	302	,521
	Evet	100	4,14	,74			

Tablo 38'in devamı

Öz Denetimlilik	Hayır	204	4,10	,89	,881	302	,379
	Evet	100	4,00	1,00			
Nörotiklik	Hayır	204	3,39	,95	-,921	302	,358
	Evet	100	3,50	,89			
Deneyime Açıklık	Hayır	204	3,75	,82	-1,392	302	,165
	Evet	100	3,89	,82			
Genel Kişilik	Hayır	204	3,90	,55	-1,131	302	,259
	Evet	100	3,98	,55			

*p<0.05, **p<0.01

Bireylerin kişilik özellik düzeylerinin çocuk sahibi olma durumu grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre, bireylerin kişilik özellik düzeyleri çocuk sahibi olma durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Katılımcıların çocuk sahibi olup olmamaları kişilik özellikleri faktörlerini etkilemediğini ve bu durumda $H_{3,3}$ hipotezi reddedilmiştir.

On Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin çocuk sayısına göre kişilik özelliklerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen bağımsız t-testi sonuçları tablo 39 da ifade edilmiştir.

H_{3,4}: Katılımcıların kişilik özellikleri çocuk sayısına göre farklılık gösterir.

Tablo 39: Bireylerin Çocuk Sayısına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyi T-testi Sonucu

	Çocuk Sayısı	n	$\bar{X}$	s.s	t	sd	p
Dışa Dönüklük	1	45	4,51	,75	1,331	98	,186
	2 veya üzeri	55	4,27	1,03			
Yumuşak Başlılık	1	45	4,03	,77	-1,365	98	,175
	2 veya üzeri	55	4,23	,71			
Öz Denetimlilik	1	45	3,86	,94	-1,253	98	,213
	2 veya üzeri	55	4,11	1,03			
Nörotiklik	1	45	3,48	,70	-,168	98	,867
	2 veya üzeri	55	3,51	1,03			
Deneyime Açıklık	1	45	3,92	,82	,297	98	,767
	2 veya üzeri	55	3,87	,83			
Genel Kişilik	1	45	3,96	,43	-,350	98	,727
	2 veya üzeri	55	4,00	,64			

Bireylerin kişilik özellik düzeylerinin çocuk sayısı grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre, bireylerin kişilik özellik düzeyleri çocuk sayısı grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Katılımcıların çocuklarının olup olmaması kişilik özelliklerini etkilemediği gibi çocuğu olan katılımcılar için çocuk sayısının kişilik özellik düzeylerini etkilemediği tabloda belirtilmektedir. Bu doğrultuda $H_{3.4}$ hipotezi reddedilmiştir.

On Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin yaş gruplarına göre kişilik özellikleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 40 da ifade edilmiştir.

H_{3.1}: Katılımcıların kişilik özellikleri yaş gruplarına göre farklılık gösterir.

Tablo 40: Bireylerin Yaş Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu

Kişilik Özellikleri	Yaş Grubu	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Fark
Dışa Dönüklük	18-27	58	4,34	,72	3	,398	,755	
	28-37	106	4,28	,84				
	38-47	78	4,22	,94				
	48 ve üstü	62	4,19	,79				
Yumuşak Başlılık	18-27	58	3,96	,73	3	4,353	,005**	3-4
	28-37	106	4,16	,70				
	38-47	78	3,92	,96				
	48 ve üstü	62	3,34	,64				
Öz Denetimlilik	18-27	58	4,21	,82	3	,902	,441	
	28-37	106	4,09	,87				
	38-47	78	4,03	1,08				
	48 ve üstü	62	3,94	,92				
Nörotiklik	18-27	58	3,44	,91	3	1,289	,278	
	28-37	106	3,41	,90				
	38-47	78	3,58	1,03				
	48 ve üstü	62	3,27	,88				

Tablo 40'ın devamı

Deneyime Açıklık	18-27	58	3,65	,69	3	1,861	,136
	28-37	106	3,73	,90			
	38-47	78	3,87	,81			
	48 ve üstü	62	3,95	,78			
Genel Kişilik	18-27	58	3,92	,51	3	,013	,998
	28-37	106	3,93	,53			
	38-47	78	3,92	,67			
	48 ve üstü	62	3,94	,47			

**p<0.05

1= 18-27; 2=28-37; 3=38-47; 4=48 ve üstü

Bireylerin kişilik özellikleri düzeylerinin yaş grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre, yumuşak başlılık düzeyleri yaş grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 4.353$, $sd= 3$, $p=0.005$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın “kendimi genellikle güvenilir biri olarak görüyorum” ile “kendimi başkalarının hatalarını bulma eğiliminde olan biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak 38-47 yaş ile 48 yaş ve üstü grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Yaş grubu 38-47 olan ($\bar{X}= 3,92$) bireylerin kendilerini güvenilir biri olarak gördükleri ve başka insanların hatalarını bulma eğiliminde olduklarını belirterek yumuşak başlılık düzeylerinin yaş grubu 48 yaş ve üstü ($\bar{X}= 3,34$) olanlara göre daha düşük seviyede olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda $H_{3,1}$ hipotezi kabul edilmiştir.

Yirminci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin eğitim durumu gruplarına göre kişilik özellikleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 41 de ifade edilmiştir.

H_{3,5}: Katılımcıların kişilik özellikleri eğitim durumuna göre farklılık gösterir.

Tablo 41: Bireylerin Eğitim Durumu Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu

Kişilik Özellikleri	Eğitim Durumu	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Fark
Dışa Dönüklük	Lise	49	3,90	,95	3	5,637	,001	1-3
	Önlisans	64	4,11	,89				1-4
	Lisans	117	4,37	,76				
	Yüksek Lisans	74	4,44	,73				
Yumuşak Başlılık	Lise	49	4,16	,85	3	1,195	,312	
	Önlisans	64	4,21	,76				
	Lisans	117	4,00	,76				
	Yüksek Lisans	74	4,12	,77				
Öz Denetimlilik	Lise	49	3,82	1,02	3	4,396	,005	1-4
	Önlisans	64	3,87	,96				2-4
	Lisans	117	4,11	,91				
	Yüksek Lisans	74	4,34	,79				
Nörotiklik	Lise	49	3,20	,95	3	3,292	,021	1-4
	Önlisans	64	3,32	,79				
	Lisans	117	3,42	,96				
	Yüksek Lisans	74	3,69	,95				
Deneyime Açıklık	Lise	49	3,74	,84	3	,732	,534	
	Önlisans	64	3,71	,75				
	Lisans	117	3,79	,79				
	Yüksek Lisans	74	3,91	,91				
Genel Kişilik	Lise	49	3,76	,51	3	4,381	,005	1-4
	Önlisans	64	3,85	,51				
	Lisans	117	3,94	,56				
	Yüksek Lisans	74	4,10	,55				

**p<0.05

1= Lise; 2=Ön lisans; 3=Lisans; 4=Yüksek Lisans

Bireylerin kişilik özellikleri düzeylerinin eğitim durumu grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre;

Dışa dönüklük düzeyleri eğitim durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur (F= 5.637, sd= 3, p=0.001, p<0.05). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın “kendimi içine kapanık biri olarak görüyorum” ile “kendimi dışa dönük, sosyal biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak lise ile lisans ve yüksek lisans grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Lise mezunu ($\bar{X}$ = 3,90) bireylerin dışa

dönüklük düzeylerinin lisans ($\bar{X}= 4,37$) ve yüksek lisans ($\bar{X}= 4,44$) olanlara göre daha düşük seviyede olduğu belirlenmiştir.

Öz Denetimlilik düzeyleri eğitim durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 4,396$, $sd= 3$, $p=0.005$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın “kendimi yavaş hareket etme eğiliminde olan biri olarak görüyorum” ile “kendimi bir işi tam yapacak biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak yüksek lisans ile lise ve ön lisans grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Yüksek lisans mezunu ($\bar{X}= 4,34$) bireylerin öz denetimlilik düzeylerinin lise ($\bar{X}= 3,82$) ve ön lisans ($\bar{X}= 3,87$) mezunu olanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir.

Nörotiklik düzeyleri eğitim durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 3,292$, $sd= 3$, $p=0.021$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın “kendimi rahat ve stresle başa çıkabilen biri olarak görüyorum” ile “kendimi kolay sinirlenen biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak yüksek lisans ile lise grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Yüksek lisans mezunu ($\bar{X}= 3,69$) bireylerin nörotiklik düzeylerinin lise ($\bar{X}= 3,20$) mezunu olanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir.

Genel kişilik düzeyleri eğitim durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 4,381$, $sd= 3$, $p=0.005$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın yüksek lisans ile lise grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Yüksek lisans mezunu ($\bar{X}= 4,10$) bireylerin genel kişilik düzeylerinin lise ($\bar{X}= 3,76$) mezunu olanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda eğitimin

artmasıyla kişilik özelliklerinde farklılık meydana geldiğini söylemek mümkündür. Elde edilen veriler doğrultusunda $H_{3,5}$ hipotezi kabul edilmiştir.

Yirmi Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin gelir durumu gruplarına göre kişilik özellikleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 42 de ifade edilmiştir.

H_{3,6}: Katılımcıların kişilik özellikleri gelir durumuna göre farklılık gösterir.

Tablo 42: Bireylerin Gelir Durumu Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu

Kişilik Özellikleri	Gelir Durumu	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Fark
Dışa Dönüklük	2000 TL ve altı	54	4,01	1,11	4	3,693	,006**	1-5
	2001- 4000 TL	113	4,26	,69				
	4001- 6000 TL	63	4,29	,84				
	6001- 8000 TL	31	4,08	,94				
	8001 TL ve üzeri	43	4,62	,52				
Yumuşak Başlılık	2000 TL ve altı	54	4,13	,72	4	,211	,932	
	2001- 4000 TL	113	4,06	,77				
	4001- 6000 TL	63	4,09	,97				
	6001- 8000 TL	31	4,19	,58				
	8001 TL ve üzeri	43	4,11	,73				
Öz Denetimsilik	2000 TL ve altı	54	3,90	,85	4	2,597	,036**	1-5
	2001- 4000 TL	113	4,01	1,00				
	4001- 6000 TL	63	4,01	,89				
	6001- 8000 TL	31	4,14	,99				
	8001 TL ve üzeri	43	4,46	,73				

Tablo 42'nin devamı

Nörotiklik	2000 TL ve altı	54	3,32	,98	4	3,320	,011**	2-5
	2001- 4000 TL	113	3,29	,87				
	4001- 6000 TL	63	3,48	,96				
	6001- 8000 TL	31	3,43	1,04				
	8001 TL ve üzeri	43	3,87	,80				
Deneyime Açıklık	2000 TL ve altı	54	3,71	,83	4	3,426	,009**	2-5
	2001- 4000 TL	113	3,74	,74				3-5
	4001- 6000 TL	63	3,67	,85				
	6001- 8000 TL	31	3,85	,85				
	8001 TL ve üzeri	43	4,20	,85				
Genel Kişilik	2000 TL ve altı	54	3,82	,52	4	4,779	,001**	1-5
	2001- 4000 TL	113	3,87	,50				2-5
	4001- 6000 TL	63	3,91	,64				3-5
	6001- 8000 TL	31	3,94	,61				
	8001 TL ve üzeri	43	4,25	,41				

**p<0.05

1= 2000 TL ve altı;2=2001- 4000 TL; 3=4001- 6000 TL; 4=6001 8000 TL;5=8001 TL üzeri

Bireylerin kişilik özellikleri düzeylerinin gelir durumu grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre;

Dışa dönüklük düzeyleri gelir durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 3.693$, $sd= 4$, $p=0.006$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın 2000 TL ve altı ile 8001 TL ve üzeri grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların gelir durumuna göre “kendimi içine kapanık biri olarak görüyorum” ile “kendimi dışa dönük, sosyal biri olarak görüyorum” maddelerine

bağlı olarak 2000 TL ve altı ($\bar{X}= 4,01$) bireylerin dışa dönüklük düzeylerinin 8001 TL ve üzeri ($\bar{X}=4,62$) olanlara göre daha düşük seviyede olduğu belirlenmiştir.

Öz denetimlilik düzeyleri gelir durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 2.597$, $sd= 4$, $p=0.036$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın 2000 TL ve altı ile 8001 TL ve üzeri grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların gelir durumuna göre “kendimi yavaş hareket etme eğiliminde olan biri olarak görüyorum” ile “kendimi bir işi tam yapacak biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak 2000 TL ve altı ($\bar{X}= 3,90$) bireylerin öz denetimlilik düzeylerinin 8001 TL ve üzeri ($\bar{X}=4,46$) olanlara göre daha düşük seviyede olduğu belirlenmiştir.

Nörotiklik düzeyleri gelir durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 3.320$, $sd= 4$, $p=0.011$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın 2001-4000 TL ile 8001 TL ve üzeri grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların gelir durumuna göre “kendimi rahat ve stresle başa çıkabilen biri olarak görüyorum” ile “kendimi kolay sınırlanan biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak 2001-4000 TL ($\bar{X}= 3,32$) bireylerin nörotiklik düzeylerinin 8001 TL ve üzeri ($\bar{X}=3,87$) olanlara göre daha düşük seviyede olduğu belirlenmiştir.

Deneyime açıklık düzeyleri gelir durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 3.426$, $sd= 4$, $p=0.009$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın 8001 TL ve üzeri ile 2001-4000 TL ve 4001-6000 TL grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların gelir durumuna göre “kendimi çok az sanatsal

ilgisi olan biri olarak görüyorum” ile kendimi yaratıcı biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak 8001 TL ve üzeri ($\bar{X}= 4,20$) bireylerin deneyime açıklık düzeylerinin 2001-4000 TL ($\bar{X}=3,74$) ve 4001-6000 TL ($\bar{X}=3,67$) olanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir.

Genel kişilik özellikleri düzeyleri gelir durumu grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 4.779$, $sd= 4$, $p=0.001$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın 8001 TL ve üzeri ile 2000 TL ve altı, 2001-4000 TL ve 4001-6000 TL grupları arasında olduğu belirlenmiştir. 8001 TL ve üzeri ($\bar{X}= 4,25$) bireylerin genel kişilik özellikleri düzeylerinin 2000 TL ve altı ($\bar{X}= 3,82$) 2001-4000 TL ($\bar{X}=3,87$) ve 4001-6000 TL ($\bar{X}=3,91$) olanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Anlamlı farklılığın çıkmadığı 5 farklı kişilik ölçeğinden olan yumuşak başlılık faktörüdür. Bu durumda katılımcıların gelir durumu arttıkça kişilik faktörleri arasından dışa dönüklük, öz denetimlilik, nörotiklik ve deneyime açıklık faktör seviyesi artmaktadır. Bu doğrultuda $H_{3,6}$ hipotezi kabul edilmiştir.

Yirmi İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin meslek gruplarına göre kişilik özellikleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 43 de ifade edilmiştir.

H_{3,7}: Katılımcıların kişilik özellikleri meslek grubuna göre farklılık gösterir.

Tablo 43: Bireylerin Meslek Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu

Kişilik Özellikleri	Meslek	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Fark
Dışa Dönüklük	Kamu Çalışanı	101	4,19	,87	2	1,031	,358	
	Özel Sektör	125	4,34	,76				
	Diğer	78	4,21	,90				

Tablo 43'ün devamı

Yumuşak Başlılık	Kamu Çalışanı	101	4,16	,70	2	,522	,594
	Özel Sektör	125	4,05	,75			
	Diğer	78	4,10	,92			
Öz Denetimlilik	Kamu Çalışanı	101	4,03	,96	2	,726	,485
	Özel Sektör	125	4,14	,88			
	Diğer	78	4,00	,96			
Nörotiklik	Kamu Çalışanı	101	3,41	,89	2	,065	,937
	Özel Sektör	125	3,45	,97			
	Diğer	78	3,42	,93			
Deneyime Açıklık	Kamu Çalışanı	101	3,59	,88	2	6,337	,002** 1-3
	Özel Sektör	125	3,82	,81			
	Diğer	78	4,02	,70			
Genel Kişilik	Kamu Çalışanı	101	3,88	,61	2	,734	,481
	Özel Sektör	125	3,96	,52			
	Diğer	78	3,95	,52			

**p<0.05

1= Kamu Çalışanı; 2= Özel Sektör; 3= Diğer

Bireylerin kişilik özellikleri düzeylerinin meslek grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre, deneyime açıklık düzeyleri meslek grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 6.337$, $sd= 2$, $p=0.002$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın kamu çalışanı ile diğer grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların “kendimi çok az sanatsal ilgisi olan biri olarak görüyorum” ile kendimi yaratıcı biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak meslek gruplarından kamu çalışanı ($\bar{X}= 3,59$) bireylerin deneyime açıklık düzeylerinin diğer ($\bar{X}=3,95$) olanlara göre daha düşük seviyede olduğu belirlenmiştir. Bu durumda kamu çalışanının diğer sektör çalışanlarına göre rutin bir hayatı olması çıkarımı yapılması mümkün olup $H_{3.7}$ hipotezi kabul edilmiştir.

Yirminci Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin seyahat etme sıklığı durumu gruplarına göre kişilik özellikleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 44 de ifade edilmiştir.

H_{4.1}: Katılımcıların kişilik özellikleri düzeyi seyahat etme sıklıklarına göre farklılık gösterir.

Tablo 44: Bireylerin Seyahat Etme Sıklığı Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu

Kişilik Özellikleri	Seyahat Etme Sıklığı	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Fark
Dışa Dönüklük	Ayda 1 kez	90	4,42	,66	4	2,149	,075	
	3 ayda 1 kez	98	4,24	,90				
	6 ayda 1 kez	55	4,20	,87				
	Yılda 1 kez	30	4,25	,87				
	Diğer	31	3,93	,91				
Yumuşak Başlılık	Ayda 1 kez	90	4,02	,74	4	2,112	,079	
	3 ayda 1 kez	98	4,03	,90				
	6 ayda 1 kez	55	4,29	,59				
	Yılda 1 kez	30	3,98	,74				
	Diğer	31	4,33	,74				
Öz Denetimlilik	Ayda 1 kez	90	4,31	,73	4	4,587	,001**	1-4
	3 ayda 1 kez	98	4,08	,93				
	6 ayda 1 kez	55	4,07	,92				
	Yılda 1 kez	30	3,55	1,26				
	Diğer	31	3,83	,87				
Nörotiklik	Ayda 1 kez	90	3,52	,89	4	1,301	,270	
	3 ayda 1 kez	98	3,52	,99				
	6 ayda 1 kez	55	3,36	,83				
	Yılda 1 kez	30	3,23	1,03				
	Diğer	31	3,20	,94				
Deneyime Açıklık	Ayda 1 kez	90	3,81	,76	4	1,834	,122	
	3 ayda 1 kez	98	3,80	,91				
	6 ayda 1 kez	55	3,76	,75				
	Yılda 1 kez	30	3,51	,72				
	Diğer	31	4,08	,85				
Genel Kişilik	Ayda 1 kez	90	4,02	,49	4	1,919	,107	
	3 ayda 1 kez	98	3,93	,58				
	6 ayda 1 kez	55	3,94	,56				
	Yılda 1 kez	30	3,70	,54				
	Diğer	31	3,88	,58				

**p<0.05

1= Ayda 1 kez; 2=3 ayda 1 kez; 3=6 ayda 1 kez; 4= Yılda 1 kez; 5= Diğer

Bireylerin kişilik özellikleri düzeylerinin seyahat etme sıklığı grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre, öz denetimlilik düzeyleri seyahat etme sıklığı grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 4.587$, $sd= 4$, $p=0.001$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın “kendimi yavaş hareket etme eğiliminde olan biri olarak görüyorum” ile “kendimi bir işi tam yapacak biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak ayda 1 kez ile yılda 1 kez grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Ayda 1 kez ($\bar{X}= 4,31$) seyahat eden katılımcılar ile yılda 1 kez ($\bar{X}=3,55$) seyahat eden bireylerin öz denetimlilik düzeylerinin daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda $H_{4.1}$ hipotezi kabul edilmiştir.

Yirmi Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin seyahatlerde geçirilen süre gruplarına göre kişilik özellikleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 45 de ifade edilmiştir.

H_{4.2}: Katılımcıların kişilik özellikleri seyahatlerde geçirilen süreye göre farklılık gösterir.

Tablo 45: Bireylerin Seyahatlerde Geçirilen Süre Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu

Kişilik Özellikleri	Seyahatlerde Geçirilen Süre	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Fark
Dışa Dönüklük	Tam Gün veya altı	35	4,10	,82	4	1,182	,319	
	1 Gece 2 Gün	44	4,11	,90				
	2 Gece 3 Gün	56	4,35	,69				
	4-6 Gün	97	4,35	,76				
	1 Haftadan Fazla	72	4,22	,98				
Yumuşak Başlılık	Tam Gün veya altı	35	3,81	,76	4	1,669	,157	
	1 Gece 2 Gün	44	4,13	,82				
	2 Gece 3 Gün	56	4,04	,81				
	4-6 Gün	97	4,15	,67				
	1 Haftadan Fazla	72	4,19	,86				

Tablo 45'in devamı

Öz Denetimlilik	Tam Gün veya altı	35	4,02	1,02	4	1,799	,129	
	1 Gece 2 Gün	44	3,87	,74				
	2 Gece 3 Gün	56	4,31	,66				
	4-6 Gün	97	4,12	,98				
	1 Haftadan Fazla	72	3,95	1,06				
Nörotiklik	Tam Gün veya altı	35	3,25	,86	4	3,210	,013**	2-3
	1 Gece 2 Gün	44	3,17	,80				2-5
	2 Gece 3 Gün	56	3,58	,97				
	4-6 Gün	97	3,34	,91				
	1 Haftadan Fazla	72	3,68	,98				
Deneyime Açıklık	Tam Gün veya altı	35	3,32	,69	4	4,035	,003**	1-3
	1 Gece 2 Gün	44	3,82	,93				1-4
	2 Gece 3 Gün	56	3,97	,76				
	4-6 Gün	97	3,89	,85				
	1 Haftadan Fazla	72	3,75	,74				
Genel Kişilik	Tam Gün veya altı	35	3,70	,60	4	2,819	,025**	1-3
	1 Gece 2 Gün	44	3,82	,53				1-4
	2 Gece 3 Gün	56	4,05	,4				1-5
	4-6 Gün	97	3,97	,53				
	1 Haftadan Fazla	72	3,96	,61				

**p<0.05

1=Tam Gün veya altı; 2=1 Gece 2 Gün; 3=2 Gece 3 Gün; 4=4-6 Gün; 5=1 Haftadan Fazla

Bireylerin kişilik özellikleri düzeylerinin seyahatlerde geçirilen süre grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre;

Nörotiklik düzeyleri seyahatlerde geçirilen süre grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 3.210$, $sd= 4$, $p=0.013$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre “kendimi rahat ve stresle başa çıkabilen biri olarak görüyorum” ile “kendimi kolay sinirlenen biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak anlamlı farklılığın 1 gece 2 gün ile 2 gece 3 gün ve 1 haftadan fazla grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Seyahatlerinde 1 gece 2 gün ($\bar{X}= 3,17$) kalan bireylerin nörotiklik düzeylerinin 2 gece 3 gün ($\bar{X}=3,58$) ve 1 haftadan fazla ($\bar{X}=3,68$) kalan bireylere göre daha düşük

seviyede olduğu belirlenmiştir. Katılımcılar seyahatlerinde geçirdikleri sürenin artmasıyla kişilik özelliklerinden nörotiklik faktörünün arttığını belirtmektedir.

Deneyime açıklık düzeyleri seyahatlerde geçirilen süre grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 4.035$, $sd= 4$, $p=0.003$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre “kendimi çok az sanatsal ilgisi olan biri olarak görüyorum” ile “kendimi yaratıcı biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak anlamlı farklılığın tam gün veya altı ile 2 gece 3 gün ve 4-6 gün grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Seyahatlerinde tam gün veya altı ($\bar{X}= 3,32$) kalan bireylerin deneyime açıklık düzeylerinin 2 gece 3 gün ($\bar{X}=3,97$) ve 4-6 gün ($\bar{X}=3,89$) konaklayan bireylere göre daha düşük seviyede olduğu belirlenmiştir. Bu durumda katılımcıların kişilik özelliklerinden deneyime açıklık faktörüne bağlı olarak seyahatlerinde kalma sürelerinin az olması kişileri daha az sanatsal ve yaratıcı yapmaktadır.

Genel kişilik özellikleri düzeyleri seyahatlerde geçirilen süre grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 2.819$, $sd= 4$, $p=0.025$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın seyahatlerde geçirilen sürenin tam gün veya altı ile 2 gece 3 gün, 4-6 gün ve 1 haftadan fazla grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Seyahatlerde geçirilen sürenin tam gün veya altı ($\bar{X}= 3,70$) olması bireylerin kişilik özellikleri düzeylerinin 2 gece 3 gün ($\bar{X}=4,05$), 4-6 gün ($\bar{X}=3,97$) ve 1 haftadan fazla ($\bar{X}=3,96$) olanlara göre daha düşük seviyede olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda $H_{4.2}$ hipotezi kabul edilmiştir.

Yirmi Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin seyahat edilen ülke gruplarına göre kişilik özellikleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 46 da ifade edilmiştir.

H_{4.3}: Katılımcıların kişilik özellikleri en çok seyahat edilen bölgeye göre farklılık gösterir.

Tablo 46: Bireylerin Seyahat Edilen Ülke Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu

Kişilik Özellikleri	Seyahat Edilen Ülke	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Fark
Dışa Dönüklük	Avrupa	116	4.44	.65	5	2,692	,021**	2-3
	Afrika	21	4.71	.44				
	Türkiye	197	4.16	.93				
	Amerika	26	4.69	.47				
	Asya	36	4.54	.61				
	Orta Doğu	13	4.50	.46				
Yumuşak Başlılık	Avrupa	116	4.04	.83	5	,233	,948	
	Afrika	21	3.93	1.12				
	Türkiye	197	4.08	.77				
	Amerika	26	4.15	.99				
	Asya	36	4.03	.86				
	Orta Doğu	13	4.27	.39				
Öz Denetimlilik	Avrupa	116	4.25	.92	5	2,037	,073	
	Afrika	21	4.12	.96				
	Türkiye	197	4.02	.92				
	Amerika	26	4.37	.83				
	Asya	36	4.46	.74				
	Orta Doğu	13	4.35	.80				
Nörotiklik	Avrupa	116	3.53	.83	5	1,398	,225	
	Afrika	21	4.00	.82				
	Türkiye	197	3.42	.97				
	Amerika	26	4.15	.89				
	Asya	36	3.69	1.03				
	Orta Doğu	13	3.54	.78				
Deneyime Açıklık	Avrupa	116	3.92	.85	5	3,624	,003**	3-4
	Afrika	21	4.19	.68				
	Türkiye	197	3.74	.79				
	Amerika	26	4.54	.47				
	Asya	36	4.21	.69				
	Orta Doğu	13	3.96	.75				
Genel Kişilik	Avrupa	116	4.04	.55	5	3,001	,012**	3-4
	Afrika	21	4.19	.35				
	Türkiye	197	3.88	.55				
	Amerika	26	4.38	.47				
	Asya	36	4.19	.50				
	Orta Doğu	13	4.12	.33				

**p<0.05

1= Avrupa; 2=Afrika; 3=Türkiye; 4=Amerika; 5=Asya; 6=Orta Doğu

Bireylerin kişilik özellikleri düzeylerinin seyahat edilen ülke grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre;

Dışa dönüklük düzeyleri seyahat edilen ülke grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 2.692$, $sd= 5$, $p=0.021$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın “kendimi içine kapanık biri olarak görüyorum” ile “kendimi dışa dönük, sosyal biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak Afrika ile Türkiye grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Afrika’ ya giden ($\bar{X}= 4,71$) bireylerin dışa dönüklük düzeylerinin Türkiye’ de seyahat edenlere ($\bar{X}=4,16$) göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir.

Deneyime açıklık düzeyleri seyahat edilen ülke grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 3.24$, $sd= 5$, $p=0.003$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın “kendimi çok az sanatsal ilgisi olan biri olarak görüyorum” ile “kendimi yaratıcı biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak Amerika ile Türkiye grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Amerika’ ya giden ($\bar{X}= 4,54$) bireylerin deneyime açıklık düzeylerinin Türkiye’ de seyahat edenlere ($\bar{X}=3,74$) göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir.

Genel kişilik özellikleri düzeyleri seyahat edilen ülke grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 3.001$, $sd= 5$, $p=0.012$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın Amerika ile Türkiye grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Amerika’ ya giden ($\bar{X}= 4,38$) bireylerin genel kişilik düzeylerinin Türkiye’ de seyahat edenlere ($\bar{X}=3,88$) göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. İstatistik sonuçlar doğrultusunda gelişmiş ülkelere seyahat eden kişiler ile gelişmekte olan

ülkelere seyahat eden kişiler arasında farklılık olduğu sonucu çıkmaktadır. Bu doğrultuda $H_{4.3}$ hipotezi kabul edilmiştir.

Yirmi Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin gideceği ülkedeki en fazla kalış süresine gruplarına göre kişilik özellikleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen t testi sonuçları tablo 47 de ifade edilmiştir.

H_{4.4}: Katılımcıların kişilik özellikleri gidilen ülkelerde en fazla kalma süresine göre farklılık gösterir.

Tablo 47: Bireylerin Gideceği Ülkedeki En Fazla Kalış Süresine Durumlarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyi T-testi Sonucu

	Gideceği Ülkedeki En Fazla Kalış Süresi	n	$\bar{X}$	s.s	t	sd	p
Dışa Dönüklük	2 – 4 gün	112	4,20	,76	-,891	302	,374
	5 günden fazla	192	4,29	,88			
Yumuşak Başlılık	2 – 4 gün	112	4,10	,72	-,016	302	,987
	5 günden fazla	192	4,10	,81			
Öz Denetimlilik	2 – 4 gün	112	4,00	,85	-1,033	302	,303
	5 günden fazla	192	4,11	,97			
Nörotiklik	2 – 4 gün	112	3,33	,90	-1,349	302	,178
	5 günden fazla	192	3,48	,95			
Deneyime Açıklık	2 – 4 gün	112	3,57	,77	-3,705	302	,000**
	5 günden fazla	192	3,93	,82			
Genel Kişilik	2 – 4 gün	112	3,84	,48	-2,273	302	,024*
	5 günden fazla	192	3,98	,58			

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

Bireylerin kişilik özellik düzeylerinin gideceği ülkedeki en fazla kalış süresi grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre, bireylerin deneyime açıklık düzeyleri gideceği ülkedeki en fazla kalış süresi grupları

arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($t=-3,705$; $p<0.05$). Katılımcıların seyahatlerinde geçirdikleri sürenin “kendimi çok az sanatsal ilgisi olan biri olarak görüyorum” ile “kendimi yaratıcı biri olarak görüyorum” maddeleri ile bağlantılı olarak 2-4 gün ($\bar{X}=3,57$) olanların deneyime açıklık düzeyleri 5 günden fazla ($\bar{X}=3,93$) olanlara göre daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Genel kişilik özellikleri düzeyleri gideceği ülkedeki en fazla kalış süresi grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($t=-2,273$; $p<0.01$). Katılımcılardan seyahatlerde geçirilen sürenin 2-4 gün ($\bar{X}=3,84$) olanların genel kişilik özellikleri düzeyleri 5 günden fazla ($\bar{X}=3,98$) olanlara göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Çıkan sonuçlar doğrultusunda seyahatlerde geçirilen sürenin artmasıyla kişililerin kendilerini daha çok geliştirdikleri ortaya çıkmaktadır. Bu durumda $H_{4.4}$ hipotezi kabul edilmiştir.

Yirmi Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin seyahat etme amacı gruplarına göre kişilik özellikleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 48 de ifade edilmiştir.

H_{4.5}: Katılımcıların kişilik özellikleri seyahat etme amacına göre farklılık gösterir.

Tablo 48: Bireylerin Seyahat Etme Amacı Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu

Kişilik Özellikleri	Seyahat Etme Amacı	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Fark
Dışa Dönüklük	Dinlenme	149	4.34	.76	6	3,652	,006	1-2
	Sağlık	6	3.92	.86				2-3
	Alışkanlık	39	4.10	1.12				
	Yeni yerler görmek	180	4.31	.80				
	Yeni insanlar tanımak	51	4.51	.64				
	İş	35	4.49	.70				
	Diğer	7	3.86	.90				

Tablo 48'in devamı

Yumuşak Başlılık	Dinlenme	149	4.13	.78	6	,324	,862	
	Sağlık	6	3.75	1.25				
	Alışkanlık	39	4.14	.87				
	Yeni yerler görmek	180	4.08	.80				
	Yeni insanlar tanımak	51	4.01	.74				
	İş	35	4.03	.79				
	Diğer	7	4.00	.50				
Öz Denetimlilik	Dinlenme	149	4.16	.99	6	2,290	,060	
	Sağlık	6	4.08	.92				
	Alışkanlık	39	4.01	.88				
	Yeni yerler görmek	180	4.06	.90				
	Yeni insanlar tanımak	51	4.24	.76				
	İş	35	4.27	.87				
	Diğer	7	4.29	1.25				
Nörotiklik	Dinlenme	149	3.44	.96	6	1,063	,375	
	Sağlık	6	3.58	1.24				
	Alışkanlık	39	3.58	1.02				
	Yeni yerler görmek	180	3.48	.97				
	Yeni insanlar tanımak	51	3.65	.91				
	İş	35	3.39	1.00				
	Diğer	7	3.00	.82				
Deneyime Açıklık	Dinlenme	149	3.86	.81	6	3,161	,014**	2-3
	Sağlık	6	4.17	.68				
	Alışkanlık	39	3.81	.88				
	Yeni yerler görmek	180	3.88	.83				
	Yeni insanlar tanımak	51	4.07	.69				
	İş	35	3.87	.88				
	Diğer	7	4.07	.79				
Genel Kişilik	Dinlenme	149	3.99	.60	6	2,753	,028**	2-5
	Sağlık	6	3.90	.76				
	Alışkanlık	39	3.93	.61				
	Yeni yerler görmek	180	3.96	.54				
	Yeni insanlar tanımak	51	4.09	.48				
	İş	35	4.01	.54				
	Diğer	7	3.84	.74				

**p<0.05

1= Dinlenme; 2= Sağlık; 3= Alışkanlık; 4= Yeni yerler görmek; 5= Yeni insanlar tanımak; 6=İş; 7=Diğer

Bireylerin kişilik özellikleri düzeylerinin seyahat etme amacı grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre;

Dışa dönüklük düzeyleri seyahat etme amacı grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 3.652$, $sd= 6$, $p=0.006$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın “kendimi içine kapanık biri olarak görüyorum” ile “kendimi dışa dönük, sosyal biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak sağlık ile dinlenme, alışkanlık grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Sağlık amacıyla seyahate çıkan ($\bar{X}= 3,92$) bireylerin dışa dönüklük düzeylerinin dinlenme ($\bar{X}=4,34$), alışkanlık ($\bar{X}=4,10$) amacıyla seyahate çıkanlara göre daha düşük seviyede olduğu belirlenmiştir.

Deneyime açıklık düzeyleri seyahat etme amacı grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 3.161$, $sd= 6$, $p=0.014$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın “kendimi çok az sanatsal ilgisi olan biri olarak görüyorum” ile “kendimi yaratıcı biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak sağlık ile alışkanlık grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Sağlık amacıyla seyahate çıkan ($\bar{X}= 4,17$) bireylerin deneyime açıklık düzeylerinin alışkanlık ($\bar{X}=3,81$) amacıyla seyahate çıkanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir.

Genel kişilik özellikleri düzeyleri seyahat etme amacı grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 2.753$, $sd= 6$, $p=0.028$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın sağlık ile yeni insanlar tanımak grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Sağlık amacıyla seyahate çıkan ($\bar{X}= 3,90$) bireylerin genel kişilik düzeylerinin yeni insanlar tanımak ($\bar{X}=4,09$) amacıyla seyahate çıkanlara göre daha düşük seviyede olduğu belirlenmiştir. Ortaya çıkan veriler doğrultusunda $H_{4.5}$ hipotezi kabul edilmiştir.

Yirmi Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin nitelendirilen turist türü gruplarına göre kişilik özellikleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 49 da ifade edilmiştir.

H_{4.6}: Katılımcıların kişilik özellikleri turist tanılama grubuna göre farklılık gösterir.

Tablo 49: Bireylerin Nitelendirilen Turist Türü Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu

Kişilik Özellikleri	Nitelendirilen Turist Türü	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Fark
Dışa Dönüklük	Doğa	145	4.29	.84	5	1,812	,110	
	Kültür	168	4.33	.74				
	İnanç	19	4.26	.86				
	Gastronomi	38	4.33	.84				
	Deniz-Kıyı	88	4.35	.78				
	Diğer	9	3.44	1.88				
Yumuşak Başlılık	Doğa	145	4.16	.80	5	2,396	,038**	1-6
	Kültür	168	4.04	.78				2-6
	İnanç	19	3.95	.93				3-6
	Gastronomi	38	4.08	.90				4-6
	Deniz-Kıyı	88	4.08	.73				5-6
	Diğer	9	4.67	.50				
Öz Denetimlilik	Doğa	145	4.08	.89	5	1,450	,206	
	Kültür	168	4.08	.92				
	İnanç	19	3.84	.75				
	Gastronomi	38	4.09	1.07				
	Deniz-Kıyı	88	4.25	.86				
	Diğer	9	3.89	1.45				
Nörotiklik	Doğa	145	3.47	.94	5	1,395	,226	
	Kültür	168	3.45	.95				
	İnanç	19	3.50	.82				
	Gastronomi	38	3.42	.96				
	Deniz-Kıyı	88	3.56	.90				
	Diğer	9	4.00	.35				
Deneyime Açıklık	Doğa	145	3.91	.84	5	2,065	,070	
	Kültür	168	3.86	.82				
	İnanç	19	3.97	.89				
	Gastronomi	38	3.78	.79				
	Deniz-Kıyı	88	3.82	.78				
	Diğer	9	4.00	.83				
Genel Kişilik	Doğa	145	3.98	.55	5	,654	,659	
	Kültür	168	3.95	.55				
	İnanç	19	3.91	.58				
	Gastronomi	38	3.94	.60				

Tablo 49'un devamı

Deniz-Kıyı	88	4.01	.53
Diğer	9	4.00	.80

**p<0.05

1= Doğa; 2= Kültür; 3= İnanç; 4= Gastronomi; 5= Deniz-Kıyı; 6=Diğer

Bireylerin kişilik özellikleri düzeylerinin nitelendirilen turist türü grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre, yumuşak başlılık düzeyleri nitelendirilen turist türü grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 2,396$, $sd= 5$, $p=0.038$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın “kendimi genellikle güvenilir biri olarak görüyorum” ile “kendimi başkalarının hatalarını bulma eğiliminde olan biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak doğa, kültür, inanç, gastronomi, deniz-kıyı grupları ile diğer grubu arasında olduğu belirlenmiştir. Kendilerini diğer ($\bar{X}= 4,67$) turist türü olarak seçen bireylerin yumuşak başlılık düzeylerinin doğa ($\bar{X}=4,16$), kültür ($\bar{X}=4,04$), inanç ($\bar{X}=3,95$), gastronomi ($\bar{X}=4,08$) ve deniz-kıyı ($\bar{X}=4,08$) turist türü olarak seyahate çıkanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda $H_{4.6}$ hipotezi kabul edilmiştir.

Yirmi Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin seyahat bilgi kaynakları gruplarına göre kişilik özellikleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 50 de ifade edilmiştir.

H_{4.7}: Katılımcıların kişilik özellikleri yararlanılan seyahat bilgi kaynağı türüne göre farklılık gösterir.

Tablo 50: Bireylerin Seyahat Bilgi Kaynakları Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu

Kişilik Özellikleri	Seyahat Bilgi Kaynakları	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Fark
Dışa Dönüklük	İnternet	209	4.26	.79	8	1,732	,091	
	Seyahat acenteleri	60	4.42	.71				
	Arkadaşlar – aile üyeleri	110	4.17	.96				
	Broşür	17	4.41	.54				
	TV – Radyo	16	4.41	.74				
	Gazete – Magazin	21	4.38	.72				
	Okul	7	4.29	.91				
	Kitaplar	55	4.49	.67				
	Filmler	32	4.59	.67				
Yumuşak Başlılık	İnternet	209	4.02	.81	8	1,693	,100	1-6
	Seyahat acenteleri	60	4.16	.69				2-6
	Arkadaşlar – aile üyeleri	110	4.15	.79				3-6
	Broşür	17	3.91	.78				
	TV – Radyo	16	3.75	.84				
	Gazete – Magazin	21	4.02	.81				
	Okul	7	4.00	1.41				4-6
	Kitaplar	55	4.23	.65				5-6
	Filmler	32	4.23	.81				
Öz Denetimlilik	İnternet	209	4.11	.91	8	1,073	,382	
	Seyahat acenteleri	60	4.16	.97				
	Arkadaşlar – aile üyeleri	110	3.90	.98				
	Broşür	17	4.03	1.01				
	TV – Radyo	16	4.03	1.13				
	Gazete – Magazin	21	4.12	.96				
	Okul	7	3.86	.85				
	Kitaplar	55	4.23	.80				
	Filmler	32	4.31	1.01				
Nörotiklik	İnternet	209	3.45	.93	8	1,077	,379	
	Seyahat acenteleri	60	3.17	.83				
	Arkadaşlar – aile üyeleri	110	3.45	1.00				
	Broşür	17	3.53	.94				
	TV – Radyo	16	3.38	1.09				
	Gazete – Magazin	21	3.79	.75				
	Okul	7	3.43	1.06				
	Kitaplar	55	3.68	.86				
	Filmler	32	3.75	.92				

Tablo 50'nin devamı

Deneyime Açıklık	İnternet	209	3.79	.81	8	2,722	,007**	4-9
	Seyahat acenteleri	60	3.72	.95				5-9
	Arkadaşlar aile üyeleri	– 110	3.79	.83				
	Broşür	17	3.97	.96				
	TV – Radyo	16	4.41	.55				
	Gazete Magazin	– 21	4.17	.75				
	Okul	7	3.79	.99				
	Kitaplar	55	4.11	.73				
	Filmler	32	3.87	.75				
Genel Kişilik	İnternet	209	3.92	.55	8	1,371	,209	
	Seyahat acenteleri	60	3.93	.52				
	Arkadaşlar aile üyeleri	– 110	3.89	.61				
	Broşür	17	3.97	.53				
	TV – Radyo	16	3.99	.61				
	Gazete Magazin	– 21	4.10	.54				
	Okul	7	3.87	.87				
	Kitaplar	55	4.15	.44				
	Filmler	32	4.15	.55				

**p<0.05

1= İnternet; 2= Seyahat acenteleri; 3= Arkadaşlar – aile üyeleri; 4= Broşür; 5= TV – Radyo; 6= Gazete – Magazin; 7= Okul; 8=Kitaplar; 9=Filmler

Bireylerin kişilik özellikleri düzeylerinin seyahat bilgi kaynakları grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre, deneyime açıklık düzeyleri seyahat bilgi kaynakları grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 2,722$, $sd= 8$, $p=0.007$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın “kendimi çok az sanatsal ilgisi olan biri olarak görüyorum” ile “kendimi yaratıcı olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak filmler ile TV-radyo, broşür grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Filmler ($\bar{X}= 3,87$) bireylerin deneyime açıklık düzeylerinin TV-radyo ($\bar{X}=4,41$), broşür ($\bar{X}=3,97$) olanlara göre daha düşük seviyede olduğu belirlenmiştir. Verilen istatistik verilere göre, kişilerin, kişilik özelliklerinden deneyime açıklık değişkeni için TV-radyo ve broşür seçeneğinin önemli olduğu bu sayede yeni bilgiler edinerek yaratıcı yönlerinin geliştiğini söylemek mümkündür. Bu doğrultuda $H_{4.7}$ hipotezi kabul edilmiştir.

Otuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde bireylerin destinasyon seçiminde etkili olan unsur gruplarına göre kişilik özellikleri düzeylerinde anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılacaktır. Bu amaçla gerçekleştirilen Anova sonuçları tablo 51 de ifade edilmiştir.

H_{4.8}: Katılımcıların kişilik özellikleri yararlanılan destinasyon seçiminde etkili olan unsura göre farklılık gösterir.

Tablo 51: Bireylerin Destinasyon Seçiminde Etkili Olan Unsur Gruplarına Göre Kişilik Özellikleri Düzeyleri Anova Sonucu

Kişilik Özellikleri	Destinasyon Seçiminde Etkili Olan Unsur	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Fark
Dışa Dönüklük	Fiyat	210	4.25	.89	5	2,137	,061	
	Güvenlik	114	4.25	.83				
	Çekicilik	108	4.31	.87				
	Reklam	16	4.53	.83				
	Yakınlık	46	4.17	.93				
	Diğer	6	4.50	.55				
Yumuşak Başlılık	Fiyat	210	3.99	.82	5	4,168	,001**	1-6
	Güvenlik	114	4.04	.80				4-6
	Çekicilik	108	4.12	.78				
	Reklam	16	4.28	.55				
	Yakınlık	46	4.16	.72				
	Diğer	6	4.83	.41				
Öz Denetimlilik	Fiyat	210	4.08	.99	5	3,077	,010**	4-5
	Güvenlik	114	4.13	.84				
	Çekicilik	108	4.07	.93				
	Reklam	16	4.53	.87				
	Yakınlık	46	3.87	.95				
	Diğer	6	4.25	.69				
Nörotiklik	Fiyat	210	3.44	.93	5	2,489	,031**	5-6
	Güvenlik	114	3.57	.89				
	Çekicilik	108	3.46	.93				
	Reklam	16	3.34	.98				
	Yakınlık	46	3.17	1.00				
	Diğer	6	4.17	.26				
Deneyime Açıklık	Fiyat	210	3.77	.82	5	,701	,623	
	Güvenlik	114	3.85	.79				
	Çekicilik	108	3.89	.83				
	Reklam	16	3.56	.77				
	Yakınlık	46	3.85	.93				
	Diğer	6	4.00	.84				

Tablo 51'in devamı

Genel Kişilik	Fiyat	210	3.90	.59	5	2,373	,039**	5-6
	Güvenlik	114	3.97	.55				
	Çekicilik	108	3.97	.53				
	Reklam	16	4.05	.63				
	Yakınlık	46	3.85	.55				
	Diğer	6	4.35	.14				

**p<0.05

1= Fiyat; 2= Güvenlik; 3= Çekicilik; 4= Reklam; 5= Yakınlık; 6=Diğer

Bireylerin kişilik özellikleri düzeylerinin destinasyon seçiminde etkili olan unsur grupları arasında fark durumlarının belirlenmesi için yapılan tek yönlü anova analizi sonuçlarına göre;

Yumuşak başlılık düzeyleri destinasyon seçiminde etkili olan unsur grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 4,168$, $sd= 5$, $p=0.001$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın “kendimi genellikle güvenilir biri olarak görüyorum” ile “kendimi başkalarının hatalarını bulma eğiliminde olan biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak fiyat ve reklam grupları ile diğer arasında olduğu belirlenmiştir. Diğer ($\bar{X}= 4,83$) bireylerin yumuşak başlılık düzeylerinin fiyat ($\bar{X}=3,99$), reklam ($\bar{X}=4,28$) olanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir.

Öz denetimlilik düzeyleri destinasyon seçiminde etkili olan unsur grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 3,077$, $sd= 5$, $p=0.010$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın “kendimi yavaş hareket etme eğiliminde olan biri olarak görüyorum” ile “kendimi bir işi tam yapacak biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak reklam ile yakınlık grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Reklam ($\bar{X}= 4,53$) bireylerin öz denetimlilik düzeylerinin yakınlık ($\bar{X}=3,87$) olanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir.

Nörotiklik düzeyleri destinasyon seçiminde etkili olan unsur grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 2,489$, $sd= 5$, $p=0.010$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın “kendimi rahat ve stresle başa çıkabilen biri olarak görüyorum” ile “kendimi kolay sinirlenen biri olarak görüyorum” maddelerine bağlı olarak diğer ile yakınlık grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Diğer ($\bar{X}= 4,17$) bireylerin nörotiklik düzeylerinin yakınlık ($\bar{X}=3,17$) olanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir.

Genel kişilik özellikleri düzeyleri destinasyon seçiminde etkili olan unsur grupları arasındaki farklılığı istatistiksel olarak %95 güven düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($F= 2,373$, $sd= 5$, $p=0.010$, $p<0.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlenmesi için post hoc analizlerinden scheffe analizi yapılmış olup scheffe testi sonucuna göre anlamlı farklılığın diğer ile yakınlık grupları arasında olduğu belirlenmiştir. Diğer ($\bar{X}= 4,35$) bireylerin genel kişilik düzeylerinin yakınlık ($\bar{X}=3,85$) olanlara göre daha yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Elde edilen istatistik veriler doğrultusunda $H_{4.8}$ hipotezi kabul edilmiştir.

3.2.2.12. Korelasyon Katsayısı

Korelasyon, aralıklı ve orantılı düzeyde ölçülmüş iki veya ikiden fazla değişken arasında ilişki olup olmadığını ölçerek ilişki var ise yönün ve gücünü göstermek için kullanılmaktadır (Yazıcıoğlu & Erdoğan, 2006). Korelasyon simgesi küçük ‘r’ harfidir. Bu değer +1 ile -1 arasında bir sayı olabilmektedir. Eğer iki değişken arasında ilişkide ikisi değişkende aynı anda artıyor ya da azalıyor ise ‘r’ değeri artı yönde (pozitif korelasyon), eğer değişkenlerden biri artıyor diğeri azalıyorsa eksi yönde (negatif korelasyon) olacaktır. Buna ek olarak korelasyon değerinin anlamlı olup olmadığını öğrenmek için alfa düzeyi hesaplanmaktadır. Alfa değeri 0,05 ve altında olduğunda ‘r’ değerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu söylemek

mümkündür. İki değişkenin arasındaki düzeyin belirlenmesi için Pearson katsayısı kullanılmaktadır (Akbulut, 2013, s. 150-151).

Bu doğrultuda seyahat engeli ile kişilik özellikleri ölçeğinin korelasyon analizi tablo 52’de verilmiştir.

H₅: Katılımcıların kişilik özellikleri ile seyahat engelleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 52: Bireylerin Seyahat Engeli ile Kişilik Özellikleri Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Ait Analiz Sonuçları

Değişkenler	Seyah at Engeli Düze yi	Dışa dönüklü k	Yumuş ak Başlılık	Öz Denetimlil ik	Nörotikl ik	Deneyi me Açıklık	GENE L KİŞİLİ K
Seyahat Engeli Düzeyi	1	-,225**	,028	-,091	-,156**	-,192**	-,200**
Dışa dönüklük		1	,127*	,397**	,280**	,329**	,663**
Yumuşak Başlılık			1	,157**	,310**	,159**	,525**
Öz Denetimlil ik				1	,380**	,247**	,701**
Nörotiklik					1	,224**	,704**
Deneyime Açıklık						1	,600**
Genel Kişilik							1

Bireylerin seyahat engeli ile kişilik özellikleri düzeyleri arasındaki ilişki düzeyinin belirlenmesi için pearson korelasyon kat sayısına bakılmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonucuna göre, bireylerin genel seyahat engeli ile genel kişilik özellikleri düzeyleri arasında negatif yönlü düşük bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=-0.200$, $p<0.01$). Bu sonuç; bireylerin seyahat engeli düzeyleri artırıldığında, kişilik özelliklerin de azalış olacağını ve bireylerin kişilik özellikleri düzeyleri düşürüldüğünde, seyahat engellerin de artış olacağını göstermektedir.

3.2.3. Araştırma Bulguların Genel Değerlendirmesi

Yapılan çalışma için öncelikle araştırmanın amaçları ile araştırma soruları ve hipotezler doğrultusunda görüşme ve anket formu hazırlanmıştır. Oluşturulan formlar internet aracılığıyla katılımcıların bulunduğu internet sitelerine ve mail adreslerine gönderilmiştir. Görüşme ve anket formu 2019 yılının haziran ayından 2020 ocak ayları içerisinde örnekleme gönderilmiştir. Formların internet üzerinden örnekleme ulaşması uzun zaman alacağı düşünülerek süre veri toplama süresi uzun tutulmuştur. Veri toplama sürecinin sonucunda görüşme formu için 69 anket formu için 304 katılımcı elde edilmiştir.

3.2.3.1. Nitel Analiz Bulgularının Değerlendirilmesi

Görüşme formuna katılan gezgin kadınların demografik özellikleri ve araştırma sorularına kapsamında hazırlanan ucu açık soruların analizi aşağıdaki gibidir;

- Katılımcıların yaş ortalamalarına bakıldığında 20 kişi 28-38, 17 kişi 18-27, 17 kişi 39-49 ve 15 kişi 50 yaş üzeri olması her yaş grubunun seyahat ettiği ortaya çıkmaktadır.
- Katılımcıların 49'u bekar 20'si evlidir.
- Katılımcılardan 15'inin çocuğu vardır.
- Katılımcıların 32'si üniversite, 27'si yüksek lisans, 5'i doktora ve 5'ide lise mezunudur.
- Katılımcıların 7'si emekli 5'i öğrenci 1 kişi ev hanımı ve geri kalan kişiler özel sektör ya da kamu kurumlarında çalışmaktadır.
- Katılımcıların 27'si 5001 TL ve üzeri, 11'i 3001 – 4000 TL arası, 10'u 0 – 1500 TL arası, 9'u 4001 – 5000 TL arası, 8'i 2001 – 3000 TL arası ve 4 kişide 1501 – 2000 TL arası gelir durumuna sahiptir.
- Katılımcıların 22'si yılda 4 – 6 kez, 20'si yılda 1 – 3 kez, 15'i yılda 10 kez ve üzeri, 9'u yılda 7 – 9 kez, 2,5 yıldır ve 1,5 yıldır seyahat eden kişi sayısı ise 1'dir.

- Katılımcılar keşfetmek, özgür hissetmek, yeni insanlar ve kültürler tanımak, özgüven, kültür ve tarih merakı, seyahatin kendilerini motive ettiğini düşündükleri için seyahat etmektedirler.
- Katılımcılar seyahatlerini planlarken; internet, diğer gezgin kadınların blog siteleri, seyahat kitaplarından yararlanarak seyahatlerini gerçekleştirmektedir.
- Gezgin kadınlar hareket özgürlüğü, özgüvenlerini arttırdığı düşüncesi, tek başına daha huzurlu olduğunu düşündükleri için tek başına seyahat etmektedir.
- Gezgin kadınlar seyahat planlaması yaparken, maddi yeterlilik, uygun zamanı bulma, gezilecek yerler ile yeme-içme kültürlerine, bölgenin güvenli olması ile tarihi ve kültürel açıdan zengin olmasına, keşfedilmemiş yerleri gezmeye öncelik verdiklerini belirtmişlerdir.
- Katılımcılardan 21 kişi seyahatleri esnasında herhangi bir sorunla karşılaşmadıklarını belirtmektedir. Sorunlar ile karşılaşan gezgin kadınlar ise sorunların hayatın her anında karşılarına çıkabileceği düşüncesi ile hareket etmektedir. Sorunlar ile başa çıkmaya çalışmanın kendilerini geliştirdiğini düşünmektedirler. Diğer sorunlar olarak lisan konusu, hava koşulları, sözlü taciz, vize problemleri, bagaj sorunu, turist tarifeleri şeklinde sıralamak mümkündür.
- Gezgin kadınlar seyahatin her halinin güzel ve bir yaşam biçimi olduğunu ile iş gezilerinde isteksiz olduklarını ve deniz-kum-güneş tatillerinin kendilerini heyecanlandırmadığını kültürle baş başa olunmayan tatili tatilden saymadıklarını belirtmişlerdir. Yurt içi seyahatlerinin yurt dışı seyahatlerine göre daha riskli olduğunu ve özellikle İslam ve Arap ülkelerini güvenli n-bulmadıklarını dile getirmişlerdir. Risk altında hissedebilecekleri bölgelere grup şeklinde giderek çok dikkatli hareket etmektedirler.
- Gezgin kadınlar Türkiye'nin bütün şehirleri ile dünyada birçok kıta ve ülkeye seyahat ettiklerini belirtmişlerdir.
- Planlanan ve gerçekleştirilen seyahatler ile ilgili yurt içerisinde bazı bölgelerde kadına karşı tutumun farklı olması sebebiyle kişilerin önyargıyla yaklaştığını fakat bu tutumun yurt dışında karşılarına çıkmadığını belirtmişlerdir. Kadın oldukları için hayatın her anında önyargı ile

karşılaşılabileceklerini ve kadının evinde oturmasını özgürce hareket etmesinin doğru olmadığını dile getiren erkekler ile karşılaştıklarını dile getirmişlerdir.

- Katılımcılar, tek seyahat etmenin kendi sınırlarını aşmak olduğunu, bireylere özgüven kattığını, sorumluluk bilincini arttırdığını, kendilerini tanımanın bir yolu olduğunu, yeni insanlar ve kültürler öğrenmeye açık hale geldiklerini ve içsel bir huzuru keşfettiklerini belirtmişlerdir.
- Katılımcılar, bazı anlarda bir şeyler paylaşacak birini bulma zorluğu çektiklerini, kendilerini daha az güvende hissettiklerini, sağlık problemleri ile karşılaştıklarında kendilerinin tek başına halletmek zorunda kaldıklarını, maddi ve herhangi bir sıkıntı ile karşılaştıklarında tek başlarına olduklarını ve seyahat edenin kadın olması sebebiyle toplum algısı değiştirmede zorlandıklarını belirtmişlerdir.
- Gezgin kadınlar, seyahat öncesinde karşılaşılan kısıtlayıcıları umursamamayı ve seyahatin birer parçası olduğunu düşünerek hareket ettiklerini, seyahat öncesinde detaylı araştırma yaparak oluşabilecek bütün problemlere karşı alternatif ürettiklerini ve vize işlemlerinin başlı başına bir kısıtlayıcı olduğunu belirtilmişlerdir.
- Gezgin kadınlar seyahat esnasında karşılaştıkları kısıtlayıcılar için esnek davranarak akışına bıraktıklarını, öncesinde araştırma yaparak alternatif yollar bulduklarını, öncelikle kendisine güvendiğini ve düşünerek hareket ettiğini, zamanla görmemeyi ve duymamayı öğrendiğini, güvenli bir alan bulana kadar korumacı bir şekilde hareket ettiklerini belirtmişlerdir.

3.2.3.2. Nicel Analiz Bulgularının Değerlendirilmesi

Araştırma için hazırlanan anket formuna ait katılımcıların demografik özellikleri ve seyahatleri ile ilgili sonuçlar aşağıdaki gibidir;

- Katılımcıların %34,9'unu 28-37, %25,7'ünü 38-47 yaş aralığında bulunan kadınlar oluşturmaktadır.
- Katılımcıların %55,6'sı bekardır.
- Katılımcıların %67,1'inin çocuğu yoktur.

- Katılımcıların 55'inin 2 veya üzeri çocuğu vardır.
- Katılımcıların %38,5'i lisans, %24,3'ü yüksek lisans mezunudur.
- Katılımcıların %37,2'sinin gelir durumu 2001-4000 TL arası, %20,7'sinin 4001-6000 TL arasındır.
- Katılımcıların %41,1'i özel sektör, %33,2'si kamu çalışanıdır.
- Katılımcıların %32,2'si 3 ayda 1 kez, %29,6'sı ayda 1 kez seyahat etmektedir.
- Katılımcıların seyahatlerinde geçirdikleri süre; %31,9'u 4-6 gün, %23,7'si 1 haftadan fazladır.
- Katılımcıların %48,2'si Türkiye, %28,4'ü Avrupa bölgelerini tercih etmektedir.
- Katılımcıların %63,2'si seyahat ettikleri bölgede kalış süresi 5 günden fazladır.
- Katılımcılar yeni yerler görmek ve dinlenme amacıyla seyahat etmektedir.
- Katılımcılar kendilerini kültür ve doğa turisti olarak görmektedir.
- Katılımcılar seyahatlerini planlarken internet ve yakın çevresinden yararlanmaktadır.
- Katılımcıların destinasyon seçiminde fiyat ve güvenlik unsurları önemlidir.

Anket formunda yer alan seyahat engelleri ile beş faktörlü kişilik ölçeği için açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına kullanılan ölçeklerin güvenilir düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Sonrasında çalışmanın hipotezlerinin değerlendirilmesi için karşılaştırma testleri yapılmıştır. Araştırma kapsamında yapılan karşılaştırma analizlerine bağlı olarak hipotezlerin değerlendirilmesi aşağıdaki Tablo 52'de verilmiştir.

Tablo 53: Araştırma Hipotezlerinin Genel Değerlendirilmesi

Hipotezler	Sonuç
H _{1.1} : Katılımcıların seyahat engelleri algıları yaş gruplarına göre farklılık gösterir.	Reddedildi.
H _{1.2} : Katılımcıların seyahat engelleri algıları medeni durumlarına göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{1.3} : Katılımcıların seyahat engelleri algıları çocuğu olması durumuna göre farklılık gösterir.	Reddedildi.

Tablo 53'ün devamı

H _{1.4} : Katılımcıların seyahat engelleri algıları çocuk sayısına göre farklılık gösterir.	Reddedildi
H _{1.5} : Katılımcıların seyahat engelleri algıları eğitim durumuna göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{1.6} : Katılımcıların seyahat engelleri algıları gelir durumuna göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{1.7} : Katılımcıların seyahat engelleri algıları meslek grubuna göre farklılık gösterir.	Reddedildi.
H _{2.1} : Katılımcıların seyahat engelleri algıları seyahat etme sıklığına göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{2.2} : Katılımcıların seyahat engelleri algıları seyahatlerde geçirilen süreye göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{2.3} : Katılımcıların seyahat engelleri algıları en çok seyahat edilen bölgeye göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{2.4} : Katılımcıların seyahat engelleri algıları gidilen ülkelerde en fazla kalma süresine göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{2.5} : Katılımcıların seyahat engelleri algıları seyahat etme amacına göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{2.6} : Katılımcıların seyahat engelleri algıları turist tanılama grubuna göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{2.7} : Katılımcıların seyahat engelleri algıları yararlanılan seyahat bilgi kaynağı türüne göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{2.8} : Katılımcıların seyahat engelleri algıları yararlanılan destinasyon seçiminde etkili olan unsura göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{3.1} : Katılımcıların kişilik özellikleri yaş gruplarına göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{3.2} : Katılımcıların kişilik özellikleri medeni durumlarına göre farklılık gösterir.	Reddedildi.
H _{3.3} : Katılımcıların kişilik özellikleri çocuğu olması durumuna göre farklılık gösterir.	Reddedildi
H _{3.4} : Katılımcıların kişilik özellikleri çocuk sayısına göre farklılık gösterir.	Reddedildi
H _{3.5} : Katılımcıların kişilik özellikleri eğitim durumlarına göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{3.6} : Katılımcıların kişilik özellikleri gelir durumuna göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{3.7} : Katılımcıların kişilik özellikleri meslek grubuna göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{4.1} : Katılımcıların kişilik özellikleri düzeyi seyahat etme sıklıklarına göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.

Tablo 53'ün devamı

H _{4.2} : Katılımcıların kişilik özellikleri seyahatlerde geçirilen süreye göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{4.3} : Katılımcıların kişilik özellikleri en çok seyahat edilen bölgeye göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{4.4} : Katılımcıların kişilik özellikleri gidilen ülkelerde en fazla kalma süresine göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{4.5} : Katılımcıların kişilik özellikleri seyahat etme amacına göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{4.6} : Katılımcıların kişilik özellikleri turist tanılama gruplarına göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{4.7} : Katılımcıların kişilik özellikleri yararlanılan seyahat bilgi kaynağı türüne göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H _{4.8} : Katılımcıların kişilik özellikleri yararlanılan destinasyon seçiminde etkili olan unsura göre farklılık gösterir.	Kabul edildi.
H ₅ : Katılımcıların kişilik özellikleri ile seyahat engelleri algıları arasında anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul edildi.

Araştırmada, H_{1.1}, H_{1.3}, H_{1.4}, H_{1.7}, H_{3.2}, H_{3.3}, H_{3.4}, reddedilmiştir. H_{1.2}, H_{1.5}, H_{1.6}, H_{2.1}, H_{2.2}, H_{2.3}, H_{2.4}, H_{2.5}, H_{2.6}, H_{2.7}, H_{2.8}, H_{3.1}, H_{3.5}, H_{3.6}, H_{3.7}, H_{4.1}, H_{4.2}, H_{4.3}, H_{4.4}, H_{4.5}, H_{4.6}, H_{4.7}, H_{4.8} ve H₅ hipotezleri ise kabul edilmiştir. Hipotezlerin reddedilme ve kabul edilme sebeplerine bakıldığında;

- **H_{1.1}** hipotezinin reddedilme sebebi: seyahat engelleri düzeylerine rağmen her yaş grubunun seyahate çıktığı belirlenmesidir.
- **H_{1.3}** hipotezinin reddedilme sebebi: katılımcıların seyahate çıkmaları konusunda çocuklarının olup ya da olmaması kendilerini engellememesidir.
- **H_{1.4}** hipotezinin reddedilme sebebi: katılımcıların seyahate çıkmaları konusunda çocuk sayılarının seyahatlerini etkilememesidir.
- **H_{1.7}** hipotezinin reddedilme sebebi: katılımcıların meslek gruplarına göre seyahat engellerinde farklılık olmamasıdır.
- **H_{3.2}** hipotezinin reddedilme sebebi: katılımcıların kişilik özellikleri düzeyinin medeni durumlarına göre farklılık göstermemesidir.
- **H_{3.3}** hipotezinin reddedilme sebebi: katılımcıların kişilik özellikleri düzeyinin çocuk sahibi olup olmaması arasında farklılık göstermemesidir.

- **H_{3.4}** hipotezinin reddedilme sebebi: katılımcıların kişilik özellikleri düzeyinin çocuk sahibi olanlar için çocuk sayısına bağlı bir farklılık olmamasıdır.
- **H_{1.2}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcılardan evli olanlar için seyahat engelleri algıları seviyesi bekarlara göre yüksek çıkmasıdır.
- **H_{1.5}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların eğitim durumları göz önüne alındığında eğitim arttıkça seyahat engelleri düzeyinin azalmakta olduğu sonucu ortaya çıkmasıdır.
- **H_{1.6}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların gelir durumlarına bakıldığında gelir durumundaki artış seyahat engelleri algısını azalmakta olmasıdır.
- **H_{2.1}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların seyahat engelleri algıları söz konusu olduğunda yılda 1 kez seyahat edenler 3 ayda 1 kez ve 1 ayda 1 kez seyahat edenlere göre daha yüksek olmasıdır.
- **H_{2.2}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların seyahatlerinden geçirdikleri süreye bakıldığında kısa süreli konaklamalar yüksek oranda çıkmasıdır.
- **H_{2.3}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların seyahatlerini gerçekleştirdikleri bölgelere bakıldığında Türkiye seçeneğinin diğer bölgelere göre yüksek seviyede olmasıdır. Diğer bölgelerin düşük seviyede tercih edilmesinin vize işlemleri, uzaklık ve maliyet gibi birçok seyahat engeli algısı sebebiyle katılımcılar kendi ülkelerinde seyahat etmektedir.
- **H_{2.4}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların seyahatlerinde gittikleri ülkede kalış sürelerinde 2-4 gün kalanlar 5 günden fazla kalanlara göre yüksek seviyede olmasıdır.
- **H_{2.5}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların seyahat etme amacına bakıldığında seyahat engelleri algıları dinlenme ve alışkanlık için seyahat eden kişilerde daha yüksek, yeni yerler görmek için seyahat edenlerde ise düşük seviyede çıkmış olmasıdır.
- **H_{2.6}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcılardan kendilerini doğa ve deniz-kıyı turisti olarak görenlerin seyahat engeli algıları kendilerini inanç ve gastronomi turisti olarak görenlere göre yüksek seviye çıkmasıdır.

- **H_{2.7}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların seyahat bilgi kaynakları seçiminde seyahat engelleri algıları arkadaş-aile üyeleri maddesinin kitaplar maddesine göre yüksek seviyede çıkmasıdır.
- **H_{2.8}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların destinasyon seçimi için fiyat ve yakınlık maddelerinin reklam maddesine göre yüksek seviyede çıkmasıdır.
- **H_{3.1}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların kişilik özellikleri düzeylerinin yaş gruplarına göre incelendiğinde beş farklı kişilik özellikleri arasından yumuşak başlılık olmasıdır.
- **H_{3.5}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların kişilik özellikleri düzeyi eğitim durumlarına göre eğitim arttıkça kişilik özelliklerinde farklılık gösterdiği belirlenmesidir.
- **H_{3.6}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların gelir durumlarının artmasıyla kişilik özellikleri düzeyinin artmasıdır.
- **H_{3.7}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların meslek gruplarına göre kişilik özellikleri düzeylerinde deneyime açıklık faktöründe kamu çalışanlarının diğer sektör çalışanlarına göre düşük seviyede çıkmasıdır.
- **H_{4.1}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların seyahat etme sıklıklarına göre kişilik özellikleri düzeylerinde öz denetimlilik faktöründe ayda 1 kez maddesinin yılda 1 kez maddesinden yüksek seviyede çıkmasıdır.
- **H_{4.2}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların seyahatlerinde geçirdikleri süre için kişilik özellikler düzeylerinde nörotiklik ve deneyime açıklık faktörlerinde tam gün veya altı maddesinin 2 gece 3 gün, 4-6 gün, 1 haftadan fazla maddelerine göre düşük seviyede olmasıdır.
- **H_{4.3}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların seyahat ettikleri bölgelere bakıldığında kişilik özellikleri düzeyinin dışa dönüklük ve deneyime açıklık faktöründe anlamlı farklılık olmasıdır. Genel kişilik özellikleri dikkate alındığında Amerika'ya seyahat eden kişilerin Türkiye'de seyahat edenlere göre yüksek seviyede çıkmıştır.
- **H_{4.4}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların seyahat ettikleri ülkede kalış sürelerinin kişilik özellikleri düzeylerini beş faktörlü kişilik özelliklerinden deneyime açıklık faktöründe farklılık olmasıdır. 2-4 gün

seçeneğinin 5 günden daha fazla seçeneğinden düşük seviyede çıkması ile sürenin artması bireylerin kendilerini daha çok geliştirdiğini göstermektedir.

- **H_{4.5}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların seyahat etme amacının kişilik özellikleri düzeylerinde anlamlı farklılık olmasıdır. Sağlık amacıyla seyahate çıkan kişilerin kişilik özellikleri düzeylerinin yeni insanlar tanımak amacıyla seyahate çıkanlara göre düşük seviyede çıkmıştır.
- **H_{4.6}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların kendilerini hangi turist türü olarak görmeleri ile kişilik özellikleri düzeyleri arasında anlamlı farklılığın yumuşak başlılık faktöründe doğa ile kültür turist türünün gastronomi ile deniz-kıyı turist türüne göre yüksek seviyede olmasıdır.
- **H_{4.7}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların seyahat bilgi kaynakları için kişilik özellikleri düzeylerinin deneyime açıklık faktöründe film maddesinin TV-radyo ile broşür maddesinden düşük seviyede olmasıdır.
- **H_{4.8}** hipotezinin kabul edilme sebebi: katılımcıların destinasyon seçiminde etkili olan unsurlar için kişilik özellikleri düzeylerinin yumuşak başlılık, öz denetimlilik ve nörotiklik faktörlerinde anlamlı farklılığın olmasıdır.
- **H₅** hipotezinin kabul edilme sebebi: seyahat engeli ile kişilik özellikleri düzeyleri arasında negatif yönlü bir ilişki olmasıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç

Tezin bu bölümünde, araştırma için kullanılan analizlerden nitel araştırma yöntemlerinden görüşme formundan ve nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniğinden elde edilen bulgulara ait sonuçlar yer almaktadır.

4.1.1. Nitel Analiz Sonuçları

Gerçekleştirilen bu çalışma kadın gezginlerin seyahatleri boyunca karşılaştıkları problemleri ortaya çıkarmak, seyahat kısıtlayıcılarını belirlemek ve bu sorunlara bir çözüm önerisi getirmek için yapılmıştır. 7 tane araştırma sorusuna cevap aramak ve cevaplar doğrultusunda öneri sunabilmek ve ölçülebilen davranışlardan ziyade duygusal cevaplar elde etmek için hazırlanan görüşme formuna 69 gezgin kadın cevap vermiştir.

Yapılan araştırmada;

- Kadınlar için tek başına seyahat etmenin ne kadar önemli olduğu,
- Türkiye’de kadın gezginlerin seyahatlerinden önce karşılaştıkları zorlukların neler olduğu,
- Türkiye’de kadın gezginlerin seyahatleri esnasında karşılaştıkları zorlukların neler olduğu,
- Türkiye’de kadın gezginlerin seyahat etmesini sağlayan faktörlerin ne olduğu,
- Tek başına seyahat eden kadın gezginlerin karşı karşıya kaldıkları kısıtlayıcıların neler olduğu,
- Gezgin kadınların tek başına seyahatlerinde kendilerine kazandırdığı kişisel kazanımlarının ne olduğu ve
- Tek başına seyahat eden kadın gezginlerin karşı karşıya kaldıkları kısıtlayıcılar ile nasıl başa çıktıkları sorularına yanıt aranmıştır. Araştırma soruları kapsamında elde edilen sonuçlar;

Ataerkil bir toplumda yaşadığımız için kadınların üzerinde geçmişten gelen görünmez bir baskı vardır. Kadınların tek başına hareket etmeleri özgür olmaları gelişmemiş toplumlar tarafından hoş karşılanmamaktadır. Bu baskıya ve düşünce yapısına karşılık, gezgin kadınlara göre tek başına seyahat etmek hareket özgürlüğü ve özgüven anlamına gelmektedir. Gezin kadınları tek başlarına seyahat etmelerine yönlendiren faktörler kendi sınırlarını aşmak, özgür hissetmek, yeni insanlar ve kültürler tanımak, içsel bir huzura erişmek ve yeteneklerini keşfetmek olduğudur. Bu faktörler toplumun kadın ve erkek cinsiyetine yüklediği sorumluluklar ile doğru orantılıdır. Gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerde erkek baskın karakter olarak yerini korurken kadın azda olsa toplumsal hayata girmeyi başarmıştır. Bu sayede kadın kendi sınırlarının neler olduğunu fark ederek kendini geliştirmeye başlamıştır. Kadınların kendilerini geliştirmeye başlaması literatürde yer alan feminizm kuramlarından, kadınların kendi sınırlarını ve becerilerini öğrenmesi, hareket alanlarındaki kısıtlayıcılardan toplumsal cinsiyet algısının önüne geçmeye çalışan liberal feminizm ile bağdaşmaktadır.

Kadınların her ne kadar toplumsal hayata girip kendine özgüveni gelmiş olsa da seyahatlerinde toplumsal algı sebebiyle karşılaştığı birtakım kısıtlayıcılar olmaktadır. Bunlar; güvenlik, sağlık sorunları, her an bir şey olacakmış hissiyle tetikte olmak ve duygularını paylaşacak kimsenin yanında olmamasıdır. Tek başlarına seyahat etseler bile cinsiyet eşitsizliği ve toplumsal algı nedeniyle seyahatlerinde erkekler kadar rahat değildirler. Seyahat planlaması yaparken kalacak yerlerin güvenli olup olmamasına, maddi imkanlarının uygunluğuna, seyahat esnasında oluşabilecek herhangi bir duruma karşı alabilecekleri tedbirleri belirleme gibi ince ayrıntıları erkeklere oranla daha çok düşünmektedirler. Kadınların seyahat etmeleri ekonomik özgürlükleri ile doğru orantılıdır. Maddi yetersizlik sebebiyle birçoğu seyahatlerini iptal etmektedirler.

Gezin kadınlar seyahat planlaması yaparken yaşadıkları endişe, korku ve toplumsal algı ile cinsiyet eşitsizliği seyahat esnasında da karşılarına çıkmaktadır. Seyahat esnasında kadın oldukları ve tek başlarına seyahat ettikleri için sözlü taciz, gittikleri ülkedeki yerel insanların turist tarifeleri kullanarak kadınlardan fazla ücret almaları kadınların cinsiyet eşitsizliğine maruz kaldığını göstermektedir. Türk toplumu olarak

ataerkil yapıdan kaynaklı tek başına gezen kadınlara toplumsal algı ve cinsiyet eşitsizliği nedeniyle farklı yaklaşımlar sergilenmektedir. “Kadının yeri evidir” düşüncesiyle tek gezen kadın hoş karşılanmamaktadır. 1,33,40,47,55,67 no’lu katılımcılar seyahate tek başına çıkan kadının iyi veya kötü her şeyi yapabilir algısı ile seyahate tek çıkmadıklarına insanların inanmadığını belirtmişlerdir. Bunlara ek olarak toplumun kadınlara yüklediği baskıları kırmanın en zoru olduğunu söyleyerek bu yaklaşımdan kadınların hareket alanının kısıtlandığı sonucuna ulaşmak mümkündür. Ulaşılan bu sonuç literatürde yer alan feminizm kuramlarından, kadınların cinsiyet kavramından dolayı yaşadıkları zorlukların erkek egemen topluma dayandığını savunan radikal feminizm (Demirbilek, 2007) ve kadınlara karşı uygulanan ayrımcılığın kapitalizm düşüncüyü ifade ettiğini belirterek kadınların bu düzenden çıktıklarında kendilerini özgür, ev işlerinden kurtulmuş ve toplum baskısını yenmiş bireyler olacağını (İngün, 2005) savunan sosyalist feminizm ile bağdaşmaktadır. Gezgin kadınlar buna rağmen Türkiye’nin bütün şehirleri ile dünyada birçok kıta ve ülkeye seyahat ettiklerini belirtmişlerdir. Yaptıkları seyahatlerinden çıkarımları ise yurt içi seyahatlerinin yurt dışı ülkelere yapılan seyahatlere göre daha riskli olduğunu belirtmişlerdir. Avrupa ülkelerinde insanların tek başına seyahat eden kadınlara karşı yardımsever olduklarını ve rahat bir şekilde gezdiklerini ifade etmektedirler. Gezgin kadınlar gidecekleri ülkeyi seçerken güvenlik konusunda endişe duyduğu bölgelere gitmekte isteksizdirler. Bu bölgelere örnek vermek gerekirse İslam ve Arap ülkelerinin güvenli olmadığını düşünmektedirler. Güvenli bulmadıkları yerlere gitmek isteseler dahi kendilerini iyi hissetmek için bir tur grubu ile seyahat etmektedirler. Bu problemler dışında vize işlemleri, sağlık sorunları, hırsızlık, yeme-içme kültüründeki farklılıklar da seyahat esnasında sık karşılaşılan problemler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum bireylerin seyahat faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Gezgin kadınların seyahat esnasında ya da seyahate çıkmadan önce karşılaştıkları sorunların yanı sıra yakın çevreleri bazı eleştirilerde bulunmaktadır. En başta seyahate çıkacak olan kişinin cinsiyetinin kadın olması eleştiri yapılmasının başlıca nedenlerinden birisidir. “Neyine güvenerek tek başına seyahate çıkıyorsun” gibi cümlelerin kendi çevrelerindeki yakınlarının söylüyor olması kadınların özgüvenini kırmakta ve yalnızlık hissine kapılmalarına ve kadının ikinci planda kalmasına sebep

olmaktadır. Bütün bu kısıtlayıcılara rağmen kadınları tek seyahat etmeye iten faktörler bulunmaktadır. Bunlar kendini ispatlama isteği, kendilerini tanımak, özgüvenlerini geliştirmek, insanların kadınlara bakış açıları ile önyargıları değiştirebilmek, bulundukları ortamdan uzaklaşıp kendilerini ve içsel huzurlarını bulabilmek ve sosyal hayatta aktif bir kişilik olmak için bütün zorlukların üstesinden gelmeye çalışmaktadırlar. Gezin kadınların kısıtlayıcılar ile başa çıkmasını ve onları seyahat etmeye iten faktörlere baktığımızda literatürde yer alan feminizm kuramlarından post-modern feminizm ile bağdaşmaktadır. Post-modern feminizm her kadının farklı olduğunu ve kadınların tek bir kalıpta yargılanmamasını savunmaktadır. Kadın yazılarına önem veren Cixous, kadınların eleştirilere karşı yazı yazmasının kendilerini bulabileceğini ve Irigaray'da kadınların sessizlikten kurtularak kendini tanıması gerektiğini belirtmektedir (Işık, 1998). Bu bağlamda kadınları seyahate iten faktörlerden en önemlisi kendilerini bulabilmeleri ve içsel huzura ulaşmaları olarak söylemek mümkündür.

Gezin kadınlar seyahat öncesinde ve seyahat esnasında karşılaştıkları bütün olumsuzluklara rağmen motivasyonlarını düşürmeyerek kendilerini ispat etme çabası içerisinde ve çevresinden gelen “kadın başına ne yapacaksın” tarzı soruları umursamayarak kendi kendilerine zorlukların üstesinden gelmeyi öğrenmişlerdir. Oluşabilecek bütün sorunları öncesinden düşünerek tedbirlerini alarak rahat bir şekilde seyahatlerini geçirmeyi hedeflemişler ve toplumun kadına karşı belirlemiş olduğu çizgiden çıkmayı başarmışlardır. Bu durum kadınların güçlü bir karakter olduğunun göstergesidir.

Yapılan literatür taramasında seyahat kısıtlayıcılarının kişisel, kişilerarası ve yapısal kısıtlayıcılar olduğu belirtilmektedir. Kadınların seyahat kısıtlayıcıları üzerine yapılan diğer araştırmalarda olduğu gibi görüşme formundan elde edilen bulgular doğrultusunda gezgin kadınların daha çok kişisel kısıtlayıcılara maruz kaldıkları ortaya çıkmıştır. Erica Wilson 2004 yılında yaptığı tek başına seyahat eden kadınların seyahat kısıtlayıcılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Yaptığı çalışma sonucunda kısıtlayıcıların sosyo-kültürel, kişisel, yapısal ve mekânsal olduğunu elde etmiştir. Erica Wilson elde ettiği kısıtlayıcılar ile kadınların nasıl başa çıktıkları

konusunu 3 gruba ayırmıştır. Kısıtlayıcılar ile başa çıkanlar, her halükârda seyahatine devam edenler ve seyahatlerini sonlandırmak zorunda olanlar şeklinde belirtmiştir.

Bu doğrultuda, yapılan literatür taramasından elde edilen bilgiler kadınların seyahatlerinde en çok kişisel kısıtlayıcılar ile karşı karşıya kaldığıdır. Yapılan bu çalışmada da gezgin kadınların kişisel kısıtlayıcılardan korku-şüphe, sözlü taciz ve yalnız kalma kısıtlayıcılarına maruz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın örnek alındığı Cesur (2014) ve Wilson (2004) yaptıkları çalışmalarda kadınların seyahatlerinde karşılaştıkları kısıtlayıcıların benzer olduğu sonucu elde edilmiştir. Araştırmaya katılan gezgin kadınların bu kısıtlayıcılar ile başa çıkma yöntemlerinde 1 ve 27 numaralı katılımcı “her şey değişebilir her durum geçicidir” diyerek Erica Wilson’un elde ettiği 3 gruptan her halükârda seyahat edenler grubuna, 3,5,7,9,10,29 ve birçok katılımcı ise alternatif yollar ürettiklerini, esnek davrandıklarını, öncesinden araştırma yaptıklarını belirterek kısıtlayıcılar ile başa çıkanlar grubuna dahil oldukları sonucuna ulaşılmaktadır.

4.1.2. Nicel Analiz Sonuçları

Gerçekleştirilen bu çalışmada diğer analiz yöntemi anket tekniğidir. Kadın gezginlerin seyahatleri boyunca karşılaştıkları problemleri ortaya çıkarmak ve beş faktörlü kişilik ölçeğinden yararlanılarak kişilikleri ile seyahatleri arasındaki ilişki ölçülmüştür. Hazırlanan hipotezlerin kabul edilip edilmediğini belirlemek için değişkenler arasında kıyaslama yapabilmek ve bulguları sayısal değerler üzerinden yorumlamak için hazırlanan anket formunu 304 gezgin kadın doldurmuştur.

Tek başına seyahat etmek isteği günden güne yayılmakta ve turizmde araştırılması gereken bir konu haline gelmiştir. Bireylerin öğrenmeye açık olması ve insanlar merak duygusu kişileri seyahat etmeye yöneltmektedir. Çeşitli amaçlar ile insanlar seyahat etmektedir. İş, akraba ziyareti, yeni kültürler öğrenmek, yeni insanlar tanımak, eğitim, sağlık gibi birçok neden ile kişiler sık sık seyahat etmektedir. Yapılan bu seyahatler bir arkadaş grubu, aile üyeleri ya da tek başına gerçekleşmektedir. Seyahatler birden fazla kişi ile yapıldığında normal olarak

karşılanmakta fakat tek seyahat edildiğinde hele ki seyahat eden cinsiyetin kadın olması durumu daha da farklı bir hale getirmektedir.

Katılımcıların yaş aralıklarının genç ve orta yaş arasında olması seyahatlerde yaş unsurunun önemli olduğu sonucunu doğurmaktadır. Yaş unsuru kadar gezgin olan kişilerin evli bekar olması da seyahatleri etkilemektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda gezgin kadınların seyahatleri medeni durumlarına göre farklılık göstermektedir. Kişilerin seyahat etme amaçları doğrultusunda yeni yerler keşfetmek, farklı kültürler öğrenmek ve bulunduğu ortamdan uzaklaşmak olduğu belirlenmiştir. Bu amaçlar kişilerin eğitim seviyeleri ile doğru orantılıdır. Bir bireyin eğitim seviyesi arttıkça seyahat etme amacında da kişiyi geliştirebilecek, yeni şeyler öğretebilecek, ufku açabilecek türden bir şeyler mevcuttur. Kişiler seyahatlerinde 4-6 günden fazla kaldıkları göz önünde bulundurulursa gittikleri bölgede keşfetmek ve yeni kültürler tanımak olduğu sonucuna ulaşmak mümkündür.

Tarihin ilk dönemlerinde kadın sadece savaş zamanlarında aktif olarak çalışmış geriye kalan diğer zamanlardaki görevi ise eve ekmek getirmek için tarım alanında yoğun bir şekilde çalışmak ve üreme olmuştur. Bu durumun sebebi toplumsal baskının kadının ev dışında bir yerde çalışmaya uygun olmadığı düşüncesidir. Zamanla kadının sosyal hayatta yeri değişmeye başlayarak savaşlar sebebiyle erkek gücüne ek olarak kadına duyulan ihtiyaç ile kadın sosyal hayata girmiştir (Erdal, 2008). Bu doğrultuda kadınlar erkeklere göre ekonomik özgürlüklerine daha geç kavuşmuştur. Kadının sosyal hayata girmesi ile birlikte ekonomik açıdan kadın kendi ayakları üzerinde durmaya başlamıştır. Ekonomik özgürlüğü elde eden kadın istediklerine ulaşmak konusunda daha istekli bir hale gelmiştir. Kendilerini daha çok geliştirmek için rahat bir şekilde seyahat etmeye başlamışlardır. Bu kapsamda gelir durumu ve seyahat planlaması yapmak birbiri ile doğru orantılıdır. Elde edilen veriler doğrultusunda seyahat araştırması yaparken bir kadın için önceliğin maliyet ve güvenlik olduğu ortaya çıkmaktadır.

Seyahat planlamasında maliyet ve güvenlik unsurunun önemli olduğu kadar bireyler yaptıkları araştırmalarda arkadaş ve aile üyelerinin önerilerine de çok dikkat etmektedir. Kitap ya da diğer bilgi kaynaklarından bölgenin sadece güzel yönlerini

görebileceklerini düşünerek bölgeyi ziyaret etmiş ve bölgenin hem olumlu yönleri hem de olumsuz yönlerini eksiksiz anlatabilecek kişilere başvurmak istemektedirler. Böylelikle karşılarına çıkabilecek gerçek sorunları öğrenip alternatifler üretme yolunda ilerlemektedirler.

Seyahat planı yapılan ülke için; hava koşulları, yeterli bilginin elde edilememesi, maliyetlerin yüksek olması, vize sorunları, dil sorunu, siyasi çatışmalar, ulaşım sorunları, güvenlik endişesi, sağlık sorunları, yalnızlık hissi gibi seyahat engelleri katılımcıların seyahatlere çıkmadan önce seyahatleri üzerine çok fazla kafa yordukları ve bu sebeple çabuk karar veremeyip yılda 1 kez seyahat etme oranının 3 ayda ya da ayda 1 kez seyahat edenlere göre daha fazla çıkmasına neden olmuştur. Kadınlar sadece seyahat konusunda değil hayatlarının bütün noktalarında her ayrıntıyı düşünme özelliğine sahiptirler. Bu özellikte kadınları endişe yüklü ve korumacı bir yapıya sahip bireyler yapmaktadır.

Seyahat planı yaparken bireylerin karşılaştıkları seyahat engelleri bireyleri bu sorunlar yüzünden Türkiye içinde gezmeye zorunlu hale getirmektedir. Avrupa'ya ve diğer bölgelere seyahat eden gezgin kadınlara oranla Türkiye'de seyahat eden gezgin kadın sayısı daha fazladır. Vize işlemleri sırasında yaşanan sıkıntılar nedeniyle sürecin uzaması ile istenilen tarihe değil de seyahatin başka bir zamana ertelenmesi ve planın tamamen değişmesi halinde seyahatin iptali söz konusu olabilmektedir. Yapılan seyahatlerde her iki cinsiyet için psikolojik olarak rahat olmak o seyahati muazzam bir hale dönüştürmektedir. Fakat kadınlar erkeklere göre bu durumu biraz daha detaya indirmektedir. Kendilerini güvende hissetmedikleri yerlerde en ufak bir sorunun olduğu anda psikolojik olarak çöküntüye geçmekte ve seyahati içinden çıkılmaz bir hal almaktadır. Kadınlar için kendilerini güvende hissettikleri anda ve oluşabilecek sorunlara karşı önlemlerini önceden aldıklarında seyahatleri mükemmel bir şekilde ilerlemektedir.

Bireylerin seyahat planlaması yaparken seyahat engellerine ne kadar dikkat ettiği kişilik özellikleri ile daha net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Gezgin kadınların eğitim durumları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiye bakıldığında eğitim seviyesinin artması ile kişilik özelliklerinin düzeyinde de artış olmaktadır. Bu

durumda eğitimli bir kişinin seyahat etme konusunda daha bilinçli hareket ettiğini söylemek mümkündür. Eğitim seviyesinin yüksek olması bireyin gelir durumunda da artışa sebep olmaktadır. Ekonomik durumun iyi olması kişilik özellikleri ile bağlantılıdır. Gelir durumu iyi olan bir bireyin seyahat engellerinden maliyet problemini kendisine sorun etmeyerek rahat bir şekilde hareket etmesini sağlamaktadır.

Eğitim seviyesinin ve gelir durumunun iyi olması bazı durumlarda bireylerin seyahat engeline takılmasına neden olmaktadır. Kamu çalışanlarının rutin bir hayatı olduğu için işinden zaman ayıramayıp gerçekleştirmek istedikleri seyahatleri sürekli ertelemek zorunda kalmaktadırlar. Kamu çalışanlarının diğer meslek gruplarına oranla düşük seviyede çıktığı faktör deneyime açıklık faktörüdür. Bu faktör doğrultusunda kamu çalışanlarının standart olanı kabul ettiği, hayatına tekdüze devam etmeyi tercih ettiği ve deneyime açık olmadığı sonucuna ulaşmak mümkündür.

Seyahate çıkan her bireyin cinsiyeti fark etmeksizin belirli bir amacı vardır. Yeni yerler görmek, sağlık sorunları, huzur arayışı, akraba ziyareti, farklı kültürlerin yemeklerini tatmak gibi seyahat amaçlarını sıralamak mümkündür. Gezin kadınların seyahat etme amaçları ile kişilik özellikleri düzeyi arasındaki ilişkiye bakıldığında; kişilik özelliği düzeyinin dışa dönüklük ve deneyime açıklık faktörleri olması ile seyahat amacının sağlık olan bireylerin dinlenme ve alışkanlık maddelerini seçenlere oranla düşük seviyededir. Genel kişilik özelliklerine bakıldığında ise sağlık için seyahat edenlerin yeni insanlar tanımak için seyahat edenlere oranla daha düşüktür. Bu doğrultuda sağlık için seyahat eden kişiler daha sessiz bir yapıya sahip, eğlenmeyi sevmeyen, tek düze yaşamayı seven insanlardır. Dinlenme, alışkanlık ve yeni insanlar tanımak amacıyla seyahat eden kişiler ise hayal gücü geniş, öğrenmeye açık, gezmeyi seven, girişken bir yapıya sahip kişiler sonucu ortaya çıkmaktadır. Bireylerin seyahat amaçları doğrultusunda yumuşak başlılık faktöründe doğa ve kültür turist türünün gastronomi ile deniz-kıyı turist türüne oranla yüksek seviyede çıktığı görülmektedir. Doğa ve kültür turistlerinin insanlar ile ikili ilişkilerinin iyi derecede ve güvenilir bireyler olduğu, gastronomi ve deniz-kıyı turist türleri ise sert

görünümüne sahip, sürekli tartışma ortamı yaratmaya çalışan insanlar sonucuna ulaşmaktadır.

Bireyler seyahatlerini gerçekleştirmeden önce birtakım bilgi kaynaklarından yararlanmaktadırlar. Bunlar; internet, arkadaş çevresi, filmler, kitap ve broşürler şeklinde sıralamak mümkündür. Gezgin kadınlar ise seyahat bilgi kaynaklarını seçme konusunda film maddesinin TV-radyo ve broşür maddesine oranla daha düşük seviyede ve kişilik özellikleri düzeyi ise deneyime açıklık olarak çıkmıştır. Bu bağlamda TV-radyo ve broşür yardımıyla seyahate çıkan gezgin kadınlar filmlerde gördüğü yerlere seyahat eden kadınlara göre hayal gücü daha geniş, farklı deneyimler kazanmak isteyen, değişik etkinliklere katılmak isteği olan, hayata farklı bir perdeden bakmayı tercih eden kişilerdir.

Seyahat eden gezgin kadınların kişilik özellikleri doğrultusunda ayda 1 kez seyahat edenler yılda 1 kez seyahat edenlere göre öz denetimlilik faktöründe daha yüksek çıkmıştır. Bu durumda ayda 1 kez seyahat edenler planlı hareket eden, çalışkan, başarılı olmak için çaba gösteren, oluşabilecek sorunlara karşı önceden önlemini alan ve kontrolü elinde tutmayı sevdiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Seyahat etme sıklıkları kadar seyahatlerde geçirdikleri sürede oldukça önemlidir. Gezgin kadınlar seyahatlerinde 4-6 gün ya da 1 haftadan fazla vakit geçirmektedir. Geçirdikleri süre gezgin kadınların kişilik özelliklerinden nörotiklik ve deneyime açıklık faktörü ile ilişkilidir. Nörotizm faktörünün belirlenmesi bireyin psikolojik sıkıntılar çektiği ve bulunduğu ortamdan uzaklaşmak istediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Deneyime açıklık faktörü ise bireyin yeni bir hayat tercih etmesi ve farklılık arayışı içerisinde olduğunu göstermektedir.

Bireylerin kişilik özelliklerini belirlemede seyahatlerini gerçekleştirdikleri bölgeler çok önemli bir etkidir. Yapılan çalışmada dışa dönüklük faktörü için Afrika'ya gidenlerin Türkiye'de seyahat edenlere göre yüksek oranda olduğu, deneyime açıklık faktörü için Amerika'ya gerçekleştirilen seyahatlerin Türkiye'ye oranla daha yüksek seviyede olduğudur. Dışa dönük faktöründe yüksek oran çıkan bireylerin daha eğlenceli, gezmeyi seven, girişken oldukları sonucu ortaya çıkmaktadır. Deneyime açıklık faktöründe ise bireyin yeni bilgilere açık olduğu Amerika'ya seyahat oranının

yüksek olması gelişmiş ülkelerde kendilerini geliştirmek ve hayata farklı bakış kazanmak olduğu sonucunu doğurmaktadır.

Seyahat eden kişiler seyahat planlaması yaparken gidecekleri bölgenin mesafesine, güvenli olmasına, maliyetine ve çekiciliğine göre seçim yapmaktadır. Yapılan araştırmada;

- Kişilik özellik düzeyi yumuşak başlılık olan kişiler için fiyat ve yakınlık maddeleri diğer seçeneğine oranla daha yüksek çıkmıştır. Bu durum kişilerin sosyal ve güvenilir bir yapıya sahip olması sonucuna ulaşmamızı sağlamaktadır.
- Kişilik özelliği düzeyi öz denetimlilik olan kişiler için reklam seçeneği yakınlık seçeneğine göre daha yüksek seviyede çıkmıştır. Bu durum kişilerin reklamlar ve bölge ile ilgili videolar sayesinde düzgün ve titiz bir plan yapabileceğini, hedefine daha sağlam adımlarla ulaşabileceğini göstermektedir.
- Kişilik özelliği düzeyi nörotiklik olan kişiler için diğer seçeneğinin yakınlık seçeneğine oranla daha yüksek çıkmıştır. Bu durum kişilerin duygu değişimlerini çok sık yaşadığını, kendi kendilerini huzursuz etme becerisine sahip bireylerdir. Bu sebeple gidilecek bölgenin yakın olup olmaması destinasyon bölgesi seçmede önemli bir madde değildir.

4.2. Öneriler

Kadının sosyal yaşamda aktif olabilmesi ve istediklerini hiçbir kısıtlayıcıya maruz kalmadan araştırmanın bulguları dikkate alınarak;

- Kadınlar için yapılan çalışmalar arttırılmalı ve halihazırda kadınlar için çalışmalar yapan kurumlar tarafından desteklenmesi,
- Kadınlara sunulan iş imkanlarının genişletilmesi ve meslek sahibi olan kadınların mesleklerinde yükselmelerine olanak sağlanması,
- Toplumsal algı sebebiyle annelik, ev kadınlığı rolüne bürünen kadınlar iş hayatlarında cinsiyet ayrımcılığı ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu sebepler

doğrultusunda bazı işletmeler anne olacak ya da evlenmeyi düşünen kadınlara iş imkânı vermemekte ve kadının sosyal hayattan uzaklaşmasına sebep olmaktadır. İşletmelerin cinsiyet ayrımcılığı kapsamında oluşturdukları kurallarda değişiklik yapılması ve kadınların iş hayatına kolaylıkla girmesinin sağlanması,

- İşletmelerde kadına görevi dışında işlerin yaptırılması önlenmelidir. Görevi olmadığı halde çay servisi ve temizlik gibi işlerin yaptırılması kadının kendine olan güveninin yıkılmasına ve özgüven eksikliğine sebep olmaktadır. Bu durum kadının bütün hayatını olumsuz şekilde etkilemektedir.
- Kadının sosyal hayatta daha çok yer alabilmesi için toplumun bilinçli hale gelmesine yönelik çalışmaların yapılması,
- Kadının hak ve özgürlüklerini içeren çalışmalara ağırlık verilmesi,
- Toplumda cinsiyet ayrımcılığına karşı tüm kamu ve özel kuruluşlarda devamlılığı olan çalışmalar başlatılarak haklın duyarlılık seviyesinin artırılması,
- Cinsiyet eşitliği konusu ve toplumsal haklar bireylere okula başladıktan sonra yaşına uygun şekilde aşılarmaya başlanması,
- Katılımcılar yurt dışı seyahatlerinin güvenli olduğunu dile getirdikleri için yurt dışındaki seyahatler daha ayrıntılı şekilde incelenerek Türkiye ile kıyaslama yapılması,
- Türkiye’de risk içeren bölgeler için daha fazla önlem alınmalı fakat bu önlem şekli seyahat eden kişileri korkuya düşürecek şekilde olmaması,
- Vize işlemlerinin daha rahat ve hızlı bir şekilde yürütülmesinin sağlanması,
- Turistik destinasyonlarda turistler için uygulanan fiyat tarifeleri ile ilgili katı kurallar getirilmesi,
- Kadınları seyahat etmeye teşvik edici çalışmaların düzenlenmesi,
- Tek başına seyahat eden kadınlar tespit edilmeli ve seyahatleri ile ilgili kısa bir anket uygulaması yapılarak seyahatlerde oluşabilecek olumsuzluklar önceden tespit edilerek çözüm yolu aranması,
- Kadınların seyahatler ile ilgili korku ve şüpheleri tespit edilip giderilmesi için çalışmaların yapılması,

- Gelişmiş ülkelerde seyahat eden kadınların seyahat deneyimleri detaylı bir şekilde araştırılıp gelişmekte olan ve gelişmemiş ülkeler ile kıyaslanarak, seyahat kısıtlayıcıların üzerine çalışmaların yoğunlaştırılması,
- Tek başına seyahat eden gezgin kadınların seyahatlerinde karşılaştıkları kısıtlayıcılar ile ilgili çalışmaların kısıtlı olması araştırmacılar için bu konunun üzerine daha çok araştırma yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, Y. (2013). Verilerin Analizi. S. D. Bedir Erişti, A. Kuzu, I. Kabakçı Yurdakul, Y. Akbulut, & A. A. Kurt içinde, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Eskişehir.
- Akın, E. (1997). *Türkiye'de Bir Kadın Müzesi İçin Program Oluşturma*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Müzecilik Ana Bilim Dalı.
- Altunışık, R., Coşkun, R., & Yıldırım, E. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Andersen, V., Prentice, R., & Watanabe, K. (2000). Journeys for Experiences: Japanese Independent Travelers in Scotland. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 9(1-2), 129-151.
- Arat, N. (2010). *Feminizmin ABC'si*. Ankara: Say Yayıncılık.
- Aristoteles. (1993). *Politika*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Arslan, H. (2014). Budizm'de Kadının Konumu. *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(39), 147-179.
- Arslanalp, M. (2019). *Yoldaki Kadınlar: Gezi Anlatılarında Toplumsal Cinsiyet ve Sınırları Aşmak*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın Çalışmaları Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Arslantaş, H., & Ergin, F. (2011). 50-65 Yaş Arasındaki Bireylerde Yalnızlık, Depresyon, Sosyal Destek ve Etki Eden Faktörler. *Turkish Journal of Geriatrics*, 14(2), 135-144.
- Aslantürk, E., & Unur, K. (2019). Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Deneyimleri. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 16(3), 493-514.
- Atlan, S. (2014). *Roma Tarihinin Ana Hatları I. Kısım Cumhuriyet Devri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Aydın, H. (2015). Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Türkiye'de Kadın. *Current Research in Social Sciences*, 1(3), 84-96.
- Bahar, H. (2010). *Roma ve Bizans Tarihi*. Ankara: Kömen Yayınları.
- Baki, A., & Gökçek, T. (2012). Karma Yöntem Araştırmalarına Genel Bir Bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 1-21.
- Balkan, K. (1948). Eti Hukukunda İçgüveylik. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 6(3), 147-148.

- Barutçu, N., Yavuz, F., & Çetin, G. (1999). Cinsel Saldırı Sonrası Mağdurun Karşılaştığı Sorunlar. *Adli Tıp Bülteni*, 4(2), 41-53.
- Basım, N., Çetin, F., & Tabak, A. (2009). Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarıyla İlişkisi. *Türk Psikolojisi Dergisi*, 24(63), 20-34.
- Beals, R. L., & Hoijer, H. (1991). Antropolojinin Konusu ve Alanı. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Dergisi*, 35(2), 9-34.
- Bedin, C. (2017). *Antonio Tabucchi'nin Porto Pim Kadını Eserinde Seyahat Kavramının Anlatısal İzdüşümleri*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü - Batı Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı - İtalyan Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul.
- Bottero, J. (2001). *Everyday Life in Ancient Mesopotamia*. The Johns Hopkins University Press.
- Brown, L., & Osman, H. (2017). The Female Tourist Experience in Egypt as an Islamic Destination. *Annals of Tourism Research*, 63, 12-22.
- Bui, H., Wilkins, H., & Lee, Y.-S. (2013). The 'imagined west' of Young Independent Travellers from Asia. *Annals of Leisure Research*, 16(2), 130-148.
- Butler, G., & Hannam, K. (2012). Independent Tourist's Automobilities in Norway. *Journal of Tourism and Cultural Change*, 10(4), 285-300.
- Butler, J. (1990). *Cinsiyet Belası: Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi*. (B. Ertür, Dü.) İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Butler, J. (2008). Olumsal Temeller: Feminizm ve 'Postmodernizm' Sorusu. S. Benhabib, J. Butler, D. Cornell, & N. Fraser içinde, *Çatışan Feminizmle Felsefi Fikir Alışverişi*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*(32), 470-483.
- Cesur, F. (2017). *Feminist Teoriler ve Türkiye'deki İzdüşümleri*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Isparta.
- Cesur, M. (2014). *Tek Başına Seyahat Eden Kadın Turistlerin Seyahat Kısıtlayıcıları*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Çanakkale.

- Chen, H.-J., Chen, P.-J., & Okumus, F. (2013). The Relationship Between Travel Constraints and Destination Image: A Case Study of Brunei. *Tourism Management*, 35, 198-208.
- Chiang, C.-Y., & Jogaratnam, G. (2006). Why do women travel solo for purposes of leisure? *Journal of Vacation Marketing*, 12(1), 59-70.
- Cihan, C. (2010). *XIX. Yüzyıl Seyyahlarına Göre Hazar Ötesi Türkmenleri (Sosyal, İktisadi ve Kültürel Durum)*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi , Sosyal Bilimler Fakültesi Tarih Anabilim Çağı - Yakınçağ Bilim Dalı, Ankara.
- Cockburn-Wooten, C., Friend, L., & McIntosh, A. (2006). A Discourse Analysis of Representational Spaces: Writings of Women Independent Traveller. *Tourism: An International Interdisciplinary Journal*, 54(1), 7-16.
- Çağıl, A. (2014). *Batı Felsefesinde Kadının Yeri*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi , Sosya Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı , Erzurum.
- Çağırğan, G. (1986). Mezopotamya'da Kutsal Evlilik. *X. Türk Tarihi Kongresi Bildirileri*, 2(10), 499-503.
- Çakıcı Gerçek, L. (2009). Türkiye'de Kadın Haklarını Gelişimine Kısa Bir Bakış. *Uluslararası - Disiplinlerarası Kadın Çalışmaları Kongresi*. 3, s. 94-101. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü.
- Çakır, Ö. (2002). Sosyal Dışlanma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(383-104).
- Çapık, C. (2014). Geçerlik ve güvenirlik Çalışmalarında Doğrulamayı Faktör Analizinin Kullanımı. *anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(3), 196-205.
- Çelikkol, A. (1996). Bereketten Aşka, Tanrıçalar. *Cumhuriyet Dergi*(527), 13.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Darga, M. (2013). *Anadolu'da Kadın*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Demir, E., Saatçioğlu, Ö., & İmrol, F. (2016). Uluslararası Dergilerde Yayımlanan Eğitim Araştırmalarının Normallik Varsayımları Açısından İncelenmesi. *Current Research in Education*, 2(3), 130-148.
- Demir, Z. (2014). *Modern ve Post Modern Feminizm*. İstanbul: Sentez Yayıncılık.

- Demiralp, D. (2010). İlkçağ Anadolu Efsanelerinin "En Güzel i" Troyalı Helena. *Gazi Akademik Bakış Dergisi*, 4(7), 201-213.
- Demirbilek, S. (2007). Cinsiyet Ayrımcılığının Sosyolojik Açıdan İncelenmesi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 44(511), 12-27.
- Demirdağ, M. F. (2015). *İslam Öncesi Toplumlarında Örtünme* . Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Çorum.
- Dişsiz, M., & Şahin, N. H. (2008). Evrensel Bir Kadın Sağlığı Zorluğu: Kadına Yönelik Şiddet. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi*, 1(1), 50-58.
- Doğan, T. (2013). Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Öznel İyi Oluş. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 56-64.
- Doğramacı, E. (1989). *Türkiye'de Kadının Dünü ve Bugünü* . Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Donovan, J. (1997). *Feminist Teori*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Douglas, J., & Teeter, B. (2003). *Egypt and The Egyptians*. Cambridge.
- Durmuş, A. (2014). *Eski Doğu ve Eski Batı Toplumlarında Karşılaştırmalı Kadın Profili (Mezopotamya, Anadolu ve Yunanistan Toplumları)* . Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı Eskiçağ Tarihi Programı, Denizli.
- Durutürk, N., Özünlü Pekiyaş, N., Çağlar, A., & Tekindal, M. A. (2017). Reliability and Validity of RT6 Accelerometer with Comparing Different Walking Self-Selected Speeds. *Physiotherapy Research and Reports*, 1(1), 1-5.
- Duymuş, H. (2009). Çivi Yazılı Kanun Metinlerde Kadınlara Ait Suç ve Cezalar. *Uluslararası Disiplinlerarası Kadın Çalışmaları Kongresi* , 3, 75-89.
- Erbek, E., Eradamlar, N., Beştepe, E., Akar, H., & Alpkan, L. (2004). Kadına Yönelik Fiziksel ve Cinsel Şiddet: Üç Grup Evli Çifte Karşılaştırılmalı Bir Çalışma. *Düşünen Adam*, 17(4), 196-204.
- Erdal, K. (2008). Halide Edip Adıvar'ın Bakış Açısıyla Kadının Çalışma Hayatı. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 109-123.
- Erdem, A. R. (2015). Atatürk'ün Kadına ve Kadın Eğitime Verdiği Önem. *Belgi Dergisi*(9), 1266-1288.

- Erdemir, H., & Palaz Erdemir, H. (2012, Nisan 26-28). Antikçağ'da Çocuk Olmak: Ölmek ya da Ölmemek. *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Şiddet Sempozyumu*, 643-650.
- Fischer, E. (1993). *Sanatın Gerekliliği*. Ankara: V Yayınları.
- Fleischer, A., & Pizam, A. (2002). Tourism Constraints Among Israeli Seniors. *Annals of Tourism Research*, 29(1), 106-123.
- Freeman, C. (2003). *Mısır, Yunan ve Roma Antik Akdeniz Uygarlıkları*. (S. K. Angı, Dü.) Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Friedell, E. (2006). *Mısır ve Antik Yakındoğu'nun Kültür Tarihi*. (E. Kayaoğlu, Dü.) Ankara: Dost Kitabevi.
- Gaudemet, J., & Tahiroğlu, B. (2011). Roma İmparatorluğunda Kadının Hukuki Durumu. *İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 6(9), 205-230.
- Gilbert, D., & Hudson, S. (2000). Tourism Demand Constraints: A Skiing Participation. *Annals of Tourism Research*, 27(4), 906-925.
- Gökalp, İ. E. (2008). *Türkiye'de Kadın Girişimciler ve Kadın Yöneticiler*. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Kırıkkale.
- Göksel, B. (1993). *Çağlar Boyunca Türk Kadını ve Atatürk*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Greiner, R., Larson, S., Herr, A., & Pinger, P. (2005). *Independent Travellers in the North Kimberley: Benefits, Impacts and Management Challenges*. CSIRO Sustainable Ecosystems and Tropical Savannas CRC .
- Günay, G., & Bener, Ö. (2011). Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Çerçevesinde Aile İçi Yaşamı Algılama Biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 157-171.
- Gündüz, A. (2002). *Eski Mezopotamya ve Mısır*. İstanbul: Büke Yayınları.
- Gündüz, A. (2012). Tarihi Süreç İçerisinde Türk Toplumunda ve Devletlerinde Kadının Yeri ve Önemi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(5), 129 - 148.
- Güneş, N., & Şengül, N. (2017). Antik Çağdan Günümüze Rehberliğin Tarihçesi ve Rehber Pirleri. Ö. Güzel, V. Altıntaş, & İ. Şahin içinde, *Turist Rehberliği Araştırmaları Öngörüler ve Uygulamalar*. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Güngör Şerbetçi, P. (2018). *Yeni Toplumsal Hareketler Bağlamında Türkiye'de Postmodern Kadın Hareketleri (Doğu Karadeniz Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim ve Toplumsal Dönüşüm Anabilim Dalı, Gaziantep.
- Haktanır, H. (2010). *Bir Avuç Mısır*. Lefkoşa: Rüstem Kitabevi.
- Hanım, Z. (2016). *Bir Türk Kadınının Avrupa İzlenimleri*. Everest Yayınları.
- Harman, S. (2014). Bağımsız Seyahat Eden Yerli Gezinlerin Seyahat Motivasyonları Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 10(21), 107-128.
- Harman, S. (2014). Yurt Dışı Seyahat Kısıtlayıcıları: Bağımsız Seyahat Eden Yerli Gezinler Üzerine Yapılan Bir Araştırma. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 6(1), 63-78.
- Heimtun, B., & Jordan, F. (2011). Wish You Weren't Here: Interpersonal Conflicts and the Touristic Experiences of Norwegian and British Women Travelling with Friends. *Tourist Studies*, 11(3), 271-290.
- Henderson, K., & Bialeschki, D. (1993). Fear As A Constraint To Active Lifestyle For Females. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 64(1), 44-47.
- Hollander, A. (1993). *Seeing Through Clothes*. University of California Press.
- Horasan Avcı, Y. (2015). *Kapitalizm ve Moda*. Yüksek Lisans Tezi, Halit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi Moda ve Tekstil Tasarımı Anabilim Dalı, İstanbul.
- Horzum, M. B., Ayas, T., & Padır, M. A. (2017). Beş Faktör Kişilik Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 398-408.
- Ilin, M., & Segal, E. (2014). *İnsan Nasıl İnsan Oldu*. (A. Zekeriya, Dü.) İstanbul: Say Yayınları.
- İnan, A. (1992). *Eski Mısır Tarih ve Medeniyeti*. Ankara: TTK Yayınları.
- İngün, Ö. (2005). *Feminizm ve İslam İlişkisi: İslami Feminizm*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Siyaset ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı, Bursa.

- Irmak, R. (2010). *Cam Tavan Sendromu - Bir Hastane Uygulaması*. Yüksek Lisans Tezi , Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , İşletme Anabilim Dalı - Hastane ve Sağlık Kuruluşları Yönetimi.
- Işık, E. (1998). *Beden ve Toplum Kuramı*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Jordan, F., & Aitchison, C. (2008). Tourism and The Sexualisation of The Gaze: Solo Female Tourists' Experiences of Gendered Power, Surveillance and Embodiment. *Leisure Studies*, 27(3), 329-349.
- Jordan, F., & Gibson, H. (2005). We're not stupid... but we'll not stay home either': Experiences of Solo Women Travellers. *Tourism Review International*, 9(2), 195-211.
- Kaba, B., & Emekli, G. (2018). Turizmde Yükselen Bir Eğilim: Yalnız Seyahat Eden Kadın Gezginler (Türkiye Örneği). *Ege Coğrafya Dergisi*, 27(2), 111-126.
- Kan, A., & Akbaş, A. (2005). Lise Öğrencilerinin Kimya Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 227-237.
- Kapanoğlu, S. (2006). *Çin'de Kadın İmgesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, Ankara.
- Karaaslan, D. (2016). Antik Yunan'da Kadın Olmak. *Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(2), 159-174.
- Karagöz Yüncü, D. (2011). *Destinasyon Uzantılarının Turistlerin Duygusal Tepkileri, Bilişsel Algılamaları ve Davranışsal Niyetleri İle İlişkisi*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Karagöz, B. (2008). Türkiye'de 1980 Sonrası Kadın Hareketinin Siyasal Temelleri ve "İkinci Dalga" Uğrağı. *Memleket Siyaset Yönetim Dergisi*, 3(7), 168-190.
- Kayhan, F. (1999). *Feminizmler Dizisi*. İstanbul: BDS Yayınları.
- Kayı, Z., Yavuz, F., & Arıcan, N. (2000). KADIN Üniversite Gençliği ve Mezunlarına Yönelik Cinsel Saldırı Mağdur Araştırması. *Adli Tıp Bülteni*, 5(3), 157-163.
- Kaymaz, İ. Ş. (2010). Çağdaş Uygarlığın Mihenk Taşı: Türkiye'de Kadının Toplumsal Konumu. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*(46), 333-366.

- Kervankıran, İ., & İlban, K. (2019). Türkiye'de Turizm Amacıyla Yurtdışına Giden Kadınların Seyahat Motivasyonları. *20. Ulusal Turizm Kongresi*, 542-546.
- Khan, S. (2011). Gendered Leisure: Are Women More Constrained in Travel for Leisure? *Tourismos: An International Multidisciplinary Journal of Tourism*, 6(1), 105-121.
- Kılıç, H. (2000). *Antikçağ'dan Günümüze Batı'da Kadın ve Cinsellik*. İstanbul: Otopsi Yayınları.
- Kılıç, Y., & Duymuş, H. (2009, Nisan). Eski Mezopotamya'da Din Kadınları (Rahibeler). *Türkiye Sosyal Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 159-178.
- Kim, N.-S., & Chalip, L. (2004). Why Travel to the FIFA World Cup? Effects of Motives, Background, Interest and Constraints. *Tourism Management*, 25(6), 695-707.
- Klengel, H. (2001). *Kral Hammurrabi ve Babil Günlüğü*. (N. Ünal, Dü.) İstanbul: Telos Yayınları.
- Kocabaş Atılğan, D. (2013). Antik Yunan'da Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Temsili. *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*(10), 15-27.
- Kocacık, F. (2001). Şiddet Olgusu Üzerine. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(1), 1-7.
- Konan, B. (2011). Türk Kadınının Siyasi Hakları Kazanma Süreci. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 60(1), 157-174.
- Koschaker, P. (1977). *Modern Özel Hukuka Giriş Olarak Roma Özel Hukukunun Ana Hatları*. (K. Ayiter, Dü.) Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- Kozak, N., Akoğlan Kozak, M., & Kozak, M. (2010). *Genel Turizm: İlkeler - Kavramlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kozbe, G. (2001). Mezopotamya'da Aile ve Evlilik. *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*(103-104), 27-33.
- Kozbe, G. (2013). Mezopotamya'da Kadın Olmak. *Aktuel Arkeoloji*(32), 48-57.
- Köse, Z. (2014). *Turizmde Kadın İstihdamı ve Kadın Girişimciliği Beypazarı Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Antropoloji Anabilim Dalı, Ankara.

- Kuzuoğlu, A. (2004). *Koloni Çağında Anadolu ve Asur'da Kadın*. Yüksek Lisans Tezi , Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir Tarihi Bilim Dalı, Ankara.
- Lai, C., Li, X., & Harrill, R. (2013). Chinese Outbound Tourists' Perceived Constraints to Visiting the United States. *Tourism Management*, 37, 136-146.
- Lee, B. K., Agarwal, S., & Kim, H. J. (2012). Influences of Travel Constraints on the People With Disabilities' Intention to travel: An Application of Seligman's Helplessness Theory. *Tourism Management*, 33(3), 569-579.
- Lee, S. H., & Tideswell, C. (2005). Understanding Attitudes Towards Leisure Travel and The Constraints Faced by Senior Koreans. *Journal of Vacation Marketing*, 11(3), 249-263.
- Leick, G. (2002). *The Babylonians*. Newyork: Routledge.
- Li, M., Zhang, H., Mao, I., & Deng, C. (2011). Segmenting Chinese Outbound Tourists by Perceived Constraints. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 28(6), 629-643.
- Lissner, I. (2006). *Uygarlık Tarihi*. (A. Moran, Dü.) İstanbul: Nokta Kitabevi.
- Maisels, C. K. (1999). *Uygarlığın Doğuşu*. (A. Şenel, Dü.) Ankara: İmge Kitabevi.
- Mazlum, M. M., & Atalay Mazlum, A. (2017). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yönteminin Belirlenmesi. *Route Educational and Social Science Journal*, 4(4), 1-21.
- McNamara, K. E., & Prideaux, B. (2009). A Typology of Solo Independent Women Travellers. *International Journal of Tourism Research*, 12(3).
- Mehmetoğlu, M. (2004). A Typology of Tourists from a Different Angle. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 5(3), 69-90.
- Memiş, E. (2007). *Eski Çağda Mezopotamya*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Memiş, E. (2011). *Eskişehir Türkiye Tarihi*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Mutlu, N. (2007). *Yunan ve Roma Uygarlığında Çocuk*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Myers, L. M. (2010). *Women's Independent Travel Experiences in New Zealand*. Doktora Tezi, University of Sunderland.
- Nalçacı İkiz, A., & Yeşiltaş, M. (2018). Yerli Turistlerin Satın Alma Davranışlarının Beş Faktör Kişilik Özelliklerine Göre Karşılaştırılması. *Turizm Akademik Dergisi*, 5(1), 177-188.

- Narman, G. (2006). *Kadının İş Yaşamına Katılımı ve Kadın Yöneticilik Modelleri*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Nemet Nejat, K. (2002). *Daily Life in Ancient Mesopotamia*. Atlanta: Hendrickson Publishers.
- Nyaupane, G., & Andereck, K. (2007). Understanding Travel Constraints: Application and Extension of a Leisure Constraints Model. *Journal of Travel Research*, 46, 433-439.
- Oates, J. (2004). *Babil*. (F. Çizmeli, Dü.) Ankara: Arkadaş Kitabevi.
- Onwyegbuzie, A. J., & Leech, N. L. (2004). Enhancing the Interpretation of Significant Findings: The Role of Mixed Methods Research. *The Qualitative Report*, 9(4), 770-792.
- Özer, H. (2004). *Nitel Değişkenli Ekonometrik Modeller: Teori ve Bir Uygulama*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özsöz, C. (2008). Kültürel Feminist Teori ve Feminist Teorilere Giriş. İ. Demir içinde, *Sosyoloji Notları* (s. 51-55). Ankara: İdeal Copy.
- Palaz Erdemir, H. (2016). Roma Vatandaş Hukukunun Konusu Olarak Kadın. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*(63), 5.
- Pekiner, A. B. (2019). *Yalnız Seyahat Eden Kadınların Motivasyon ve Deneyimleri: Diyarbakır'ı Ziyaret Eden Kadınlar Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Batman.
- Pennington Gray, L., & Kerstetter, D. (2002). Testing a Constraints Model within the Context of Nature - Based Tourism. *Journal of Travel Research*, 40(4), 416-423.
- Platon. (2006). *Devlet*. (S. Eyüboğlu, & M. Cimcoz, Dü) İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Rado-Bosman, T. (1942). Eski Roma Hukukunda Bazı Evlenme Şekilleri. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 8(3-4), 530-544.
- Reyhan, E. (2003). Hitit Büyü Ritüellerinin Uygulama Şekilleri Üzerine Bir İnceleme. *Archivum Anatolicum*, 6(2), 111-143.
- Richards, G., & Wilson, J. (2004). The Global Nomad: Motivations and Behaviour of Independent Travellers Worldwide. G. Richards , & J. Wilson içinde, *The Global Nomad: Backpacker Travel in Theory and Practise* (s. 14-42).

- Roux, P. L. (2006). *Roma İmparatorluğu*. Ankara: Dost Kitabevi Yayınlar.
- Sağ, V. (2001). Tarihsel Süreç İçerisinde Türk Kadını ve Atatürk. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(1), 9-23.
- Sami, Ş. (1996). *Kadınlar*. İstanbul: Gündoğan Yayınları.
- Savcı, K. (1993). *Cumhuriyet'in 50. Yılında Kadın*. Ankara.
- Scherer, R., Wiebe, F., Luther, D., & Adams, J. (1988). Dimensionality of coping: Factor Stability Using The Ways of Coping Questionnaire. *Psychological Reports*, 62(3), 763-770.
- Schermelleh-Engel, K., & Moosbrugger, H. (2003). Evaluating the Fit of Structural Equation Models: Tests of Significance and Descriptive Goodness-of-Fit Measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Seow, D., & Brown, L. (2018). The Solo Female Asian Tourist. *Current Issues in Tourism*, 21(10), 1187-1206.
- Söğütlü Erişgin, Ö. (2013). Roma Toplumunda Kadının Konumu. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(2), 3-4.
- Sparks, B., & Pan, G. W. (2009). Chinese Outbound Tourists: Understanding Their Attitudes, Constraints and Use of Information Sources. *Tourism Management*, 30(4), 483-494.
- Stone, A. (2006). *Luce Irigaray and the Philosophy of Sexual Difference*. New York: Cambridge University Press.
- Şahin, B., Sönmez, B., & Kahveci, H. (2014). Kişilerin Uluslararası Seyahat Engellerini Ölçmeye Yönelik Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*(2), 109-126.
- Şengül, M. B. (2015). *Türk Romanında Feminizm (Kadın Romancılar, 1960-80)*. Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Van.
- Şimşek, F. (2012). *Mısır, Mezopotomya ve Anadolu'da Kadın (MÖ. 6.YY'a kadar)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü Eskiçağ Tarihi Bilim Dalı, Ankara .
- Tabachnick, B., & Fidell, L. (2013). *Using Multivariate Statistics (Sixth edition)*. United States: Pearson Education.
- Tamay, T. (2007). *Arkeoloji Sözlüğü*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Tanilli, S. (1999). *Yüzyılların Gerçeği ve Mirası*. İstanbul: Adam Yayınları.

- Tanrısever, C. (2019). Mesleğin Tarihçesi. *Kavramdan Uygulamaya Turist Rehberliği Mesleği*. içinde Nobel Akademik Yayımcılık.
- TDK. (2019, Ocak 29). Türk Dil Kurumu: <http://www.tdk.gov.tr> adresinden alındı
- Tekin, A., & Tekin, G. (2014, Haziran). Antik Yunan Dönemi: Spor ve Antik Olimpiyat Oyunları. *Tarih Okul Dergisi*(XVIII), 121-140.
- Tekin, S. (2010). Osmanlı'da Kadın ve Kadın Hapishaneleri. *Ankara Üniversitesi Tarih Araştırmaları Dergisi*, 29(47), 83-102.
- Teran, E. H. (2014). *Does travel provide transformation? Transformative travel experiences of gender perspectives: Latin American women in solo, independent and cross-cultural travel*. Yüksek Lisans Tezi, Student at Wageningen University, Wageningen, The Netherlands, Department of Environmental Sciences.
- Tosun, M., & Yalvaç, K. (1975). *Sümer, Babil, Assur Kanunları ve Ammi Saduqa Fermanı*. Ankara: TTK.
- Tozduman, Z. (1984). *İslam'da Kadın Hakları*. Ankara: Kadın ve Aile Yayınları.
- Tükenmez, E. G. (2019). *Türkiye'de Yalnız Seyahat Eden Kadınlar: Deneyimleri, Tercihleri, Motivasyon ve Kısıtları*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi , Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, İzmir.
- Uzunoglu, E. (1993). *"Tarih Öncesinden Demir Çağ'a Anadolu'da Kadın" Çağlarboyu Anadolu'da Kadın, Anadolu Kadınının 9000 Yılı*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Ünal, A. (2005). *Hititler Devrinde Anadolu*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Ünsal, V. (2013). *Eski Anadolu'da Teokratik Devlet Düzeni Hitit ve Urartu*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Valbelle, D. (1992). *Eski Mısırda Yaşam* . İstanbul: İletişim Yayınları.
- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı. *Journal of Economy, Culture and Society*(35), 29-56.
- Wilson, E. (2004). *A 'Journey Of Her Own'?: The Impact Of Constraints On Women's Solo Travel*. Doktora Tezi, Griffith University, Australia.
- Wilson, E., & Harris, C. (2006). Meaningful Travel: Womeni Independent Travel and The Search For Self and Meaning. *Tourism: An International Interdisciplinary Journal*, 54(2), 161-172.

- Wilson, E., & Little, D. (2008). The Solo Female Travel Experience: Exploring the 'Geography of Women's Fear'. *Current Issues in Tourism*, 11(2), 167-186.
- Wilson, E., & Little, D. E. (2005). A 'Relative Escape'? The Impact of Constraints on Women who Travel Solo. *Tourism Review International*, 9(9), 155-175.
- Xiang, Y. (2013). The Characteristics of Independent Chinese Outbound Tourist. *Tourism Planing & Development*, 10(2), 134-148.
- Yamane, T. (1967). *Elementary Sampling Theory*. Prentice-Hall.
- Yaşlıoğlu, M. (2017). Sosyal Bilimlerde Faktör Analizi ve Geçerlilik: Keşfedici ve Doğrulayıcı Faktör Analizlerinin Kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46, 74-85.
- Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2006). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yiğit Çavuşoğlu, G. (2015). *Türkiye'de Kadın Hareketinin Oluşumu ve Kadının Sosyal Yaşamdaki Yeri*. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Karaman.
- Yıldıran, İ. (2014). Antikiteden Moderniteye Olimpiyat Oyunları: İdealler ve Gerçekler. *Hece (Batı Medeniyeti Özel Sayısı)*(18), 555-570.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nİtel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, A. (2010). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e: Kadın Kimliğinin Biçimlendirilmesi. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 9(20-21), 191-212.
- Zeybekoğlu Dünder, Ö. (2012). Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Televizyon Reklamlarına Yansımaları. *Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*, 5(1), 121-136.

İNTERNET KAYNAKLARI

- URL-1 <https://www.wannart.com/adaletin-simgesi-tanrica-themis/> Erişim Tarihi: 18.06.2019
- URL-2 <http://yunantanricalari.blogspot.com/> Erişim Tarihi: 18.06.2019
- URL-3 <http://yunantanricalari.blogspot.com/> Erişim Tarihi: 18.06.2019

- URL-4 <http://yunantanricalari.blogspot.com/> Erişim Tarihi: 18.06.2019
- URL-5 <http://yunantanricalari.blogspot.com/> Erişim Tarihi: 18.06.2019
- URL-6 <https://www.themaggar.com/kadin-kasifler/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-7 <http://gezginlerkulubu.org/tarihi-etkileyen-15-cesur-kadin/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-8 <https://bilimvegelecek.com.tr/index.php/2018/04/20/afrikada-bir-gezgin-mary-kingsley/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-9 <http://gezginlerkulubu.org/tarihi-etkileyen-15-cesur-kadin/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-10 <https://www.themaggar.com/kadin-kasifler/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-11 <https://blog.mngturizm.com/dunyanin-en-unlu-kadin-gezginleri/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-12 <http://gezginlerkulubu.org/tarihi-etkileyen-15-cesur-kadin/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-13 <https://blog.mngturizm.com/dunyanin-en-unlu-kadin-gezginleri/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-14 <http://gezginlerkulubu.org/tarihi-etkileyen-15-cesur-kadin/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-15 <http://www.yoldasin.com/gecmisten-gunumuze-gezgin-kadinlar/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-16 <http://www.yoldasin.com/gecmisten-gunumuze-gezgin-kadinlar/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-17 <http://gezginlerkulubu.org/tarihi-etkileyen-15-cesur-kadin/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-18 <http://gezginlerkulubu.org/pasifikte-kaybolan-efsane-pilot-amelia-earhart/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-19. <http://gezginlerkulubu.org/tarihi-etkileyen-15-cesur-kadin/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-20 <http://gezginlerkulubu.org/tarihi-etkileyen-15-cesur-kadin/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-21 <http://gezginlerkulubu.org/tarihi-etkileyen-15-cesur-kadin/> Erişim Tarihi: 25.06.2019

- URL-22 <https://www.enuygun.com/bilgi/dunyayi-gezerek-fark-yaratan-kadinlar>
Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-23 <http://gezginlerkulubu.org/tarihi-etkileyen-15-cesur-kadin/> Erişim Tarihi:
25.06.2019
- URL-24 <http://gezginlerkulubu.org/tarihi-etkileyen-15-cesur-kadin/> Erişim Tarihi:
25.06.2019
- URL-25 <http://gezginlerkulubu.org/tarihi-etkileyen-15-cesur-kadin/> Erişim Tarihi:
25.06.2019
- URL-26 <http://gezginlerkulubu.org/tarihi-etkileyen-15-cesur-kadin/> Erişim Tarihi:
25.06.2019
- URL-27 <http://www.geziko.com/blog/ilham-veren-15-kadin-seyyah/> Erişim Tarihi:
25.06.2019
- URL-28 <http://www.geziko.com/blog/ilham-veren-15-kadin-seyyah/> Erişim Tarihi:
25.06.2019
- URL-29 <http://gezginlerkulubu.org/tarihi-etkileyen-15-cesur-kadin/> Erişim Tarihi:
25.06.2019
- URL-30 <http://www.seyahatya.com/gezegenin-en-ilham-verici-10-kadin-seyyahi/#.XV0f35Mza9Y> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-31 <http://www.geziko.com/blog/ilham-veren-15-kadin-seyyah/> Erişim Tarihi:
25.06.2019
- URL-32 <http://gezginlerkulubu.org/tarihi-etkileyen-15-cesur-kadin/> Erişim Tarihi:
25.06.2019
- URL-33 <https://www.birhayalinpesinde.com/dunyayi-gezen-10-ornek-kadin-gezgin>
Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-34 <https://www.enuygun.com/bilgi/dunyayi-gezerek-fark-yaratan-kadinlar>
Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-35 <https://www.birhayalinpesinde.com/dunyayi-gezen-10-ornek-kadin-gezgin>
Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-36 <https://www.birhayalinpesinde.com/dunyayi-gezen-10-ornek-kadin-gezgin>
Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-37 <https://www.birhayalinpesinde.com/dunyayi-gezen-10-ornek-kadin-gezgin>
Erişim Tarihi: 25.06.2019

- URL-38 <https://www.birhayalinpesinde.com/dunyayi-gezen-10-ornek-kadin-gezgin>
Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-39 <https://www.birhayalinpesinde.com/dunyayi-gezen-10-ornek-kadin-gezgin>
Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-40 <https://www.birhayalinpesinde.com/dunyayi-gezen-10-ornek-kadin-gezgin>
Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-41 <https://www.birhayalinpesinde.com/dunyayi-gezen-10-ornek-kadin-gezgin>
Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-42 <https://www.birhayalinpesinde.com/dunyayi-gezen-10-ornek-kadin-gezgin>
Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-43 <https://drummerlizard.com/yol-sohbetleri-aylak-ilsu/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-44 <https://bilinmeyenrota.com/bali-pirinc-hasat/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-45 <https://sanatkaravani.com/turkiyenin-ilham-veren-10-kadin-gezgini/> Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL-46 <https://www.enuygun.com/bilgi/dunyayi-gezerek-fark-yaratan-kadinlar>
Erişim Tarihi: 25.06.2019
- URL 47 <https://fra.europa.eu/en/publication/2017/violence-against-women-easy-read>
Erişim Tarihi: 16.06.2019

EK-1: GÖRÜŞME FORMU

Bu görüşme formu Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı'nda yürütülen **“Türk Kadın Gezinlerin Karşılaştıkları Problemler”** konulu tez çalışması için hazırlanmıştır. Tüm soruları cevaplamanız çalışmayı etkin kılacaktır. Elde edilen veriler bilimsel amaçla kullanılacağı için cevaplar **gizli** tutulacaktır. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Canan TANRISEVER YİĞİT

Şükran Buse KARASET

DEMOGRAFIK SORULAR

1- Yaşınız?

☐ 18-28

☐ 28-38

☐ 39-49

☐ 50 ve üstü

2- Medeni Durumunuz?

☐ Evli

☐ Bekar

3- Evli iseniz çocuğunuz var mı?

.....

4- Eğitim Durumunuz?

- ☐ İlkokul
- ☐ Ortaokul
- ☐ Lise
- ☐ Üniversite
- ☐ Yüksek Lisans
- ☐ Doktora

5- Mesleğiniz?

.....

6- Gelir Durumunuz?

- ☐ 0 - 1500
- ☐ 1501 - 2000
- ☐ 2001 - 3000
- ☐ 3001 – 4000
- ☐ 4001 – 5000
- ☐ 5001 ve üstü

GÖRÜŞME SORULARI

1- Ne sıklıkla seyahat ediyorsunuz?

.....

2- Sizi seyahat etmeye yönelten sebepler nelerdir?

.....

3- Yararlandığınız seyahat bilgi kaynakları nelerdir?

.....

4- Neden tek başınıza seyahat etmeyi tercih ediyorsunuz?

.....

5- Seyahatiniz öncesinde hangi faktörler üzerinde planlama yapıyorsunuz?

.....

6- Bir seyahat esnasında sorun yaşadığınız anlar oluyor mu? Var ise bahseder misiniz?

.....

7- Diğerlerine göre kendinizi daha isteksiz ve risk altında hissettiğiniz seyahat tipleri (kültür turu, deniz-kum-güneş, iş gezisi vb.) ve seyahat yeri seçimleri (yurtiçi – yurtdışı) nelerdir?

.....

8- Tek başına seyahat eden kadınlara yönelik ön yargılar ile karşılaştınız mı, karşılaştıysanız bu ön yargılar nelerdir?

.....

9- Size göre tek başına seyahat etmenin ne türden olumlu etkileri vardır?

.....

10- Size göre tek başına seyahat etmenin zorlukları nelerdir?

.....

11- Seyahatiniz öncesinde karşılaştığınız kısıtlayıcılar ile nasıl başa çıkıyorsunuz?

.....

12- Seyahatiniz esnasında karşılaştığınız kısıtlayıcılar ile nasıl mücadele ediyorsunuz?

.....

13- Gerçekleştirdiğiniz seyahatleriniz ile ilgili yol hikayelerinden bahsedebilir misiniz? (İsteğe bağlı)

.....

EK-2: ANKET FORMU

Bu anket formu Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı'nda yürütülen **“Türk Kadın Gezinlerin Karşılaştıkları Problemler”** konulu tez çalışması için hazırlanmıştır. Tüm soruları cevaplamanız çalışmayı etkin kılacaktır. Elde edilen veriler bilimsel amaçla kullanılacağı için cevaplar **gizli** tutulacaktır. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Canan TANRISEVER YİĞİT

Şükran Buse KARASET

DEMOGRAFİK SORULAR

1- Yaşınız?

☐ 18-27

☐ 28-37

☐ 38-47

☐ 47 ve üstü

2- Medeni Durumunuz?

☐ Evli

☐ Bekar

3- Çocuğunuz var mı? (yok ise lütfen 5.soruya geçiniz.)

☐ Evet

☐ Hayır

4- (Varsa) >> Çocuk sayınız

.....

5- Eğitim Durumunuz?

- ☐ İlkokul
- ☐ Ortaokul
- ☐ Lise
- ☐ Önlisans
- ☐ Lisans
- ☐ Yüksek Lisans
- ☐ Doktora

6- Gelir Durumunuz?

- ☐ 2000 TL ve altı
- ☐ 2001 - 4000 TL
- ☐ 4001 – 6000 TL
- ☐ 6001 – 8000 TL
- ☐ 8001 – 10000 TL
- ☐ 10001 ve üzeri

7- Meslek Grubunuz?

- ☐ Kamu Çalışanı
- ☐ Özel Sektör
- ☐ Emekli
- ☐ Serbest Meslek
- ☐ Öğrenci
- ☐ Ev hanımı
- ☐ Diğer.....

ANKET SORULARI

1- Ne sıklıkla seyahat ediyorsunuz?

- ☐ Ayda 1 kez
- ☐ 3 ayda bir
- ☐ 6 ayda bir
- ☐ Yılda 1 kez
- ☐ Diğer (Belirtiniz):

2- Seyahatlerinizde geçirdiğiniz süre ne kadardır?

- ☐ 1-2 saat
- ☐ ½ gün
- ☐ Tam gün
- ☐ 1 gece 2 gün
- ☐ 2 gece 3 gün
- ☐ 4-6 gün arası
- ☐ 1 haftadan fazla

3- En çok seyahat etmeyi tercih ettiğiniz bölge?

- ☐ Türkiye
- ☐ Afrika
- ☐ Asya
- ☐ Amerika
- ☐ Avustralya
- ☐ Avrupa
- ☐ Orta Doğu

4- Gideceğiniz ülkede ki en fazla kalış süreniz?

- ☐ Günübirlikçi
- ☐ 2 – 4 gün

☐ 5 günden fazla

5- Ne amaçla seyahate çıkarsınız?

☐ Dinlenme

☐ Sağlık

☐ Alışkanlık

☐ Eğitim

☐ Yeni yerler görmek

☐ Yeni insanlar tanımak

☐ İş

☐ Diğer (Belirtiniz):

6- Kendinizi hangi tür turist olarak nitelendirirsiniz?

☐ Doğa

☐ Kültür

☐ İnanç

☐ Gastronomi

☐ Deniz – kıyı

☐ Diğer (Belirtiniz):

7- Yararlandığınız seyahat bilgi kaynakları nelerdir?

☐ İnternet

☐ Seyahat acenteleri

☐ Arkadaşlar – aile üyeleri

☐ Broşür

☐ TV – Radyo

☐ Gazete – Magazin

☐ Okul

☐ Kitaplar

☐ Filmler

8- Destinasyon seçiminizde etkili olan unsurlar nelerdir?

- () Fiyat
 () Güvenlik
 () Çekicilik
 () Reklam
 () Yakınlık
 () Diğer

	Kişilerin Seyahat Engelleri Algılamalarına ilişkin aşağıdaki ifadelerle katılma derecenizi şıklardan birini işaretleyerek belirtiniz. 1-Kesinlikle katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Ne Katılıyorum, Ne Katılmıyorum, 4- Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
9	Seyahatlerde sağlık durumum seyahate çıkmamı etkiler.					
10	Seyahatlere katılmak ilgimi çekmez.					
11	Seyahatlerde gideceğim ülkeye yönelik güvenlik endişesi seyahate çıkmamı etkiler.					
12	Seyahatlerle ilgili geçmişte yaşadığım kötü deneyimler seyahate çıkmamı etkiler.					
13	Seyahatlerde arkadaş eksikliği (yalnızlık) yaşama ihtimalim seyahate çıkmamı etkiler.					
14	Seyahat kararlarımda aile bireyleriyle yaşadığım anlaşmazlık seyahate çıkmamı etkiler.					
15	Ulaşım sorunları seyahate çıkmamı etkiler.					
16	Seyahatlerdeki tur programları hakkında duyduğum endişe seyahate çıkmamı etkiler.					
17	Seyahatlerde gideceğim ülkenin uygun olmayan hava şartları seyahate çıkmamı etkiler.					
18	Seyahatlerde gideceğim ülkenin arz kaynaklarının eksik olması seyahate çıkmamı etkiler.					
19	Seyahatlerde gideceğim ülkedeki konaklama tesisinin kötü donanımlı olması seyahate çıkmamı etkiler.					
20	Seyahatler için yeterli zamana sahip olamamam seyahate çıkmamı etkiler.					
21	Seyahatlerin maliyetlerinin yüksek olması seyahate çıkmamı etkiler.					
22	Seyahatlerde gideceğim ülke hakkında yeterli bilgiye sahip olamamam seyahate çıkmamı etkiler.					
23	Seyahatler açısından olumsuz dünya görüşüne sahip olmam seyahate çıkmamı etkiler.					
24	Seyahatlerde gideceğim ülkedeki siyasal olaylar (çatışma, devrim vs.) seyahate çıkmamı etkiler.					

25	Seyahatlerde gideceğim ülkedeki etnik ve dini çatışmalar seyahate çıkmamı etkiler.					
26	Seyahatlerde karşılaşılan vize sorunları seyahate çıkmamı etkiler.					
27	Seyahatler açısından öz değere (ne hissettiğini bilme) sahip olmamam seyahate çıkmamı etkiler.					
28	Seyahatlerde gideceğim ülkede karşılaştığım dil farklılığı sorunu seyahate çıkmamı etkiler.					

	Beş Faktör kişilik ölçeğine ilişkin aşağıdaki ifadelere katılma derecenizi şıklardan birini işaretleyerek belirtiniz. 1-Kesinlikle katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Ne Katılıyorum, Ne Katılmıyorum, 4- Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
29	Kendimi içine kapanık biri olarak görüyorum.					
30	Kendimi dışa dönük, sosyal biri olarak görüyorum.					
31	Kendimi genellikle güvenilir biri olarak görüyorum.					
32	Kendimi başkalarının hatalarını bulma eğiliminde olan biri olarak görüyorum.					
33	Kendimi yavaş hareket etme eğiliminde olan biri olarak görüyorum.					
34	Kendimi bir işi tam yapacak biri olarak görüyorum.					
35	Kendimi rahat ve stresle başa çıkabilen biri olarak görüyorum.					
36	Kendimi kolay sinirlenen biri olarak görüyorum.					
37	Kendimi çok az sanatsal ilgisi olan biri olarak görüyorum.					
38	Kendimi yaratıcı biri olarak görüyorum.					

**EK-3: GEZGİN KADINLAR VE SEYAHAT KISITLAYICILARI İLE İLGİLİ
LİTERATÜR TABLOSU**

Yıl	Araştırmanın Yazarları	Araştırmanın Başlığı ve Türü	Araştırmada Ulaşılan Temel Sonuçlar
2000	Vivien Andersen, Richard Prentice, Kazumasa Watanabe	Journeys for Experiences: Japanese Independent Travelers in Scotland (Makale)	Yapılan çalışmada bağımsız seyahat motivasyonlarının yeni kültürler tanıma, kişisel gelişim, özgürlük, rahat hissetme olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
2000	David Gilbert, Simon Hudson	Tourism Demand Constraints: A Skiing Participation (Makale)	Örneklemini kayak yapan kişiler ile daha önce kayak yapmamış kişilerin oluşturduğu çalışmaya 412 kişi katılmıştır. Bu çalışmada içsel, kişilerarası ve yapısal kısıtlayıcılardan bahsedilmektedir. Her iki grup için ekonomik faktörün önemli bir kısıtlayıcı olduğu ve kayak yapmayan kişilerin kişilerarası kısıtlayıcıya maruz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.
2002	Lori Pennington-Gray, Deborah Kerstetter	Testing a Constraints Model within the Context of Nature-Based Tourism (Makale)	350 katılımcı ile gerçekleştirilen çalışmada içsel, kişilerarası ve yapısal kısıtlayıcılar incelenmiştir.
2002	Aliza Fleischer, Abraham Pizam	Tourism Constraints Among Israeli Seniors (Makale)	Araştırmanın örneklemini 55 yaş üzeri 400 İsrailli turist oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucuna göre ekonomik durum ve sağlık sorunları kişilerin seyahatlerini olumsuz yönde etkilemektedir.
2004	Erica Wilson	A 'Journey of Her Own': The Impact of Constraints on Women's Solo Travel (Doktora Tezi)	40 Avustralyalı kadın ile yapılan görüşme sonucunda kadınların seyahatlerini engelleyen temel kısıtlayıcıların sosyo-kültürel, kişisel, yapısal ve mekânsal olduğunu belirtmiştir. Bu kısıtlayıcılar ile karşı karşıya kalan kadınların mücadele şekillerine de ulaşılmıştır. Buna göre; kısıtlayıcılar ile başa çıkanlar, her durumda seyahatine devam edenler ve seyahatini sonlandıranlar olarak 3 gruba ayırmıştır.

2004	Nam-Su Kim, Laurence Chalip	Why Travel to the FIFA World Cup? Effects of Motives, Background, Interest and Constraints (Makale)	Kişilerin Dünya Kupasına seyahat etmesini engelleyen kısıtlayıcıların ilgi, finansal ve risk kısıtlayıcıları olduğunu ve 556 katılımcı ile yapılan araştırmada kısıtlayıcılara rağmen kişilerin etkinliğe olan ilgileri seyahatlerini engellemediği sonucuna ulaşılmıştır.
2004	Greg Richards, Julie Wilson	The Global Nomad: Motivations and Behaviour of Independent Worldwide (Kitap Bölümü)	8 farklı ülkeden genç ve öğrenci gezginden elde edilen sonuçlara göre seyahat motivasyonlarının farklı kültürleri keşfetme, heyecan, rahatlama ve kendini geliştirme olduğuna ulaşılmıştır.
2004	Mehmet Mehmetoğlu	A Typology of Tourists from a Different Angle (Makale)	Norveç'e bağımsız ve bir grupla gelen turistlerin incelenmesi sonucunda; bağımsız seyahat eden turistlerin seyahat motivasyonlarının merak, yenilik arayışı, kendilerini geliştirme, farklı ortam tanımak olduğuna ulaşılmıştır.
2005	Fiona Jordan, Heather Gibson	We're not stupid... but we'll not stay home either': Experiences of Solo Women Travellers (Makale)	60 kişi ile yapılan görüşme sonucunda; gözetim, direniş ve güçlendirme temaları incelenmiştir.
2005	Sun Hee Lee, Carmen Tideswell	Understanding Attitudes Towards Leisure Travel and The Constraints Faced by Senior Koreans (Makale)	Araştırmanın örneklemini 60 yaş üstü Koreli turistler oluşturmaktadır. 200 katılımcıdan elde edilen sonuçlara göre; katılımcılar sağlıklı kalmak, sosyalleşmek, rutin hayatlarından uzaklaşmak için seyahat etmektedirler.
2005	Romy Greiner, Silva Larson, Alexander Herr, Philipp Pinger	Independent Travellers in the North Kimberley: Benefits, Impacts and Management Challenges (Kitap)	Kuzey Kimberley'i seyahat eden bağımsız gezginlerin seyahat motivasyonlarının farklı deneyim kazanmak, yaban hayatını görmek, hayatlarına heyecan katmak ve doğa güzelliklerini keşfetmek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
2006	Chu-Yin Chiang, Giri Jogaratham	Why do women travel solo for purposes of leisure? (Makale)	194 seyahat deneyimi olan kadına yapılan anket sonucunda; yalnız seyahat eden kadınlar için beş motivasyon boyutu elde edilmiştir. Bunlar; deneyim, kaçış, rahatlama, sosyal ve benlik saygısıdır. Bu seyahat motivasyonları

			katılımcıların demografik ve seçtikleri bölgelere göre farklılık göstermektedir.
2006	Erica Wilson, Candice Harris	Meaningful Travel: Women Independent Travel and The Search For Self and Meaning (Makale)	Kadınların hikayeleri ile yola çıkılarak seyahatin benlik arayışı, güçlü olma isteği, yeni kültürler ve insanlar tanımak olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
2006	Cheryl Cockburn-Wooten, Lorraine Friend, Alison McIntosh	A Discourse Analysis of Representational Spaces: Writings of Women Independent Traveller (Makale)	Yapılan çalışmada bağımsız kadın turistlerin kendini keşfetme, sınırlarını aşma, sorumluluklarından vazgeçme ve eğitim amaçlı seyahat ettiği belirtilmiştir.
2007	Gyan Nyaupane, Kathleen Andreck	Understanding Travel Constraints: Application and Extension of a Leisure Constraints Model (Makale)	Amerika eyalet içi ve eyalet dışı seyahat eden 644 katılımcının seyahat kısıtlayıcıları içsel, kişilerarası ve yapısal olarak incelenmiştir. Yapılan çalışmaya göre yapısal kısıtlayıcılardan zaman ve maddi durum yetersizliği detaylı olarak incelenmiştir.
2008	Fiona Jordan, Cara Aitchison	Tourism and The Sexualisation of The Gaze: Solo Female Tourists' Experiences of Gendered Power, Surveillance and Embodiment (Makale)	39 kişi ile yapılan görüşmede kadınların seyahat deneyimlerinin turizm alanını nasıl etkilediği ile kadınların somutlaşmış deneyimleri ele alınmıştır.
2008	Erica Wilson, Donna E. Little	The Solo Female Travel Experience: Exploring the 'Geography of Women's Fear' (Makale)	Tek seyahat eden kadınlar ile yapılan görüşme sonucunda; kadınların güvenlik endişesi, başka insanların düşünceleri ve sınırlı erişim sebebiyle seyahatlerinin olumsuz etkilendiğine ulaşılmıştır.
2009	Beverley Sparks, Grace Wen Pan	Chinese Outbound Tourists: Understanding Their Attitudes, Constraints and Use of Information Sources (Makale)	Araştırmanın örneklemini 546 Çinli turist oluşturmaktadır. Seyahat kısıtlayıcıları dışsal ve güvenlik olarak incelenmiştir. Planlı davranış teorisine dayanarak kullandıkları en önemli bilgi kaynağı televizyon programları ve internet olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
2009	Karen Elizabeth McNamara, Bruce Prideaux	A Typology of Solo Independent Women Travellers (Makale)	228 kişi ile yapılan çalışma sonucunda; Avustralya'da tek başına seyahat etmekte olan kadınların temel motivasyonlarının dinlenmek, aile ve arkadaş ziyareti olarak belirtilirken aynı

			zamanda kendilerini güvende hissettikleri sonucuna da ulaşılmıştır.
2010	Linda Mary Myers	Women's Independent Travel Experiences in New Zealand (Doktora Tezi)	Yeni Zelanda'daki bağımsız seyahat eden kadınların kendi gelişimleri ve özgürlük isteği için yalnız seyahat etmek oldukça önemli olduğu belirtilmiştir. Yapılan araştırmada somutlaşmış deneyimler, psikolojik gelişim, sosyal etkileşim ve görsellik olarak farklı seyahat deneyim boyutları ortaya çıkmıştır. Çalışma sonucunda kadınlar kendi gelişimleri için seyahate daha çok zaman ayırdıklarını belirtmişlerdir.
2011	Mimi Li, Hanqin Zhang, Iris Mao, Clare Deng	Segmenting Chinese Outbound Tourists by Perceived Constraints (Makale)	457 Çinli turist katılımcıdan elde edilen sonuçlara göre seyahat kısıtlayıcılar yapısal, kültürel, enformasyon ve bilgi olarak incelenmiştir. Diğer önemli kısıtlamalar ise mesafe, maliyet ve zaman olarak belirtilmiştir. İletişim sıkıntısı sebebiyle seyahatlerinde kendilerini güvende hissetmedikleri ile Çinli turistlerin vize almaları karmaşık olduğu için seyahatlerinde bu durum bir kısıtlayıcı olarak önlerine gelmektedir.
2012	Garteth Butler, Kevin Hannam	Independent Tourist's Automobilities in Norway (Makale)	38 kişi ile yapılan görüşme sonucunda; kişilerin seyahat motivasyonlarının doğal güzellikleri görmek istemeleri ve içsel huzuru bulmak olduğuna ulaşılmıştır.
2012	Bong Koo Lee, Sheela Agarwal, Hyun Ji Kim	Influences of Travel Constraints on the People With Disabilities' Intention to travel: An Application of Seligman's Helplessness Theory (Makale)	Araştırmanın örneklemini 301 Koreli bedensel engelli turistler oluşturmaktadır. Çalışmada içsel, çevresel ve etkileşimsel kısıtlayıcılar incelenmiştir. Araştırma sonucunda içsel ve çevresel faktörün öğrenilmiş çaresizlik ile arasında anlamlı bir farklılık olduğuna ulaşılmıştır. Bu durum seyahat etme isteği üzerinde negatif bir etki bırakmaktadır.
2013	Chengting Lai, Xiang Li, Rich Harrill	Chinese Outbound Tourists' Perceived Constraints to Visiting the United States (Makale)	Araştırma Amerika'ya seyahat eden 348 Çinli turist üzerine yapılmıştır. Çinli turistlerin seyahat kısıtlayıcıları içsel, yapısal ve kişilerarası olarak incelenmiştir. Kişilerarası ve yapısal kısıtlayıcıların katılımcılar için önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Zaman, mesafe, güvenlik endişeleri, vize alırken

			yaşanan sıkıntılar Çinli turistlerin yapısal kısıtlayıcılarını oluşturmaktadır.
2013	Huei-Ju Chen, Po-Ju Chen, Fevzi Okumus	The Relationship Between Travel Constraints and Destination Image: A Case Study of Brunei (Makale)	Çalışma Brunei'ye seyahat eden 328 katılımcı üzerinde yapılmıştır. Yapılan araştırmada seyahat kısıtlamaları ile hedef imajı arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Erken karar verme sürecinde seyahat kısıtlamalarının hedef imajının oluşumunda önemli etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Seyahat kısıtlayıcılarından içsel, kişilerarası, yapısal ve kültürel kısıtlayıcılar incelenmiştir.
2013	Huong Bui, Hugh Wilkins, Young Lee	The 'imagined west' of Young Independent Travellers from Asia (Makale)	31 kişi ile yapılan görüşme sonucunda; Asyalı gezginlerin Batı'yı hayal etmesi üzerine seyahat motivasyonu olarak farklı deneyimler kazanmak ve kişisel gelişim olduğuna ulaşılmıştır.
2013	Yixian Xiang	The Characteristics of Independent Chinese Outbound Tourists (Makale)	543 Çinli gezginin katıldığı araştırmada; Çinli gezginlerin seyahat motivasyonlarının yeni yerler görme olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
2014	Müesser Cesur	Tek Başına Seyahat Eden Kadın Turistlerin Seyahat Kısıtlayıcıları (Yüksek Lisans Tezi)	20 kişi ile yapılan görüşme sonucunda; tek başına seyahat özgüven ve psikolojileri üzerinde olumlu etki yarattığını, özgür hissettiklerini, yeni yerler keşfetmek, korkular ile yüzleşmenin en iyi yolu olduğu vurgulanmıştır. Seyahat kısıtlayıcılarından ise korku ve endişe, sağlık sorunları, tedirgin olma, fikir alışverişinde sıkıntı yaşamak olduğu belirtilmiştir.
2014	Serhat Harman	Bağımsız Seyahat Eden Yerli Gezginlerin Seyahat Motivasyonları Üzerine Bir Araştırma (Makale)	163 yerli gezgine yapılan araştırmada; katılımcıların genç ve düşük bütçeli olduğu, seyahat motivasyonlarının yeni kültürleri tanıma, sosyalleşme, deneyim yaşama, kişisel gelişim olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
2014	Serhat Harman	Yurt Dışı Seyahat Kısıtlayıcıları: Bağımsız Seyahat Eden Yerli Gezginleri Üzerine Yapılan Bir Araştırma (Makale)	163 kişi ile yapılan çalışmada bireylerin yurt dışı seyahat kısıtlayıcılarının; vize ve harç uygulamaları, risk algısı, ulaşım ve bütçe olduğu ile yaş ve gelir durumuna göre seyahat alışkanlıklarının farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

2014	Erika Hernando Teran	Does travel provide transformation? Transformative travel experiences of gender perspectives: Latin American women in solo, independent and cross-cultural travel (Yüksek Lisans Tezi)	Yapılan çalışmada, kadınlar ataerkil düşünceden sıyrılarak kendi güçlerini tanımak ve yeni deneyimler yaşamak için tek seyahat etmektedirler. İlk seyahatlerinden sonra gerçekleştirdikleri seyahatlerde daha güçlü oldukları ve bu doğrultuda sosyal ve kültürel değişimlerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
2017	Lorraine Brown, Hanaa Osman	The Female Tourist Experience in Egypt as an Islamic Destination (Makale)	Çalışma, Mısır'daki kadın turistlerin İslami açıdan deneyimleri üzerine yapılmıştır. Kadınların cinsiyet kaynaklı karşılaştıkları problemler incelenmiş ve baş etme stratejileri araştırılmıştır. Çalışmada baskın erkek karakteri, taciz ve kadınlar için yerel normlar incelenmiştir. Bu doğrultuda kadınların Mısır sokaklarında tacize maruz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.
2018	Dana Seow, Lorraine Brown	The Solo Female Asian Tourist (Makale)	10 kişi ile yapılan görüşme sonucunda; yalnız seyahat eden kadınların karşılaştıkları problemlere rağmen seyahat planlarını iptal etmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.
2018	Bahar Kaba, Gözde Emekli	Turizmde Yükselen Bir Eğilim: Yalnız Seyahat Eden Kadın Gezginler (Türkiye Örneği) (Makale)	15 kişi ile yapılan görüşme sonucunda; destinasyon seçiminde en önemli faktörün güvenlik olduğu, cinsiyet arasındaki farklılıkların seyahatlerini etkilediği, tek seyahat etmenin tecrübe, yeni insanlar ev kültürler tanıma, özgüven artışı ve kendilerini geliştirme konusunda oldukça önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
2019	Merve Arslanalp	Yoldaki Kadınlar: Gezi Anlatılarında Toplumsal Cinsiyet ve Sınırları Aşmak (Yüksek Lisans Tezi)	18 kişi ile yapılan görüşme sonucunda; kadınların seyahatlere çıkma isteğinin içsel bir özgürlük ve değişiklik, yenilik arzusu, kendilerini daha güçlü hissettiklerini, medeni durumun seyahatlerini etkilediği, cinsiyet kaynaklı baskı ile karşılaşanlar kadar kendilerini cesaretlendiren kişilerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
2019	İsmail Kervankıran, Kübra İlban	Türkiye'de Turizm Amacıyla Yurtdışına Giden Kadınların Seyahat Motivasyonları	12 kişi ile yapılan görüşme sonucunda; güvenlik ve ekonomik faktörlerin seyahatleri üzerinde önemli bir rol oynadığına ve seyahat motivasyon kaynaklarının ise bakış açılarını değiştirme, önyargıları kırma, özgüven

		(Makale)	artışı, yeni kültürler ve insanlar tanımak olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
2019	Azize Burcu Pekiner	Yalnız Seyahat Eden Kadınların Motivasyon ve Deneyimleri: Diyarbakır'ı Ziyaret Eden Kadınlar Üzerine Bir Araştırma (Yüksek Lisans Tezi)	27 kişi ile yapılan görüşme sonucunda; yalnız seyahat etmelerinin temel motivasyonun yeni insanlar tanıma ve özgürlük isteği olduğunu belirtirken olumsuz deneyimlerden taciz ile karşı karşıya kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır.
2019	Elif Aslantürk, Kamil Unur	Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Deneyimleri (Makale)	33 kişi ile yapılan görüşme sonucunda; yalnız seyahat eden kadınların özgür olma, kendilerini keşfetme ve yalnız kalma isteği ile seyahate çıktığı ve seyahatlerinde en önemli unsurun güvenlik olduğu ile birlikte risklere rağmen kişisel gelişim için seyahatlere devam edecekleri sonucuna ulaşılmıştır.
2019	Egemen Güneş Tükenmez	Türkiye'de Yalnız Seyahat Eden Kadınlar: Deneyimleri, Tercihleri, Motivasyon ve Kısıtları (Yüksek Lisans Tezi)	25 kişi ile yapılan görüşme sonucunda; seyahat eden kadınları kısıtlayan en önemli kısıtlayıcı korku, en çok motive eden unsur rutin hayatlarından uzaklaşma isteği ve yaşadıkları en önemli deneyim ise kendilerini seyahatleri boyunca özgür hissetmeleri olarak belirtilmiştir.

Kaynak: Yazar Tarafından Oluşturulmuştur.

**Çalışmalar Kronolojik Sırayla Verilmiştir.*

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Şükran Buse KARASET
 Doğum Yeri ve Yılı : Ankara / 29.10.1993
 Medeni Hali : Bekar
 Yabancı Dili : İngilizce
 E-Posta : busekaraset@gmail.com

Eğitim Durumu

Lise : Balgat Aliye Yahşi Meslek ve Teknik Anadolu Lisesi
 Grafik ve Fotoğrafçılık Bölümü (2007-2011)
 Lisans : Kastamonu Üniversitesi – Turizm Fakültesi
 Turizm ve Otel İşletmeciliği (2012-2017)
 Yüksek Lisans : Kastamonu Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü
 Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı (2017- 2020)

Mesleki Deneyim

Ekim 2017 – Aralık 2018 : Ferko Ilgaz Mountain Hotel & Resort / Kastamonu
 Resepsiyonist – Rezervasyon Sorumlusu
 Haziran 2019 – Ağustos 2019 : A Tour Turizm ve Seyahat Acentesi / Ankara
 Rezervasyon Elemanı

Yayınları

Karaset, B. & Yaşarsoy, E. (2017). Yönetmel Bir Olgu Olarak Sürdürülebilir Turizm: Kastamonu'daki Yerel Yönetim ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Görüşleri, *1st International Sustainable Tourism Congress*, 252-268.

Karaset, B. & Tanrısever, C. (2017). Turizm Sektöründe Kadın İstihdamı ve Sorunları, *III. Uluslararası Girişimcilik, İstihdam ve Kariyer Kongresi*, 1114-1130.

